De *moord* op het rijksbureau

Cyril Hare

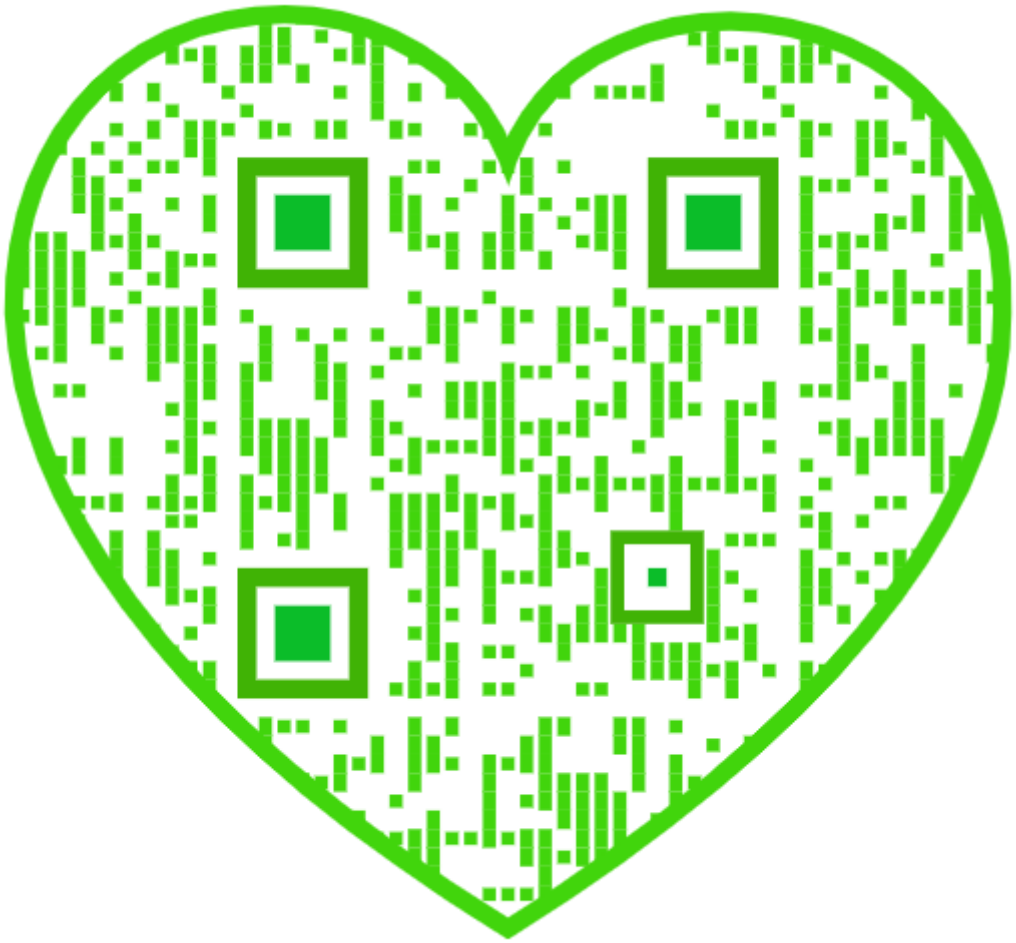

PRISMA-BOEKEN

CYRIL HARE

DE MOORD OP HET RIJKSBUREAU

Cyril Hare

De moord op het Rijksbureau

★

UITGEVERIJ HET SPECTRUM
UTRECHT / ANTWERPEN

Oorspronkelijke titel: With a bare bodkin

Uitgegèven door Penguin Books

Nederlands van Hans Jacobs

HOOFDSTUK 1

Pettigrew gaat naar het noorden

Francis Pettigrew staarde somber uit het raam van zijn advocatenkantoor in de Temple naar de bomen van het Embankment en naar de grijze, vage glinstering van de rivier daarachter. Het was volstrekt geen onaantrekkelijk uitzicht, maar hem deed het niet prettig aan. Hij had een conservatieve aard en twintig jaar lang was hij gewend geweest aan een uitzicht dat niet verder reikte dan een saaie roodstenen muur op zeven meter afstand. Twee maanden geleden hadden een zware bom en enkele brandbommen het uitzicht verwijd door de muur en de twee gebouwen daarachter op te ruimen. Het was voor de eerste keer sinds het kantoor werd gebouwd dat het volle daglicht er onbelemmerd kon binnendringen. Er zat, vond Pettigrew, eigenlijk iets onfatsoenlijks in.

Hij zuchtte en keerde zich van het raam naar de man, die achter hem stond in de kamer.

'Nou, dat is het dan,' zei hij. 'Het is van jou, voor zolang het duurt. Afgezien van het gat in het plafond ziet het er hier nog niet zo slecht uit. Als ik jou was zou ik maar een beetje voorzichtig zijn met de boeken. Er zijn er een paar die nogal vuil zijn. Op die in de hoek vooral is het grootste gedeelte van het roet uit de schoorsteen hiernaast terecht gekomen. En natuurlijk loop je altijd de kans dat er hier of daar nog een glassplinter ligt. Je brengt zeker niet veel boeken van jezelf mee, denk ik?'

De andere man grinnikte.

'Niet zo erg veel,' zei hij. 'Om precies te zijn: één simpel deeltje van Halsbury. Ik had het toevallig in de nacht van de Blitz mee naar huis genomen. Het is vrijwel het enige overblijfsel van Mulberry Court, zaliger gedachtenis. Het is werkelijk erg geschikt van je dat je me dit kantoor wilt overdoen. Ik weet niet wat ik zou hebben gedaan als...'

'Hou maar op, ouwe jongen. Tenslotte is het van jou erg vriendelijk om het kantoor bezet te houden terwijl ik weg ben.'

'Wanneer ga je?'

'Vanavond nog. Ik vind mezelf nogal dwaas dat ik op mijn

leeftijd nog aan een nieuwe baan begin, maar ze schenen echt te willen dat ik het zou doen, en ik vond dat ik het niet mocht afwijzen.'

'Wat is het eigenlijk voor een baan? Zeker op een van de ministeries?'

Pettigrews gezicht nam een zeer ernstige uitdrukking aan.

'Rijksbureau voor spelden,' zei hij onheilspellend. En dan: 'Heb je er ooit van gehoord?'

'Ja... eh... ik denk het wel. Het behartigt de belangen van de handel in spelden, geloof ik.'

'Voor zover ik het heb kunnen nagaan is dat een zeer ontoereikende omschrijving van de werkzaamheden. De heer die ik ontmoette toen ik over die baan kwam praten - hij was niemand minder dan de assistent van de directeur, gaf me in ondubbelzinnige termen te verstaan dat van een nauwkeurig beheer van het rijksbureau voor spelden ons aller welzijn afhangt. Ik ben vergeten hoe hij het precies uitdrukte, maar ik verzeker je dat het een diepe indruk op me maakte, dieper dan een speldeprik zou ik haast zeggen, maar misschien is dat wel overdreven. En als rechtskundig adviseur van het bureau word ik wel een man van enige importantie. Hòe belangrijk zal je ontdekken als je eens een blik wilt werpen in dat meesterwerk van de ontspanningsliteratuur, de Speldenbepalingen (no. 3), Verordening 1940, maar ik zou het je niet aanbevelen, tenzij je er niet onderuit kunt.'

'Ik zie niet in waarom je voor dat werk niet hier in de Temple zou kunnen blijven.'

'Om helemaal eerlijk te zijn, dat zie ik ook niet in. Maar het rijksbureau voor spelden is gevestigd in Marsett Bay en dus ga ik naar Marsett Bay.'

'Marsett Bay. Laat eens kijken, waar is dat ook weer precies?'

'Daar vraag je wat. Het is ergens aan de Poolcirkel, zo hebben ze me te verstaan gegeven. In de verste uithoeken, nee, nog erger dan dat, aan de uiterste zoom van wat Shakespeare noemt ons "nookshotten island", het eiland dat rijk is aan zoveel hoeken. Maar hoe dan ook, ik heb een kaartje voor die plaats in mijn zak en als ik nu niet flink opschiet, zal ik mijn trein nog missen. Tot ziens, ouwe jongen. Pas goed op mijn kantoor. Als de schoorsteen rookt, wat-ie altijd doet bij oostenwind, zal je merken dat de beste remedie is

het verste raam open te zetten en de deur op een klein kiertje te laten staan. De rook zal zich dan verspreiden in de kamer van de klerk hiernaast, hetgeen een groot voordeel is, tenzij daar natuurlijk een zeer belangrijke cliënt zit te wachten. Ik zal schrijven en je laten weten hoe ik het maak. Misschien stuur ik je zelfs wel een kaart met spelden uit de zwarte handel.'

Pettigrew hield woord. Wat dat betreft was hij anders dan de meeste mensen, die beloven dat zij zullen schrijven hoe het met hen gaat en het toch niet doen. Zijn huurder ontving de eerste brief binnen twee weken na zijn vertrek naar Marsett Bay.

'Beste Bill,' schreef hij, 'heb je wel eens gedroomd dat je in marmeren zalen ronddwaalde? Als dat zo is heb je geen enkele beschrijving van dit gebouw nodig. Het is, veronderstel ik, neergezet als deftig buitenverblijf door de eerste en - gelukkig - laatste Lord Eglwyswrw, die zijn fortuin maakte met boekjes spelden, net voor de oorlog.

'Hij koos deze werkelijk liefelijke, maar duivels winderige plek, met uitzicht op zee, om er dit monsterlijk bouwsel neer te planten. Ik kan er niet bij hoe iemand serieus van plan kan zijn geweest om in zo'n overdadige pracht te leven. Misschien kon niemand dat ook - tenminste, zijn lordschap stierf binnen een paar maanden nadat hij het had geprobeerd. Sindsdien stond het leeg tot een of ander genie op de gedachte kwam dat de marmeren zalen gewoonweg ideaal waren voor het herbergen van horden typistes en dat de eindeloze marmeren gangen als het ware gemaakt waren voor vrouwelijke koeriers om er klikklakkend heen en weer te rennen met mappen, of nog vaker met theepotten in hun handen.

'Ik heb nogal geluk gehad, want ik beschik over een tamelijk rustig, klein kamertje, dat oorspronkelijk denk ik, het verblijf van een van de eerste bedienden is geweest. In een nog kleiner hokje daarnaast zit mijn jonge secretaresse. Ze lijkt me uitstekend geschikt voor haar werk, praat niet, God zij dank (is ze zwijgzaam of alleen maar verlegen? Daar ben ik tot nu toe nog niet achter gekomen). Ze heeft een gezicht van het soort dat je meteen weer vergeet. In ieder geval, als ik kijk naar sommige andere vrouwen hier in huis - ik heb er geen idee van gehad hoe ongelooflijk veel vrouwen hier

zouden zijn - heb ik reden om dankbaar te zijn voor mijn miss Brown.

'Wat de andere mensen van dit kantoor betreft, ik heb tot nog toe geen tijd gehad om hen in diverse hokjes in te delen. Daar heb je eerst het hoofd van het bureau natuurlijk. Hij zetelt in Olympische afzondering in de bibliotheek van Lord Eglwyswrw. Ik denk dat hij een heel redelijk mens zou zijn als hij maar geen hoofdambtenaar was van het ministerie van financiën, dat hem zo lang de oorlog duurt heeft uitgeleend om dit zaakje op te knappen. Maar voorzover ik het bekijken kan vind ik hem nogal zwaar op de hand. In een poppenkast als deze, vol met amateurs en tijdelijke krachten, vindt hij maar weinig te prijzen en zijn er maar enkelen met wie hij kan praten. Arme kerel!

'Ik denk wel dat hij een C.B. of een soortgelijke onderscheiding zal krijgen als de oorlog is afgelopen, maar dan heeft hij die zuur verdiend.

'De enige mensen die ik een beetje goed heb leren kennen, wonen in de club, alias kosthuis, waar ik onderdak heb gekregen. We zijn allemaal broers en zusters speldencontroleurs en ik denk wel dat ik het leuk zal vinden om hun bokkesprongen gade te slaan. Behalve miss Brown - van haar is echter geen gekkigheid te verwachten - is er nog een dwaas schepsel, genaamd Honoria Danville, wier voornaamste bezigheid tijdens de kantooruren het brouwen van thee schijnt te zijn - verreweg de belangrijkste gebeurtenis van de dag uiteraard. Ze is nogal doof, van gevorderde leeftijd, beminnelijk en ik zou zeggen, bepaald gek. Verder nog een zekere miss Clarke, een vrouwelijke Gorgone, die de scepter zwaait over een afdeling met een afschuwelijke, nuchtere zakelijkheid en me de schrik op het lijf jaagt.

'Wat de mannen van het gezelschap betreft is er een gewoonweg onuitstaanbare jongeman, Rickaby geheten; een fatsoenlijke ex-procureursklerk van middelbare leeftijd, die ik er van verdenk één oogje te hebben op miss B. (tussen haakjes, misschien herinner je je hem - waren Mayhew en Tillotsons geen cliënten van je? Zijn naam is Phillips) en een zwaar bebrilde vent, genaamd Edelman, aan wie ik geen touw kan vastknopen, behalve dan dat hij bijzonder knap en een eersteklas bridger is.

'Ik wil je niet vervelen met nog meer beschrijvingen, maar

ik heb één tamelijk amusante ontdekking gedaan. Een bescheiden mannetje, een zekere Wood, blijkt niemand anders te zijn dan de schrijver van detective-verhalen, Amyas Leigh. Ik weet zeker dat je wel eens iets van hem bent tegengekomen - sommige van zijn verhalen zijn erg onderhoudend, ofschoon zijn ideeën over de strafrechtelijke procedure nogal onzinnig zijn. Hij is hier schijnbaar een poosje helemaal incognito geweest en hij kreeg een kleur van verlegenheid toen ik hem ontmaskerde. Hij zou hier eigenlijk best op een of andere manier wat couleur locale kunnen opdoen. Dit oord zou juist een goede entourage vormen voor een moord. Wat ik zeggen wou, is het echt waar dat ze van plan zijn Burroughs J. kandidaat te stellen voor het Hof van Appèl? Ik had gedacht dat...'

De rest van de brief was alleen maar juridisch van belang.

HOOFDSTUK 2

Er wordt een intrige opgezet

De ontdekking dat mr. Wood 'schreef', had inderdaad een zeer levendige belangstelling gewekt bij de bewoners van de Fernlea-club. Het was, dat moet er bij gezegd worden, een belangstelling die in het algemeen niet werd gehinderd door enige kennis van het werk van Amyas Leigh. Ieder lid van het kleine gezelschap vond het echter noodzakelijk om tenminste een verklaring te geven van het feit hem tot dusver niet te hebben gelezen. Miss Clarke 'had erg weinig tijd om te lezen', hetgeen met het oog op haar niet aflatende pogingen haar ondergeschikten te kwellen nauwelijks verbazing mocht wekken. Buiten de kantooruren ging haar enige belangstelling uit naar de bioscoop en zij was hevig gebelgd over het feit dat het enige theater van Marsett Bay maar één keer per week in staat was het programma te vernieuwen.

Miss Danville daarentegen had volop tijd om te lezen. Men zag haar zelden zonder een boek in haar handen, maar het was bijna altijd hetzelfde - een klein deeltje in een leren omslag waarvan de titel niet te ontdekken viel. Maar het was makkelijk genoeg om, als zij las, uit de uitdrukking van haar gezicht af te leiden, dat het stichtelijk was. En dus lag het nogal voor de hand dat ook zij onkundig was van 'De dood op Bakerloo', 'Het raadsel van de geknoopte das' en de andere titels van Amyas Leigh. Daarom was het nogal verrassend dat zij echt onder dit feit scheen te lijden. 'Ik was vroeger erg dol op thrillers,' verklaarde zij, maar tegenwoordig heb ik van dat soort lectuur afgezien,' - en zij richtte haar blik weer op het in leer gebonden boekje.

Miss Brown schudde desgevraagd alleen maar haar hoofd en niemand, zeker niet de bescheiden Wood, zou het gewaagd hebben een verklaring te verwachten van een zo jong en verlegen wezentje, dat zo kennelijk onder de indruk was van de ontmoeting met een auteur in levenden lijve.

Ook de mannen konden niet aannemelijk maken dat zij iets hadden bijgedragen aan mr. Woods verdiensten. Bij het noemen van het pseudoniem keek mr. Edelman een ogenblik strak naar de drager van deze naam en mompelde toen: 'Bang

dat ik er nooit van gehoord heb', en deelde de kaarten rond.

De goedige, kale mr. Phillips die graag beleefd wou zijn, verzekerde hem dat hij ze allemaal moest hebben gelezen - hij kreeg alle detective-verhalen uit de bibliotheek. Ongelukkig genoeg kon hij nooit de titels en de namen van de auteurs onthouden en evenmin hun intriges. Rickaby's oordeel over dit onderwerp kreeg men niet te horen. Hij was die avond uit en zijn huisgenoten waren daar dankbaar voor.

Pettigrew bleef dus over als de enige erkende vertegenwoordiger van het lezerspubliek van Amyas Leigh. Hij mocht zich inderdaad als zodanig beschouwen sinds hij Leighs laatste twee werken had gerecenseerd voor een juridisch blad. Nu hij zich herinnerde hoe hij zijn best had gedaan om de vele technische fouten aan te tonen die de auteur had gemaakt, was hij blij dat hij de recensies niet had ondertekend.

Maar iedereen drong er op aan - en vooral de dames stonden er op - dat er niet getreuzeld mocht worden met het aanschaffen en lezen van het volledige oeuvre van mr. Wood. Zelfs miss Danville, bereid om maar meteen werelds te worden, was op dit punt erg standvastig. Het zou zo veel interessanter zijn, merkte zij op, een boek te lezen als je de auteur ervan kende - een gevoelen waarmee miss Brown met onsamenhangend gemompel haar instemming betuigde. Maar hier deed zich een moeilijkheid voor. Amyas Leigh had nu niet bepaald bestsellers geschreven. Mr. Wood wees er bescheiden op dat zijn boeken op dit ogenblik niet meteen verkrijgbaar waren. De papierschaarste had zijn uitgevers genoodzaakt geen herdrukken van zijn boeken in de handel te brengen. De oorlog maakte het de auteurs erg moeilijk. Maar je kon natuurlijk altijd toevallig ergens een exemplaar op de kop tikken. Nee, de boekwinkel in Marsett Bay had er niet een. Hij had immers nog onlangs de rekken even nagelopen. Nee - dit was tot miss Clarke gericht - er was nog niets van hem verfilmd. Tot dusver had Hollywood geen enkele belangstelling voor hem aan den dag gelegd. Natuurlijk kon je nooit weten, maar ze hadden ook zoveel boeken om uit te kiezen...

Zijn gehoor zuchtte van teleurstelling. Het was natuurlijk heel wat om een auteur in je midden te hebben, maar een auteur wiens auteurschap je maar op goed vertrouwen moest aannemen was toch niet je ware.

Het was de vrolijke weduwe die de voor de hand liggende oplossing verschafte.

De vrolijke weduwe was mrs. Hopkinson. Ze was o. school geweest met miss Clarke, een omstandigheid waaraan zij de moed ontleende om die geduchte vrouw te behandelen met een gebrek aan eerbied en een zekere nonchalance, wat niemand in het hele bureau haar zou hebben durven nadoen. Verbazingwekkend was het dat miss Clarke haar niet alleen verdroeg maar zelfs van haar gezelschap genoot. Zij lunchten bijna iedere dag samen, gingen geregeld iedere week samen naar de bioscoop en noemden elkaar buiten de kantooruren bij de voornaam. 'Stormachtig' was het adjectief dat de persoonlijkheid van mrs. Hopkinson het best omschreef. Zij was om haar eigen woorden te gebruiken 'altijd in de weer'. Zij bezat een van nature knap gezicht, maar zij had haar best gedaan het te verknoeien door haar kapsel een roodbruine tint te geven, waar je bang van werd. Bij dit alles kwam nog een onuitputtelijke voorraad vitaliteit en een weinig fijnzinnige humor die toch moeilijk was te weerstaan. Haar leeftijd - ze was gewoon deze met schaterend gelach te onthullen - was precies negenendertig jaar.

Op de gedenkwaardige avond dat mr. Woods dubbele persoonlijkheid werd ontdekt, was zij even aangewipt, zoals zij zo vaak deed, voor een babbeltje met miss Clarke en gebleven voor een partijtje bridge. Vanzelfsprekend interesseerde zij zich hevig voor het onderwerp. Terwijl het spel aan de gang was sprak zij weinig, maar het was duidelijk aan haar spel, dat nog nonchalanter was dan gewoonlijk, te merken dat haar gedachten er niet bij waren. Zodra de robber uit was stond zij van tafel op met nauwelijks een woord van excuus voor de ongelukkige Edelman, die haar partner was. Zij zag eruit als iemand die een belangrijk besluit had genomen.

'Ik weet wat!' riep zij uit. 'Luister eens allemaal! Mr. Wood gaat weer een boek schrijven.'

'Nou, dat hoop ik natuurlijk,' zei mr. Wood vriendelijk. 'Maar op het ogenblik heb ik heus geen tijd om te schrijven. Het werk hier is. . .'

'Kom, kom, mr. Wood,' zei de vrolijke weduwe schalks. 'Ik ben nog niet uitgepraat. U gaat weer een boek schrijven en dat boek moet dan helemaal over ons gaan!'

'Maar mijn beste mrs. Hopkinson!' Mr. Wood wist van

verlegenheid niet waar hij kruipen zou. 'Dat zou ik niet kunnen! Ik heb in mijn boeken nooit over bestaande mensen geschreven. Zoiets doe je niet als schrijver. Tenminste, ik doe het niet. Het is onmogelijk om dat uit te leggen, maar... nou ja, het is...'

'O, maar ik bedoel ook niet over ons zoals wij werkelijk zijn. Dat zou toch al te gek wezen. Nee, onze identiteit zou natuurlijk verborgen moeten blijven - misschien zoudt u er een paar van onze slechtste eigenschappen uit moeten laten springen om het interessanter te maken. En dan zouden we allemaal naderhand veel pret beleven aan het lezen en het raden wie wie is. U zou een heleboel lezers krijgen, daar kunt u van op aan.'

'Een heleboel aanklachten ook, dat weet ik wel zeker,' mompelde Pettigrew. Mr. Wood kreunde.

'Maar in ernst,' zei miss Clarke met haar diepe stem, 'zou het rijksbureau voor spelden niet een zeer geschikte omgeving vormen voor een van uw verhalen, mr. Wood? Ik heb altijd begrepen dat zulke mysterieuze moorden meestal plaatsvinden in een groot huis met een heleboel mensen erin, om de oplossing zo moeilijk mogelijk te maken. Hier hebt u nu zo'n groot huis met een boel mensen erin. Ik zou denken dat dit precies is wat u nodig hebt.'

'Och ja,' gaf mr. Wood toe. 'Ik erken dat die gedachte wel eens bij mij opgekomen is. Natuurlijk, wanneer je je eenmaal op het schrijverspad hebt begeven, dan is het logisch dat je naar achtergronden zoekt die je van pas zouden kunnen komen.'

'Maar dan moet u een boek over ons schrijven!' riep mrs. Hopkinson triomfantelijk uit. 'Ziet u wel, ik wist dat u eenvoudig niet anders zou kunnen!'

'Nee, nee, ik heb nooit iets dergelijks gezegd. Ik ben op dit ogenblik niet van plan om te gaan schrijven. Ik zei alleen maar dat ik het eens was met de gedachte van miss Clarke dat het bureau een zeer goede achtergrond zou vormen voor een boek. Vooropgesteld dat ik de tijd had om te gaan schrijven en - de intrige natuurlijk,' voegde hij er aan toe.

'Ik weet zeker dat intriges voor u geen moeilijkheden opleveren,' zei mrs. Hopkinson met een verblindende lach.

'Ik verzeker u dat zoiets lang niet altijd zo gemakkelijk gaat.'

'Maar wij zullen u erbij helpen, is het niet?' Zij wendde zich tot de aanwezigen in de kamer. 'Laten wij er nu maar meteen mee beginnen. Wie zullen we nemen als moordenaar?'

'U moet eerst uitmaken wie er vermoord moet worden, is het niet?' zei mr. Edelman, voor de eerste keer opkijkend uit zijn krant waarachter hij zich had verschanst, zodra de robber uit was.

'Wie bedenkt u het eerst, mr. Wood?' vroeg de vrolijke weduwe, 'de moordenaar of het arme vermoorde slachtoffer?'

'O, dat zou ik u echt niet kunnen zeggen,' zei de gekwelde auteur. 'Ik heb er nooit over nagedacht. Je kunt per slot van rekening geen moordenaar creëren zonder dat er iemand is om te vermoorden. Het is net als de kip en het ei.'

'Is het waar dat u altijd het laatste hoofdstuk het eerst schrijft?' vroeg miss Danville.

'Geen sprake van. Hoe kun je zeggen hoe een boek zal aflopen voor je eraan begonnen bent?'

'U wilt me toch niet wijsmaken,' zei miss Clarke op strenge, afkeurende toon, 'dat u aan een dergelijk boek gaat beginnen zonder te weten hoe de oplossing zal zijn?'

'Maar dat zei ik toch niet. Ik bedoelde alleen maar...'

'Mensen, niet afdwalen!' Mrs. Hopkinson klapte in haar handen. 'We raken van het onderwerp af. De vraag is, wie willen we vermoord hebben?'

Mr. Phillips was zowaar de eerste die zei: 'Rickaby', maar mr. Edelman, miss Clarke en miss Brown zaten hem zo dicht op de hielen dat de naam bijna in koor werd gezegd.

'Prachtig! Dat is alvast iets dat voor elkaar is! Nu wie...'

'Wacht eens even.' In weerwil van zichzelf was mr. Woods belangstelling gewekt. Het was alsof Amyas Leigh begon te ontwaken onder het masker van de tijdelijke ambtenaar die zichzelf een beetje op de achtergrond hield. 'Wacht eens even. Ik denk niet dat ik Rickaby wil vermoorden.'

'Wilt u hem niet vermoorden? Maar mijn beste mr. Wood, waarom niet? We willen het allemaal. Het is zo'n vreselijke vent.'

'Nee, nee, ik spreek niet over mijn persoonlijke gevoelens. Ik spreek als schrijver. Ik zie Rickaby nu eenmaal niet als het slachtoffer van een moord, dat is alles. Hij is niet - hoe zal ik het zeggen - hij is niet belangrijk genoeg. Ik heb altijd

maar het liefst een of andere centrale figuur in wie je een heleboel verschillende motieven kunt samenvatten - jaloezie, haat en vrees en dergelijke. Dan heb je iets om mee te werken. Een kleine boef aan wie iedereen een hekel heeft, is niet voldoende.'

'Ik ben ouderwets,' merkte Pettigrew op. 'Geef mij het lijk van de miljonair in de bibliotheek en ik ben volmaakt tevreden.'

Wood wierp hem een begrijpende blik toe.

'Juist,' zei hij langzaam. 'Zo zijn we op de goede weg. Begrijpt u wat ik bedoel?'

Pettigrew glimlachte en knikte.

'Waar hebben jullie tweeën het toch over?' vroeg de vrolijke weduwe geprikkeld. 'We hebben hier toch niet eens een miljonair!'

'Maar we hebben een erg mooie bibliotheek,' zei Pettigrew.

Wood stopte zijn pijp en leek bijzonder geconcentreerd.

'Twee ingangen en openslaande glazen deuren geven toegang tot het terras,' mompelde hij. 'Ik merkte het de eerste keer dat ik hier kwam. Het is ideaal.'

Mrs. Hopkinson keek verbijsterd van de een naar de ander. Toen kreeg zij plotseling een ingeving en klapte in haar handen.

'De baas!' riep zij uit. 'Waarom hebben wij niet eerder aan hem gedacht? Natuurlijk! Wij haten hem genoeg om hem te laten vermoorden!'

'Dit gaat te ver,' zei miss Clarke met haar kantoorstem, de stem waarmee zij gewoon was ontsteltenis en wanhoop te zaaien in haar hele afdeling. 'Een grap is een grap, dat weet ik, Alice, maar ik ben verantwoordelijk voor de discipline op het kantoor en dit is...'

'Judith, als jij onze pret en onze spelletjes wilt bederven, zal ik nooit meer tegen je praten. Dit is buiten kantoortijd en we kunnen zeggen waar we zin in hebben. Bovendien is mr. Wood een echte schrijver en als hij zegt dat de baas moet worden vermoord, nou dan zal hij ook worden vermoord. Nou, wie zullen we nemen als moordenaar?'

'Dit is tamelijk onzinnig niet?' zei Phillips.

'Tamelijk, ja.' Mrs. Hopkinson giechelde. 'En wie moet hem dan te pakken nemen, te pakken nemen, te pakken...'

Maar miss Danville was opgestaan.

'Neem me niet kwalijk, maar ik denk dat ik naar bed zal gaan,' zei ze, naar adem happend maar beslist. 'Ik hou niet van dit - dit gepraat over het uit de weg ruimen van een medemens. Zelfs als het voor de grap is. Het is - het hoort niet. Vooral niet op het ogenblik. Nu zoveel mannen en vrouwen over de hele wereld ten offer worden gebracht. Ik weet dat ik ook schuld heb, want ik deed mee met dit spelletje, gedachteloos. Maar nu het zover komt dat een van ons moet worden uitgekozen om de rol van Kaïn te spelen... neem me niet kwalijk.'

Zij liep waardig de kamer uit, terwijl ze het boekje met de leren omslag stevig vasthield.

Er heerste een ogenblik stilte na haar vertrek, toen klonk de zachte stem van miss Brown.

'O, die arme miss Danville,' fluisterde zij op een toon van oprecht medelijden.

Pettigrew moest de blik van sympathie en bewondering die Phillips haar op dat moment toewierp, wel zien. Het was duidelijk dat de vriendelijkheid van de kleine secretaresse - of hij haar gevoelens nu deelde of niet - hem had getroffen.

'Donders! Ik geloof dat hij werkelijk om haar geeft,' dacht Pettigrew. Deze gedachte trof hem onaangenaam. Miss Brown, overwoog hij, was niet het type dat een liefdesaffaire lichtvaardig zou opnemen. Ze zou niet meer zo geschikt zijn als secretaresse en hij besefte volkomen dat zij voor hem van grote waarde was.

Onder de rest van het gezelschap was er niemand die met miss Danville sympathiseerde.

'Ik verwacht dat er vanavond voor ons allemaal oprecht zal worden gebeden, zei miss Clarke vol verachting. Het leek wel of zij de tegenzin, die zij oorspronkelijk voor het plan scheen te hebben gekoesterd, had overwonnen want zij voegde eraan toe:

'Ga verder, Alice.'

'Waar was ik ook weer gebleven? O, ja, we waren aan het zoeken naar een moordenaar. Wie is er zo'n echt schurkachtige, bloeddorstige kerel? Ik heb wel iemand op het oog...'

'Als u Rickaby bedoelt,' zei mr. Wood autoritair, terwijl hij naar zijn pijp keek waaruit kringetjes naar het plafond opstegen, 'hij deugt er helemaal niet voor.'

'O, mr. Wood, wees niet zo harteloos!' jammerde de vrolijke weduwe.

'Maar het is zo,' hield de schrijver vol. 'U hebt de reden pas zelf al genoemd. Als een man uitgesproken het type is waarvan je op het eerste gezicht verwacht, dat hij een misdaad zou kunnen begaan, dan is hij niet te gebruiken als de schurk van het detective-verhaal. Als je het toch doet, waar blijft het raadsel dan? Wat je nodig hebt is natuurlijk de meest onwaarschijnlijke persoon die je maar kunt bedenken.'

'Ik heb een klein beetje ervaring met dit soort dingen in het werkelijke leven,' merkte Pettigrew op. 'En daar heb ik ondervonden dat de politie er bijna altijd de meest waarschijnlijke persoon uitpikt. En het is pijnlijk om te zien dat ze bijna altijd gelijk heeft.'

'Zo komen we er niet uit,' klaagde mrs. Hopkinson. 'Kijk eens hoe laat het al is! Ik moet over vijf minuten opstappen en ik weet zeker dat ik niet in slaap kan komen als we dit niet voor elkaar hebben gebracht. Mr. Wood, wie moet het zijn?'

'Dat probeer ik nu net voor mezelf uit te maken. Je hebt iemand nodig van wie niemand het verwacht. Dat zou denk ik, op ons allemaal hier van toepassing kunnen zijn. De moeilijkheid is een plausibel motief voor het vermoorden van de baas te vinden en het motief is het halve succes in dit soort dingen.'

'We zouden hem soms allemaal wel eens willen vermoorden,' zei Edelman.

'Natuurlijk, maar dat bedoel ik eigenlijk niet. We zouden uiteraard allemaal verdacht kunnen worden. Iedereen in het bureau zou het kunnen zijn. Er is geen reden waarom we ons zouden beperken tot de mensen in deze kamer.' Hij pauzeerde en voegde er aan toe: 'Nee, als ik de schurk moest kiezen, zou ik veeleer geneigd zijn miss Danville aan te wijzen.'

'O, maar dat is onaardig van u,' riep miss Brown impulsief uit.

'Mijn beste kind, dit is maar een spelletje,' zei miss Clarke afkeurend.

'Miss Danville,' herhaalde mr. Wood. 'Ik weet niet of het u wel eens is opgevallen, maar zij is zó godsdienstig, dat het bijna niet normaal meer is. Alleen terwille van een verhaal

natuurlijk mag je de abnormaliteit overdrijven en gesteld dan dat de baas een of andere verborgen ondeugd had die zij zou ontdekken en gesteld dat de juiste omstandigheden...'

'Godsdienstwaanzin?' vroeg mr. Phillips twijfelend. 'Ik geloof dat ik zoiets vroeger wel eens heb gelezen - ik kan nooit namen van boeken onthouden, maar...'

'Natuurlijk is er wel eens eerder over geschreven,' zei mr. Wood met gefronst voorhoofd. 'Over alles is wel eens eerder geschreven. Dat is juist het erge van dit soort werk. Maar er is mij gevraagd een-twee-drie een intrige te bedenken en dit is het beste wat ik er van maken kan. Het spijt mij als...'

'O, maar mr. Phillips bedoelde het niet zo,' haastte mrs. Hopkinson zich hem te verzekeren. 'Ik vind het een enig idee en ik ben ervan overtuigd dat we dat allemaal vinden. En als het geschreven is zal niemand ooit het geheim raden voor het laatste hoofdstuk, dat weet ik zeker, behalve wij gelukkige stervelingen die er van het begin af aan bij mochten zijn. U zult het toch schrijven, hè, mr. Wood?'

Hij schudde zijn hoofd. 'Ik ben bang van niet. Zelfs als ik tijd genoeg had om hier te schrijven, zou ik het onmogelijk kunnen doen - over bestaande mensen een boek schrijven, bedoel ik.'

'Nou, als u zegt dat het niet kan, maar het lijkt me toch wel erg jammer...'

'Maar zou er iets op tegen zijn om te zien hoe dat gaat met zo'n boek, aangenomen dan dat er een boek was, om zo te zeggen. En het zou u altijd van pas kunnen komen, als u later eens een echt boek ging schrijven, over iets anders, denkt u ook niet? Ik weet zeker dat we het allemaal enig zouden vinden om u te helpen.'

'Ik kan u echt niet helemaal volgen.'

'Ik denk,' zei Edelman op zijn trage, zekere manier, 'dat mrs. Hopkinson in haar hoofd heeft dat wij als tijdverdrijf een denkbeeldige detective-roman in elkaar zouden zetten en dat we onszelf dan de verschillende rollen toebedelen...'

'Dat bedoel ik nou precies!'

'Met u natuurlijk als hoofdredacteur, om het zo maar eens uit te drukken. Het zou best leuk kunnen zijn.'

'Het is inderdaad een idee,' erkende Wood. 'Ik weet alleen niet helemaal hoe...'

'Beste mensen, ik moet er als een haas vandoor!' riep mrs.

Hopkinson uit, terwijl zij haar spullen bij elkaar graaide. 'Kijk eens even hoe laat het is. Heel erg bedankt voor deze verrukkelijke avond. Ik vind het een opwindend idee. We moeten er binnenkort nog eens gezellig ouderwets over kletsen. Ik denk vast dat ik afschuwelijk zal dromen. Welterusten allemaal!'

Haar haastig vertrek maakte een eind aan de bijeenkomst. Spoedig daarna gingen de andere dames naar bed, gevolgd door Phillips en Wood. Pettigrew bleef nog zitten, staarde in het vuur en trok rimpels in zijn neus, wat hij altijd deed als hij diep in gedachten was. Toen keek hij de kamer in, naar Edelman en lachte zachtjes.

'Wat is er zo grappig?' Het was zo ongewoon Edelman een directe vraag te horen stellen dat het effect bepaald verrassend was.

'Ik zat er juist over te denken dat u zich vermoedelijk voor een hele poos zult hebben bevrijd van mrs. Hopkinson als bridge-partner.'

Edelman liet een kort droefgeestig lachje horen.

'Dat is inderdaad een voordeel,' zei hij droog. 'Zij zal nu iets anders te doen hebben.'

'Juist. Laat ons hopen dat er aan de andere kant geen nadelen uit voort zullen komen.'

Maar zijn stem klonk niet bijzonder hoopvol.

HOOFDSTUK 3

Het dossier Blenkinsop

Het herenhuis van wijlen Lord Eglwyswrw was een straklijnig gebouw van twee verdiepingen. Het was te lang in verhouding tot zijn breedte en het lag een beetje griezelig halverwege de steile helling aan de noordkant van Marsett Bay.

Bij de ingang had men een uitzicht op de heuvel en door de gesteldheid van het terrein lag de benedenverdieping, die aan de zeekant op zware, rustieke kolommen rustte, hoog boven de verlaten tuinen die naar het strand toe afliepen. Onder het gebouw was een souterrain, dat zo ontworpen was dat het huishoudelijk personeel van zijn lordschap in het genot werd gesteld van het licht uit het noorden, dat binnenviel door van tralies voorziene vensters. Aldus werden zij niet afgeleid van hun plichten door een uitzicht op de baai aan de zuidkant. Dit souterrain stond nu leeg. Het was ingericht als schuilplaats voor een luchtaanval en het zou er uitstekend geschikt voor zijn geweest, als men luchtaanvallen in Marsett Bay had gekend.

Op de slaapverdieping waren de wagonladingen paperassen van het rijksbureau voor spelden ondergebracht. Hier was de vloer door het gewicht van de opgestapelde mappen al op enkele plaatsen doorgezakt en het was nodig geweest enige bij elkaar geraapte houten balken tussen de decoratieve pilaren van de ontvangkamers beneden aan te brengen.

Op de benedenverdieping werden de voornaamste bezigheden van het bureau verricht. Wijlen de eigenaar had zijn architect toegestaan voor hem een reeks lange, hoge en uitzonderlijk lelijke kamers te ontwerpen die geschikt waren om het halve graafschap te ontvangen en voor maar weinig anders. Het was het rijksbureau dat voor het eerst deze salons, waarin de echo weerklonk, bevolkte. Het ministerie van openbare werken droeg zijn deel bij door de kamers te meubileren met lange tafels en kantoorstoelen en ze waar nodig in hokjes te verdelen met tussenschotten van triplex en matglas, die bijna halverwege het plafond reikten.

Maar zelfs daardoor was het, zoals mrs. Hopkinson opmerkte, niet erg huiselijk geworden.

Zelfs miss Clarke beschikte, ofschoon zij op het bureau een belangrijke positie bekleédde, niet over een eigen kamer. Op dit punt was zij minder fortuinlijk dan Pettigrew, een pech die voornamelijk gewroken werd op haar ondergeschikten van de afdeling Vergunningen. Achter het dunne scherm dat haar scheidde van de mindere rangen was zij in staat om alles wat er omging te horen en ze wisten dat zij zich op ieder willekeurig moment op de onvoorzichtige kon storten. Miss Clarke was heel sterk in dit soort dingen. De ochtend na de moordzuchtige discussie in de Fernlea-club was miss Clarke, als om te boeten voor de lichtzinnigheid waartoe zij zich had laten overhalen, op haar allerstrengst.

Ze was herhaaldelijk en hevig tegen de mensen tekeer gegaan. Zij was in de stemming, waarin de meest bekwame organisatoren soms verkeren, om zich te willen bemoeien met alle details van ieders werk. Het gevolg was een zeer enerverende ochtend voor het personeel. Zelfs mrs. Hopkinson kon nauwelijks ontkomen aan de ijzeren hand van haar inquisitie. Maar men was inmiddels volkomen op de hoogte van miss Clarke's manier van doen. Door hen krachtig onder de duim te houden had zij van hen ongetwijfeld de best lopende afdeling van het hele kantoor gemaakt. Voor het publiek, dat tierend om vergunningen kwam voor het fabriceren, het inkopen of het verkopen van spelden, scheen het of zij uitvluchten zochten, talmden of onverschillig waren; maar in administratief opzicht waren zij nagenoeg volmaakt. Zij wisten alle antwoorden, zelfs de antwoorden op de vragen van miss Clarke. Zo leek het tenminste, tot op een kwaad ogenblik miss Clarke vroeg om het dossier Blenkinsop.

'Miss Danville!' Miss Clarke's leeuwehoofd verscheen om de deur van haar hokje. 'Miss Danville!'

Honoria Danville was eigenlijk tamelijk doof, hoewel zij ten onrechte dacht dat niemand er een vermoeden van had. Bovendien was zij op dit ogenblik met haar gedachten helemaal niet bij haar werk. Zij had het de laatste tijd steeds moeilijker gevonden zich tot de dingen van deze wereld te bepalen, omdat de andere wereld, 'het hiernamaals', iedere

dag dichterbij en belangrijker scheen. Niettemin, de tweede keer werd haar naam luid genoeg geroepen om haar met een schok tot haar omgeving terug te doen keren. Ze stond op, streek haar jurk met enigszins trillende vingers glad en antwoordde: 'Ja, miss Clarke.'

'Wilt u mij alstublieft het dossier Blenkinsop brengen, XP 782.'

Het hoofd verdween weer.

Miss Danville keek wanhopig naar de ordeloze stapel papieren op de tafel voor haar en begon toen te zoeken. Het duurde bij haar altijd twee keer zo lang als bij een ander om een map te vinden, een eigenschap die miss Clarke had leren aanvaarden met een doorgaans vrij gemoedelijk misprijzen, maar nu begon miss Danville toch met een gevoel van wanhoop aan haar taak. Zij wist wel zeker dat zij het dossier niet zou vinden. Dat vermoeden bleek volkomen juist te zijn. Vijf minuten later ging zij met loden schoenen en lege handen door de lange zaal naar het vertrekje van miss Clarke.

Miss Clarke stak zonder van haar bureau op te kijken haar hand uit naar het dossier. Het gebaar was tekenend voor haar als zij in een slechte bui was en scheen bedoeld te zijn om er de nadruk op te leggen dat de personeelsleden eerder machines waren, die de belangen van het bureau moesten dienen, dan menselijke wezens. Maar op dit ogenblik weigerde de machine dienst. De uitgestoken hand bleef leeg. Na een pauze waarin zij bedaard de brief doorlas die zij in haar andere hand hield, was miss Clarke gedwongen miss Danville als een menselijk wezen te behandelen - zij het ook een erg feilbaar menselijk wezen.

'Nou?' zei ze terwijl ze opkeek. 'Miss Danville, ik wacht. Het dossier Blenkinsop, alstublieft.'

'Het spijt me verschrikkelijk, miss Clarke, maar ik heb het niet.'

'Heeft u het niet?' Het gezicht van miss Clarke drukte eerder ongeloof dan misnoegen uit. 'Maar u moet het hebben. Het hoort onder u.'

'Zeker,' erkende miss Danville volmondig. 'Het was mij toegewezen, ik weet het. Het staat op mijn lijst.'

'Nou dan.'

Als een dossier op je lijst staat, zo viel uit de toon van

miss Clarke op te maken, dan heb je het ook. Dat is het systeem van het bureau en als het systeem faalt dan is de chaos over ons gekomen.

'Maar ik heb het niet.' Miss Danville stond te beven. 'Ik heb gezocht en gezocht...' Haar gezicht verhelderde plotseling. 'O, ik herinner het me ineens. Natuurlijk, mr. Edelman heeft het.'

'Werkelijk miss Danville, dat gaat toch niet! U weet heel goed dat als een dossier overgedragen is aan een andere afdeling, een copie van de overdrachtsbon in mijn bakje moet worden gelegd. Ik neem aan dat u het naar Registratie zond tegelijk met de bovenste bon. Jullie meisjes worden veel te zorgeloos. Bel Registratie op en vraag het terug. Dan... wat is er?'

'Ik denk niet dat er een bon bij was,' stotterde miss Danville.

De uitdrukking op miss Clarke's gezicht was nu niet langer streng, maar ze zag er uit of zij zwaar beledigd was.

'Geen bon?' herhaalde zij. Met de houding van iemand die vast besloten is om de zonde tot de diepste diepten te peilen, ging zij door. 'Dan wilt u me zeker wel vertellen waar het aanvraagbriefje van A 14 voor het dossier is?'

Zelfs haar hevige emotie deed haar niet vergeten dat mr. Edelman officieel A 14 was.

Miss Danville, die helemaal van streek was, kon alleen maar haar hoofd schudden.

'Geen aanvraagbriefje,' ging miss Clarke meedogenloos voort.

'Nee,' piepte miss Danville met een merkwaardig hoge stem. 'Nee, mr. Edelman kwam laatst bij me, ik denk dat het woensdag was, of donderdag, nee, ik weet bijna zeker dat het woensdag was, nou ja dat doet er niet toe denk ik en zei: "Kan ik het dossier Blenkinsop even krijgen?" en ik zei: "O ja, dat denk ik wel," en hij nam het onder zijn arm en ging er mee weg en ik heb er nooit meer aan gedacht, omdat ik wist dat het dossier waarschijnlijk niet meteen nodig zou zijn, omdat ik ze de dag tevoren pas een formulier P.C. 52 had gezonden en dat houdt ze altijd heel lang rustig en dus... Zo is het allemaal gebeurd,' besloot ze. Haar woordenvloed hield even plotseling op als hij was begonnen.

Er heerste een pijnlijke stilte aan het eind van haar verhaal. De chaos, zo stond op miss Clarke's gezicht te lezen, was inderdaad gekomen.

'Ik begrijp het,' zei ze tenslotte grimmig.

'Nu u zich herinnert waar het dossier zich bevindt, wilt u misschien ook wel zo vriendelijk zijn het te halen.'

'Bij mr. Edelman?' vroeg miss Danville zenuwachtig.

'Dat is nogal duidelijk - tenzij iemand anders gemeend heeft het een tijdje onder zijn berusting te moeten nemen, in welk geval u het dossier dus bij die persoon vandaan zult moeten halen,' antwoordde miss Clarke met bittere ironie.

'Mag ik... mag ik er een bode heensturen, miss Clarke? Mr. Edelman is soms nogal... moeilijk.'

'Daarom stelde ik ook voor dat u het zelf zou gaan halen. Ik zie niet in waarom wij de moeilijkheden van de boden nog zouden moeten vergroten. En als u daar dan toch bent, doet u dan alstublieft mijn complimenten aan mr. Edelman en vestigt u zijn aandacht op het voorschrift van de Registratie dat de overdracht van de dossiers regelt. Neem dit exemplaar mee. Het kan uw geheugen te hulp komen.'

A 14 was de afdeling Onderzoek en die afdeling Onderzoek bestond uit mr. Edelman. Hij verkeerde in alle opzichten in een zonderlinge positie. Hij was enige tijd na de anderen op het bureau gekomen, had zich in een alkoof van een van de grootste kamers geïnstalleerd, waar het ministerie van openbare werken hem weldra opsloot in 'n eigen triplex hokje en daar bleef hij alle dagen zitten, gehuld in wolken tabaksrook, een raadsel voor iedereen. Hij had geen secretaresse en viel de veelgeplaagde meisjes van de typekamer nooit lastig met een beroep op hun diensten. Het enige wat men van zijn werkzaamheden wist, was dat een nooit aflatende stroom dossiers zijn kamer binnenkwam en dat daaruit weer een even onafgebroken stroom van geweldig uitvoerige, met de hand geschreven nota's uit voortvloeide. De omstandigheid waaraan mr. Edelmans bezigheid een bijzonder gezag ontleende, was dat de nota's, zoals het kruisverhoor van de boden aan het licht bracht, rechtstreeks van A 14 naar de directeur zelf toegingen. Wat er daarna mee gebeurde wist niemand. Ze drongen niet zoals de nota's

van mindere goden druppelsgewijs door tot de afdeling Vergunningen, de afdeling Uitvoering of de groep van de Ruwe Materialen. Handel en Export, die in bijna alle zaken van het bureau wel een vinger in de pap hadden, wisten niet meer van hem af dan de rest. Het gangbare roddeltje was dat de nota's een belangrijk punt van bespreking uitmaakten op de maandelijkse bijeenkomsten van de politieke raad en dit scheen een plausibele verklaring. Maar sinds de politieke raad in Londen bijeenkwam onder voorzitterschap van de minister zelf was de agenda geen aangelegenheid meer waarover het gewone kantoorvolkje met enige zekerheid kon spreken.

Mr. Edelman was een echte werkezel, dat was het enige dat vaststond. Hij werkte heel lang, hoewel er niemand boven hem stond die hem voortdurend achter de broek zat of het moest zijn dat de directeur, op een of andere alwetende manier, een oogje in het zeil wist te houden. Bovendien had hij, niet tevreden met de dagelijkse portie dossiers die de boden hem brachten, - ook weer, zo werd er gezegd, rechtstreeks uit het heiligdom van de directeur zelf - de gewoonte om af en toe luchthartig door het kantoor te wandelen en zo hier en daar papieren van de andere afdelingen op te eisen. Geen enkele bediende maakte bezwaren tegen deze praktijken. Iedereen had zoveel dossiers onderhanden dat het beslist een zegen was als er een van de tafel verdween. En afgezien daarvan bestond altijd nog de kans dat het, wanneer het terugkwam, verrijkt bleek te zijn met een van de legendarische nota's van Edelman. Maar dit was overigens nog nooit gebeurd. De voorzichtigen onder het personeel hadden zich tegen deze praktijken beschermd door tenminste een van het half dozijn formulieren in te vullen dat het systeem voor zulke eventualiteiten voorschreef. Alleen in het geval van miss Danville, die op haar manier even zorgeloos was als mr. Edelman, sproten er moeilijkheden uit voort.

Miss Danville liep zenuwachtig en voorzichtig tussen de aaneengeschoven tafels van de afdeling Uitvoering door. Deze afdeling was om de een of andere reden uitsluitend mannelijk, zoals Vergunningen overwegend vrouwelijk was. In de verste hoek van de kamer was de deur van mr. Edelman. Zij klopte gejaagd aan. Er kwam geen antwoord en

nadat ze een poosje onzeker voor de deur had gestaan - zich op een afschuwelijke wijze bewust van de geamuseerde blikken van de mannen achter haar rug - raapte ze al haar moed bij elkaar en ging naar binnen.

Het eerste dat haar opviel in het vertrekje was dat het er ontzettend benauwd was. De datum waarop het ministerie van energievoorziening verwarming toestond was ingegaan en dat betekende dat het hele huis tamelijk warm was door de uitstekende centrale verwarming die van Lord Eglwyswrw was geërfd. Maar dat was blijkbaar niet genoeg voor A 14. Een elektrisch kacheltje op volle sterkte zorgde in het kleine vertrekje voor een bijna ondraaglijke hitte. Het diende om goed te laten uitkomen hoe hoog mr. Edelman zich verheven voelde boven het systeem en alles wat er mee samenhing. Want zelfs miss Danville wist dat privévoorzieningen naast de officiële verwarming streng verboden waren. De benauwdheid werd nog verergerd door de rook uit een kort, zwart pijpje dat mr. Edelman stevig tussen zijn tanden hield geklemd. Miss Danville hoestte.

Bij dit geluid keek mr. Edelman op en tuurde naar haar door zijn met hoorn omrande brilleglazen.

'O, bent u het,' zei hij verstrooid, terwijl hij zijn pijp op de tafel legde en daarbij as morste op het papier, waarop hij zat te schrijven. Hij staarde haar een ogenblikje aan alsof hij haar nog nooit eerder had gezien en toen, terwijl hij plotseling opleefde zei hij kwiek: 'Ik weet het! Blenkinsop! Ik ben er mee klaar, dank u zeer. Wilt u het meenemen?'

'Ja graag. En mr. Edelman, miss Clarke zegt...'

Maar mr. Edelman schonk niet de minste aandacht aan datgene wat miss Clarke had te zeggen. Hij knielde achter zijn lessenaar, rommelde in een grote hoop dossiers die op en door elkaar op de vloer lagen. Bijna meteen vond hij wat hij zocht en toen hij weer stond duwde hij een slordige bundel papieren in haar handen.

'Alstublieft,' zei hij vriendelijk. 'Dank u dat u me eraan hebt helpen herinneren. Ik ben bang dat ik het nogal door elkaar heb gegooid, maar het dossier is volledig, al is het dan ook niet keurig in orde.'

Zijn ernstige gezicht verhelderde door een glimlach na zijn eigen grapje.

'O, mr. Edelman!' Miss Danville keek met ontzetting naar het uit elkaar geplukte dossier in haar handen.

Het is hier niet de plaats om een uiteenzetting te geven van de voorschriften van het bureau wat betreft het ordenen van dossiers. We kunnen volstaan met te zeggen dat het systeem hierin zijn hoogtepunt had bereikt. Een vluchtige blik op de ruïne van Blenkinsop was voldoende om te constateren dat alle regels hier onbarmhartig geschonden waren.

'Ik moest het een beetje door elkaar gooien om te vinden wat ik nodig had,' zei Edelman op luchtige toon. Ze binden die dingen op zo'n belachelijke manier bij elkaar.' Toen hij de wanhopige blik van miss Danville zag, vervolgde hij vriendelijk: 'Kijk eens hier, ga zitten en leg het allemaal in volgorde vóór u weggaat. Het heeft geen zin om u mijn hulp aan te bieden, maar u kunt gerust aan mijn bureau gaan zitten.'

Miss Danville schudde diep ongelukkig haar hoofd.

'Miss Clarke wil het meteen hebben,' zei ze. 'Ik zal het in deze staat moeten meenemen.'

'O, dus die Clarke zit achter u aan, hè? Mijn deelneming. In dat geval...'

Hij ging weer achter zijn bureau zitten en trok zijn paperassen naar zich toe.

'En zij vroeg me of ik dit aan u wilde geven.'

Zij legde het voorschrift van de Registratie met betrekking tot de overdracht van dossiers voor hem neer. Edelman keek er met walging naar.

'O, dit... rommel!' riep hij uit en hij stelde dit woord kennelijk op het laatste ogenblik in de plaats van iets dat veel kernachtiger was.

'Waarom zou ik in godsnaam mijn tijd moeten verknoeien aan...'

Hij hield plotseling op en keek aandachtig naar miss Danville. 'Zeg,' zo ging hij verder op een heel andere toon, 'heeft die Clarke u het vuur hierover na aan de schenen gelegd?'

Miss Danville kneep haar lippen op elkaar en zei niets. Een onzinnig gevoel van solidariteit met de afdeling Vergunningen, een gevoel dat, zo moest zij zichzelf bekennen, volkomen belachelijk was, deed haar het stilzwijgen bewaren.

Ik merk dat ze het gedaan heeft,' zei Edelman bedaard. Hij stak een strookje papier in brand bij het elektrisch kacheltje en legde dat op zijn pijp. 'Wat dat voor een vrouw is...' merkte hij op tussen twee trekjes door. 'Het verbaast me dat niemand haar eens op een donkere avond van de rotsen heeft gegooid. Dat doet me denken aan - o, natuurlijk, u ging vroeg naar bed gisteravond en hebt dus niet alles gehoord van onze discussie - maar vindt u niet dat die Clarke een erg geschikte figuur zou zijn om te worden vermoord? Ik moet eens vragen hoe Wood daarover denkt. Ik denk dat u haar soms wel eens zoudt kunnen vermoorden, is het niet?'

Heus, zei miss Danville bij zichzelf, de hitte hier is iets verschrikkelijks. En die rook - je kunt bijna geen adem halen. Als ik niet gauw maak dat ik hier wegkom, zal ik nog flauwvallen, dat weet ik zeker. Maar zij bewoog zich niet en een ogenblik later werd zij er zich van bewust dat zij zich niet kon bewegen. Een vreemd, maar toch vertrouwd gevoel vervulde haar - een gevoel van goddelijke extase, vermengd met diepe wanhoop. De tijd bleef stilstaan en zij had een gevoel alsof zij al eeuwenlang opgesloten was in dit bedompte kamertje, waar de tabaksrook omhoogkringelde als wierook en waar de bureaulamp zijn schijnsel wierp op het donkere, duivelse gezicht van Edelman, toen hij die woorden des doods uitsprak. Dood miss Clarke! Was dit dan haar bestemming... was dit de betekenis van de stemmen die zij zo vaak hoorde, stemmen die zij zo moeizaam probeerde te verklaren? De Meester had gesproken en nu was zijn boodschap duidelijk.

'Goeie God! Wat is er met u?' riep Edelman plotseling. 'Waarom staart u mij zo aan?'

De betovering was verbroken. 'Ga weg van mij, Satan!' schreeuwde zij hees. 'Gij zult de naam van de Heer Uw God niet ijdel gebruiken!' en zij rende de kamer uit.

'Wel heb ik ooit vàn mijn leven,' mompelde Edelman.

Hij stond op, sloot voorzichtig de deur die zij achter zich open had laten staan en verdiepte zich opnieuw in zijn werk.

HOOFDSTUK 4

Hoffelijkheid in de kantine

Mr. Wood werkte op de afdeling Uitvoering aan dezelfde tafel als mr. Phillips, in de hoek naast de deur van A 14. Hij moest miss Danville's laatste woorden wel horen en hij keek op toen zij vlak langs hem liep.

Goeie help!' zei hij tegen zijn buurman. 'Heb je dat gehoord?'

Mr. Phillips die een langzame en nauwgezette werker was, keek met tegenzin van zijn papieren op.

'Wat gehoord?' zei hij. 'O, miss Danville? Ze scheen nogal haast te hebben.'

'Wou je zeggen dat je het niet gehoord hebt? Beste jongen, ik had gelijk wat die vrouw betreft! Ze is getikt!'

Phillips keek naar hem met een ernstige blik.

'Ik hoop dat je je daarin vergist,' zei hij. 'Geestelijk gestoord te zijn is een vreselijk iets voor een vrouw, vreselijk.'

'Het is verschrikkelijk voor iedereen, voor man of vrouw dat maakt niets uit,' antwoordde Wood. 'Niet dat het mij niet spijt voor het arme mens, maar ik zei gisteravond dat ik dacht dat ze niet helemaal goed wijs was en daar ben ik nu zeker van.' Hij pakte een stukje papier en begon er iets op te krabbelen. 'De enige moeilijkheid wat mij betreft,' mompelde hij, 'is dat die getiktheid de hele zaak te makkelijk maakt. . .'

Phillips die gewoonlijk boos werd als hij in zijn werk werd gestoord, scheen in dit geval graag bereid om er dieper op in te gaan.

'Te gemakkelijk,' zei hij. 'Krankzinnigheid maakt de zaken zeker niet gemakkelijker. Het maakt ze moeilijk en erg moeilijk ook.'

'Bedoel ik helemaal niet,' bromde Wood, terwijl hij doorging met zijn notities. 'Wat mij betreft, zei ik. Wat de schrijver betreft. Een krankzinnige moordenaar verklaart alles. Die levert zijn eigen motief. Hoeft zich niet overeenkomstig zijn karakter te gedragen. Kan de meest onwaarschijnlijke mensen doden. Dat is een zachtgekookt eitje. Ik dacht dat ik dat gisteravond allemaal al had uitgelegd.'

'Natuurlijk, natuurlijk,' gaf Phillips toe. 'Ik realiseerde me toen alleen niet... ik bedoel als miss Danville echt eh abnormaal is, maakt dat de zaak dan niet nogal... nogal gevaarlijk?'

'Dat zie ik niet in.' Wood vouwde zijn papiertje met aantekeningen zorgvuldig op en borg het weg. 'Zij kent de rol niet die wij haar willen laten spelen, ziet u. Er is trouwens ook geen enkele reden waarom ze die zou kennen. Anders zou zij, dat geef ik toe, het spelletje serieus kunnen gaan opvatten. Nee, wat ik mij afvroeg was of het misschien niet beter zou zijn haar miss Clarke te laten vermoorden - maar misschien zou dat een beetje al te doorzichtig zijn, - of anders Edelman. Hoewel ik eigenlijk Edelman toch meer als schurk zie. Misschien zou hij haar kunnen gebruiken voor zijn eigen doeleinden - het Svengalimotief, weet u wel. Daar zou hij plezier in hebben, stel ik me zo voor.'

Hij keek op de klok. 'Kwart voor een,' merkte hij op. 'Ik ga naar de kantine, voor het er te vol wordt, gaat u mee?'

'Eh... nog niet. Ik wil eerst even afmaken wat ik onderhanden heb. Wacht u maar liever niet op me.'

'Nee, wees daar maar niet bang voor.' Wood liep met een grijns weg. Het was hem niet ontgaan dat miss Brown gewoonlijk om kwart over een kwam lunchen en dat Phillips tegenwoordig altijd toevallig bij de ingang van de kantine stond, net op tijd om haar daar te ontmoeten. Zijn grijns was niet kwaadaardig. Het zou, begreep hij, ook niet makkelijk zijn om als oudere man een jong meisje het hof te maken en dan nog wel in het bijzijn van een paar honderd mensen.

Ondertussen stond miss Brown naast het bureau van Pettigrew terwijl hij een lang stuk doorlas dat hij haar juist had gedicteerd. Zij deed haar werk, had hij ontdekt, netjes, vlug en accuraat en maar zelden moest hij iets verbeteren. Ook miss Brown was zich wel bewust van haar kwaliteiten en op haar gezicht stond een bescheiden zelfvoldaanheid te lezen, toen het ene blad na het andere werd goedgekeurd en opzij gelegd. Ze was daarom een en al verbazing toen Pettigrew tegen het eind van het lange stuk, plotseling in een onbedaarlijke schaterlach uitbarstte.

'Klopt er iets niet, mr. Pettigrew?' vroeg zij.

Pettigrew zette zijn bril af, maakte die schoon, snoot zijn neus en kwam weer een beetje tot zichzelf.

'Neem me niet kwalijk,' zei hij. 'Maar het is hier zo verduiveld saai dat iets dat maar een beetje anders is dan anders, onweerstaanbaar grappig lijkt. Het is dit stukje hier - kijk eens even.'

Miss Brown volgde zijn wijzende vinger. Ze voelde zich niet op haar gemak en begon te blozen.

'Maar zo hebt u het mij gedicteerd, mr. Pettigrew.' Ze begon de blaadjes van haar steno-bloc om te slaan.

'Dat geloof ik meteen, u hoeft het echt niet op te zoeken. Het was mijn schuld, want ik heb er niet bijgezegd dat ik advocatenlatijn sprak en dat bovendien nog verkeerd deed ook. Misschien zou dit een leuke puzzel zijn voor miss Danville, want die is vast een hele autoriteit op dit gebied.'

Miss Brown keek haar chef recht in het gezicht.

'Ik wou dat niet steeds door iedereen de draak werd gestoken met die arme miss Danville,' zei ze met een voor haar doen ongewone vastberadenheid. 'Het is een heel aardige vrouw en het is helemaal niet fair.'

Zij pakte haar paperassen bij elkaar en vertrok. Pettigrew was voor het eerst van zijn leven niet bij machte om een woord uit te brengen.

Maar het waren niet zozeer de woorden van zijn secretaresse die de oorzaak waren van zijn verwarring, ofschoon hij later nogal bitter bedacht dat een oudere man, die grapjes maakte over een zeer voor de hand liggende vergissing van een jonge vrouw, een enigszins belachelijk figuur slaat en iedere terechtwijzing verdient die hij maar zou kunnen krijgen. Eigenlijk had zij al indruk op hem gemaakt nog eer zij haar mond open had gedaan. Hij realiseerde zich tot zijn grote verbazing dat dit de eerste keer was dat zij elkaar recht in de ogen hadden gekeken. Zij had de gewoonte om de blik van anderen te ontwijken, hetgeen hij eerder ook wel had opgemerkt. Nu drong het plotseling tot hem door dat miss Brown in het bezit was van een paar grote, intens blauwe ogen, zo levendig en stralend dat zij in staat waren om haar overigens doodgewone gezicht geheel en al te veranderen. Deze ontdekking was beslist opwindend.

'En ik dacht nog wel dat ze lelijk was,' zei hij bij zich-

zelf. 'Deze ogen konden wel eens vrij gevaarlijk zijn als zij op de juiste manier werden gebruikt!' Hij trok een rimpel in zijn neus. 'De hemel zij gedankt,' peinsde hij, 'dat er geen reden is waarom zij, hoe dan ook, ooit weer op die manier naar mij zou moeten kijken!'

Hij was altijd erg eerlijk tegenover zichzelf, maar toen miss Brown enkele ogenblikken later haar hoofd om de hoek van de deur stak om te zeggen dat zij ging lunchen, voelde hij zich niettemin onverklaarbaar teleurgesteld dat zij als gewoonlijk strak naar zijn voeten keek.

Pettigrew ging laat lunchen. Toen hij in de kantine aankwam, werd het al wat leger. Hij haalde zelf een bord met stamppot dat het voornaamste gerecht was in Marsett Bay en vond zonder moeite een stoel. Van de plaats waar hij zat kon hij de directeur zien, een blonde, corpulente, enigszins kale man, die tete-à-tete lunchte met het hoofd van de afdeling Export, een van de weinige andere vaste ambtenaren van het bureau. In hun nette, zwarte pakken en met een ernstige en hooghartige uitdrukking op hun gezicht, wisten zij in deze voor hen weinig passende omgeving de ondefinieerbare sfeer van Whitehall te scheppen. Verder de zaal in, zag hij twee hoofden dicht bij elkaar, het peper en zoutkleurige van Phillips en het bruine van zijn secretaresse. Toen hij hen zo zag zitten, moest hij nog eens denken aan de moeilijkheden die door de kennelijke stand van zaken tussen hen waarschijnlijk zouden worden veroorzaakt, maar deze keer hield hij zich minder bezig met de gevolgen voor hemzelf dan met de mogelijke consequenties voor haar.

Hij had iets opgevangen over haar omstandigheden, ofschoon zij niet mededeelzaam was en Pettigrew de laatste was die zijn neus in de zaken van anderen wenste te steken. Toen hij alles wat hij had gehoord eens naging, realiseerde hij zich met enige verbazing dat zij moederziel alleen op de wereld stond. Zij had geen broers of zusters en haar moeder was blijkbaar al jaren geleden gestorven. Sindsdien had zij de huishouding gedaan voor haar vader, tot aan zijn dood een jaar of wat geleden. Kennelijk had zij nooit veel vrienden van haar eigen leeftijd gemaakt en misschien was dit de verklaring voor het feit dat zij zich natuurlijkerwijze voelde aangetrokken tot een veel oudere man.

Wat was haar vader voor iemand geweest? Dit vroeg Pettigrew zich af terwijl hij zijn laatste hapje stamppot opat en vervolgens begon aan de smakeloze caramelpudding die er na kwam. Klaarblijkelijk een man met enige ontwikkeling - hij had zijn dochter tenminste een tamelijk goede opvoeding gegeven. Bovendien - hoewel hij moeilijk precies zou kunnen zeggen waarom - had hij de indruk dat wijlen mr. Brown, al was hij dan ook niet bepaald rijk, zijn dochter toch niet zonder een cent had achtergelaten. Miss Brown was bepaald niet luxueus wat haar kleren of haar manier van leven betrof, maar Pettigrew voelde duidelijk dat zij anders dan de meeste typistes die bij het bureau werkten, een 'background' had en dat daarbij ook een bescheiden, maar verzekerd inkomen hoorde.

Pettigrew fronste zijn voorhoofd toen hij zijn gedachten liet gaan over het paar dat hij daar aan een tafeltje zag zitten. Aan de ene kant jeugd, onervarenheid, eenzaamheid en een beetje geld, aan de andere kant Phillips. Ergens was iets dat hem niet prettig aandeed. Niet dat hij iets tegen Phillips had, integendeel, hij leek een beminnelijke, goedhartige, zij het ook wat saaie vent. Alleen in de hoedanigheid van eventuele echtgenoot van miss Brown, keurde hij hem af. Hij deed zijn best dit gevoel verstandelijk te verklaren, maar dat voldeed hem niet in alle opzichten. Hij ging snel in gedachten na wat hij van de man wist. Een niet officieel erkende procureursklerk - een snob zou kunnen beweren dat hij niet helemaal tot dezelfde stand behoorde als miss Brown, maar dat was haar zaak. Uit zijn schaarse mededelingen kon worden opgemaakt dat hij weduwnaar was, ruim vijfentwintig jaar ouder dan zij. Een huwelijk met hem scheen een eentonig vooruitzicht te bieden, maar ook daarin had zij het recht haar eigen keuze te maken. Het feit dat zij haar kantooruren doorbracht met het 'vertalen' van Pettigrews woorden in vreemde symbolen op een steno-bloc gaf hem niet het recht of de macht tussenbeide te komen.

Overigens, zei Pettigrew vastberaden tot zichzelf, verlangde hij ook niet tussenbeide te komen, tenzij het natuurlijk een algemeen menselijke plicht zou worden, maar daar zag het niet naar uit. Maar niettemin... Zoekend naar een of andere reden om zijn gevoel van onbehagen te rechtvaar-

digen, vroeg hij zich nu voor het eerst af waarom Phillips bij zijn werkgevers was weggegaan. Hij was stellig te oud om 'order' te hebben gekregen voor zijn tegenwoordige betrekking. Zat er misschien een of andere onverkwikkelijke geschiedenis achter? Ineens ontdekte Pettigrew bij zichzelf dat hij ervan overtuigd was dat Phillips een bedrieger was - door zijn werkgevers ontslagen wegens oneerlijkheid - en feitelijk een getrouwde man was van het soort dat aast op jonge vrouwen met geld. Een ogenblik later lachte hij om zijn melodramatische verdenkingen. Maar toch hadden deze gedachten hem zo getroffen dat hij ze graag kwijt wilde en onmiddellijk nam hij het besluit om op discrete wijze inlichtingen in te winnen bij de firma waar Phillips vroeger had gewerkt. Het kon in ieder geval geen kwaad.

Hij werd in zijn overpeinzingen gestoord door een luid gelach, dat bijzonder onaangenaam klonk. Het kwam van een tafeltje vlak bij hem. Hij hoefde niet rond te kijken om te zien van wie het afkomstig was, maar hij deed het toch. Rickaby zat daar met een aardig, nogal erg opgemaakt meisje van de typekamer, dat Pettigrew meer dan eens had gezien tijdens zijn sporadische bezoeken aan Het Witte Hart, het voornaamste café van Marsett Bay. Zij lachte ook en hij vroeg zich af waarom zij zo ingenomen scheen met haar gezelschap. Want van alle mensen die bij het bureau werkten, had Pettigrew aan Rickaby de grootste hekel. Hij haatte alles aan de man, van zijn mooie, enigszins krullende haar tot aan zijn elegante, puntige schoenen. Hij had een hekel aan zijn ordinaire manier van doen, zijn luidruchtigheid en de vlotte familiariteit waarmee hij zijn duidelijke minachting voor ouderen maskeerde. Kortom hij had een hekel aan - en dit woord had hij speciaal voor dit geval bedacht - zijn opwrijverij.

Pettigrew was te veel realist om zich niet meer dan eens te hebben afgevraagd of de oorzaak van zijn antipathie niet gelegen was in het feit dat Rickaby heel wat jaren jonger was dan hij en van het leven genoot op zijn manier en op een wijze die niet was weggelegd voor een vrijgezel van middelbare leeftijd in oorlogstijd. Maar hij werd in zijn antipathie gesterkt toen hij ontdekte dat zij werd gedeeld door vrijwel alle medebewoners van Fernlea en dat Wood, die met hem moest samenwerken, klaagde over zijn ongenees-

lijke luiheid. Hij was vooral verheugd geweest toen hij merkte dat miss Brown Rickaby, die zoals hij zelf zei 'op haar liep', bedaard maar vastberaden had afgewezen. Zijn vertrouwen in haar oordeel over deze zaak strookte niet helemaal met zijn twijfel waar het Phillips betrof, maar zelfs vrijgezellen op middelbare leeftijd kunnen niet altijd realist zijn.

Intussen had Rickaby blijkbaar veel schik om zijn grap en dat was ook het geval met het meisje. Uit zijn gebaren en uit de gezichten die hij trok viel af te leiden dat hij iemand aan het imiteren was. Maar terwijl zijn voorstelling in volle gang was, gebeurde er iets waardoor die werd onderbroken. Hij wierp een blik over zijn schouder naar de deur, gaf zijn buurvrouw een stevige por in haar ribben en nam meteen een overdreven plechtige houding aan. Dit had het verwachte effect tengevolge, want het meisje barstte opnieuw in een schaterlach uit, die zij tevergeefs trachtte te onderdrukken door een zakdoek in haar mond te proppen.

Pettigrew die Rickaby's blik volgde zag miss Danville naar het midden van de zaal lopen. Hij vond niets lachwekkends in het hele toneeltje. De arme vrouw was kennelijk in de war. Zij had gehuild en scheen nauwelijks te weten wat zij deed. Met trillende handen trachtte zij zichzelf aan het buffet te bedienen, maar zij zag alleen maar kans om een bord te laten vallen. Zij staarde er versuft naar toen het op de grond lag en deed geen poging het op te rapen.

Tot Pettigrews grote woede veroorzaakte dit nog meer uitbarstingen van vrolijkheid aan Rickaby's tafeltje. Hij stond half van zijn stoel op, niet precies wetend wat te doen. Voor hij echter tot een besluit was gekomen, had miss Brown zich ermee bemoeid. Zij overzag de situatie met een snelheid, die Pettigrew bijzonder waardeerde, liep dwars door de zaal, sloeg haar arm om miss Danville heen en bracht haar naar haar eigen tafeltje. Zij liet haar daar een ogenblik alleen en was bijna onmiddellijk terug met een kop koffie en een paar sandwiches. Daarna ging zij naast haar zitten en deed een blijkbaar succesvolle poging om haar te kalmeren. Phillips, met zijn breed, vriendelijk gezicht, waarop zeer veel sympathie voor haar stond te lezen, nam

ook deel aan de rustige conversatie en toen Pettigrew de kantine verliet scheen miss Danville weer tot kalmte te zijn gekomen.

Het duurde wel een kwartier eer miss Brown in Pettigrews kamer verscheen.

'Het spijt me dat ik zo lang ben weggebleven,' zei ze. 'Maar er gebeurde iets dat mij heeft opgehouden.'

'U behoeft u niet te verontschuldigen,' antwoordde hij. 'Ik heb gezien wat er gebeurde en als ik zo vrij mag zijn, ik vind dat u het erg goed hebt aangepakt.'

'Dank u, mr. Pettigrew.'

'Als iemand zich hier zou moeten verontschuldigen,' ging Pettigrew door, 'dan ben ik het wel. Ik had geen grapjes mogen maken ten koste van miss Danville. Het getuigde van een zeer slechte smaak. Vergeet u het alstublieft.'

Opnieuw onderging hij de weldaad van miss Browns stralende blauwe ogen.

'Natuurlijk,' zei ze zachtjes. 'Ik heb hier het ontwerp van de aanvullingen op het nieuwe reglement, mr. Pettigrew. Wilt u ze nu even doornemen?'

'Dat lijkt me uitstekend,' zei Pettigrew volgzaam.

Uitstekend of niet, de aanvullingen eisten al zijn aandacht op, zodat hij de eerstvolgende twee uur voor niets anders tijd had. Toen werd hij ineens opgeschrikt door een snerpend gefluit buiten zijn kamer. Het duurde ongeveer een halve minuut, daarna hoorde hij haastige voetstappen in de gang. Het geluid hield plotseling op.

'Lieve help, wat was dat voor een verschrikkelijk lawaai?' vroeg hij aan miss Brown, toen zij kort daarna zijn thee binnenbracht.

'De nieuwe ketel van miss Danville. Ik ben bang dat het hier nogal luid klinkt, maar dat komt natuurlijk omdat het gasstel hier vlak naast staat.'

'Dat had ik al gemerkt. Maar waarom moet miss Danville's nieuwe ketel nu juist zo schel fluiten?'

'Ik hoop dat u het niet storend vindt, mr. Pettigrew, maar het was om u de waarheid te zeggen, mijn idee. Ziet u, miss Danville zet thee voor alle afdelingen aan deze kant van het gebouw - dat is waar ook, zij vroeg me of ik u tachtig cent wou vragen voor deze maand - en de vorige week liet zij een ketel droog en daardoor stuk koken, omdat

zij helemaal vergat dat zij water op had staan. U weet, dat zij zulke dingen soms nogal eens makkelijk vergeet,' voegde zij er aan toe, op de toon van iemand die de tekortkomingen van een geliefd schoothondje vergoelijkt.

'Dat had ik ook al opgemerkt, maar ik ben blij dat zij tenminste niet vergeet haar geld te innen. Hier hebt u het geld. Dan dient de muzikale ketel om haar op een vriendelijke manier aan haar plichten te herinneren? In principe lijkt het me een uitstekend idee, maar moest dat gefluit nu echt zo luid zijn?'

'Nou ja,' zei miss Brown alsof zij een van haar eigen zwakheden opbiechtte, 'miss Danville is namelijk een beetje doof. U zult het toch aan niemand vertellen, hè? Ik denk niet dat ze het leuk zou vinden als iedereen het wist. Dus toen ik de fluitketel kocht, nam ik natuurlijk de schelste die ik kon vinden. Maar natuurlijk, als u er bezwaar tegen hebt, mr. Pettigrew...'

'Bezwaar? Als mijn kopje thee en miss Danville's gemoedsrust op het spel staan? Geen sprake van! Ik zal er iedere dag verlangend naar uitzien. Wat ik zeggen wou, zijn die ketels duur? Als dat zo is, moet u mij er aan mee laten betalen.'

'Daar denk ik niet aan, mr. Pettigrew. Hebt u de stukken al doorgelezen?'

HOOFDSTUK 5

Ontmoeting in 'De Kemphaan'

Als hij er later op terugkeek beschouwde Pettigrew de hiernavolgende gebeurtenissen altijd als een nieuwe en stellig minder aangename periode van zijn diensttijd bij het rijksbureau voor spelden. Dit had dan vooral betrekking op de uren die hij op Fernlea doorbracht. De sfeer in de club was, vond hij, helemaal veranderd. De bewoners toonden nu een steeds sterkere neiging om zich te verdelen in twee fel tegenover elkaar staande groepen, inplaats dat zij elk voor zich probeerden met meer of minder succes elkaars eigenaardigheden te verdragen. Door de omstandigheid dat er maar één zitkamer was waarin de steeds langer wordende winteravonden moesten worden doorgebracht, trad de verdeeldheid nog duidelijker aan het licht. De scheidingslijn tussen de twee partijen werd gevormd door hun standpunt ten opzichte van het detectiveverhaal dat onder leiding van Wood werd opgezet, 'het komplot' zoals het door zijn volgelingen werd genoemd; en het feit dat bepaalde tot welke partij men wilde behoren was al gauw een louter persoonlijke aangelegenheid - namelijk zijn of haar houding tegenover miss Danville. Zij had van het begin af aan al duidelijk laten blijken dat zij de hele zaak afkeurde en omdat haar de voornaamste rol was toebedeeld, zonder dat zij er iets van wist, was het vermakelijke huiskamerspelletje dat het aanvankelijk was geweest, veranderd in een soort samenzwering, waar zij absoluut buiten moest worden gehouden. Aangezien zij gewend was in haar eigen wereldje te leven zou zij het waarschijnlijk niemand kwalijk hebben genomen aan zichzelf te worden overgelaten, zelfs wanneer zij het had gemerkt. Maar miss Brown die zich nu als haar beschermster had opgeworpen, zorgde er voor dat zij niet alleen bleef. Onder haar invloed verliet ook Phillips de rijen van de 'samenzweerders' en het trio vormde iedere avond een hecht groepje in de ene hoek van de kamer, terwijl de oppositiepartij de andere hoek bezette.

Aan het hoofd van de samenzweerders stond natuurlijk Wood, die nu altijd rondliep met een boekje met aanteke-

ningen, zodat hij zijn bewonderaars kon onthalen op de nieuwste ideeën die hem gedurende die dag waren ingevallen. Edelman was een enthousiast supporter - een beetje te enthousiast soms naar de smaak van de auteur, als zijn vruchtbare verbeelding met de hele intrige op de loop dreigde te gaan of, zoals Wood het uitdrukte 'het hele evenwicht van het verhaal verstoorde.' Ook miss Clarke was de zaak nu van ganser harte toegedaan. Het vooruitzicht miss Danville in een belachelijk daglicht te kunnen stellen woog zwaarder dan haar vroegere bedenkingen en zij was zelfs bereid om met Edelman samen te werken, tegen wie zij in kantoortijd onafgebroken slag leverde in de vorm van briefjes over de staat waarin het dossier Blenkinsop zich bevond. Mrs. Hopkinson die nu vaker kwam dan ooit tevoren, was van weinig praktisch nut maar ze was een luidruchtig en kritiekloos bewonderaarster van alles wat de anderen bedachten. En tenslotte werd zelfs Rickaby van het plan op de hoogte gebracht, niet zozeer omdat hij populair was geworden, dan wel omdat het kennelijk onmogelijk voor hem was om in de oppositie te gaan.

Voor Pettigrew die tussen beide partijen in stond, zich daarbij weinig op zijn gemak voelde en zich inspande om op goede voet te blijven met alletwee, was de situatie nogal verontrustend. Bovendien werd zijn gevoel voor orde en recht geprikkeld door het feit dat de samenzweerders er geen idee van schenen te hebben wat zij moesten beginnen met het verhaal dat zij eeuwig aan het bepraten, veranderen en uitwerken waren. Wood had blijkbaar nog wel het vage idee, dat het in de toekomst op de juiste manier omgewerkt, nog wel eens de grondslag zou kunnen vormen voor een verhaal dat geschikt was om te publiceren en dit was tenminste redelijk. Mrs. Hopkinson kwam meer dan eens met het volkomen onuitvoerbare voorstel op de proppen om van het geval op een of andere manier een toneelstuk te maken dat ter ontspanning van het personeel met Kerstmis zou kunnen worden opgevoerd. Ze verwekte enige hilariteit bij de anderen toen zij aanbood om heur haar te verven ten einde een van de rollen met meer succes te kunnen spelen. Maar overigens schenen zij er genoegen mee te nemen hun fantasie te laten werken op een thema dat steeds grilliger werd.

Pettigrew kwam tot de conclusie dat dit het gevolg was van de situatie waarin zij verkeerden. Geen van hen had iets dat hem aan Marsett Bay bond behalve het werk. Vele gehuwde bedienden hadden het klaargespeeld om hun gezinnen te laten overkomen en op die manier een min of meer normaal bestaan te leiden buiten de kantooruren. Maar uitgezonderd Edelman, wiens vrouw en kind in Amerika zaten, waren de bewoners van Fernlea ongetrouwd. Zij verveelden zich mateloos en het was geen wonder dat zij hun tijd op een of andere manier trachtten te doden. Maar Pettigrew had er heel wat voor over gehad als zij iemand anders dan miss Danville tot mikpunt hadden gekozen. Dit was, voelde hij vagelijk, beslist ongezond. En hij kon zich vooral niet indenken dat miss Danville eeuwig onwetend zou blijven van de rol die haar was toebedeeld in wat mrs. Hopkinson al gauw had gedoopt: 'De volmaakte misdaad'. En na alles wat hij nu van haar wist, mocht hij vrezen dat een eventuele onthulling een ernstige uitwerking op haar zou hebben.

Hij was zo vrij om er met Edelman over te spreken die hij beschouwde als de verstandigste van deze groep. Het resultaat was teleurstellend. Edelman luisterde ernstig naar hem en zei op koele toon dat hij wel eens gelijk zou kunnen hebben - hoewel het onmogelijk was om menselijke reacties met enige nauwkeurigheid te voorspellen, zouden de resultaten zeker de moeite waard zijn. Het leek wel, dacht Pettigrew, alsof hij naar een scheikundige luisterde, die de mogelijke uitslag van een experiment besprak. Hij ging dan ook niet verder op het onderwerp in. Op de dag van dit gesprek ontving Pettigrew een brief die tot gevolg had dat hij tenminste een van zijn zorgen kwijt raakte. De brief was afkomstig van zijn huurder in de Temple.

'Beste Frank,' zo luidde de aanhef. 'Vriendelijk bedankt voor je brief. Ik heb de informaties die je vroeg ingewonnen. Zoals ik verwachtte toonde de oude Tillotson zich geschokt door mijn vraag, die hij heel terecht beschouwde als een poging om inbreuk te maken op het beroepsgeheim. Zoals ik eveneens verwachtte was het eind van het liedje dat hetgeen ik moest hebben hem plotseling te binnen schoot. Ik sluit een afschrift van zijn brief in. Het lijkt allemaal heel bevredigend, ofschoon die meneer inmiddels wel

een beetje oud is voor een tweede huwelijk, naar de data te oordelen.

'Ik heb onlangs drie gerechtelijke stukken ontvangen met het opschrift: "Voor mr. Pettigrew, in oorlogsdienst". Het honorarium zal bijtijds op jouw rekening worden gestort, zoals we afspraken. Ik was deze week op de rechtbank van Rampleford. Je afwezigheid werd diep betreurd, maar in de koffiekamer is het op het ogenblik een dooie boel. Hartelijke groeten, Bill.'

De bijlage luidde als volgt:

'Uw vriend hoeft niet in twijfel te verkeren omtrent het feit dat mr. Phillips weduwnaar is, tenzij hij opnieuw getrouwd is, waarvan ik natuurlijk niet op de hoogte ben. Mijn firma heeft voor hem een gewaarmerkt gerechtelijk geverifieerd afschrift opgesteld van het testament van wijlen mrs. Sarah Emily Phillips in 1931. Bij het doorbladeren van de papieren heb ik ontdekt dat zij overleed op de 19e september van dat jaar in het Bloomington Hospitaal in Herts, waarbij haar echtgenoot de enige executeur-testamentair was. Ik denk wel dat deze inlichtingen aan hun doel beantwoorden en hij zal ze, daarvan ben ik overtuigd, als strikt vertrouwelijk behandelen. Wellicht is het dienstig er aan toe te voegen dat mr. Phillips in dienst trad van de firma in 1919 en steeds tot onze volle tevredenheid werkzaam was. De afdeling waaraan hij was verbonden, moest worden opgeheven toen de oorlog uitbrak en ofschoon wij hem gaarne hadden aangesteld in een andere functie tegen een niet veel lager salaris, gaf hij de wens te kennen om ergens anders te gaan werken, waar hij nauwer betrokken zou zijn bij de oorlogsinspanningen. Wij zouden er zeker toe bereid zijn om te overwegen hem weer in dienst te nemen bij het staken van de vijandelijkheden, aangenomen tenminste dat er dan een vacature zou bestaan. Ik zou er op willen wijzen, om ieder mogelijk misverstand te voorkomen, dat de wettelijke bepalingen die een wederaanstelling in burgerlijke dienst regelen, niet voorzien in zijn geval.'

Meer kan ik toch niet verlangen, zei Pettigrew tot zichzelf. Dit lijkt me afdoende. En zo er tegelijkertijd een volkomen onlogisch gevoel van teleurstelling bij hem opkwam dan lag het voor de hand dat het moest worden toe-

geschreven aan zijn zucht naar het dramatische, waarmee zelfs mannen van rijpere leeftijd zijn behept, die hun kost verdienen met de allersaaiste baantjes. Van nu af aan kon hij het verdere verloop van de romance met ongeïnteresseerde blik gadeslaan. Vooropgesteld natuurlijk dat die romance geen belemmering was voor het werk van miss Brown... en tot dusver was er niets dat daarop duidde.

In de loop van de volgende week of daaromtrent werd het hem duidelijk dat het geval ook de aandacht had van iemand anders, die er niet zo onverschillig tegenover stond. Bij mrs. Hopkinson openbaarden zich onmiskenbare tekenen van antipathie tegen Phillips. Tot dusver was er nooit, voor zover Pettigrew het kon bekijken, iets tussen hen geweest, noch genegenheid noch het tegenovergestelde. Maar toen Phillips meer en meer aandacht ging besteden aan miss Brown, werd de vrolijke weduwe steeds bitser tegen hem. Terzelfdertijd, nadat haar voorstel om van de intrige een dramatische versie te maken weer was verworpen, nam haar belangstelling voor het komplot plotseling af. Bij wijze van compensatie blijkbaar, begon zij zich met alle energie het lot van miss Brown, voor wie zij altijd een nogal hinderlijke, moederlijke belangstelling had getoond, aan te trekken en te proberen haar in contact te brengen met 'het volle leven'. Het was duidelijk dat Phillips bij deze bezigheden een vervelende sta-in-de-weg was.

Het verbond tussen miss Brown en miss Danville, die zij openlijk minachtte, droeg natuurlijk nog bij tot haar slechte humeur.

Tot zijn ontsteltenis ervoer Pettigrew, dat hij zoals al meer was gebeurd tegen zijn zin allerlei vertrouwelijkheden moest aanhoren. Mrs. Hopkinson, die hem in een hoek van de kamer had gedreven, jammerde tegen hem dat het meisje in verkeerde handen raakte. En zij vond dat er iets aan gedaan moest worden. Wist Pettigrew dat zij drieduizend gulden per jaar van zichzelf had? Dat wist Pettigrew niet en hij vroeg zich af hoe mrs. Hopkinson dat wist, of dat zij het bedrag maar had verzonnen. Drieduizend gulden per jaar, herhaalde zij, terwijl zij haar koperen krullen schudde, en geen vrienden! Dat was toch onnatuurlijk op die leeftijd, vond hij ook niet? En Phillips was - dat lag nogal voor de hand - een man die op vrouwen met geld joeg.

Hij heeft gezegd dat hij weduwnaar is, maar wie heeft dat ooit nagegaan? Tien tegen een dat hij ergens een vrouw met een half dozijn kinderen had zitten. Zij kende dat soort. Zij werd er gewoonweg ziek van als ze zag hoe hij het klaarspeelde en hoe die ouwe, gekke Danville haar aldoor ophitste. Een jong ding zoals zij moest genieten en het leven leren kennen, net zoals zij had gedaan toen zij nog een meisje was, inplaats van zich te verslingeren aan een man die oud genoeg was om haar vader te kunnen zijn. Zij wist zelf, zo besloot mrs. Hopkinson terugziende op eigen ervaringen wat het zeggen wou om een dergelijke fout te maken, maar per slot van rekening had niet iedereen ook zo'n geluk gehad als zij.

Er bleef Pettigrew niets anders over dan te concluderen dat mrs. Hopkinsons geluk had bestaan uit het besluit van mrs. Hopkinson om op een geschikt en vroeg tijdstip te overlijden. Hij volstond met wat onduidelijk gemompel en slaagde erin zich niet bloot te geven. Eigenlijk moest hij wel erkennen dat de opvattingen van de vrolijke weduwe, ofschoon op geheel andere wijze tot uitdrukking gebracht, niet zo erg veel verschilden van datgene wat hij, nog maar kort geleden, ook al had gedacht. Het stond hem niet vrij, vond hij, om haar gerust te stellen wat betreft het weduwnaarschap van Phillips en toen er verder werd aangedrongen op zijn mening over deze zaak, ontweek hij de kwestie door er op te wijzen dat miss Brown zich tot nog toe niet had gebonden.

Inderdaad was het heel moeilijk te zeggen of miss Brown werkelijk van plan was nauwere betrekkingen met Phillips aan te gaan of niet. Zijn bedoelingen waren duidelijk, evenals de enthousiaste bijval die hij van miss Danville kreeg. Geen koppelende moeder moedigde een man ooit meer aan. Mrs. Hopkinson, die nooit erg fijngevoelig was, kon haar afkeuring niet openhartiger laten blijken. Miss Brown was de enige die van de hele zaak onkundig bleef. Zij was altijd even kalm en tevreden en het scheen haar om het even of zij alleen was, met Phillips of met miss Danville of zoals vaak gebeurde in het gezelschap van beiden. Zij scheen zelfs mrs. Hopkinson te verdragen, hoewel die dame bitter klaagde dat zij 'niets uit haar kon krijgen'. Haar zelfbeheersing vond Pettigrew was bewonderenswaardig. Hij be-

gon zich af te vragen of zij misschien niet beter in staat was op zichzelf te passen dan hij altijd had gedacht.

Op zekere avond voelde Pettigrew dat hij de sfeer van Fernlea niet langer kon verdragen. Hij had een vermoeiende dag achter de rug. De baas was uitzonderlijk vervelend geweest over de aanvullende bepalingen waarmee Pettigrew enige schijn van logica had willen brengen in de uitwassen van het nieuwste reglement betreffende de verkoop van spelden. De ketel van miss Danville had vijf folterende minuten zijn doordringend geluid laten horen eer zij eindelijk thee ging zetten. Het oorlogsnieuws was deprimerend. En nu was de avondbijeenkomst in de zitkamer in volle gang. De samenzweerders waren in hun hoek bij elkaar gekropen en discussieerden heftig over een of ander onzinnig voorstel waarmee Edelman net voor de dag was gekomen. Van tijd tot tijd werd hun gepraat onderbroken door luid gelach, terwijl er veelbetekenende blikken werden geworpen in de richting van miss Danville en niet minder veelbetekenende uitroepen klonken als 'st...st!' Miss Danville, die haar lippen nauw merkbaar bewoog, was geheel verdiept in haar boek.

Af en toe sloeg zij haar ogen op om goedkeurend te kijken naar miss Brown en Phillips, die samen op de sofa zaten en weinig spraken, maar blijkbaar tevreden waren in elkaars gezelschap. Toen de deur openging en mrs. Hopkinson binnenkwam, besloot Pettigrew in actie te komen. Hij ontweek haar handig, liep behoedzaam naar de gang, greep zijn hoed en jas van de kapstok en wandelde het huis uit.

'Wat ik nodig heb,' zei hij bij zichzelf terwijl hij tastend zijn weg zocht, 'is iets te drinken.' Hij realiseerde zich met verbazing dat het lang geleden was sinds hij iets had gedronken. Er lag iets kloosterachtigs in de sfeer van Marsett Bay dat zijn dorst scheen te belemmeren. Misschien kwam het omdat hij er tot dusver nog niemand had ontmoet met wie hij nu eens zou willen drinken. Maar hoe dan ook, hij voelde dat hij nu beslist niet langer kon wachten.

Bij de hoek van de High Street aarzelde hij. Recht tegenover hem was 'Het Witte Hart'. Hij wist dat het er vol zat met jongelui van het kantoor en in de stemming waarin hij thans verkeerde wilde hij niemand van zijn mede-ambtenaren zien. In 'De Kroon', een eindje verderop, zou het niet

veel anders zijn. Wat bleef er dan nog over? Hij herinnerde zich dat hij ergens in een steegje aan de linkerkant een klein kroegje had gezien met een uithangbord waarop een kemphaan stond. (Werden er nog steeds hanengevechten in deze streek gehouden, zo vroeg hij zich af). Hij bedacht dat het misschien wel de moeite waard zou zijn, als hij het tenminste kon vinden in het donker. Een rustige lokaliteit met zijn eigen vaste klantenkring, een plaats waar de toevallige bezoeker absoluut alleen zou worden gelaten en met wantrouwen bekeken door de geregelde bezoekers. Nu hij in deze stemming verkeerde was het precies wat hij nodig had.

Tien minuten later zat hij in een hoekje van de schemerig verlichte gelagkamer, terwijl hij een glas slap oorlogsbier opslurpte en dankbaar overpeinsde dat hier niemand was die ook maar het geringste belang in hem stelde of zelfs maar een woord tegen hem zou zeggen. Hij had zijn glas nog maar half leeg toen het tot hem doordrong dat het licht plotseling aanmerkelijk zwakker was geworden.

Toen hij opkeek merkte hij dat hij in de schaduw zat van een zeer lange en brede gestalte die van de bar naar hem toekwam. Hij nam het waar zonder dat het hem interesseerde en zou juist het glas weer aan zijn lippen zetten toen een stem zei: 'Hoe is het mogelijk dat ik u hier ontmoet, mr. Pettigrew!'

'Allemachtig!' fluisterde Pettigrew, terwijl hij met tegenzin zijn glas leegdronk. Kon hij dan nooit aan het rijksbureau voor spelden ontsnappen? Noch de stem, noch de gestalte schenen te behoren bij een van zijn kennissen uit Marsett Bay, ofschoon zij hem vaag bekend voorkwamen. Toen viel het licht op de punten van een grote, donkere snor en hij riep zowel met vreugde als met verbazing uit: 'Inspecteur Mallett, wel alle mensen! Wat doet u hier in 's hemelsnaam?'

Mallett gaf op die vraag niet dadelijk antwoord. Inplaats daarvan toverde hij ergens vanonder zijn linkeroksel een kleine, magere man met een zeer grote neus tevoorschijn en zei: 'Dit is recherche-inspecteur Jellaby van de districtspolitie, meneer. Wij willen graag bij u komen zitten, als u er tenminste niets op tegen hebt.'

'Iets op tegen? Natuurlijk niet!' zei Pettigrew, die zich

een ogenblik tevoren nog over zijn eenzaamheid had verheugd. Zijn kennismaking met inspecteur Mallett van New Scotland Yard was beperkt gebleven tot een korte en tragische periode in zijn leven, maar toen had hij een grote bewondering gekregen voor de stevige man met zijn vlugge verstand en hij was echt blij dat hij hem weer zag. 'Dit is de laatste plek waar ik verwachtte u te ontmoeten,' ging hij verder toen ze alle drie zaten. 'Het kan zijn dat ik de kranten erg slecht heb gelezen, maar ik dacht dat er geen enkele misdaad van betekenis is gebeurd in dit deel van de wereld. Vertel me nou niet dat er echt een komplot bestaat om de directeur van het rijksbureau voor spelden te vermoorden.'

'Echt een komplot om mr. Palafox te vermoorden?' Mallett herhaalde het met de onnozele ernst waarmee hij altijd de onwaarschijnlijkste veronderstellingen opnam. 'Ik kan niet zeggen dat ik zoiets heb gehoord. U hebt toch niets ontdekt, hoop ik, waardoor u verdenkingen koestert...'

'Nee, nee, natuurlijk niet. Ik praatte alleen maar nonsens. Ik ben bang dat dit een gewoonte is die in dit oord hand over hand toeneemt. Ik heb de pech om samen te wonen met een schrijver van detective-verhalen, wat de fantasie nogal op hol doet slaan.'

'Zo is het. Nee, voor dat soort dingen ben ik hier niet gekomen. Ik ben ontlast van mijn gewone werk bij de Yard om... om, in het algemeen gesproken, mijn neus eens in jullie zaken te steken.'

'Ik begrijp het. Ik had er trouwens geen notie van dat het bureau de belangstelling zou hebben van Scotland Yard.'

'Ik geloof niet dat ik het over het bureau had, mr. Pettigrew,' antwoordde Mallett bedachtzaam.

'Maar u noemde toch wel de naam van de baas en ik mag gehangen worden als ik snap waarom u zich druk zou maken om dat uit te zoeken zonder dat...'

De laatste woorden gingen verloren in een daverend gelach van Mallett.

'Daar had u me,' erkende hij. 'Ik had beter moeten weten. U moet me toestaan daarvoor nog een glas te bestellen.'

'Ik veronderstel,' zei Pettigrew, toen de bestelling was gebracht, 'dat u mij niet kunt zeggen waar u precies mee bezig bent?'

Hij kreeg in de gaten dat inspecteur Jellaby op enigszins

afkeurende manier langs zijn grote neus keek, maar Mallett leek niet geschokt door deze vraag. Hij nam een grote slok, veegde zorgvuldig zijn snor af en scheen diep na te denken voor hij antwoord gaf.

'Bekleedt u de positie van juridisch adviseur bij het bureau, meneer?'

'Inderdaad.'

'En u hebt natuurlijk geen enkele relatie met de handel, nu niet en vroeger niet?'

'De handel in spelden? Ik weet er geen sikkepit van.'

'Juist. Ik weet niet of u zich hebt gerealiseerd, mr. Pettigrew, hoe vreemd dat is op het bureau?'

'Is dat zo? Ik ben bang dat ik nooit erg diep over deze zaak heb nagedacht. Natuurlijk heb ik als vaststaand aangenomen dat het personeel voor het grootste deel bestond uit deskundigen. Maar het is werkelijk mijn genre niet.'

'Juist. En de experts zijn natuurlijk afkomstig uit de handel. Van het hogere personeel hier is de meerderheid in vredestijd in dienst bij firma's die in oorlogstijd moeten worden gecontroleerd door dit bureau. Dat is natuurlijk onvermijdelijk. Zij zijn de enigen die dit werk kunnen doen.'

'Ik heb weinig belangstelling voor mijn collega's, behalve wanneer het mij persoonlijk raakt,' zei Pettigrew. 'Ik praat niet over mijn vak met hen en zij niet met mij. Ik weet zelfs niet hoe de meeste mensen, die ik iedere dag zie, hun brood in het burgerleven verdienen.'

'U woont in de Fernlea-club, is het niet?' zei de inspecteur. 'Laat eens kijken, Edelman is reclamechef van een grote handelsfirma, Wood was chef van een andere zaak in dezelfde branche. Rickaby is een neef van de president-commissaris van de grootste exportzaak van spelden ter wereld. Miss Clarke schijnt geen relaties met de handel te hebben voor zover ik het op het ogenblik kan bekijken, maar ik ben er niet zeker van. Miss Brown is natuurlijk helemaal onafhankelijk. Dan hebben we het hele stel gehad, denk ik.'

'Phillips,' mompelde Jellaby.

'Dat is de enige man van wie ik wat weet,' zei Pettigrew. 'Hij is procureursklerk.'

'Inderdaad,' bevestigde Mallett. 'Wat heb ik ook alweer gezegd over zijn firma, Jellaby?'

'Associatie,' merkte Jellaby op.

'Dat was het. Vlak voor de oorlog associeerde zijn firma zich met een concurrent. Ik zeg niet dat Phillips daarom hier is gekomen, maar het lijkt me wel waarschijnlijk.'

Pettigrew lachte.

'Ik zat er juist over te denken,' zei hij bij wijze van verklaring, 'dat jullie me echt niet hadden hoeven te vragen of ik iets met de handel had te maken. Jullie moeten het antwoord hebben geweten, voor je de vraag stelde.'

'Zo is het,' zei Mallett ernstig.

'Nou, inspecteur en verder...'

'Om kort te gaan, misschien verkeren een paar van deze mensen in de positie waarin hun gemeenschapsplicht en hun privébelangen in het geheel niet met elkaar in overeenstemming zijn. Kunt u mij volgen, meneer?'

'Ja zeker, helaas zijn de mensen zo!'

'Negenennegentig van de honderd zijn volmaakt eerlijk, daar twijfel ik niet aan. Maar er is altijd kans dat de honderdste het niet is.'

'U wilt me toch niet wijsmaken, inspecteur, dat u helemaal naar deze uithoek bent gekomen voor dat ene kansje?'

'Het is wel een beetje meer dan dat,' gaf Mallett toe.

'Er zijn bepaalde dingen voorgevallen - lekken en ontduiking van de controle en zo voorts, zodat het ons verstandig leek hier eens een kijkje te nemen. Meer kan ik er echt niet van zeggen.'

'En ik zou de laatste zijn om er bij u op aan te dringen. Inspecteur, u hebt er tenminste voor gezorgd dat ik wat meer belangstelling zal hebben voor het gedoe in Marsett Bay en daarvoor alleen al ben ik u zeer verplicht. Het is tijd om op te stappen. De waard kijkt of hij op het punt staat om uit te roepen: De hoogste tijd, heren. Het nare van het feit dat je politie vlakbij je hebt, is dat het zulke kerels zo bliksems punctueel maakt. Goede nacht. Ik denk niet dat ik u van enig nut zal kunnen zijn, maar als ik toevallig eens iets aan de weet kom wat voor u van belang zou kunnen zijn, zal ik het u laten weten.'

'Ik zal u zeer dankbaar zijn, meneer. Het politiebureau hier zal altijd wel weten waar ik ben. Goede nacht. O, wat ik zeggen wou...'

'Ja?'

'Wat u daarnet zei over een komplot om de directeur van het bureau te vermoorden, dat was toch maar een grap, veronderstel ik?'

'Het spijt mij dat ik u moet teleurstellen, maar dat was het. Ik ben bang dat het nogal een flauwe grap was ook. Goede nacht.'

HOOFDSTUK 6

Een kwestie van verzekering

Malletts aanwezigheid in Marsett Bay en de zaken die hem daarheen hadden gevoerd maakten, zoals Pettigrew had gezegd, dat hij meer interesse kreeg voor de gang van zaken bij het bureau. Maar gedurende tien dagen na het gesprek in 'De Kemphaan' had hij weinig gelegenheid om er over na te denken. Een plotselinge stortvloed van werk kwam op de rechtskundige adviseur neer, waardoor het noodzakelijk werd dat hij steeds langer op het kantoor bleef werken. Hij moest zelfs ook een bliksembezoek aan Londen brengen, waar de kwestie van de nieuwe aanvullende voorschriften werd uitgeplozen op, wat in politieke kringen wordt genoemd, 'het hoogste niveau'. In deze periode ving Pettigrew op straat af en toe een glimp op van Mallett en een keer in het kantoor van de baas, toen hij daar toevallig binnenkwam op het moment dat de inspecteur de kamer verliet. Bij al deze ontmoetingen liep Mallett hem voorbij met alleen maar een kort knikje van herkenning. Pettigrew begreep, zonder dat er over was gesproken, dat hij niet wilde dat er in het openbaar te veel aandacht op hem werd gevestigd. Op zijn beurt had Pettigrew, ondanks zijn vage belofte van hulp, niet bepaald het verlangen om zich te interesseren voor het achterbakse gedoe waarnaar de inspecteur een onderzoek instelde, zelfs al had hij er de tijd voor gehad. Het zou stellig saai en waarschijnlijk ook vervelend zijn, dacht hij. 'Gelukkig mijn zaak niet,' zei hij dankbaar en stortte zich weer op zijn werk.

Tenslotte werd de drukte langzamerhand een beetje minder. De dossiers begonnen te slinken, want er kwam een eind aan de stapels papieren die de afgelopen dagen zijn bureau hadden overstroomd. De telefoon bleef uren achtereen zwijgen. Al gauw was hij in staat om over zijn bureau heen te kijken naar miss Brown, die nogal bleek maar ongeschokt door de crisis rustig zijn eindeloze nota's zat op te nemen. Toen kwam er opeens een dag, waarop er, naar het scheen, helemaal niets was te doen. Het laatste ontwerp was goedgekeurd, de laatste brief getekend, de laatste nota

toegevoegd aan het laatste dossier. En miss Brown, tot het eind toe conscientieus, zei: 'Kan ik vandaag nog iets anders voor u doen, mr. Pettigrew?'

Pettigrew gaapte, rekte zich uit en wierp een ongelovige blik op zijn brievenbakje.

'Niets,' zei hij. 'Absoluut niets. Er zijn ogenblikken waarop ik vind dat "niets" het mooiste woord is in onze taal en dit is er vast en zeker een van. Het duurt nog minstens een uur, eer wij hier met fatsoen weg kunnen gaan. En het lijkt er op dat het een uur wordt van volmaakte en zalige luiheid. Ik veronderstel dat u als jonge en energieke vrouw wel wat breiwerk in uw tas zult hebben om de tijd zoek te brengen. Wat mij betreft, ik stel me voor om me bezig te houden met het mediteren over de heerlijkheid van het niets doen. Wilt u zo goed zijn me te wekken om, laten we zeggen, half zes?'

Het drong tot Pettigrew door dat miss Brown niet de minste aandacht had geschonken aan datgene wat hij had gezegd. Ze keek naar haar voeten, klemde haar steno-bloc stevig in haar ene hand en had een licht blosje op de wangen.

'Is er iets?' vroeg hij.

Zij hief haar hoofd op en haar stralende blauwe ogen keken recht in de zijne.

'Vindt u het erg als ik u iets vraag, mr. Pettigrew?'

'Nee, natuurlijk niet. Kom er mee voor de dag.'

De vraag die toen kwam, verbaasde hem.

'Weet u iets van verzekeringen, mr. Pettigrew?'

'Verzekeringen? Ja, dat denk ik wel, hoewel ik op dat gebied geen expert ben. Maar wat voor soort verzekering bedoelt u? Brand-, ongevallen-, scheepsverzekeringen of wettelijke aansprakelijkheid?'

'Ik bedoel het verzekeren van je leven. Vindt u dat het goed is om zoiets te doen?'

'Heel verstandig als je er rekening mee moet houden dat bepaalde mensen afhankelijk van je zijn. Natuurlijk is het onmogelijk om iemand te adviseren als je niet alle omstandigheden kent, maar ik had echt niet gedacht dat u... ik bedoel... ik wil mijn neus niet in uw privézaken steken, maar...'

Miss Brown keek weer naar het puntje van haar schoenen.

'Ik heb een beetje geld van mijzelf,' mompelde zij. 'Ik zou best een premie kunnen betalen voor, laten we zeggen, tienduizend gulden. Ik heb hier wat papieren die de maatschappij mij stuurde, misschien zoudt u ze even willen bekijken.'

'Zeker wil ik dat. Maar dat bedoelde ik eigenlijk niet. Ik bedoel, een vrouw alleen doet dat gewoonlijk...' Hij vond het moeilijk om het onder woorden te brengen. 'Bent u... van plan om te gaan trouwen, miss Brown?'

Volmaakt kalm antwoordde miss Brown: 'Ik weet het nog niet helemaal zeker, maar ik denk van wel.'

Werkelijk, dacht Pettigrew, deze jonge vrouw is griezelig nuchter. Het is gewoon onnatuurlijk.

'Ik dacht,' zei hij op een toon die zijns ondanks een beetje knorrig klonk, 'dat het heel wat belangrijker is om uit te maken of je zult gaan trouwen dan of je een verzekering zult sluiten. Spant u het paard niet achter de wagen?'

Miss Brown glimlachte opgewekt.

'Ik denk het wel,' zei ze. 'Maar die twee zaken schijnen op een of andere manier met elkaar verband te houden en ik dacht dat u mij wel enig advies zou kunnen geven over verzekering...'

'Terwijl daarentegen mijn advies in die andere zaak niet de moeite waard zou zijn om naar te luisteren? Ik geloof dat u daar wel gelijk in hebt.'

'O, maar dat bedoel ik niet!'

'Niettemin zou ik me kunnen voorstellen dat u het wel bedoelde. Het zou van mijn kant immers een onbeschaamdheid zijn om mijn opinie te geven als er niet om was gevraagd. Maar nu we toch al zo ver zijn gekomen vindt u het misschien niet erg om mij te vertellen met wie u denkt te trouwen. Heb ik het bij het rechte eind als ik raad dat het mr. Phillips is?'

'Ja.'

'Ik hoef niet te vragen of hij u wil trouwen. De enige twijfel in deze zaak komt dus van uw kant?'

'Ja.'

'Dan,' ging Pettigrew verder, die aan het gesprek, dat hem in verwarring bracht, een einde wilde maken, 'zult u voor uzelf moeten uitmaken of u van hem houdt of niet.'

'O, maar ik weet dat ik niet van hem houd,' antwoordde miss Brown net zo rustig als altijd.

'Maar alle mensen nog aan toe, waarom...'

'Het is heus vrij moeilijk om dat uit te leggen,' zei ze, terwijl ze ging zitten en naar haar steno-bloc keek alsof zij er inspiratie uit wilde putten. 'Ziet u, ik ben na vaders dood altijd alleen geweest en daar kan ik niet aan wennen. En ik kan niet zo erg goed opschieten met jonge mannen, tenminste niet met de jonge mannen die ik heb ontmoet. En mr. Phillips is erg aardig... en heel gevoelig en ik weet dat ik hem gelukkig kan maken. Ik denk dat het heus heel verstandig zou zijn. Honoria... miss Danville denkt dat ook.'

'Miss Danville!'

Miss Brown knikte. 'Zij is er erg voor,' voegde zij er aan toe.

'Maar m'n beste kind, je wilt me toch zeker niet vertellen dat je je laat leiden door de raad van miss Danville in een dergelijke aangelegenheid?' Omdat hij zich herinnerde wat er de laatste keer was voorgevallen toen miss Danville's naam tijdens hun gesprek was genoemd, haastte hij zich er nog bij te zeggen: 'Ik bedoel niet dat ik iets tegen haar heb, natuurlijk. Denkt u dat alstublieft niet. Maar toch, een vrouw die zelf nooit getrouwd is geweest...'

'Dat is het juist,' was het antwoord. 'Zij weet wat het is om niet getrouwd te zijn. Ik wil niet worden als miss Danville.'

Pettigrew streek wanhopig met zijn handen door zijn haar.

'Of dat een argument is voor het huwelijk,' kreunde hij. 'Maar waarom zoudt u als miss Danville moeten worden? U zoudt toch ook een miss Clarke kunnen worden?'

'Dacht u dat zoiets beter zou zijn?' kaatste zij terug en hun gezamenlijke lach brak de spanning.

'Wat ik zeggen wou,' merkte Pettigrew even later op, 'was het op advies van miss Danville dat u van plan was uw leven te verzekeren?'

'O nee, dat was een idee van mr. Phillips.'

'Juist ja... En nog voor u hem had geaccepteerd?'

'Ik ben bang dat ik hem te veel de indruk geef dat de zaak al is beklonken,' antwoordde zij zedig.

Pettigrew gaf geen antwoord. Hij trok nadenkend een

rimpel in zijn neus en tekende zinloze cirkeltjes op zijn vloeiblad. Na enige tijd stond miss Brown op.

'U hebt me tot dusver nog niet gezegd,' zei ze verwijtend, 'hoe u over mijn verzekering denkt?'

'O, nee? We schijnen zoveel dingen te hebben besproken dat ik helemaal ben vergeten waar het om ging. Ik zal deze papieren van u doorkijken en u zeggen wat ik er van vind. Ik bedank er absoluut voor om over deze zaak ook maar iets te zeggen eer u en miss Danville samen hebben uitgemaakt of u zult trouwen.'

'Heel goed, mr. Pettigrew.'

De rest van het vrije uurtje werd besteed aan overdenkingen die heel wat minder vredig waren dan Pettigrew zichzelf had beloofd.

'Hier heb ik niets mee te maken,' zei hij tot zichzelf. 'Absoluut niets. Als deze jonge vrouw zich dwaas wil aanstellen, is dat haar zaak, helemaal en uitsluitend haar zaak. Het feit alleen dat zij toevallig op mijn weg is gekomen, is absoluut onvoldoende mij als biechtvader te laten gebruiken.'

Maar niemand, bedacht hij ineens, had hem gevraagd als biechtvader op te treden, miss Brown wel het minst. Zij gaf de voorkeur aan de raad van miss Danville... een feit dat hem zowel amuseerde als irriteerde. Het enige dat zij hem had gevraagd was een aanmeldingsformulier voor een verzekeringspolis in te kijken. En waarom zou hij dat dan niet doen? Het was een volkomen solide maatschappij, het zou hem maar vijf minuten kosten om het even door te bladeren en haar te zeggen dat alles in orde was. Daarna ging de zaak hem verder niets meer aan. De meest voor de hand liggende, praktische en verstandige houding die hij kon aannemen was zijn handen in onschuld te wassen, haar een levensverzekering te laten afsluiten - een verstandige daad, had hij haar dat juist niet gezegd? - met Phillips te laten trouwen en...'

En ja, wat dan? Samen lang en gelukkig leven? Het geluk van zijn secretaresse ging hem niet aan. Pettigrew probeerde het probleem onder ogen te zien zoals een ruiter zijn paard, dat plotseling inhoudt, er toe brengt een lastige hindernis te nemen. Het ging hier niet om het feit dat zij gelukkig zou leven, maar het was enkel en alleen een kwestie of zij überhaupt zou leven. Alle gevoelens van wantrou-

wen die hij vroeger jegens Phillips had gekoesterd, keerden ineens terug. Natuurlijk, hij was weduwnaar, goed, dat stond vast, maar wat voor soort weduwnaar? Een weduwnaar, die het een en ander van zijn vrouw had geërfd en die, nu hij plannen maakte voor de tweede maal te trouwen, uitzag naar een alleenstaand jong meisje, ook met wat eigen bezit en die als eerste maatregel met het oog op een huwelijk voorstelde, dat zij een verzekering van tienduizend gulden zou afsluiten op haar leven! Iemand die maar enige levenservaring had, moest uit deze situatie wel zijn gevolgtrekkingen maken. En zou zo iemand zich ermee tevreden kunnen stellen werkloos toe te zien en niets te doen?

'Donders nog aan toe!' riep Pettigrew luid. Dit was nu precies de samenloop van omstandigheden die hij instinctief had willen vermijden, omdat hij zich absoluut niet in staat voelde zich er mee te bemoeien. Zijn werk had altijd bestaan uit het oplossen van de problemen van andere mensen, maar het waren de problemen geweest van vreemden en als advocaat, die werkte in de rustige, stoffige sfeer van de Temple, waar zaken van leven en dood, fortuin en faillissement werden opgelost door zorgvuldig gestelde oordelen en het vergelijken met reeds behandelde zaken, had hij altijd alles van een afstand kunnen bekijken. Hij had er niet geleerd wat te doen wanneer hij geplaatst werd tegenover een meisje dat blindelings het misschien dodelijke gevaar tegemoet liep. Hij vond het zeer onaangenaam dat het lot een last op zijn schouders had gelegd, maar hij zag nu in dat hij niet langer maar gewoon kon doen alsof die last er niet was.

Hij overwoog om met inspecteur Mallett te gaan praten, maar wierp de gedachte weer van zich af. Het zou tijdverspilling zijn, dacht hij, in dit stadium de politie te raadplegen met zo weinig concrete gegevens. Per slot van rekening is het geen misdaad om met een vrouw die veel jonger is dan jezelf te willen trouwen en als het dan in je opkomt haar voor te stellen een verzekering op haar leven af te sluiten, wat voor een zaak zou dat dan moeten zijn voor Scotland Yard? Als er enige aanwijzing zou bestaan dat de eerste mrs. Phillips een allesbehalve natuurlijke dood was gestorven, waarom zou Mallett, die kennelijk een nauwkeurige studie had gemaakt van de antecedenten van allen die

bij het bureau werkten, het dan niet hebben gezegd? Daarmee was de zaak natuurlijk niet afgedaan. Met hoeveel vrouwen was George Joseph Smith al niet getrouwd geweest, voor iemand al die badkamer-ongelukken verdacht begon te vinden? Toen er eenmaal een onderzoek werd ingesteld, was het toch niet zo moeilijk om licht te brengen in die afschuwelijke reeks sterfgevallen? Als hij kon bewijzen dat Phillips' eerste huwelijk een verdachte overeenkomst vertoonde met het huwelijk dat hij nu zou aangaan, dan zou er tenminst iets zijn dat waard was om met Mallett te bespreken.

Hij bleef een paar minuten zitten met zijn neus vol rimpels, greep toen zijn pen en begon met woeste vaart een brief te schrijven aan zijn oude kantoor in de Temple.

Beste Bill,
Ik vind het vervelend dat ik je weer moet lastig vallen, maar behandel dit alsjeblieft als een dringende zaak. Stel geen vragen, denk niet dat ik gek ben maar doe precies wat ik zeg. Zie zo gauw je kunt aan de weet te komen: (a) hoeveel wijlen mrs. Phillips naliet; (b) of haar echtgenoot de enige erfgenaam was; (c) hoeveel van de nalatenschap afkomstig was uit een verzekeringspolis; en (d) - dit is belangrijk - wanneer de polis werd uitbetaald. Het kan me niet schelen hoe je hier allemaal achter komt, of door chantage te plegen op de oude Tillotson of door naar Somerset House te gaan, als ze daar tenminste in oorlogstijd nog testamenten bewaren, maar ik moet het weten. De polis zal waarschijnlijk afkomstig zijn van de Empyrean maatschappij, misschien kan dat je op weg helpen.
De vriend, die je dringend nodig heeft,
Frank.

P.S. Dit is geen grap.

Hij had het adres geschreven en was juist bezig de enveloppe dicht te plakken toen miss Brown op de deur klopte.

'Het is halfzes, mr. Pettigrew,' zei ze. En bijna verlegen voegde zij er aan toe: 'Hoe waren uw overpeinzingen?'

'Erg verhelderend,' antwoordde Pettigrew grimmig.

HOOFDSTUK 7

Antwoord op een brief

Pettigrew hoefde niet langer dan een week te wachten eer er antwoord kwam op zijn brief. Hij vond dat de tijd erg lang duurde en voor het eind van die onrustige week was hij onredelijk ongeduldig geworden over het uitblijven van het antwoord van zijn vriend. Ofschoon zijn gezond verstand hem zei dat miss Brown volkomen veilig moest zijn, totdat zij zich had verzekerd en getrouwd was met Phillips, vervulde het aanschouwen van het tweetal dat samen lunchte in de kantine of naast elkaar zat op de sofa van de zitkamer in de Fernlea, hem met de grootste ongerustheid. Hij was niet gewend zijn gevoelens te laten blijken maar op een avond werd hij opgeschrikt door een toevallig opgevangen gemompel van Rickaby: 'Ik geloof dat die ouwe kerel jaloers begint te worden.' Dit maakte hem duidelijk dat zijn onrust was opgemerkt en verkeerd werd uitgelegd. Deze afschuwelijke beschuldiging bracht hem er toe twee avonden naar 'De Kemphaan' te gaan, waar hij Mallett niet ontmoette en heel wat meer bier dronk dan goed voor hem was.

Wat de kwestie van de verzekering betrof ontdekte hij een eenvoudige manier om tijd te winnen. Hij vertelde miss Brown slechts dat de voorwaarden van de Empyrean volkomen betrouwbaar en redelijk waren, maar dat het aanbeveling verdiende, vóór zij in deze zaak een besluit nam, deze voorwaarden te vergelijken met die van een paar andere maatschappijen - de Galaxy, bijvoorbeeld of de Sidereal. Miss Brown aanvaardde zijn advies en zei dat zij inlichtingen zou gaan inwinnen bij de concurrenten van de Empyrean. De zaak was dus voorlopig op de lange baan geschoven.

Pettigrew voelde dat hij tenminste een spaak in het vijandelijke wiel had gestoken, maar al zou dat zo zijn, de vijand scheen het niet te merken. Phillips bleef in alle opzichten even beminnelijk en beleefd als altijd, even vriendelijk als verenigbaar was met het door hem gaarne erkende en ook in acht genomen maatschappelijke verschil, tussen een gewone procureursklerk en een man van de balie. En ook

gaf hij zich in het geheel niet bloot. Noch met Pettigrew, noch met iemand anders had hij het ooit over miss Brown of over een levensverzekering. Dezelfde koelbloedigheid die het hem mogelijk maakte in het openbaar miss Brown het hof te maken onder de moeilijkste omstandigheden die je je maar kunt denken, scheen hem ook onverschillig te hebben gemaakt voor het duistere wantrouwen waarmee hij werd gadegeslagen. En toch, peinsde Pettigrew, moet hij weten dat het meisje mij om raad heeft gevraagd over de verzekering. Met die wetenschap moet hij stellig hebben geraden hoe mijn reacties daarop zijn geweest. Of houdt hij me voor volslagen gek? Toen bedacht hij dat bijna iedere moordenaar diep in zijn hart ijdel is en dat die verregaande ijdelheid hem blind maakt voor de risico's die hij loopt en zo vaak tot zijn verderf leidt. Terwijl hij over de beminnelijke en vriendelijke mr. Phillips nadacht, werd hij somberder dan ooit.

Toen kwam de langverwachte brief. Hij was kort en zakelijk.

Beste Frank,
Ik heb je opdracht uitgevoerd, ofschoon ik gehangen mag worden als ik een verplichting als deze kan ontdekken in de huurovereenkomst van het kantoor. De antwoorden op je vragen zijn: (a) vijfentwintigduizend gulden. (b) ja. (c) Er zijn geen polisbedragen bij de nalatenschap inbegrepen, die bestond uit beursobligaties, geld op de bank en de gebruikelijke kleinigheden. (d) Dit is dus geen vraag meer. Ik hoop dat je tevreden bent.
Tussen haakjes, je zei me dat ik geen vragen mocht stellen, dus dat doe ik niet. Maar toch kan ik niet nalaten me af te vragen of je naspeuringen niet het gevolg zijn van het lezen van een van die bloederige verhalen van je collega die zich Amyas Leigh noemt. Mocht dit zo zijn dan wil ik je wel vertellen dat ik bij Tillotson aan de weet ben gekomen dat de dame gedurende drie jaar voor haar dood werd verpleegd in het ziekenhuis waar zij, zoals bekend, is gestorven. Ik vrees daarom dat je alle denkbeelden die je mocht hebben gekoesterd omtrent een plotselinge en gewelddadige dood van mrs. Phillips moet laten varen.

Voor altijd je
Bill

P.S. Om nog even op die zaak terug te komen, ik ben net langs allerlei kronkelweggetjes waarover ik hier niet zal uitweiden, aan de weet gekomen dat er een polis was van de Empyrean op het leven van mrs. Phillips voor de bescheiden som van vijfduizend gulden. Deze polis werd als vervallen beschouwd wegens het niet betalen van de premies. Ben je nu helemaal tevreden?

Ziezo, dat was dat! Voor de tweede keer in enkele weken achtte Pettigrew zich veroordeeld wegens schandelijke, kinderachtige lichtgelovigheid. Weer kreeg hij het gevoel van een anti-climax dat samengaat met opluchting, als het gevaar geweken is. Het was nu wel duidelijk dat Phillips een volkomen normale fatsoenlijke weduwnaar was, die er op uit was een volkomen normaal, fatsoenlijk tweede huwelijk te sluiten. Miss Browns toekomst was zo veilig als die met het salaris van een procureursklerk en een klein eigen inkomen maar kon zijn. Er was geen twijfel aan of zij zou op een volkomen normale, fatsoenlijke manier gelukkig zijn. De last der verantwoordelijkheid die hij zo onvrijwillig op zijn schouders had genomen was van hem afgevallen. Niets kon meer voldoening schenken.

Als Pettigrew zijn gevoel van opluchting en vreugde over deze vergissing - wat hij zich probeerde aan te praten - tot uitdrukking had kunnen brengen, dan had hij met een stralend gezicht rond moeten lopen. Maar om de een of andere absoluut onverklaarbare reden bleef er een gevoel van teleurstelling bestaan. Hij droeg dat met zich mee op een eenzame wandeling langs de rotsen, de volgende zondagmorgen. Er stond die dag een bulderende wind en toen hij de vooruitstekende rots bereikte, die de noordelijke punt van Marsett Bay vormde, was het geraas van de branding ver beneden hem zo luid, dat hij niet hoorde dat er iemand naar hem toekwam. Een stem vlak bij zijn oor zei: 'Goedenmorgen.' Het was inspecteur Mallett; zijn opgewekte, rode gezicht glom van de vermoeiende wandeling, de punten van zijn snor hingen slap in de zoute lucht. Pettigrew vond dat hij nog nooit een man had gezien die er gezonder uitzag. Welvarend, dacht hij, was het enige adjectief dat bij hem paste. De indruk die hij op de inspecteur maakte was wel enigszins anders.

'Als ik zo vrij mag zijn, mr. Pettigrew,' merkte Mallett op, 'u ziet er vandaag niet zo goed uit. Toch geen slecht nieuws, hoop ik?'

'Helemaal niet, inspecteur. Eigenlijk integendeel.'

'O, ja? Ik ben blij dat te horen,' gaf Mallett op ongelovige toon ten antwoord. 'Het schiet me ineens te binnen, meneer, dat ik helemaal niets van u heb gehoord over dat zaakje van mij.'

'Dat is zo. Ik heb het de laatste tijd nogal druk gehad mèt mijn eigen werk.'

'Dat had ik al gedacht, meneer. U en miss Brown zijn samen nogal druk in de weer geweest, heb ik begrepen.'

Pettigrew keek hem scherp aan, maar het gezicht van de detective verried geen spoor van de dubbele betekenis die aan zijn woorden zou kunnen worden gehecht.

'Ja,' gaf hij toe. 'Dat zijn we. Maar we schijnen nu door het ergste heen te zijn. En hoe staat het met uw onderzoek?'

'Ik kan niet zeggen dat ik het ergste heb gehad, meneer. Toch denk ik dat ik mag zeggen dat we vorderingen hebben gemaakt.' Hij keek naar de lucht. 'Het ziet er naar uit alsof we regen krijgen,' merkte hij op. 'Vindt u ook niet dat we eigenlijk terug moesten gaan?'

Ze verlieten de rotspunt en namen het pad terug naar de stad.

'Ja, we schieten op,' ging Mallett verder. 'We zijn nog een heel stuk van de kern van de moeilijkheden af, maar we weten nu dat er twee afdelingen van het bureau bij betrokken zijn - niet de hele afdeling natuurlijk bedoel ik, maar mensen met verschillende werkzaamheden die met elkaar samenwerken. En zonder de hele boel ondersteboven te keren en iedereen overstuur te maken - wat we niet willen en mr. Palafox wil daar helemaal niet van horen - is het erg moeilijk om er achter te komen wie er nou juist bij betrokken is. Ondertussen heb ik hier de laatste twee weken wat in de buurt rondgelopen en daarbij heb ik iets ontdekt dat er uitziet als een lief zwartehandel zaakje, waar het bureau bij betrokken is. De afdeling Uitvoering werkt er nu aan en ik denk dat het binnenkort wel aan u zal worden voorgelegd.'

'Dat zal prettig zijn,' zei Pettigrew.

Mallett hoorde aan zijn toon dat hij niet bijster enthousiast was.

'O, meneer,' zei hij, 'het is saai werk al deze overtredingen van bepalingen en voorschriften. Ik zou liever iedere dag een mooie moord hebben, u ook niet, mr. Pettigrew? Geef mij maar een echte misdaad!'

'De oorlog heeft stellig voor een mooie nieuwe oogst van overtredingen gezorgd,' antwoordde Pettigrew. 'En voor een verbazingwekkend groot aantal mensen dat ze maar al te graag wil begaan. Ik vraag me soms wel eens af of er nog wel eerlijke mensen rondlopen.'

'Dat zou ik nu niet direct willen zeggen,' zei de inspecteur onpartijdig, 'maar zal ik u eens wat vertellen? Het zijn er in ieder geval niet genoeg.'

Ze praatten wat over koetjes en kalfjes tot zij de eerste huizen van Marsett Bay bereikten. Toen schoot Pettigrew een vraag te binnen die hij al een poosje had willen stellen.

'Ik was laatst op die avond erg onder de indruk,' begon hij, 'van het feit dat u en Jellaby alles schenen te weten van het personeel dat bij het bureau werkt.'

Mallet grinnikte een beetje.

'Niet van iedereen, mr. Pettigrew,' zei hij. 'Ik ben bang dat we toen een beetje hebben opgeschept. In ieder geval is het wel zo, dat we ons nogal serieus hebben bezighouden met de lui van Fernlea.'

'Denkt u daar de mensen te vinden die u zoekt?'

'Dat zeg ik liever niet, meneer. Ik wil uw rust niet verstoren door u achterdochtig te maken ten opzichte van de mensen die u iedere dag ontmoet en aan wie u het zout doorgeeft bij het ontbijt. U zou het erg onaangenaam vinden.'

Het was niet nodig om Pettigrew te vertellen hoe bijzonder onaangenaam zo'n situatie was.

'Ik begrijp het volkomen,' zei hij. 'Maar dat wilde ik u eigenlijk niet vragen. Het schoot me te binnen, nadat ik u in "De Kemphaan" had ontmoet, dat er onder de mensen van Fernlea één was die u geen enkele keer noemde.'

'O ja, meneer?'

'Ja... miss Danville.'

'Goeie hemel, miss Danville! Dat zit wel goed. Tenminste...' hij grinnikte. 'Zij is onschuldig voor zover het de

zaken betreft. Ik vraag me soms echt wel eens af waar de regering ze vandaan haalt!'

En meer kon Pettigrew niet uit hem krijgen over miss Danville. Ze namen afscheid in de Highstreet terwijl de eerste regendruppels begonnen te vallen.

'Tot ziens, meneer,' zei Mallett. 'Ik hoop dat u net zo genoten hebt van uw wandeling als ik. Het geeft je een heerlijke eetlust, die zeelucht. Als er maar iets op tafel stond dat die eetlust waard zou zijn...'

Pettigrew, die de reputatie van de inspecteur als duchtig eter kende, betuigde zijn deelneming.

Mallett zuchtte. 'Er is een klein cafeetje in Bridgestreet, hier vandaan de tweede straat links,' zei hij. 'De baas heeft juist een proces-verbaal gekregen wegens overtreding van de voedselvoorschriften, vertelde mr. Jellaby me. Ik denk dat het wel eens de moeite waard zou kunnen zijn om er heen te gaan eer het te laat is. Ze zeggen dat het eten daar verrukkelijk is. Als politieman,' besloot hij droevig, 'kan ik me daar eigenlijk niet vertonen.'

HOOFDSTUK 8

Kabaal op de gang

Zoals de inspecteur had gezegd was het speuren naar overtredingen van de voorschriften die de fabricage, de handel en de distributie van spelden regelden, een saaie zaak, zelfs wanneer het werd opgeluisterd door zoiets fascinerends als de benaming 'zwarte handel'. Pettigrew vond het maar moeilijk om zich voor dit onderwerp te interesseren, ondanks het feit dat hij nu redelijkerwijs mocht veronderstellen dat het ging om een paar mensen uit zijn onmiddellijke omgeving. Maar aangezien diezelfde lieden voortdurend bezig bleven onderling te harrewarren, waren er toch bepaalde problemen waaraan hij niet voorbij kon gaan, hoe vervelend hij het ook vond. Tot zijn ergernis waren de kwesties al doorgedrongen tot het kantoor en niet beperkt gebleven tot de vrije avonden in de Fernlea-club. Deze nieuwe ontwikkeling kwam het eerst tot uiting in enkele kleine rustverstoringen buiten de deur van zijn kamer. Het herenhuis, waarin het bureau zetelde, was over het algemeen geen rustig oord, maar Pettigrew had het geluk dat hij in het stilste gedeelte een kamer had gekregen. Tussen hem en de holle zalen waar het voornaamste werk van de afdelingen werd gedaan, lagen de garderobes voor het vrouwelijk personeel en het vertrekje waarin miss Danville's fluitketel stond. Daar tegenover was een trap die naar de Registratie leidde. Aan de andere kant huisden alleen de baas en zijn naaste medewerkers. Omdat zij van nature waardige en bezadigde lieden waren en omdat hun rang vereiste dat zelfs de gangen naar hun kantoren waren belegd met lopers en tapijten, kwam er van hun kant weinig lawaai. Er was niet veel heen en weer geloop voorbij Pettigrews deur. Bezoekers van buiten, die bij de directeur moesten zijn, gingen door een zijingang verderop in de gang. Behalve af en toe een bode kreeg slechts een enkele van het lagere personeel de kans door te dringen tot de verheven regionen aan het eind van de gang. In zijn kantoor kon Pettigrew, als hij goed luisterde, in de verte het geluid horen van het komen en gaan in de grote zalen en de voetstappen van de boden die vaak

de trap op en af gingen. Verder werd hij zelden gestoord.

Het was niet het geluid zelf waar hij bezwaar tegen had, want het was maar zacht en het kwam alleen met vrij lange tussenpozen, maar veel eerder het feit dat het heel anders was dan de gewone geluiden van het kantoor. En hij was in een stemming om wat ongewoon was, een beetje onheilspellend te vinden. Hij kende de gang van zaken in het huis nu uit zijn hoofd en kon precies zeggen hoe laat hij het geluid van de voetstappen van de bode, die de ochtendpost naar miss Browns kamer bracht, of de ferme ambtelijke tred van de baas die naar de kantine ging om te lunchen, kon verwachten. Maar deze geluiden waren heel anders. Hij kon ze niet onderbrengen bij een of andere activiteit die iets met het werk uitstaande had. Ze schenen grotendeels te bestaan uit een stiekem komen en gaan, afgewisseld door gefluisterde gesprekken die soms plaats vonden in de gang zelf en soms (voor zover hij het kon nagaan) in het hokje waar de thee werd gezet.

Nu het niet zo druk was had Pettigrew alle tijd om zich door deze dingen te laten afleiden, maar het duurde even eer hij er toe kwam er eens wat tegen te gaan doen. Verschillende keren stond hij op het punt om er miss Brown eens naar te vragen, maar hij was tot de conclusie gekomen dat het voorlopig veiliger was hun omgang te beperken tot zuiver zakelijke aangelegenheden. Op wat voor manier het dan precies 'veiliger' was, definieerde hij niet voor zichzelf. Tenslotte besloot hij de zaak op eigen houtje te gaan onderzoeken en hij deed het op de eenvoudigste manier die maar mogelijk was.

Op een middag toen de geheimzinnige geluiden hun hoogtepunt hadden bereikt, liep hij plotseling zijn kamer uit en smeet de deur naar de gang open. Misschien kwam het door zijn lange ervaring in het oversteken van de Londense straten, dat hij automatisch het eerst naar rechts keek, in de richting van de kamer van de baas. Hij kwam net op tijd om een glimp te zien van een man die gebogen stond voor de deur van de baas en die klaarblijkelijk net bezig was door het sleutelgat te loeren.

Hij had het toneeltje nauwelijks in zich opgenomen of de man richtte zich op en kwam met de handen in zijn zakken rustig naar hem toekuieren met een gezicht of hij

zich volkomen op zijn gemak voelde. Pettigrew moest tegen het licht inkijken en pas toen de man heel dicht bij hem was kon hij hem herkennen. Het was Wood.

'Goede middag,' zei Wood, toen hij voor Pettigrew stond, op een toon die losjes moest klinken, maar eigenlijk alleen maar een beetje bête klonk.

'Goede middag,' zei ook Pettigrew. Er viel kennelijk niets anders te zeggen.

Wood stond op het punt weg te gaan toen er achter de deur een giechelend lachen was te horen. Het had een bekende klank en Pettigrew was niet verbaasd toen mrs. Hopkinson opdook, die een zakdoek voor haar mond hield. Haar gezicht was rood van het nauwelijks ingehouden lachen.

'Zijn er daarbinnen nog meer van uw vrienden?' vroeg hij aan Wood. Hij probeerde de vraag zo onaangenaam mogelijk te laten klinken. Marsett Bay scheen van een plek waar je je doodverveelde, een soort gekkenhuis te worden en hij voelde dat hij dit bijzondere soort gekken helemaal niet blijmoedig kon verdragen.

Woods zelfverzekerdheid, hij was blij dat hij dit opmerkte, begon hem nu in de steek te laten.

'Wilt u... wilt u alstublieft niet te luid praten?' mompelde hij. 'Ziet u, wij horen hier niet te zijn en...'

Pettigrew was niet van plan om hem terwille te zijn en de vrolijke weduwe scheen helemaal geen woord uit te kunnen brengen. Wood zou zo nog een hele tijd door hebben kunnen hakkelen als er van een andere kant geen hulp was komen opdagen.

'Ik ben bang dat we nogal in de knoei zitten,' zei een minzame stem. Het was Edelman die tevoorschijn kwam uit het keukentje. 'Zou je het vervelend vinden, ouwe jongen, als we allemaal een ogenblikje in je kamer kwamen? Iedereen kan ons hier zien en horen.'

Pettigrew vond het op dat moment erg vervelend om 'ouwe jongen' genoemd te worden door Edelman, maar niettemin liet hij zich in zijn kamer terugdringen met de drie ongenode gasten dicht op zijn hielen. Om het initiatief weer in handen te krijgen verschanste hij zich vlug achter zijn bureau en ging zitten. Toen hij daar eenmaal veilig zat voelde hij zich als een soort rechter die de overtreders met een air van gerechtvaardigde superioriteit kon bekijken.

'Ik denk,' begon Edelman op een ongedwongen toon, 'dat het ogenblik is gekomen, om zoals dat heet, alles op te biechten.'

Pettigrew vond dat hij de onbenulligheid van deze opmerking het best kon laten uitkomen door er geen antwoord op te geven. Hij bleef dus zwijgen en wachtte op het ogenblik dat Edelman weer zou beginnen.

'Het is een nogal moeilijke positie waarin wij ons bevinden,' vervolgde de laatste. 'De zaak is dat Wood een klein experiment uitvoerde en dat mrs. Hopkinson en ik ondertussen bezig waren met... hoe zal ik het zeggen?'

'Verstoppertje spelen,' onderbrak de vrolijke weduwe hem giechelend.

'Eh, ja. Ik denk dat die schooljongensuitdrukking heel goed van toepassing is op deze schooljongensachtige situatie. Wood was natuurlijk bang dat hij zou worden betrapt bij een daad die best eens verkeerd zou kunnen worden opgevat en...'

Pettigrew begon zijn geduld te verliezen.

'Als u bedoelt dat hij niet gezien wil worden wanneer hij door het sleutelgat van de baas staat te loeren, dan wil ik dat wel geloven,' zei hij. 'Maar zoudt u nu eens zo vriendelijk willen zijn op te houden met dat geleuter en me eens precies te vertellen wat jullie allemaal uitspoken?'

'Uitspoken?' viel mrs. Hopkinson hem in de rede. 'Wou u dan beweren dat u het niet snapte? We hielden repetitie van dat gekke komplot natuurlijk!'

Pettigrew keek verbijsterd van de een naar de ander.

'Ik denk dat het mijn taak is om het uit te leggen, omdat ik er immers verantwoordelijk voor ben,' zei Wood. 'Het is een beetje moeilijk voor iemand die zelf geen schrijver is om iets dergelijks aan te voelen, maar ik heb er altijd een eer in gesteld om de situatie op waarheid te laten berusten. Ik - ik behoor tot de realistische school der romanliteratuur, veronderstel ik, als u het tenminste van die kant wilt bekijken. Of misschien zou je zelfs kunnen zeggen dat ik een beetje te weinig fantasie heb. De kwestie is dat ik eenvoudig niet kan schrijven over een zaak of een plaats als ik het niet zelf heb meegemaakt of gezien. Ik moet een feitelijke achtergrond voor mijn verhalen hebben en om die te krijgen raak ik soms verzeild in nogal zonder-

linge situaties. Misschien zult u de moeilijkheid begrijpen als ik u vertel dat ik, toen ik materiaal verzamelde voor "De dood op Bakerloo" twee keer werd gearresteerd voor het betreden van verboden terrein in de ondergrondse...'

'Ik vraag iedereen excuus voor de interruptie,' zei mrs. Hopkinson. 'Maar als ik er nu niet gauw vandoor ga, zal ik binnen vijf minuten Judith achter me aan krijgen! Het is allemaal wel heel gemakkelijk voor mr. Edelman die zijn eigen baas is en we weten allemaal hoe laks de afdeling Uitvoering is, maar voor een arm schepsel zoals ik is het heel wat anders. Ze denkt dat ik in de u-weet-wel ben...' en zij knikte in de richting van de damestoiletten, 'maar je kunt daar geen halve dag blijven zitten, is het niet zo? Dag, mr. Pettigrew, u zult toch geen spelbreker zijn?'

'Laat mij dit nu eens duidelijk mogen stellen,' zei Pettigrew nadat zij was weggegaan. 'Ik zie niet in waarom ik er iets mee te maken zou hebben, maar omdat u nu toch bent begonnen met verklaringen af te leggen, vind ik dat de verklaring volledig moet zijn. Dan begrijp ik dus, Wood, dat je bezig bent de mogelijkheden van dit deel van het gebouw als achtergrond voor een detective-verhaal te onderzoeken?'

'Dat is het precies,' gaf Wood toe. 'Je zult je wel herinneren dat je zelf de eerste avond dat er over dit plan werd gesproken, het idee opperde dat de bibliotheek een ideale plek voor de misdaad zou zijn. Ik ben nog maar één keer in de bibliotheek geweest en ik moest er gewoon nog eens naar binnen kijken!'

'Bovendien,' voegde Edelman er aan toe, 'was het essentieel voor de loop van het verhaal om precies te weten hoeveel iemand van de kamer kon zien die door het sleutelgat naar binnen zou kijken!'

'Juist. Daarom moesten we dit allemaal onder reële, natuurgetrouwe omstandigheden proberen. Ik piekerde erg over het probleem hoe ik mijn moordenaar naar de bibliotheek moest krijgen zonder dat hij werd gezien. Dit maakte zeer veel studie op de plaats zelf noodzakelijk.'

'We moesten aan de weet zien te komen wie er nou precies door de gang liepen en wanneer. En dus ook de routes van de boden bestuderen en zo...' zei Edelman. 'Uitzoeken wanneer de baas meestal alleen was...'

'En de aftocht bedenken,' viel Wood in. Het stel vulde elkaar aan zoals ervaren acteurs op elkaars wachtwoorden invallen.

'Maar dat is toch,' zo verklaarde Pettigrew, 'je reinste onzin! Als je een boek wilt schrijven, dan schets je toch niet eerst de achtergrond en dan pas het doen en laten van de karakters die in het verhaal passen? Denk je nou heus dat ik dit allemaal geloof?'

'In zekere zin,' zei Edelman na een tamelijk lange stilte, 'is dit een volkomen gerechtvaardigde kritiek, dat geef ik toe. Maar zie je, we zijn op het ogenblik eigenlijk niet wat je noemt bezig een boek te schrijven.'

'Ik dacht dat je me dat juist had verteld, Wood.'

'Ik kan natuurlijk niet voor Wood antwoorden,' vervolgde Edelman voor Wood tijd had om iets te zeggen. 'Hij is schrijver en ik niet. Voor zover het mijn aandeel betreft, deden wij alleen maar wat mrs. Hopkinson net zei - we hielden een soort repetitie. We gingen na of het in de praktijk mogelijk zou zijn de fictieve moord die we hadden verzonnen ook uit te voeren. Per slot van rekening zou het tijdverspillen zijn om iets dergelijks uit te werken in vacuo als je niet eens zou kijken of het in de praktijk wel allemaal klopt.'

'Het hele geval is tijdverspillen, voor zover ik het kan bekijken,' zei Pettigrew. 'En...'

Maar Edelman, met opgestoken wijsvinger, beduidde hem stil te zijn. In het kamertje naast hen begon de ketel zachtjes te fluiten. Edelman keek op zijn horloge en wendde zich tot Wood.

'Tien en een halve minuut,' zei hij. 'Ik denk dat we daar net genoeg aan hebben.' Nadat de haastige stappen van miss Danville hadden geklonken ging hij voort: 'Hier komt ze, daarmee is het rond. En al die tijd is er niemand, let maar op, niemand behalve wij, in de gang geweest. Het klopt inderdaad allemaal heel mooi!'

'Maar waarom betrekt u miss Danville in uw nonsens?'

'Nou, we waren het er toch over eens dat zij de moordenares zou zijn, is het niet? Bovendien als u zich aan de feiten wilt houden, kan ik u wel zeggen dat zij er volkomen toe in staat is de baas of wie dan ook te vermoorden - als zij maar op de goede manier wordt aangepakt. Zij

is buitengewoon vatbaar voor suggestie. Ik weet dat uit persoonlijke ervaring.'

Wood fluisterde iets tegen Edelman dat Pettigrew niet kon verstaan. 'O ja, Wood maakt mij er op attent dat uw secretaresse, die ons doen en laten afkeurt, uw thee ongetwijfeld binnen zal brengen en dus kunnen we maar beter maken dat we weg komen. Mijn verontschuldigingen voor het feit dat we zo lang beslag op uw tijd hebben gelegd. Ik denk wel u te kunnen beloven dat u waarschijnlijk niet weer zult worden gestoord door een of andere repetitie. We hebben alles nu vastgesteld - zelfs het wapen. Dat moet ik u eigenlijk ook nog vertellen omdat u zo nieuwsgierig bent naar onze bezigheden. U zult die lange, op een vleespen lijkende dingen wel hebben opgemerkt die de bedienden gebruiken om gaatjes in papieren te maken om zo de mappen bij elkaar te binden. Puntig en erg scherp. Die dingen worden priemen genoemd. Wij hebben besloten dat het hiermee moet gebeuren. Ze lijken er ons volkomen voor geschikt vindt u ook niet? En nu moeten we gaan. Nogmaals onze excuses.'

Tijdens zijn thee, die zo snel werd gebracht na het vertrek van de ongenode gasten, dat je wel moest aannemen dat miss Brown van hun bezoek op de hoogte was, dacht Pettigrew na over het vreemde verhaal dat hij had gehoord. Hoe langer hij er over nadacht, hoe moeilijker hij het kon geloven. Hij stond het meest perplex over Edelmans aandeel in deze zaak. Edelman was de voornaamste pleiter geweest en scheen er op uit te zijn de anderen de woorden uit de mond te nemen. Maar was hij er nu de man naar om een deel van zijn werktijd te besteden aan zo'n onzinnige tijdverknoeiende aangelegenheid? Met mrs. Hopkinson was het anders gesteld. Pettigrew vond haar een hersenloos schepsel, dat het niet kon schelen wat er werd gedaan als het maar ging om 'pret en spelletjes'. Wood was schrijver en alle schrijvers waren op de een of andere manier een beetje getikt. Maar Edelman was toch in de eerste plaats een verbazend harde werker. Het scheen helemaal niet in zijn karakter te liggen om zijn werk op zo'n doelloze manier te verwaarlozen. En als hij loog, wat voor een aannemelijke verklaring zou er dan voor zijn gedrag kunnen zijn? Pettigrew fronste zijn voorhoofd. Hij had het onbe-

haaglijke gevoel dat Edelman er de man niet naar was iets te ondernemen zonder dat het een doel had en hij was er absoluut niet van overtuigd dat Edelmans doel altijd heel erg lofwaardig was. Het had hem vooral onaangenaam getroffen dat Edelman zo lichtvaardig had gesproken over miss Danville's ontvankelijkheid voor suggestie. Het kwam overeen met de koele wijze waarop hij overwoog of zij mogelijk hevig geschokt zou zijn als zij te weten kwam welke rol haar in het komplot was toebedeeld. Zou die kerel misschien op de een of andere manier kwaad in de zin hebben tegen die arme, kwetsbare ziel? En als dat zo was, met welk oogmerk?

Hij kwam met een schok tot zichzelf. Zo ging het toch niet langer! Weer was hij bezig zich te laten gaan in overdreven argwaan ten opzichte van zijn collega's, terwijl er nu minder reden was dan in het vorige geval. Het was niets voor hem. De sfeer van Marsett Bay had beslist een verkeerde invloed op hem.

Om zichzelf wat te kalmeren nam hij het dossier ter hand, dat hij juist had gekregen voor hij Wood bij de deur van de baas had betrapt. Hij zag met belangstelling dat zijn mening werd gevraagd over de wenselijkheid een vervolging in te stellen wegens een ernstig geval van zwarte handel. Waarschijnlijk was dit de zaak waarover Mallett bij hun laatste ontmoeting had gesproken. De naam van de firma, zag hij, was Blenkinsop. Het kwam hem vaag bekend voor. Toen herinnerde hij zich dat hij de woorden 'het dossier Blenkinsop' in verschillende toonaarden van ergernis en verwijt door miss Clarke op Fernlea had horen uitspreken, maar hij wist niet meer in welk verband.

Weldra was hij geheel verdiept in het rapport van Mallett, dat voorbeeldig was in zijn soort. De zaak had beslist mogelijkheden, maar was te ingewikkeld om zo maar eventjes aan het eind van de dag onder de knie te krijgen. Toch las hij door, omdat hij tenminste hoopte een algemeen overzicht van het geval te hebben als hij het de volgende ochtend in details zou gaan aanpakken. Maar het duurde niet lang of hij dacht dol te worden van de geluiden buiten zijn deur. Het waren overigens bekende geluiden - het schuifelen van voeten, het gemompel van stemmen, een onderdrukt gelach... Werkelijk, dit was te veel!

Hij had nauwelijks verwacht dat Wood en Edelman hun belofte hem verder niet te storen zouden houden, maar dat zij die belofte binnen een uur zouden breken was eenvoudigweg beledigend.

Met beheerste woede liep hij weer met grote stappen naar de deur en smeet die open. Maar deze keer was er niemand bij de deur van de baas te zien. Wat hij wèl zag was dat de deur van zijn secretaresse haastig dicht ging en mr. Phillips met een tamelijk rood gezicht vlug wegliep.

Pettigrew ging zo gauw hij kon naar zijn kamer terug. Dit was wel het allerlaatste wat hij had gewenst. Het was gewoon vernederend te moeten ervaren dat hij werd gesnapt bij het bespioneren van miss Browns privé-zaken, zelfs al was het ook zuiver toevallig dat hij het had gedaan. Wat zou zij wel van hem denken? Hij zou het liefst haar kamer binnen rennen om zich te verontschuldigen voor zijn gedrag, maar dat zou het gebeurde alleen maar erger maken. Zij zou zich waarschijnlijk ook willen verontschuldigen en dat zou ondraaglijk zijn. Het was geheel en al Phillips' schuld natuurlijk en dat maakte de zaken er niet beter op. Vervloekte Phillips! Vervloekte Edelman! Vervloekt bureau en alles wat er bij hoorde, met inbegrip van het dossier-Blenkinsop. Een golf van heimwee naar de Temple overspoelde hem. Hij voelde zich ontzaglijk ellendig.

HOOFDSTUK 9

De ballon wordt opgelaten

Hoewel miss Brown hem de volgende morgen onverstoorbaar kalm tegemoet trad, hoorde Pettigrew haar tot zijn opluchting zeggen dat zij drie dagen verlof had gekregen en dat zij die dag de middagtrein naar Londen zou nemen. Hij wenste haar beleefd een prettige vakantie en in antwoord op haar excuses voor het feit dat zij het niet eerder had kunnen zeggen, verzekerde hij haar dat er voor de rechtskundige adviseur op het ogenblik zo weinig was te doen dat haar afwezigheid hem niet al te veel last zou bezorgen.

'Ik feliciteer u, zelfs met zo'n korte periode van vrijheid,' zei hij. 'De personeelschef was zo wreed mij te vertellen dat ik vóór Kerstmis geen dag verlof kan krijgen.'

'Met mij is het eigenlijk ook zo,' zei miss Brown. 'Ik wist hem er toe te bewegen me dit als een speciale gunst toe te staan.'

'O ja?'

Pettigrew voelde dat hij echt genoeg had van miss Browns privé-aangelegenheden en was vastbesloten haar niet te vragen hoe zij het had klaargespeeld om het hart van het gezag te vermurwen, maar zij vervolgde: 'Ik vond het niet prettig om u lastig te vallen, mr. Pettigrew, maar ik kreeg inlichtingen van die andere verzekeringsmensen die u noemde en Tom en ik vonden dat de voorwaarden van de Empyrean het meest geschikt voor mij waren.'

Tom? O, natuurlijk Tom, dat was Phillips. Wat gek dat hij voor die tijd nooit had gehoord dat zij hem zo noemde.

'Ze verlangen een medisch onderzoek en dus heb ik de personeelschef er van overtuigd dat het noodzakelijk was om mij verlof te geven.'

'Ik moet zeggen dat het erg pienter van u was. De personeelschef maakt altijd de indruk zo'n ongenaakbare vent te zijn, maar u schijnt ergens in het bouwwerk een zwakke plek te hebben gevonden. Een beetje cement dat niet helemaal goed vastzat of zoiets. Wanneer zien we elkaar weer? Laat eens kijken, vandaag is het dinsdag. Uw verlof begint

woensdag neem ik aan. Dan loopt het dus tot zaterdag. Ik verwacht u maandag terug, dan zal ik af en toe de rommel wel eens even opruimen.'

Miss Brown schudde haar hoofd.

'Mijn verlof gaat vanmiddag in,' zei ze. 'Strikt genomen hoorde ik dus vrijdagmiddag terug te zijn. Ik heb toestemming gekregen om tot vrijdagavond weg te blijven, maar ik moet zaterdagmorgen weer aan het werk.'

'Afschuwelijk,' zei Pettigrew, 'ik neem terug wat ik zei over die zwakke plek. De man moet helemaal van gewapend beton zijn.'

'Het kan me niet zo erg veel schelen,' zei miss Brown. 'Behalve dat onderzoek wou ik alleen maar een beetje winkelen en dat kan ik nu heel gemakkelijk doen. Later zal ik blij zijn dat ik nog een dag verlof over heb, denk ik.'

Het viel Pettigrew plotseling in wat het doel was van dat 'beetje winkelen' en waarvoor die extra dag verlof later zou worden gebruikt. Om de een of andere reden vond hij het idee dat zij er in haar eentje op uit ging om haar leven te verzekeren, een schamele oorlogsuitzet te kopen en voorbereidingen trof om de rest van haar verlof te besteden aan een huwelijksreis met Phillips een beetje zielig. Maar hij kon niets anders voor haar doen dan te verbergen dat zijn sympathie naar haar uitging.

'Nou ja,' zei hij, 'er is geen enkele reden waarom u vanmorgen nog meer tijd in het kantoor zou zoekbrengen. Nee, vertel me nu niet dat het nog geen middag is. Er is niets dat niet net zo goed kan wachten tot u terug bent.'

'Ik was net bezig de nota's van het ministerie van handel over de koloniale preferentie van een index te voorzien,' begon miss Brown weifelend, maar hij snoerde haar de mond.

'Mijn beste kind, wanneer de uitdrukking niet een beetje als heiligschennis zou klinken op deze plaats, zou ik haast zeggen dat die nota's van het ministerie van handel me nog geen twee spelden waard zijn. Ga nu maar. Neem een paar sandwiches in het zwartehandelkroegje in Bridgestreet en zorg dat je op tijd op het station bent. Dan kun je misschien een plaats krijgen, of die schurken van het ministerie van werkverdeling moeten de trein in Greenlake al helemaal in beslag hebben genomen.'

En nadat hij zijn secretaresse kwijt was geraakt installeerde hij zich achter zijn bureau, met een groter gevoel van opluchting dan hij ooit voor mogelijk had gehouden, voor een rustige ochtendstudie van de overtredingen van de firma Blenkinsop.

Over het geheel genomen kwam Pettigrew de tijd van miss Browns afwezigheid beter door dan hij had verwacht. Een keertje maar stuurde hij, om eens een proef te nemen, een vorzoek naar de typekamer om een steno-typiste. Daarop verscheen er een knap jong ding met een aardig gezichtje. Pettigrew kon haar niet thuisbrengen, maar zij herinnerde hem vaag aan een of ander onaangenaam voorval enige tijd geleden, dat hem maar niet te binnen wilde schieten. Op het ogenblik dat zij de kamer verliet, wist hij het opeens weer, want buiten zijn deur hoorde hij de ordinaire, brutale stem van Rickaby, die klaagde dat hij daar al tien minuten had staan wachten omdat hij met haar wilde gaan lunchen. Pettigrew vond dat Rickaby er nog maar aan ontbrak om van zijn gang, waarvan hij eens had gedacht dat hij zo rustig en afgelegen was, de verzamelplaats te maken van alle imbecielen van het bureau. Daarna zag hij af van iedere vervanging van miss Brown en stelde zich ermee tevreden stapels papieren vol te krabbelen die miss Brown weer zou moeten ontraadselen als zij terug was. De telefoon gaf hem minder zorg. Tegen iedereen die opbelde en vervelend deed, riep hij nors en waarheidsgetrouw: 'Mr. Pettigrews secretaresse is er niet! Kan ik de boodschap aannemen?'

Heel veel mensen, zo constateerde hij met voldoening, wilden hun boodschappen niet aan een willekeurig plaatsvervanger van de secretaresse toevertrouwen en zeker niet aan zo'n bokkige.

Het leven op Fernlea was de laatste tijd wat draaglijker geworden. Dinsdagavond ging Wood uit dineren met vrienden, met het gevolg dat het komplot beroofd van zijn voornaamste samenzweerder, zich niet kon handhaven tegen de concurrerende attractie van het aetherforum.

Later had Edelman, hierdoor geïnspireerd, het gezelschap onthaald op een briljante en geestige aanval op ieder soort van sociale en politieke hervorming. Zijn demonstratie van woordkunstig vuurwerk werd onderbroken door de late binnenkomst van mrs. Hopkinson, die een beetje dronken

was. In tegenstelling tot de meeste andere vrouwen die Pettigrew ooit had ontmoet, ging zij er duidelijk op vooruit als zij aangeschoten was. Haar uitbundige vrolijkheid werkte aanstekelijk en voor zij precies wisten hoe het gebeurde, zaten ze allemaal vol vuur hartenjagen te spelen. Het spel ging door lang na de tijd die op Fernlea gebruikelijk was en toen het eindelijk uit was bleek Phillips met een grote voorsprong te hebben gewonnen. De volgende avond gingen miss Clarke en de vrolijke weduwe naar de bioscoop, terwijl Rickaby 'Het Witte Hart' opzocht. De vier overgebleven mannen speelden een vriendschappelijk partijtje bridge, met kaarten die een beetje gekreukeld waren door het wilde spel van de vorige avond en lieten miss Danville vredig lezen in haar stichtelijke boek. Toen hij naderhand naar bed ging, bedacht Pettigrew dat hij zich de laatste twee avonden meer had geamuseerd dan welke avond ook in Marsett Bay. Een voortdurende pech had hem enigszins pessimistisch gemaakt en hij vroeg zich af of dit alles eigenlijk niet te mooi was om te blijven voortduren.

Zo was het ook. Donderdag was het aan het diner duidelijk te merken dat miss Clarke een slechte dag op het kantoor achter de rug had. Zij had een hevige ruzie gehad met de assistent van de baas en was nu in een stemming om haar slechte humeur af te reageren op iedereen die maar in haar buurt kwam. De sfeer die later in de zitkamer heerste was drukkend. Mrs. Hopkinson kwam als gewoonlijk, maar dit keer was zij niet alleen geheel en al nuchter, ook was er geen sprake van haar gewone opgewektheid. Pettigrew die wel wat ervaring had in zulke zaken, veronderstelde dat zij leed aan een uitgestelde kater.

Ditmaal scheen zij er behoefte aan te hebben een of ander vervelend conflict, dat de afgelopen dag was gerezen, buiten de kantooruren voort te zetten. Zij en miss Clarke kibbelden uitvoerig en scherp. Weldra kondigde Phillips aan dat hij naar boven ging om wat te werken en hij verliet de kamer. Nauwelijks was de deur achter hem dicht of miss Clarke en mrs. Hopkinson begonnen hem met vereende krachten uit te maken voor alles wat maar mooi en lelijk was. Hun aanval was gericht op zaken die Pettigrew pijnlijk vertrouwd waren. Phillips was een sluwe, listige bruut, die dat arme dwaze meisje van Brown in zijn klauwen

had weten te krijgen. Het was een schandaal waar een einde aan moest worden gemaakt en het was heel jammer dat er niemand was die haar waarschuwde tegen wat zij begon. Enzovoorts.

Miss Danville die gewoonlijk veel te zenuwachtig was om zich te mengen in een woordenwisseling waarin miss Clarke partij was, raapte nu al haar moed bij elkaar om Phillips te verdedigen. Zij vond dat hij een buitengewoon aardige, attente, vriendelijke man was en dat je miss Brown erg gelukkig mocht prijzen dat zij de genegenheid had gewonnen van een zo achtenswaardig iemand. Hierop snoof miss Clarke alleen maar en gaf zij te kennen dat miss Danville's opinie over mr. Phillips of over wie dan ook bij haar geen gewicht in de schaal legde. Mrs. Hopkinson begon op haar beurt plotseling een hevige aanval in te zetten op de ongelukkige miss Danville. Zij was, zoals iedereen wist, verantwoordelijk voor deze gang van zaken. Zij probeerde om de een of andere duistere reden, die alleen haar zelf bekend was, een onschuldig meisje in de armen van een man te drijven die niets minder was dan een mormoon.

'Hoe kunt u zulke dingen zeggen,' protesteerde miss Danville, bleek en trillend.

'Een mormoon!' herhaalde mrs. Hopkinson. 'Dat is-ie! Noemt zichzelf weduwnaar, jazeker! Dat doen ze allemaal! Ik weet zeker dat zijn vrouw nog leeft... ja, en drie kinderen heeft hij ook, arme in de steek gelaten peuters. Hij wil dat meisje in het verderf storten en u bent er verantwoordelijk voor!'

'Dat is niet waar! Dat is niet waar!' riep miss Danville bijna in tranen.

Het twistgesprek dat in een hoekje van de kamer was begonnen met zacht maar boos gesputter en gesis was nu zo luid geworden dat het de aandacht trok van de anderen in de zitkamer. Pettigrew die zich had afgezonderd om te proberen een brief te schrijven, hoorde mrs. Hopkinsons laatste bewering en vond dat het tijd werd om tussenbeide te komen.

'U moet zulke dingen niet zeggen,' zei hij streng, terwijl hij naar de krakelende dames toeliep. 'Als u met dergelijke beschuldigingen komt aandragen, mrs. Hopkinson, zult u in ernstige moeilijkheden raken.'

'Maar het is echt waar,' hield mrs. Hopkinson vol.

'Werkelijk? Misschien wilt u mij dan vertellen welk bewijs u er voor hebt?'

'Iedereen weet het,' zei mrs. Hopkinson bokkig. 'Die advocatentaal over bewijzen heeft helemaal geen zin.'

'Ik ga nog meer advocatentaal gebruiken,' antwoordde Pettigrew streng, 'en ik hoop dat u het zult begrijpen. U hebt mr. Phillips beschuldigd van een poging tot bigamie. Dit is in juridisch opzicht een zware belediging. Als iemand het in zijn hoofd haalt tegenover Phillips te herhalen wat u hebt gezegd, kan hij u laten vervolgen wegens laster en kunt u veroordeeld worden tot het betalen van schadevergoeding die u voor uw leven zou ruïneren. Ben ik duidelijk genoeg?'

De uitwerking die zijn woorden op mrs. Hopkinson hadden was bevredigend. Ze kreeg een zeer rode kleur, mompelde iets wat Pettigrew niet kon verstaan en ging tenslotte bij miss Clarke zitten, die zich in een andere hoek van de kamer had teruggetrokken. Het was een gemakkelijke overwinning maar Pettigrew voelde zich alleen maar onbehaaglijk als hij bedacht dat zij per slot van rekening niet anders had gedaan dan dezelfde gedachten, die nog kort geleden ook bij hem waren opgekomen, onder woorden te brengen, zij het dan in enigszins schilderachtiger bewoordingen.

'Het is niet waar, mr. Pettigrew! Zegt u toch dat het niet waar is!'

Miss Danville's klaaglijke stem bracht hem weer tot zijn omgeving terug. Zij was volkomen van streek, haar grote, donkere ogen stonden vol tranen en ze frommelde onzeker in haar tas om een zakdoek te zoeken.

'Nee,' zei Pettigrew vriendelijk, terwijl hij naast haar op de sofa ging zitten. 'Het is niet waar. Waarom zou het ook waar zijn? Denk er maar niet meer over.'

Maar zij was niet zo gauw getroost.

'Dat is makkelijk gezegd,' jammerde zij, 'maar u weet het toch ook niet. Er is geen rook zonder vuur en als het niet waar is, waarom zou mrs. Hopkinson dan. . .'

'Ik heb er geen notie van waarom mrs. Hopkinson zich zo gedraagt, behalve dan dat zij in een bui is om de boel op stelten te zetten. En dat gezegde 'geen rook zonder vuur' is volgens mij het domste spreekwoord dat ooit is uitge-

vonden. De kletser hanteert het altijd dankbaar en iedere roddelaar komt er mee op de proppen als excuus...'

Hij merkte dat hij tegen dovemansoren sprak. Geen enkel argument drong tot miss Danville door. Een idee had zich in haar malle hoofd vastgezet en met redeneren alleen was het er niet uit te verdrijven. De snode Pettigrew probeerde het op een andere manier.

'Het is zeer onchristelijk om zulke verdenkingen jegens een ander te koesteren,' zei hij.

Het gezicht van miss Danville klaarde op.

'Ja,' mompelde zij. 'Ik zal bidden - ik zal bidden - maar o!' ging zij door, terwijl zij zich naar hem toekeerde. 'Als ik maar de stellige zekerheid kon krijgen dat ik dat arme jonge meisje geen vreselijk kwaad heb berokkend! Als iemand me maar kon vertellen dat het niet waar is!'

'Ik kan het u zeggen,' zei Pettigrew plechtig. 'Ik weet dat het niet waar is.'

'Weet u het?'

'Ik weet zeker dat mr. Phillips weduwnaar is. U kunt daar gerust op zijn.'

'Dank u, dank u, mr. Pettigrew!' Toen werd haar gezicht opnieuw door twijfel verduisterd. 'Zegt u dat nu niet alleen maar om me te troosten?' vroeg ze treurig. 'Hebt u er - hoe zei u dat daarnet ook weer? - hebt u er de bewijzen van?'

'Ja, daar heb ik de bewijzen van.'

Zij zuchtte van opluchting. Toen legde zij haar hand op zijn arm en zei zachtjes: 'Neemt u mij alstublieft niet kwalijk, maar ik ben zo overstuur. Als het niet te veel is gevraagd, zou ik dan uw bewijzen mogen zien? Dan zal ik me hier geen zorgen meer over hoeven maken.'

Pettigrew aarzelde een ogenblik, maar zijn medelijden met miss Danville was zo groot, dat hij niet kon weigeren. Hij voelde dat deze gevaarlijke laster tegen elke prijs de kop ingedrukt moest worden. Bovendien, als getuige opgeroepen te worden in een proces wegens smaad, was wel het laatste dat hij wenste. Een schending van vertrouwen was het hem wel waard om dit te voorkomen. Zijn privépapieren zaten in een klein, langwerpig koffertje dat bij de schrijftafel stond. Hij haalde het, nam de copie van Tillotsons brief er uit en gaf die aan miss Danville.

'Hier is uw bewijs,' zei hij. Het was maar gelukkig vond hij, dat miss Danville waarschijnlijk niet zou vragen hoe hij het in handen had gekregen en nog minder waarschijnlijk dat zij een scherp onderscheid zou weten te maken tussen de bewijskracht van een copie-brief en het origineel.

Miss Danville las de brief langzaam; terwijl ze bezig was, bewogen haar lippen. Pettigrew was er met het oog op haar overspannen toestand op voorbereid dat zij enige emotie zou tonen als zij de belachelijke beschuldiging tegen Phillips zwart op wit weerlegd zou zien, maar de uitwerking was heviger dan hij had verwacht. Bij de eerste zin van de brief kwam er een stralende lach op haar gezicht, maar toen zij bijna aan het eind was gekomen baadde zij in tranen.

Pettigrew verkeerde, bepaald niet voor de eerste keer in Marsett Bay, in de grootste verlegenheid. Hij kon geen woorden vinden om haar te troosten. Per slot van rekening had hij haar al getroost en als deze uitbarsting er nu het resultaat van was, kon hij niets anders doen dan wachten en hopen dat zij spoedig met huilen zou ophouden en zich verstandig zou gedragen. Was miss Brown er nu maar geweest! Zij kon met miss Danville omspringen zoals niemand anders dat kon of wilde. Maar als zij er bij was geweest zou deze vervelende situatie vrij zeker nooit zijn ontstaan.

Miss Danville loste het probleem op, niet door met huilen op te houden maar door de kamer uit te gaan, terwijl zij haar ogen bette met een doorweekte zakdoek. Pettigrew greep haastig zijn 'bewijs' om het weer op te bergen. Op dat ogenblik kwam mrs. Hopkinson, die in de andere hoek van de kamer voortdurend naar hen moest hebben gekeken, naar hem toe. Pettigrew keek haar erg nors aan, maar zij scheen vastbesloten te proberen vrede met hem te sluiten.

'Het spijt me van al dit geharrewar,' zei ze. 'Juist omdat we al goeie maatjes begonnen te worden. Het is mijn schuld, maar ik wind me soms nogal erg op over die dingen. Ik heb een scherpe tong, dat weet ik, maar ik ben nu eenmaal zo.'

Pettigrew had een te grote afkeer van haar om iets te kunnen zeggen. Hij legde de brief terug in zijn koffertje en sloot het met een venijnige klap. Maar mrs. Hopkinson was niet iemand die zich zo maar liet afschepen.

'U bent zo'n fidele man, mr. Pettigrew,' pleitte zij. 'U zult dat van mij toch niet aan mr. Phillips verklikken, is het wel? Ik zou het ontzettend vinden als ik veroordeeld werd tot het betalen van duizenden guldens schadeloosstelling - zelfs als ik ze had. Wat een idee!' voegde ze er met een lachje aan toe.

'Ik beloof u dat ik dit geval zo gauw mogelijk zal vergeten en ik adviseer u dat ook te doen,' zei Pettigrew stijfjes.

'Zie je wel! Ik wist wel dat u een fijne man was! Dat is een pak van mijn hart, in ieder geval maar... o! Ik was het helemaal vergeten. Hoe moet het met miss Danville? Denkt u dat zij zal klikken?'

'Natuurlijk kan ik niet zeggen wat miss Danville zal doen.'

'Dat malle ouwe mens is in staat om alles te zeggen,' zei mrs. Hopkinson knorrig. 'U had maar eens moeten zien hoe ze net was - zij huilde en lachte tegelijk.'

'Dat hebt u aan uzelf te wijten, mrs. Hopkinson.'

Mrs. Hopkinson veroorloofde zich op haar beurt verontwaardigd te worden.

'Die is goed!' riep ze uit. 'Wat, u hebt haar juist van de kook gebracht! Ik zag het wel. Door haar brieven en zo te laten lezen!'

Pettigrew had geprobeerd kalm te blijven maar nu kon hij zich niet langer beheersen.

'Deze conversatie heeft nu lang genoeg geduurd,' zei hij. 'Ik ben niet van plan om me hier door u te laten beschuldigen. Nadat u miss Danville helemaal van streek had gemaakt door uw onzinnige praatjes, moest ik mijn best doen om het kwaad weer ongedaan te maken. Wat de brief betreft die ik haar liet lezen, het zal u misschien interesseren te weten dat die afkomstig was van de procureur van wijlen mrs. Phillips, waarin haar overlijden werd bevestigd.'

Het speet hem dat hij zoveel had moeten zeggen, maar hij vond dat het wel de moeite waard was nu hij het gezicht van mrs. Hopkinson zag.

'Gossiemijne!' riep ze uit. 'Zit ik even in de knoei! Zij zal het hem natuurlijk vertellen of anders aan dat meisje van Brown, dat is één pot nat. Wat zou ik volgens u het beste kunnen doen, mr. Pettigrew?'

'Ik kan u echt niet adviseren. Als u uzelf in moeilijkheden hebt gebracht door veel meer te zeggen dan u kunt verantwoorden, moet u er zelf maar zo goed mogelijk uit zien te komen.'

'Gelijk heb je!' snauwde mrs. Hopkinson. 'Vooruit, geef me nog maar een trap na ook! Dat is nou echt iets voor een man. Nou hoor,' zo ging zij door, 'ik weet wat me te doen staat, daar heb ik uw advies niet voor nodig, gelukkig niet! De eerste de beste keer dat ik de kans krijg, ga ik mr. Phillips het hele verhaal vertellen en vraag ik hem excuus voordat een van die vrouwen hem te pakken heeft gekregen. Hij zal niet het hart hebben daarna nog iets tegen mij te ondernemen.'

Pettigrew twijfelde er aan of deze manier van doen wel verstandig was, maar na hetgeen hij juist had gezegd, kon hij moeilijk een mening kenbaar maken. Hij bleef daarom maar stilletjes zitten, terwijl mrs. Hopkinson terugliep naar de andere hoek van de kamer en zich, na enige aarzeling, bij het groepje voegde dat bij het vuur zat.

Intussen hadden Edelman en miss Clarke die kennelijk te zeer verdiept waren in hun eigen zaken om serieus belangstelling te tonen voor datgene wat er verderop gebeurde, met grote aandacht naar Wood geluisterd. Die was blijkbaar bezig een uiteenzetting te geven van de intrige.

'Dus denk ik dat het hele geval kant en klaar is,' zei hij net.

Het was merkwaardig, vond Pettigrew, hoe vrijmoedig en autoritair hij was, nu hij zich op zijn eigen terrein bevond, in tegenstelling tot de bescheidenheid die hij aan de dag had gelegd toen de kwestie van zijn literaire arbeid het eerst ter sprake was gekomen.

'Hier is een schets van het moordtafereel,' zei hij. 'Nog ruw vrees ik, maar het geeft toch een indruk. En hier is een tijdschema voor de handelingen van alle verdachten. Er is natuurlijk voor iedereen een alibi - of het lijkt alsof er een is, op het eerste gezicht. De enige, die ik nog niet helemaal heb uitgewerkt, is Rickaby, maar ik stel voor...'

'Moeten we mr. Rickaby er wel bij hebben?' vroeg miss Clarke. 'Hij lijkt mij een in alle opzichten ongewenst persoon.'

'Maar we hebben het toch afgesproken, miss Clarke, weet

u dat niet meer? Bovendien hebben we hem echt nodig. Wat ik met Rickaby van plan was te doen is...'

'Hoor ik daar mijn naam ijdel gebruiken?' vroeg Rickaby die op dat ogenblik binnenkwam. Hij had gedronken en in tegenstelling tot mrs. Hopkinson was hij er niet beter op geworden. 'Wie is - o, het komplot, ik snap het! Nou, kijk eens hier jongens, ik heb net een gewoonweg verpletterend idee gekregen! Het kwam bij me op in Het Witte Hart en ik heb gewoon de hele weg lopen rennen om het jullie te vertellen. Luister. Ik zal jullie beslist achterover laten slaan. Op mijn erewoord, dat zal ik. Luister, zeg ik. Waarom zou Pettigrew die moord van ons niet begaan? Pettigrew is de man. Wij hebben jou hier de hele tijd buiten gelaten, Pettigrew en ik zeg je dat het een schande is. Hij is de man. Diepzinnig en sluw en... diep en alles wat je maar wilt. Hij is precies...'

'Doe niet zo belachelijk, Rickaby,' zei Edelman kortaf. 'Dit is allemaal weken geleden al afgesproken. De moord zal worden begaan door miss Danville.'

'O, miss Danville,' zei Rickaby alsof hij die naam voor het eerst hoorde. 'Nou, als jij het zegt, vooruit, dan miss Danville. Toch denk ik nog steeds dat mijn idee verdraaid goed is, vind je ook niet, Pettigrew? Maar als jij het zegt denk ik wel dat het zo is.'

'Ik denk dat u maar beter naar bed kunt gaan, mr. Rickaby,' zei miss Clarke op de schetterrende toon die gewoonlijk gereserveerd bleef voor het kantoor.

'Ja, misschien wel,' zei Rickaby kleintjes. Als miss Clarke tegen iemand sprak met haar kantoorstem zou degene die werd toegesproken heel wat meer beschonken moeten zijn of een heel wat resoluter karakter moeten hebben dan Rickaby, om haar niet te gehoorzamen. Niettemin wist hij het klaar te spelen met een zekere bravoure naar de deur te lopen. Hij smeet die open en stond toen tegenover miss Danville die juist binnenkwam.

'Ah, hier is ze,' riep hij met de beleefdheid van iemand die aangeschoten is. 'We hadden het juist over u, miss Danville.'

Zij schonk geen aandacht aan hem, maar liep naar Pettigrew toe. Zij zag nog bleek maar zij huilde niet meer.

'Ik vrees dat u vindt dat ik mij erg vreemd heb gedra-

gen,' zei zij met luide, gejaagde stem. 'En nog wel nadat u zo vriendelijk voor mij bent geweest. Maar ik moet...'

Rickaby die nog altijd met de knop van de deur in zijn hand stond, voelde dat er geen aandacht meer aan hem werd geschonken, en hij was niet in de stemming om genegeerd te worden.

'Het heeft geen zin dat u met die ouwe Pettigrew praat,' zo viel hij haar in de rede. 'Hij is afgekeurd. Ik stelde hem voor, maar hij is afgekeurd. Ze hebben u gekozen.'

'Mij gekozen?' vroeg miss Danville. 'Ik begrijp het niet. Gekozen voor wat?'

'Om de moord te begaan, natuurlijk.'

'Hou je stil, idioot,' zei Pettigrew. Maar het was te laat.

'Luistert u niet naar hem, miss Danville,' ging Rickaby door. 'Hij is alleen maar jaloers omdat ze hem niet wilden hebben. U moet de baas vermoorden. Het is allemaal al geregeld. Wood heeft het voor elkaar gemaakt. Het verhaal is al helemaal klaar. U mag de oude Wood wel heel erg dankbaar zijn.'

Maar het was duidelijk dat miss Danville allesbehalve dankbaar was. Een diepe blos kleurde haar wangen en zij begon te beven.

Dus u wilt dat ik een mens dood?' zei ze langzaam, met een luide, diepe stem, die totaal was veranderd.

Pettigrew probeerde nogmaals de situatie te redden.

'Dit is maar een grap,' zei hij. 'Een onzinnig verhaal dat deze mensen hebben uitgebroed...'

'Een grap?' herhaalde miss Danville, terwijl haar stem uitschoot. 'Maken jullie, mannen en vrouwen, van de dood en de vrees voor de dood een grap? U,' en zij richtte zich tot Wood, 'die moorden maakt tot een tijdverdrijf en die uw dagen doorbrengt met het steeds weer bedenken van nieuwe middelen om uw medeschepselen van het leven te beroven en u' - ze keek naar Edelman die achterover leunde in zijn stoel en haar met koele belangstelling bekeek - 'u, die mij in verzoeking bracht en poogde mij een andere vrouw te laten vermoorden, wat heb ik u gedaan dat u mij moet vervolgen! O, mijn God!' krijste zij, 'heb ik u hiervoor dan gebeden mij te bevrijden uit deze vallei van de schaduwen des doods...'

'Miss Danville!' Alleen miss Clarke kon zich nog ver-

staanbaar maken op dat moment. 'Hou onmiddellijk op met deze nonsens! Bent u gek?'

Het was een ogenblik volkomen stil, toen gebeurde er iets afschuwelijks. Miss Danville begon te lachen. Schril en onbeheerst lachte zij, terwijl de tranen over haar wangen rolden en zij een bevende vinger uitstak in de richting van miss Clarke.

'Misschien ben ik dat wel,' zei ze tenslotte. 'Misschien ben ik dat. Per slot van rekening is het nog maar zeven jaar geleden dat ik uit het krankzinnigengesticht van Chalkwood kwam!'

Zij draaide zich om en wilde weg gaan. Phillips, die blijkbaar afgekomen was op het lawaai van beneden, stond sinds enkele ogenblikken in de kamer. Verbijsterd door wat hij zag en hoorde, ging hij naar haar toe om haar te helpen, maar zij duwde hem bijna heftig van zich af en rende de kamer uit.

HOOFDSTUK 10

De fluitketel

Het ontbijt in de Fernlea-club verliep de volgende morgen nog zwijgzamer dan anders, hoewel er gewoonlijk ook heus geen drukke conversatie was. De scène van de vorige avond had een zeker gevoel van schuld gewekt bij degenen die erbij betrokken waren geweest. Ze kauwden en slikten flegmatiek, lazen hun kranten en ontweken elkaars blikken. Miss Danville verscheen niet aan het ontbijt. Pettigrew verstoutte zich miss Clarke te vragen hoe het met haar was en zij vertelde hem dat miss Danville een kopje thee naar haar kamer had laten brengen en dat ze daarna de deur op slot had gedaan.

'Ik heb door de deur met haar gesproken,' zei miss Clarke. 'Ze zei dat ze niets nodig had. Ik heb haar er op gewezen dat ze zich op de gebruikelijke manier ziek moest melden, maar ze zei dat ze zich al veel beter voelde en dacht vanochtend op kantoor te komen. Maar ik hoop dat ze dat niet zal doen. Het zou hoogst onaangenaam zijn. Ik denk dat het werkelijk mijn plicht is om met de personeelschef over haar te spreken. Als het nodig is moet hij de zaak maar met de baas opnemen.'

Pettigrew mompelde instemmend. Hij voelde de moeilijkheden van miss Clarke wel aan, maar zijn ware sympathie ging uit naar miss Danville. Het was duidelijk dat haar dagen bij het bureau geteld waren. Hij voelde dat hij de arme, geplaagde vrouw zou missen en vroeg zich af wat haar toekomst zou zijn in een wereld die haar al zo hard had behandeld.

Die ochtend had hij het te druk om zich verder te bekommeren om de moeilijkheden van miss Danville of van wie dan ook. De afgelopen twee dagen was hij bezig geweest de laatste hand te leggen aan de zaak tegen de zondige firma Blenkinsop en hij had nu al zijn tijd nodig om de puntjes op de i te zetten van deze ingewikkelde affaire, voor hij de stukken naar de gerechtelijke autoriteiten in Londen kon zenden. Het zou het eerste proces zijn sinds zijn aanstelling hier en hij had zich vast voorgenomen het

bureau reden te geven trots op hem te zijn. Hij onderbrak zijn werk om te gaan lunchen toen het half klaar was en ging naar de kantine terwijl de cijfers, data en tabellen nog in zijn hoofd ronddansten, hand in hand met een keurige rij wetten, bepalingen, voorschriften en de verdere santekraam van het bureau.

Hij werd tot de werkelijkheid teruggeroepen toen er, midden onder zijn maaltijd, een bord naast het zijne werd gezet. Hij keek op en zag dat miss Danville naast hem ging zitten. Zij scheen heel kalm en normaal behalve dan dat zij haar dunne lippen had samengeknepen tot een rechte lijn die haar een ongewone en voor Pettigrew nogal alarmerende houding van vastberadenheid gaf. Er was iets in haar waaraan Pettigrew duidelijk zag dat zij van plan was bij hem haar hart uit te storten en dat vooruitzicht vervulde hem met afgrijzen. Hij raakte steeds meer - en tegen zijn wil - betrokken in de privé-aangelegenheden van zijn collega's in Marsett Bay. Hij was vastbesloten om er een stokje voor te steken, als dat tenminste nog mogelijk was. Terwille van zijn eigen gemoedsrust moest hij miss Danville de mond snoeren - zachtaardig als het kon, met harde hand als het moest. Snel besloot hij haar voor te zijn.

'Het verbaast me dat ik u hier vandaag zie,' zei hij. 'Ik had begrepen dat u niet op uw werk zou komen. Vindt u dit wel helemaal verstandig?'

'Dank u. Ik voel me een stuk beter. Miss Clarke raadde me aan me ziek te melden, maar ik stond er op om te komen. Ik zocht een gunstig ogenblik om voor vanavond met u te spreken, mr. Pettigrew.'

Pettigrew schonk doelbewust geen aandacht aan haar laatste zin.

'Heus, ik vind het onverstandig van u,' zei hij. 'U ziet er helemaal niet best uit. Denkt u niet dat een dagje in bed heel goed voor u zou zijn?'

Miss Danville schudde haar hoofd.

'Dat zei miss Clarke ook al,' merkte ze op, alsof daarmee zijn vraag al voldoende was beantwoord.

'En ik ben er zeker van dat ze gelijk had. Ik weet dat ze soms een beetje moeilijk is om mee om te gaan, maar in deze aangelegenheid ben ik ervan overtuigd dat ze alleen het beste met u voor had.'

'Ze heeft vanmorgen erg veel geduld met me gehad,' gaf miss Danville toe. 'Ze heeft me alleen maar de eenvoudigste dingen laten doen en zei dat ik vanmiddag maar eens vroeg naar huis moest gaan. Maar ik zei haar dat ik blijven moest om zoals gewoonlijk thee te zetten. Dat is, denk ik, ongeveer het enig nuttige dat ik uitvoer.'

'Ik neem toch aan dat iemand anders dat voor een keertje best eens zou kunnen doen,' zei Pettigrew, maar miss Danville kon niet langer op zijpaadjes worden gebracht.

'Gisteravond,' zei ze plotseling. 'Er is iets belangrijks dat ik u moet uitleggen.'

'Toe nou,' protesteerde Pettigrew, 'ik bezweer u dat er niets uit te leggen is - helemaal niets.'

'Maar dat is wel zo,' hield zij vol, 'ik weet dat u hebt gedacht...'

'Ik vond dat u schandelijk werd behandeld en ik had met u te doen. Dat is alles wat er over kan worden gezegd. Ik vind werkelijk dat het geen zin heeft om dat verder te bespreken.'

'Ik wil ook niets met u bespreken mr. Pettigrew, ik vind dat ik u iets over mijzelf moet vertellen.'

'Luister eens,' zei Pettigrew beslist. 'Ik weet niet precies wat u zich nog van gisteravond herinnert, maar in de loop van de avond liet u zich... eh, ontvallen dat u wel eens had geleden aan wat medisch gesproken tenslotte maar een ziekte is als iedere andere, zij het dan van enigszins bijzondere aard. Ik aanvaard dat als een feit, net zoals ik ieder ander feit van een kennis zou aanvaarden.' Hij kreeg een steek in zijn hart toen hij miss Danville bij dat woord ineen zag krimpen. 'Of moet ik zeggen een vriendin, hoewel we elkaar nog niet zo lang kennen?' voegde hij er haastig aan toe. 'Maar om helemaal openhartig te zijn, ik vind het geen zaak die mij in het bijzonder aangaat of waarin ik ook maar enigermate bevoegd ben om raad te geven. Voor zover het uw positie hier betreft, is het een kwestie tussen u en uw chefs. Ik wil niet de indruk wekken dat het mij aan sympathie ontbreekt, maar ik kan hierin absoluut niets doen. En als u mij nu wilt excuseren, want ik moet weer aan mijn werk.'

Toen hij van tafel opstond had hij het gevoel of hij een kind had geslagen.

'Alstublieft,' zei miss Danville, terwijl zij hem bijna wanhopig aankeek. 'Wilt u mij een ding zeggen? Wanneer verwacht u miss Brown terug?'

'Vanavond voor zover ik weet. Heeft zij het u niet gezegd?'

'Ja, ik herinner het mij nu weer. Maar ik vergeet de dingen soms - net als gisteravond, totdat het mij weer te binnen schiet...'

'Nou ja, luistert u eens,' zei Pettigrew, die zich een beetje liet vermurwen. 'Als u uw toestand eens met iemand wilt bespreken, waarom wacht u dan niet tot zij terug is? Per slot van rekening zijn jullie grote vriendinnen en het zal veel makkelijker voor u zijn om er met een andere vrouw over te praten dan met mij.'

'Ja, ja, dat zal ik. Natuurlijk, dat zal ik doen,' hoorde Pettigrew haar mompelen, terwijl hij haastig de aftocht blies.

Toen Pettigrew weer in zijn kamer terug was, kostte het hem heel wat moeite om van de problemen van miss Danville over te schakelen op die van Blenkinsop. Hij kon het gevoel niet van zich afzetten dat hij zich had gedragen als de Leviet die op veilige afstand voorbij was gegaan. Maar hij troostte zich met de gedachte dat hij tenminste wist - wat met de Leviet niet het geval was - dat de Barmhartige Samaritaan straks met de avondtrein zou arriveren. Aan deze bekwame handen kon hij de reiziger met een gerust hart toevertrouwen.

Nadat hij zijn geweten zo had gesust, werkte hij aan een stuk door. De Blenkinsop-stukken waren kant en klaar en lagen in zijn postbakje toen de eerste zachte tonen van de ketel in het kamertje naast hem lieten weten dat het vier uur was.

Tijdens de afwezigheid van miss Brown had Pettigrew het noodgedwongen zonder thee moeten stellen. Hoewel zij de rest uitstekend had geregeld had zij vergeten iemand anders te vragen voor de thee te zorgen. Hij kon het niet zelf zetten, omdat hij er niet in geslaagd was te ontdekken waar zijn blaadje en zijn theepot waren opgeborgen. Dientengevolge was het geluid nu voor hem alleen maar van belang om het verstrijken van de tijd aan te geven en niet om een onderbreking van het werk aan te kondigen. Hij

schonk er weinig aandacht aan, maar het viel hem op dat hij miss Danville vlugger hoorde komen dan gewoonlijk na het eerste gefluit het geval was. Normaal verscheen ze niet vóór de ketel op volle kracht stond te fluiten. Toen gebeurde er iets merkwaardigs. Inplaats van dat de komst van miss Danville werd gevolgd door een abrupte stilte, doordat de ketel van het gas werd genomen, bleef het lawaai aanhouden. Het gefluit werd schel. Het werd ondraaglijk schel. Het ging maar door, alsof het nooit meer zou ophouden. Het hele gebouw scheen te weergalmen van het razende, aanhoudende gefluit.

Juist toen Pettigrew zich begon af te vragen of hij het kabaal nog langer zou kunnen verdragen, zag hij tot zijn verbazing dat de deur van zijn kamer openging en miss Brown verscheen. Zij had geen hoed op, droeg haar kantoorjurk en zag eruit alsof zij nooit was weggeweest.

'Wat heeft dit te betekenen?' vroeg hij haar. 'U zou toch niet eerder dan morgen weer aan het werk gaan? Wat zal de personeelschef er van zeggen?'

'Het is echt de schuld van de spoorwegen,' antwoordde zij. 'Ze hebben de middagtrein uit Londen laten vervallen en ik kon toch heus niet de laatste nemen en hier tegen middernacht aankomen. Dus nam ik de vroege trein en ik dacht dat ik de tijd nu wel kon besteden met het opbergen van...'

'De stukken van het ministerie van handel - ik weet het. Wat zijn vrouwen toch plichtsgetrouw.' Pettigrew kon niet nalaten er aan toe te voegen: 'Dat zal wel een verrassing zijn voor mr. Phillips.'

Miss Brown keek niet op en kreeg ook geen kleur. 'Dat denk ik niet,' zei ze kalm. 'Ik stuurde hem een telegram om hem te laten weten dat ik vroeg zou komen.'

'Het is in ieder geval een plezierige verrassing voor mij. Zorgt u eerst maar eens dat ik mijn thee krijg. Ik heb mijn suikerrantsoen van drie dagen opgespaard. Maar wanneer zou miss Danville toch komen om aan deze helse herrie een eind te maken? Ik dacht dat ik haar een tijdje geleden al hoorde, maar dat moet u zijn geweest. U hebt deze verschrikkelijke uitvinding op uw geweten. Alstublieft, doet u er iets aan, voor mijn hoofd uit elkaar barst.'

'Ik zal eens gaan kijken.'

Miss Brown ging de kamer uit. Ze kwam bijna onmiddellijk weer terug.

'Wilt u dadelijk meekomen?' zei ze buiten adem. 'Ik denk dat er iets niet in orde is.'

Pettigrew volgde haar vlug naar de gang. Voor de deur van het keukentje troffen zij mrs. Hopkinson aan die van de afdeling Vergunningen kwam.

'Wanneer krijgen wij die gekke thee nou eindelijk eens?' schreeuwde zij boven het gefluit van de ketel uit. 'Is die Danville weer gebedjes aan het opzeggen of zoiets?'

'Ik weet niet wat er aan de hand is,' zei miss Brown. 'Ik kan de deur niet openkrijgen.'

'Daar heb je het al! Zij is in trance gegaan, dat doet ze wel meer, maar nu heeft ze zichzelf opgesloten. Hé, word 'ns wakker!' en zij bonkte op de deur.

Pettigrew draaide aan de knop en zette zijn schouder tegen de deur. Die was op slot. Zoals de meeste spullen van Lord Eglwyswrw zat de deur stevig in elkaar en hij voelde zich een ogenblik hulpeloos toen hij vergeefs probeerde er beweging in te krijgen. Tot zijn opluchting zag hij een bode in de gang naderbij komen.

Boden van regeringsinstellingen haasten zich gewoonlijk niet en dat deed deze ook niet. Hij kwam naar het ongeruste groepje toelopen met zijn gebruikelijke gelijkmatige pas en bleef stilstaan toen hij hen bereikt had.

'Deur op slot?' informeerde hij.

'Ja,' zei Pettigrew geprikkeld. 'Help eens om hem open te breken, wil je? Het kan dringend zijn.'

De bode legde bedachtzaam zijn vracht papieren op de grond en voelde in zijn zak. Na wat gewriemel haalde hij een sleutel tevoorschijn.

'Hiermee kun je de meeste deuren openmaken,' kondigde hij aan en stak hem in het slot.

De sleutel paste en de deur ging open. Pettigrew vloog naar binnen, gevolgd door de beide vrouwen. Het kleine kamertje stond vol stoom, het deksel van de ketel danste wild op en neer, terwijl de fluit gilde als een locomotief die een tunnel binnenrijdt.

Miss Danville lag op haar knieën, of eigenlijk gezegd voorover op de vloer, met haar hoofd tegen de poot van de tafel waarop het gasstel stond. 'Wat heb ik jullie gezegd?'

riep mrs. Hopkinson uit. 'Ze heeft het weer! Goeie hemel!'

Terwijl ze sprak zakte miss Danville zachtjes opzij. Pettigrew was net op tijd om haar op te vangen voor zij viel. Hij zag dat haar gezicht doodsbleek was; haar adem kwam met diepe, krampachtige snikken.

'Mrs. Hopkinson, er is toch een E.H.B.O.-post ergens in het gebouw, is het niet?' riep hij. 'Gaat u hulp halen. Miss Brown, telefoneer onmiddellijk om een ziekenwagen!'

Nog steeds miss Danville met zijn ene arm ondersteunend, stak hij zijn andere uit naar het gasstel en draaide de kraan dicht. Er viel plotseling een diepe stilte in het kleine vertrek.

Pettigrew voelde een elleboog en werd zich ervan bewust dat de bode er ook nog was. In de opwinding van het ogenblik had hij hem helemaal vergeten.

'Het is beter haar neer te leggen, denkt u ook niet, meneer?' stelde hij voor. 'En laten we het raam open doen om haar wat frisse lucht te geven.'

Pettigrew legde het slappe lichaam op de vloer neer en knielend ondersteunde hij haar hoofd met beide armen.

De bode gooide intussen het raam open. Het was duidelijk dat miss Danville bewusteloos was, maar hij kon geen uiterlijk teken van een of andere verwonding ontdekken.

'Ik hoop dat die lui van de E.H.B.O. gauw zullen komen,' mompelde hij.

'Ik ken ze,' merkte de bode minachtend op. 'Nooit bij de hand als je ze nodig hebt en onbruikbaar als ze er zijn.' Hij kwam dichterbij, keek naar het lichaam op de grond en voegde er aan toe: 'Maar, ik ben bang dat niemand veel zou kunnen doen in dit geval, als ik het tenminste goed bekijk.'

Terwijl hij sprak trilden miss Danville's oogleden. Ze keek op naar Pettigrew en iets in haar gezicht zei hem dat ze hem herkende. Zij mompelde iets en hij boog zich voorover om het op te vangen. Maar de zwakke stem stierf weg en hij kon niets verstaan. Er ging een lichte siddering door haar lichaam en toen viel haar hoofd achterover; een dood gewicht op zijn arm. Voor de tweede keer die dag was miss Danville niet in staat geweest om hem te zeggen wat zij op haar hart had en er zou waarschijnlijk geen derde keer meer zijn.

Of het nu kwam doordat, zoals de bode had gezegd, het personeel van de E.H.B.O. er nooit was als zij nodig waren, of doordat miss Brown bruikbaarder was als de nood aan de man kwam dan mrs. Hopkinson, een feit was het dat de ambulance het eerst op de plaats van het ongeluk arriveerde.

De verschrikte jonge vrouw die met de eerste hulp belast was, kwam een aantal minuten daarna en haar komst viel samen met die van de dokter, die miss Brown ook op eigen initiatief had gewaarschuwd. Tegen die tijd lag miss Danville al op een brancard en keken de mannen van de ambulance met een gelaten uitdrukking op hun gezicht naar haar.

'Ik ben bang dat het al gebeurd is,' zei het hoofd van de ambulance. 'We hebben al kunstmatige ademhaling toegepast, maar zij reageert niet.'

De dokter was nog maar kort geleden afgestudeerd en hij was eerlijk genoeg om te erkennen dat de man veel meer wist van de dood in zijn verschillende gedaanten dan hij.

Desondanks verrichtte hij pro forma een onderzoek. Toen hij er mee klaar was, knikte hij.

'Wat is de oorzaak van haar dood, denkt u dokter?' vroeg Pettigrew. 'Zij was een paar uur geleden nog volkomen in orde.'

'Ik kan u dat onmogelijk zeggen zonder een volledig onderzoek. Er zal natuurlijk lijkschouwing worden gehouden.'

'En wanneer gaat u dat doen?'

'Dat doe ik niet. Deze zaak zal moeten worden gerapporteerd aan de justitie en die moet dan opdracht geven voor een lijkschouwing. De patholoog van het graafschap moet dit werk verrichten. Wilt u me nu alstublieft een paar inlichtingen geven over de overledene?'

Een paar minuten later vertrok de ambulance met het stoffelijk overschot van miss Danville naar het lijkenhuisje. Het zelfverwijt dat bij Pettigrew na de lunch was opgekomen, keerde nu des te sterker terug. Zij had hem zo graag iets willen uitleggen en hem zo graag in vertrouwen genomen en was zo deerlijk gekwetst door zijn weigering. Hij was helemaal niet nieuwsgierig naar hetgeen zij hem had proberen te zeggen, maar het deed hem erg veel pijn nu hij bedacht dat hij, door naar haar te luisteren, de laatste

paar uren van haar leven misschien een beetje gelukkiger had kunnen maken. Er was natuurlijk geen enkele grond voor aanwezig. Hoe kon hij weten dat de reiziger zou sterven vóór de Barmhartige Samaritaan zou arriveren? Maar wat had het voor zin...

'Mr. Pettigrew,' zei mrs. Hopkinson vlak achter hem, 'mr. Pettigrew, zou u denken dat het erg onkies van mij zou zijn als ik naar binnen ging om thee te zetten? We hebben het werkelijk verschrikkelijk nodig en na een schok als deze...'

'Natuurlijk,' zei Pettigrew. 'Ik begrijp het best. Maar één ding, als het u hetzelfde is, ik heb liever dat u de dop van de fluitketel haalt, vóór u het water weer opzet.'

HOOFDSTUK 11

Het verdwenen rapport

De plotselinge dood van een niet populair lid van een kleine gemeenschap kan vaak meer indruk maken dan de dood van iemand die zeer geliefd is. Daaraan zat Pettigrew te denken toen hij die vrijdagavond in de zitkamer van de Fernlea-club rondkeek. Miss Danville was altijd het mikpunt geweest, een lastpost, een belachelijk geval. Nu had ze hen allemaal lelijk bij de neus genomen door plotseling een tragische figuur te worden. Haar vroegere plaaggeesten kregen onvermijdelijk een gevoel van schuld en bovendien voelden zij zich enigszins gebelgd over het feit dat zij hen nu zo onheus had behandeld. Het was niet gemakkelijk om woorden te vinden die een gepast respect voor de dode tot uitdrukking konden brengen zonder tevens hopeloos vals te klinken. De aanwezigheid van miss Brown, die echt verdrietig was en geen woord kon uitbrengen, maakte de toestand nog vervelender voor hen. Het werd een van de meest zwijgzame en stille avonden die Pettigrew ooit in Marsett Bay had meegemaakt.

De komst van mrs. Hopkinson bracht enige opleving. Zij had minder last van haar geweten dan de meeste andere mensen en zij had tenminste iets concreets om over te praten. Zij beschreef uitvoerig voor iedereen die het maar horen wilde, wat zij die middag precies had gezien en gehoord en met nog groter uitvoerigheid hoe zij zich had gevoeld en wat zij er over had gezegd.

'Het was allemaal zo plotseling, ik kan haast nog niet geloven dat dit allemaal gebeurd is,' zei ze voor de vijfde keer. 'Ze raakte bewusteloos en was meteen dood! En toen zag ik haar gezicht en ze zag er zo vreselijk uit! Ik weet zeker dat ik vannacht niet zal kunnen slapen!'

'Probeer er maar niet aan te denken,' zei Pettigrew, die heel goed wist dat dit wel het laatste was wat zij zou willen. Want ze genoot er maar al te veel van, bewust of onbewust.

'Denkt u dat ze mij als getuige zullen oproepen bij het gerechtelijk onderzoek?' vroeg zij hoopvol.

'Dat geloof ik niet. Ik denk dat u zich daarover echt geen zorgen hoeft te maken.'

Mrs. Hopkinson zuchtte diep; of dat van teleurstelling was of niet, was moeilijk uit te maken. Pettigrew hoopte dat hij haar tot zwijgen had gebracht, maar een ogenblik later begon zij opnieuw.

'Het was zo plotseling!' herhaalde zij. 'Wat zou er gebeurd zijn, denkt u, mr. Pettigrew? Zou haar hart ineens zijn blijven stilstaan?'

'Daar twijfel ik niet aan,' zei Pettigrew kortaf. Je kon er weinig kwaad mee, vond hij, om zoiets te veronderstellen als iemand dood was.

'Ik bedoel, waar is zij nu eigenlijk aan gestorven?'

'Daar heb ik geen idee van. We zullen waarschijnlijk op het resultaat van het onderzoek moeten wachten.'

'Wanneer zal dat gebeuren, denkt u?'

'Ik geloof dat het niet lang zal duren. Ik ben niet erg op de hoogte van de manier waarop ze deze zaken regelen, maar ik veronderstel dat de doodsoorzaak zonder uitstel zal worden vastgesteld na de lijkschouwing. Ik ben absoluut van mening dat het geen enkele zin heeft voor die tijd verder over deze ongelukkige geschiedenis te praten.'

Pettigrews berekening klopte niet helemaal. Het toeval wilde dat de coroner van het district diezelfde vrijdagavond een paar kilometer verderop een gerechtelijk onderzoek moest leiden. Op weg naar huis kreeg hij pech met zijn wagen en daardoor werd de dood van miss Danville hem pas 's avonds laat gerapporteerd.

Niets in het rapport wees erop dat het geval bijzonder dringend was en de volgende dag gaf hij de patholoog van het district, zoals gewoonlijk, de machtiging de doodsoorzaak vast te stellen. De drukbezette ambtenaar kreeg zijn instructies zaterdagmorgen toen hij net op het punt stond een vrij weekend, waar hij erg veel behoefte aan had, ergens buiten te gaan doorbrengen. Hij kwam daarom met de coroner overeen dat hij het werk op maandagmorgen zou verrichten en het onderzoek werd vastgesteld op die middag.

Om half elf maandagmorgen trad James Gunn, assistent van de coroner, het lijkenhuisje van het ziekenhuis van Marsett Bay binnen, om het stoffelijk overschot van Honoria Danville in gereedheid te brengen voor de lijkschouwing.

Om half elf maandagmorgen was Pettigrew verbaasd, maar in genen dele onaangenaam verrast toen miss Brown kwam

zeggen dat inspecteur Mallett hem wilde spreken. Het was de eerste keer dat hij op zijn kamer kwam en Pettigrew heette hem welkom. De aanblik van deze omvangrijke figuur aan de andere kant van zijn bureau scheen een ietwat concretere vorm te geven aan de abstracte bezigheden van het rijksbureau.

'Uw secretaresse ziet er vanmorgen niet zo best uit,' merkte Mallett op, terwijl hij zich behoedzaam in de nauwe kantoorstoel liet zakken.

'Nee. Ik ben bang dat zij een schok heeft gekregen. Dat hebben we eigenlijk allemaal. Maar miss Danville was een speciale vriendin van haar.'

'O ja, miss Danville, ik heb er van gehoord. Een droevige geschiedenis. Maar nu wat die zaak van ons betreft, meneer...'

'U bedoelt, neem ik aan, de zaak tegen Blenkinsop, inspecteur?'

Mallett keek verbaasd.

'Ja, natuurlijk,' zei hij. 'Maar... verwachtte u mij dan niet hier vanmorgen?'

'Eigenlijk niet. Dat wil overigens niet zeggen dat ik niet blij ben u te zien, natuurlijk!'

Pettigrew meende iets afkeurends in de blik van de inspecteur te zien en vroeg zich af hoe hij hem zou kunnen hebben beledigd.

'Ik begrijp het,' zei Mallett. 'Natuurlijk kan ik me voorstellen dat u door al die opwinding over die arme miss Danville geen tijd hebt gehad om mijn rapport te lezen.'

'Maar ik heb uw rapport wel gelezen,' protesteerde Pettigrew. 'Een paar dagen geleden. Ik heb het naar Londen gestuurd, met de rest van de papieren en ik heb een proces geadviseerd.'

'Ik bedoel mijn tweede rapport, meneer.'

'Dat heb ik helemaal niet gezien.'

'Dat is erg vreemd,' zei Mallett, terwijl hij aan zijn snor plukte. 'U had het vrijdag moeten hebben.'

Pettigrew belde miss Brown.

'Er ontbreken een paar stukken in de zaak Blenkinsop,' zei hij tegen haar. 'Ze zijn vrijdag binnengekomen, dat veronderstellen we tenminste. Hebt u ze soms ergens gezien?'

Miss Brown schudde haar hoofd.

'Er waren vrijdag geen nieuwe stukken over Blenkinsop,' zei ze beslist. 'Als ze er waren geweest zou ik ze in mijn register hebben ingeschreven en ze bij de andere hebben gelegd.'

'Weet u dat heel zeker? U kwam vrijdag van uw verlof terug en we waren kort daarna, eh... allemaal nogal druk in de weer met andere zaken. Denkt u niet dat u ze misschien over het hoofd hebt gezien of dat u ze per vergissing in de verkeerde map hebt gestopt?'

'Ik ben er heel zeker van dat ik dat niet heb gedaan, mr. Pettigrew. Ziet u, nadat miss Danville... nadat miss Danville was weggebracht, was ik nogal in de war en om weer een beetje tot kalmte te komen dwong ik mezelf om de boel op te ruimen voor ik het kantoor verliet. Er was gedurende mijn afwezigheid een heleboel binnengekomen dat niet behoorlijk was ingeschreven' - ze wierp Pettigrew een verwijtende blik toe - 'en ik heb alles nagekeken. Toen heb ik al uw dossiers gecontroleerd en gezien dat ze in orde waren. Ik had het moeten opmerken als er een paar losse Blenkinsop-papieren waren geweest.'

'Het is erg vreemd,' zei Mallet. 'Ik liet mijn rapport vrijdagmorgen achter bij de secretaresse van de directeur en het zou onmiddellijk aan u worden doorgezonden. Ik was het bijna zelf komen brengen maar zij brabbelde wat hokuspokus over het sturen van een overdrachtsbon naar de Registratie en ik dacht dat ik me maar beter kon neerleggen bij de gang van zaken op het kantoor, helaas.'

'Ik denk dat de secretaresse van de directeur het heeft vergeten en dat het daar nog steeds is,' zei Pettigrew. 'Miss Brown, u moest er maar eens even heen gaan en vragen hoe het zit.'

Miss Brown was nauwelijks de kamer uit toen de telefoon ging.

Pettigrew luisterde.

'Het is voor u,' zei hij en gaf de hoorn aan Mallett.

'Ja,' zei Mallett in de telefoon. 'Met wie...? Zij... wat? Dat had ik niet gedacht, mr. Jellaby... Ja, ik weet het, maar het is mijn zaak niet, dat zult u zich wel kunnen voorstellen. Ik ben hier alleen maar om... Heel goed, maar dat moet uw chef natuurlijk uitmaken met de hoofdcommissaris.

Omdat ik hier nu toch ben zal ik onofficieel wel een oogje in het zeil houden, maar ik kan onmogelijk het onderzoek leiden tenzij... Ja, ik zal het hem zeker zeggen... Ja, natuurlijk... zeker. Dan zie ik u vanmiddag wel. Tot ziens...'

De inspecteur legde de hoorn weer op de haak, met een gezicht dat even onbewogen was als gewoonlijk. Maar wel plukte hij nu hardhandig aan zijn snor - de enige manier waarop hij altijd zijn emoties tot uitdrukking bracht.

'Dat was inspecteur Jellaby,' zei hij. 'Hij had het over miss Danville.'

'Ja?'

'Ja. Deze zaak heeft een nogal verrassende wending genomen, mr. Pettigrew. U was een van de eersten die ter plaatse aanwezig was. Heeft u iets gezien dat op gewelddadigheid wees?'

'Gewelddadigheid? Beslist niet. Ik dacht dat ze een beroerte of zoiets had gehad.'

'Toen de assistent van de coroner vanmorgen het lichaam ontkleedde, vóór de patholoog het onderzoek zou verrichten, ontdekte hij iets dat op een steekwond midden in de buikholte leek.'

'Goeie hemel, inspecteur, maar dit is toch niet mogelijk! Ik was bij de arme vrouw op het moment dat zij stierf en ik zweer dat ik niets heb gemerkt!'

'Dat deed de dokter die er later bij kwam kennelijk ook niet. Inwendige bloeding, veronderstel ik en geen spoor aan de buitenkant, behalve een gaatje in haar jurk dat niemand zou hebben gezien als hij er niet naar zocht. Ik heb meer zulke gevallen meegemaakt. We weten natuurlijk niets met zekerheid voordat de patholoog zijn rapport heeft opgemaakt. Maar mr. Jellaby heeft mij gezegd dat ik u ervan in kennis moest stellen dat u het gerechtelijk onderzoek moet bijwonen vanmiddag en hij vroeg me u te vertellen wat u daar kunt verwachten.'

'Maar... dan is ze vermoord!'

'Daar ziet het stellig naar uit. Mr. Jellaby zal tezijnertijd ongetwijfeld een volledige verklaring van u willen hebben. Uw getuigenis kan belangrijk zijn. Maar wat het onderzoek betreft denk ik dat de coroner voorlopig alleen zal volstaan met de identificatie en de medische verklaring en dan de zaak zal verdagen. Dus ik neem aan dat uw ge-

tuigenis bij het gerechtelijk onderzoek niet aan de orde komt.'

Op dit ogenblik kwam miss Brown de kamer binnen.

'De secretaresse van de directeur weet heel zeker dat de papieren vrijdagmiddag voor u zijn klaargelegd,' zei ze. Ze zag nogal rood en Pettigrew die de uitgedroogde, verzuurde vrijster die zich opwierp als waakhond van de baas wel eens had ontmoet, wist al meteen dat er een kleine scène was geweest toen zij ervan was beschuldigd documenten zoek gemaakt te hebben.

'Dank u, miss Brown, was alles wat hij zei toen zij naar haar kamer terugging.

Hij voelde zich niet in staat het afgrijselijke nieuws van Mallett te bespreken in haar bijzijn.

'Dit is een ernstige zaak,' merkte de inspecteur op zodra miss Brown verdwenen was.

'Ernstig? U drukt u vrij zacht uit, inspecteur. Wie zou dat arme, onschuldige mens in 's hemelsnaam kwaad hebben willen doen?'

'Daar dacht ik niet aan, meneer. Ik had het over dat rapport van mij dat zoek is.' Toen, omdat hij de verbaasde uitdrukking op Pettigrews gezicht zag, vervolgde hij: 'Ziet u meneer, dat geval van miss Danville is mijn zaak niet. Dat kán het misschien later worden en ik heb mr. Jellaby beloofd hem een handje te zullen helpen als ik kan, onofficieel natuurlijk. Wie deze zaak ook in handen krijgt, hij zal spijt hebben van die drie dagen die voorbij zijn gegaan zonder dat er een begin is gemaakt met het onderzoek en ik benijd hem dit karwei niet. Maar het is mijn zaak niet. Mijn zaak is de kwestie Blenkinsop en ik zeg dat het zoekraken van mijn rapport een ernstige aangelegenheid is.'

Mallett zette zijn woorden kracht bij door nog eens een ruk aan de punten van zijn snor te geven.

Waarachtig, dacht Pettigrew, nu is hij toch bezig de beroepsonverschilligheid te overdrijven. Hoe kan hij verwachten dat ik mij interesseer voor zijn snertrapport op een ogenblik als dit? Maar om hem niet voor het hoofd te stoten zei hij: 'Het is zeker erg vervelend voor u. Daar kan ik wel inkomen. Ik veronderstel dat u er geen afschrift van hebt en nu zijn er zeker heel wat dagen hard werken verloren gegaan?'

Mallett opende de kleine aktentas die hij bij zich had

en haalde er ongeveer twintig vellen getypt papier uit, die aan elkaar waren geniet.

'Natuurlijk heb ik er een copie van, meneer,' zei hij. 'Ik kan moeilijk van u verlangen dat u dit nu allemaal zult gaan lezen maar ik zou het prettig vinden als u er eens even een blik in wierp' - hij sloeg een aantal vellen om - 'bladzij 8 en 9, als u wilt. Dan kunt u misschien begrijpen wat ik bedoel als ik het verlies van het origineel ernstig neem.'

Pettigrew begon met tegenzin de nogal onduidelijke doorslag die Mallett hem had voorgelegd, te lezen. Omdat zijn gedachten nog steeds bezig waren met miss Danville, schenen de woorden die hem onder ogen kwamen aanvankelijk geheel en al zonder betekenis en hij moest de zinnen eerst twee of drie keer overlezen voor zij tot hem doordrongen. Toen spande hij zich tot het uiterste in en richtte al zijn aandacht op de bladzijden en las ze zorgvuldig door.

'Het komt me voor, inspecteur,' zei hij toen hij klaar was, 'dat het niet zozeer het verlies van uw rapport is, dat u bezig houdt, als wel de mogelijkheid dat iemand het misschien heeft gevonden.'

'Juist, meneer. Zoals u zult hebben gezien, gaat het rapport over wat ik zou willen noemen de achtergrond van de affaire Blenkinsop. Op zichzelf is dat een onbelangrijke zaak, - een hoeveelheid goederen zonder vergunningen en tegen zwarte prijzen verkocht. We zullen geen moeite hebben om dit geval te bewijzen, dat zult u, denk ik, wel met mij eens zijn en het zal dan wel een heel nuttig rechtszaakje worden. Maar daarvoor kwam ik niet naar Marsett Bay. Ik ben bezig met een ontduiking van de controle op zeer grote schaal, waarvan de zaak Blenkinsop maar een klein voorbeeld is. En het is een ontduiking die, daar ben ik van overtuigd, alleen maar kon slagen met hulp van binnenuit en doordat iemand een oogje dicht heeft geknepen. Ik wil u niet vervelen met de bijzonderheden; ze staan allemaal in het afschrift dat u daar hebt. Buitenstaanders zijn op de hoogte gekomen van de methoden waarop het bureau de zwarte handel bestrijdt.'

'En te oordelen naar de passage die ik juist heb gelezen,' zei Pettigrew, 'zal er nog een heleboel meer naar buiten uitlekken als dit rapport in verkeerde handen komt.'

'Dit rapport,' zei Mallett ernstig, 'bevat een volledige uiteenzetting van de hele zaak. Het somt alle bewijzen op die we tot dusver hebben, de bewijzen die we in de toekomst hopen te krijgen en hoe we dat denken aan te pakken. Het bevat ons plan de campagne, voorstellen om het veiligheidssysteem binnen en buiten het kantoor te verscherpen, kortom de hele affaire. En als het in verkeerde handen is gekomen, is de zaak verloren. Ik zou net zo goed morgen terug naar de Yard kunnen gaan en zeggen dat het onderzoek een fiasco is geworden.'

'Tenzij u hier blijft om miss Danville's moordenaar op te sporen,' kon Pettigrew niet nalaten te zeggen.

Mallett glimlachte.

'Ik weet wat u denkt,' zei hij. 'U denkt dat deze zaak een futiliteit is, vergeleken bij die andere. En dat kon ook best. U weet hoe moeilijk het is enthousiast te zijn over al die oorlogsvoorschriften. Maar ik moet op mijn reputatie letten, wat voor soort onderzoek het ook is.'

'In ieder geval kan niemand u de schuld geven van wat er is gebeurd. Dat wil zeggen, als er iets is gebeurd. Trekken we onze conclusies niet een beetje gauw, inspecteur?'

'Dat brengt mij op het volgende punt. We moeten nu een onderzoek instellen en aan de weet zien te komen waar het rapport zoek geraakt kan zijn. Hebt u er bezwaar tegen als wij uw secretaresse een ogenblikje laten komen?'

Pettigrew stemde er vermoeid in toe. Hij was terneergeslagen en in de war door de tragische gebeurtenissen met miss Danville en had niet de minste belangstelling voor het lot van Malletts rapport, voor het proces tegen Blenkinsop of de zwarte handel in het algemeen. Toch was het een karweitje dat moest worden opgeknapt en ongelukkig genoeg scheen hij de man te zijn die dat moest doen.

Miss Brown was, toen het haar werd gevraagd, in staat om enige inlichtingen te verschaffen. De secretaresse van de directeur was erg nauwkeurig geweest en had tot in de kleinste bijzonderheden meegedeeld wat er precies met de papieren was gebeurd tot het ogenblik dat ze bij haar vandaan waren gehaald. Nadat de directeur het rapport had gezien, had zij het van zijn bureau genomen, het aan Pettigrew geadresseerd met een officieel etiket, dat stevig op het bovenste vel was bevestigd en het in haar bakje uit-

gaande post' gelegd. Uit dat bakje, zo had zij miss Brown ingeprent op een manier die er geen twijfel aan liet bestaan, had de bode het weggehaald met nog een heleboel andere stukken. Zij had het met haar eigen ogen gezien, herhaalde zij een paar keer.

'Hoe laat kan dat geweest zijn?' vroeg Mallet.

'In de namiddag toen de bode zijn tweede ronde maakte, zei ze mij.'

'Dan weet ik het wel,' zei Pettigrew. 'Het moet even voor half vier zijn geweest. Ik hoor hem omstreeks die tijd altijd door de gang lopen als hij van de kamer van de baas komt.'

'Zoudt u het dan om half vier hebben moeten ontvangen?'

'Nee. Om de een of andere reden geeft hij het mij pas enige tijd later, hoewel hij om half vier mijn deur voorbij loopt. Ik krijg het gewoonlijk ongeveer twintig over vier, als ik juist thee heb gedronken. Het is alleen maar een vermoeden van mij, maar ik heb altijd gedacht dat het iets te maken had met zijn thee.'

'Dan is het duidelijk dat ik nu eerst de bode moet spreken. Waar kan ik hem vinden?'

'Ik vrees dat ik u daarbij niet kan helpen,' zei Pettigrew. 'Het is misschien wel een tekortkoming van me, maar het privé-leven van de boden is altijd een gesloten boek voor me geweest. Misschien komt het wel omdat ze altijd zulke bijzonder vervelende spullen bij zich hebben als ze bij je komen, dat ik instinctief steeds mijn ogen van hen afwend. Miss Brown, u bent veel praktischer dan ik. Waar zou u die man zoeken?'

Miss Brown keek op haar horloge.

'Op dit ogenblik,' zei ze beslist, 'zitten de boden een kopje koffie te drinken in de bodenkamer. Dat is het kleine kamertje op het trapportaal halverwege de achtertrap.'

'Prachtig! Ik wist dat ik op u kon rekenen. Heeft u moed genoeg om zijn hol binnen te dringen en hem hier te brengen?'

'Wacht even,' zei Mallett. 'Ik veronderstel dat deze lieden hun dienst van dag tot dag wisselen. Hoe komen we aan de weet wie er vrijdag hier aan de beurt was?'

'Dat is geen probleem. Bij wijze van uitzondering heb

ik hem vrijdag gezien. Ik had hem nodig om de deur van het keukentje waar miss Danville was, open te krijgen. Natuurlijk, u hebt de bijzonderheden van die zaak nog niet gehoord, inspecteur. Maar u hebt hem ook gezien, miss Brown. Een zware, donkere man. Traag en betrouwbaar, zou ik zeggen.'

'Hij heet John Peabody,' zei miss Brown. 'Zal ik hem halen, mr. Pettigrew?'

Toen zij weg was merkte Pettigrew op: 'Een secretaresse die de moeite neemt zelfs de voornamen van de boden uit te vissen is iets heel bijzonders, inspecteur.'

'Ik ben in ieder geval bereid om aan te nemen dat het niet erg waarschijnlijk is dat zij belangrijke papieren zoek zal maken,' was Malletts commentaar.

Het was duidelijk dat John Peabody, die een paar minuten later verscheen, het nu niet bepaald prettig vond dat hij van zijn koffie werd weggeroepen om antwoord te geven op vragen omtrent een vermist document. In ieder geval, legde hij uit, moest de officiële weg worden bewandeld als er papieren waren zoekgeraakt. Om te beginnen hield dat in: het invullen van een formulier in drievoud, waarvan een copie naar de Registratie moest, een naar de chef van de boden en de derde naar de afdeling waarvan het vermiste document afkomstig was. Daarna was de volgende stap...

'Ik ben bang dat we in dit geval voor dat alles geen tijd hebben,' zei Mallett.

'In de reglementen wordt over tijd niet gesproken,' antwoordde Peabody streng.

'Misschien is het beter als ik even uitleg,' zei Pettigrew, 'dat deze meneer van Scotland Yard is...'

'Ah,' Peabody was zichtbaar onder de indruk.

'Van de speciale afdeling,' loog Pettigrew erbij.

'Oh! Prettig met u kennis te maken, meneer!'

'Dan kunt u dus begrijpen dat we zo min mogelijk van die formulieren willen invullen.'

Peabody perste zijn lippen op elkaar en knikte wijs.

'Wat wenst u te weten, heren?' vroeg hij.

'De zoekgeraakte papieren werden vrijdagmiddag door u uit de kamer van de secretaresse van de directeur gehaald. Is dat om ongeveer half vier geweest?'

'Klopt.'

'Wat heeft u er mee gedaan?'

'Wat ik er altijd mee doe.'

'En dat is?'

'Ik heb ze op de plank gelegd terwijl ik thee ging drinken.'

'De plank? Wat is dat?'

'Nou ja, een plank, om zo te zeggen. Hier in de gang, voorbij deze deur.'

'Doet u dat altijd zo op dat uur van de dag?'

'Ja.'

'Waarom?'

'Dan hoef ik ze niet mee naar boven te nemen als ik thee ga drinken en ook niet mee naar beneden, vanzelf.'

'Doen de andere boden dat net zo als zij deze dienst hebben?'

'Die een beetje verstand hebben wel.'

'Mooi. Dus na de thee kwam u beneden, ging naar de plank en ontdekte dat de papieren weg waren?'

'Twee keer mis,' zei Peabody met grote voldoening. 'Na de thee ga ik de trap af en loop door een stuk of zes kamers om de brievenbakjes leeg te halen en dan kom ik hier weer terug. Dan haal ik de boel van de plank en ga terug om de stukken op hun plaats van bestemming af te leveren, begrijpt u? Als ik ontdekt had dat de papieren weg waren, had ik mijn ronde toch nooit gemaakt? Ik denk dat het ongeveer een stuk of zes stapeltjes waren die ik daar heb neergelegd en hoe zou ik kunnen weten dat het er nog maar vijf waren toen ik terug kwam om ze weer op te halen?'

'Weet u zeker dat u dit vrijdag ook zo hebt gedaan?'

'Ja. Waarom niet?'

'Maar vrijdag was een nogal ongewone dag, is het niet?'

'Dat geloof ik niet.'

'Nou, u vindt toch zeker niet iedere dag dames die bezig zijn dood te gaan in het keukentje, is het wel?'

Peabody zoog nadenkend op zijn tanden.

'Dat is zo,' erkende hij. 'Ik denk dat dat voorvalletje mij om en nabij een halve minuut oponthoud heeft gegeven, meer niet. Zo gauw ik zag dat het gebeurd was met de dame, ging ik gewoon door, net als anders. Het ging mij per slot van rekening helemaal niet aan.'

'Juist. Wilt u nog vragen stellen, mr. Pettigrew?'

'Nee, ik denk het niet.'

'Dank u, Peabody. Dat is alles.'

'Dank u, meneer.'

'Ja,' zei Mallett, nadat Peabody was weggegaan om zijn koffie verder op te drinken, 'volgens mij ligt het nogal voor de hand hoe de papieren kunnen zijn verdwenen. Ongeveer drie kwartier lagen ze daar op die plank voor het grijpen.'

'Het klinkt eenvoudig genoeg,' zei Pettigrew, een geeuw onderdrukkend.

'Voor het grijpen,' herhaalde de inspecteur langzaam. 'Dat houdt in dat iedereen het heeft kunnen doen, als je het eens goed nagaat. Maar niet iedereen haalt dat in zijn hoofd, is het niet?'

'Beslist niet,' zei Pettigrew die het gevoel kreeg alsof hij deelnam aan een van Plato's dialogen als Socrates eens goed van wal stak.

'Iemand,' ging Mallett meedogenloos verder, 'wist waar hij het moest zoeken. Iemand die uitgerekend dit document verwachtte, of iets dat er op leek. Dat betekent dat er iemand was die wist dat er door ons al aan deze zaak werd gewerkt. Bent u nog meer papieren kwijt geraakt sinds u hier bent, meneer?'

'Nee, ik heb er vaak naar verlangd, maar het is nog nooit gebeurd. Maar...'

'Maar wat?'

'Drie kwartier is ruimschoots voldoende om een paar papieren te pikken, ze vluchtig door te nemen, zelfs om de gedeelten die je het meest interesseren over te schrijven en ze dan weer terug te leggen.'

'Als,' viel Mallett in, 'als die persoon de moeite heeft genomen zich van tevoren precies op de hoogte te stellen van de gewoonten van de bode. En...'

'Sakkerloot!'

'Ja, mr. Pettigrew?'

'Er schoot me net iets te binnen. Maar gaat u verder!'

'Ik wou net zeggen: waarom zou men het risico nemen om het rapport te stelen met alle kans dat het wordt ontdekt als er alle tijd was om het even te lezen en weer neer te leggen?'

'Omdat er vrijdag geen tijd voor was,' zei Pettigrew, die

eindelijk een beetje begon op te leven. 'Omdat vrijdag, vóór de bode terug kwam van zijn ronde, miss Danville in het keukentje er naast lag...'

'Was zij daar niet iedere dag op dat tijdstip?'

'Ja, ja, maar zij was per slot van rekening doof. Zij telt niet mee. Maar deze keer waren miss Brown, mrs. Hopkinson en ik zelf daar ook om te proberen binnen te komen...'

'Iemand anders ook, vóór die tijd,' merkte Mallett heel rustig op.

'Iemand anders? Dat begrijp ik niet.'

'Tenzij u, of miss Brown of mrs. Hopkinson miss Danville heeft doodgestoken, natuurlijk.'

'Grote goedheid, ja. Dat had ik even helemaal vergeten. De hele zaak past in elkaar... Hoor eens hier, inspecteur, u moest de zaak Danville toch beslist in handen nemen.'

'Het begint er wel op te lijken,' zei de inspecteur. Dat vooruitzicht scheen hem helemaal niet onwelgevallig te zijn.

'Natuurlijk,' vervolgde Pettigrew, 'degene die uw papieren wegnam kan best dezelfde zijn geweest als degene die miss Danville doodstak.'

'Dat is een mogelijkheid. Maar lopen wij niet een beetje te hard van stapel? Ik zou graag willen dat u mij hielp meneer, om uit te zoeken wie die iemand, over wie we het nu hebben, kan zijn. Dit is in de regel een tamelijk rustige gang, is het niet? U kunt weten wie hier gewoonlijk 's middags rondlopen in dit gedeelte van het gebouw en wie niet. Hebt u iets opgemerkt?'

'Stop, stop, inspecteur! Geef mij een ogenblik om na te denken. Dan zal ik al uw vragen beantwoorden en nog veel meer dan dat. Ik begin een heleboel dingen van dit gekkenhuis door te krijgen, die ik vroeger nooit begreep. Luister en ik zal u iets onthullen dat... Nee, miss Brown, ik ga die brieven nu niet tekenen. Het kan me niet schelen of ze de middagpost halen of niet. Ik heb het druk. En ik zal de telefoon niet opnemen al was het de minister-president zelf... Nee, ik verwacht geen telefoontje van hem, maar voor het geval dat... Alstublieft, alstublieft, miss Brown, ga weg...! Nu inspecteur, kijk nu eens wat u hieruit kunt opmaken...'

'Neem me niet kwalijk, mr. Pettigrew,' zei miss Brown een kwartier later.

'Miss Brown, ik zei u dat ik het druk had!'

'Dat weet ik, maar ik vond dat u dit moest zien. Ik denk dat het belangrijk is.'

'Goed, leg het maar op het kleine tafeltje, dan zal ik het direct bekijken. Wat is het eigenlijk?'

'Het rapport van de inspecteur over de zaak Blenkinsop, mr. Pettigrew. Het is net door de middagbode gebracht.'

HOOFDSTUK 12

Het gerechtelijk onderzoek en wat er op volgde

Mallett keek met een onbewogen gezicht naar het document dat miss Brown op tafel had gelegd. Gedurende enkele ogenblikken zei noch hij noch Pettigrew iets. Toen stond hij enigszins moeizaam op.

'Ja,' zei hij, 'dit hadden we kunnen verwachten, is het niet? Geleend en weer teruggegeven. Het verbaast me alleen maar dat het niet de gebruikelijke ambtelijke aantekening "gezien, dank u" heeft gekregen. Ik veronderstel dat de bode er geen flauw idee van heeft waar het ergens vandaan komt. Hij vond het gewoon in iemands bakje met nog een heleboel andere paperassen en gaf het op de normale manier door. En als ik vanmorgen niet toevallig hier was binnengelopen, dan hadden we op geen enkele manier ooit ontdekt dat het niet rechtstreeks uit de kamer van de directeur was gekomen.'

'Ik vraag me af hoeveel van mijn andere dossiers dezelfde omweg hebben gemaakt,' zei Pettigrew.

'Ik denk niet dat we daar ooit achter zullen komen. Ik verwijt mezelf dat ik het rapport uit handen heb gegeven, maar het is te laat om daar nu nog bij stil te staan. Het klopt allemaal precies, is het niet, mr. Pettigrew? We hebben in ieder geval een erg interessant gesprek gevoerd en ik zal niet vergeten wat u mij hebt verteld. Ik zie u wel bij het gerechtelijk onderzoek vanmiddag.'

Er was weinig belangstelling voor deze zitting. Behalve Pettigrew was de personeelschef het enige lid van het bureau dat aanwezig was. Hij was vermoedelijk gekomen om zich ervan te vergewissen waarom en hoe zijn personeel er met één verminderd was. De plaatselijke pers was vertegenwoordigd door een slordige jonge vrouw uit wier onverschillige houding gemakkelijk viel op te maken dat er niets voortijdig was uitgelekt over de ontdekking van de afgelopen morgen.

Een jury van zeven personen zat er net zo stijf bij als alle andere jury's over de hele wereld. Behalve deze lieden was er slechts een tiental mensen in de rechtszaal en iemand

die niet in de gaten had dat tenminste de helft van hen politiemannen in burger waren, moest wel denken dat de zitting van zeer weinig betekenis was.

Een zorgelijk kijkende man van middelbare leeftijd met een zwarte das was de eerste getuige. Hij bleek miss Danville's broer te zijn en haar enige naaste bloedverwant. Hij verklaarde dat hij het lichaam van zijn zuster in het lijkenhuisje van het ziekenhuis had geïdentificeerd en stapte na een paar seconden weer uit de getuigenbank. De slordige jonge vrouw schreef een paar woorden op, tikte met haar potlood tegen haar tanden en gaapte. Zij gaapte nog steeds toen de dokter, die Pettigrew zich herinnerde van vrijdagmiddag, in het kort uiteenzette hoe hij naar het kantoor van het rijksbureau voor spelden was geroepen en hoe hij daar miss Danville reeds dood had aangetroffen. Toen nam de patholoog van het district in de bank plaats om een uitvoerig verslag uit te brengen van de resultaten van de lijkschouwing. Het was doorspekt met geleerde vaktermen en het duurde een hele tijd eer de journaliste begreep wat er aan de hand was. Toen begon zij woest te schrijven. Al die geleerde woorden kwamen er op neer dat miss Danville was overleden aan een steekwond in de buikholte. De wond was erg klein en erg diep. De nierslagader was geraakt en dit had een inwendige bloeding veroorzaakt waarvan mocht worden verondersteld dat de dood er binnen enkele ogenblikken op was gevolgd. Het gebruikte wapen was blijkbaar lang, stevig, dun en had een scherpe punt. Het was zeker geen mes van het gewone type. Veeleer, opperde de patholoog, een dolk. De hoeken van de wond waren niet ingesneden. Het was een steekwond, die er op duidde dat het werktuig afgezien van een scherpe punt, ook een cilindrische vorm had. Als hij een gissing mocht wagen...

Maar de coroner hield niet van gissingen en de getuige ging verder met een nauwkeurige maar niet ter zake doende beschrijving van ieder lichaamsdeel van miss Danville, dat geen enkel bijzonder teken van abnormaliteit vertoonde. Pettigrew, die van geneeskunde niets afwist, kreeg de indruk dat haar arme, vertroebelde verstand waarschijnlijk in fysiek ongeschonden hersenen had gehuisd. Er waren, concludeerde de patholoog, geen andere sporen van een kwetsuur.

Zoals Mllet had voorspeld, werd het onderzoek op dit

punt door de coroner formeel verdaagd. Terwijl deze aan de jury uitlegde dat hun taak voorlopig ten einde was bleef Pettigrew helemaal verbijsterd zitten. Hij had vooruit geweten wat het essentiële zou zijn in de verklaring van de patholoog, maar niettemin was het als een schok door hem heengegaan. Hij probeerde zich die kleine, diepe steekwond voor te stellen. 'Als ik een gissing mag wagen,' herhaalde hij bij zichzelf. Het zou interessant geweest zijn te weten wat die man had willen zeggen. Niet dat het er iets toe deed. Hij kon zelf beter gissen. Het was alsof hij het altijd al had geweten. Wat zei Edelman ook al weer? 'We hebben alles al vastgesteld, zelfs het wapen. Worden op het kantoor priemen genoemd.' Het hoorde allemaal bij datgene wat mrs. Hopkinson 'dat gekke komplot' noemde! En nu was het komplot als in een of andere nachtmerrie tot leven gekomen, de dwaze klucht was verkeerd in een grimmige tragedie. Een ogenblik dacht hij dat hij onpasselijk zou worden. Toen hij weer tot zichzelf kwam drong het tot hem door dat iedereen in de rechtszaal opstond en dat inspecteur Jellaby hem een wenk gaf.

Pettigrew volgde hem gedwee naar het politiebureau. Mallett, die ergens onopvallend in de zaal had gezeten, was vooruitgegaan en zat al in Jellaby's kantoor toen ze aankwamen. Ook hier leek hij zich zo klein te willen maken als hem fysiek maar mogelijk was en tijdens het eerste gedeelte van het lange gesprek dat volgde, bleef hij rustig in een hoekje zitten, loom kijkend naar de rook die uit zijn pijp opkringelde.

Op verzoek van Jellaby ging Pettigrew tot in de kleinste bijzonderheden na wat hij zich kon herinneren van de gebeurtenissen van vrijdagmiddag. Hij had vrij weinig te vertellen en nu hij terugblikte schoot hem niets te binnen dat hem toentertijd had kunnen doen vermoeden dat miss Danville door geweld om het leven was gekomen.

'U zag niets dat als wapen gediend zou kunnen hebben?' vroeg Jellaby.

'Nee. Maar ik zocht er ook niet naar, natuurlijk. Het keukentje is erg klein en er staat bijna niets in.'

'En sindsdien hebben ze drie dagen de tijd gehad om het op te ruimen,' zei Jellaby bitter. 'Toch moet het een nogal ongewoon soort werktuig zijn geweest.'

'We hebben een heleboel van die dingen op het bureau,' zei Pettigrew. 'Ik denk dat mijn secretaresse er ook wel een heeft.'

'Waar heeft u het over, meneer?'

'Over scherpe, puntige werktuigen. Ze worden bij ons priemen genoemd en gebruikt om gaatjes te maken in bundels papieren die moeten worden opgeborgen.'

'En waarom bent u er zo zeker van dat in dit geval zo'n ding werd gebruikt?'

'Dat,' zei Pettigrew vermoeid, 'zal veel tijd kosten om het uit te leggen.'

'Houdt het enig verband met hetgeen bekend staat als "het komplot", meneer?'

'O, hebt u er al iets van gehoord?'

'Mr. Mallett heeft me een paar aantekeningen gegeven over wat u hem vanmorgen vertelde en misschien is het wel zo makkelijk voor u als ik ze nu meteen even met u doorneem.'

Hij haalde een paar dichtbeschreven vellen papier uit een la van zijn bureau en las een ongelofelijk nauwkeurig resumé voor van het gesprek van die morgen. Toen Pettigrew even naar Mallett keek verbeeldde hij zich dat hij op het brede, vriendelijke gezicht een flauwe glans van voldoening zag tijdens het voorlezen van het verslag. Hij had geen aantekeningen van het gesprek gemaakt en de nauwkeurigheid waarmee hij het had weergegeven was een staaltje van het fenomenale geheugen waarop hij prat ging.

'Meneer,' zei Jellaby toen hij klaar was, 'klopt dit allemaal met wat u in Marsett Bay hebt meegemaakt, althans wat dit geval betreft?'

'Niet helemaal. U moet bedenken dat ik me in de eerste plaats bezig hield met het onderzoek naar de affaire Blenkinsop en alles wat er aan vastzat. Ik was toen dus nog niet op de hoogte van het rapport van de patholoog.'

'En dan kom ik weer terug op datgene wat u ons net vertelde, meneer. In welk opzicht hebben de priemen er iets mee te maken?'

Pettigrew herhaalde wat hij zich kon herinneren van het gesprek met Edelman, een gesprek dat aldoor in zijn hoofd rondspookte sinds hij de getuigenis van de patholoog had gehoord.

'Ik vertelde het niet aan inspecteur Mallett vanmorgen,' voegde hij er aan toe. 'Ik vond niet dat het iets ter zake deed.'

'O, dat doet er niet toe,' zei Jellaby kort.

'Dat weet ik,' zei Pettigrew zwakjes. 'Het doet er niet toe of Edelman mij van tevoren vertelt waarmee hij van plan is een moord te begaan. Het doet er niet toe of hij miss Danville heeft willen doden. Ik zeg helemaal niet dat hij het deed. Toch voel ik positief dat wie het ook deed, hij juist dat wapen gebruikte. U kunt er de patholoog naar vragen. Maar is er eigenlijk wel iets wat er toe doet in deze zaak? Waarom zou iemand nu juist miss Danville willen doden?'

Inspecteur Jellaby gaf geen antwoord. Op zijn gezicht stond duidelijk genoeg te lezen dat hij het als zijn taak beschouwde vragen te stellen en niet ze te beantwoorden.

'Kunt u ons nog iets anders vertellen, mr. Pettigrew?' ging hij verder.

'Alleen dit nog. Toen ik miss Danville op de dag dat zij stierf, tijdens de lunch sprak, kreeg ik heel sterk de indruk dat zij probeerde mij iets te vertellen.'

'Dat hebt u ons al gezegd, meneer.'

'Ja, maar wat ik duidelijk wil maken is het volgende. De reden waarom ik niet naar haar wilde luisteren - en dat zal ik mijzelf nooit vergeven - was, dat ik als vaststaand aannam dat zij van plan was - zij had het de vorige avond ook al geprobeerd - haar uitbarsting in de Fernlea-club, die natuurlijk alleen maar een gevolg was van de droevige geestestoestand waarin zij verkeerde, te verklaren. Maar nu ik er op terugkijk weet ik zeker dat zij mij werkelijk iets belangrijks had te vertellen. En als dat juist is moet het iets zijn geweest dat die ochtend was gebeurd of dat zij die ochtend aan de weet was gekomen. Dit punt is misschien wel waard er nader op in te gaan.'

'Juist,' zei Jellaby weifelend. Hij maakte een paar aantekeningen en bleef toen zwijgend zitten. Het verhoor scheen te zijn afgelopen of in ieder geval geen voortgang te vinden. Toen nam Mallet de pijp uit zijn mond, schraapte zijn keel en zei op bijna verontschuldigende toon: 'Er zijn maar twee dingen die mij opgevallen zijn. Om maar eens wat te noemen, ik stel nogal belang in die gesloten deur. De deur van

het vertrek waar zij werd gevonden, bedoel ik. De bode maakte hem open, is het niet?'

'Ja.'

'Stak er gewoonlijk een sleutel in het slot?'

'Ik heb er geen idee van.'

'We hebben allemaal aangenomen - tenminste dat heb ik - dat de deur aan de buitenkant op slot was gedaan. Maar zou het niet aan de binnenkant gedaan kunnen zijn? Hoe stond het met het raam? Was het open?'

'Zeker niet wijd open. Ik heb zo'n vaag idee dat het helemaal dicht was, maar ik weet het niet zeker.'

Mallett klakte met zijn tong tegen zijn tanden. 'En dit gebeurde allemaal drie dagen geleden, zodat we er nu met geen mogelijkheid meer achter kunnen komen. Maar nu nog eens, iets anders,' ging hij verder. 'Wist iemand in de Fernlea-club vóór donderdagavond dat miss Danville in een zenuwinrichting was geweest?'

'Voor zover ik weet, nee. Het was algemeen bekend dat zij in sommige opzichten een beetje abnormaal was. Wood was de eerste die dat door had, herinner ik mij. Ik veronderstel dat hij door zijn ervaring als schrijver een goede neus heeft gekregen voor dat soort dingen. Maar ik meen wel te kunnen zeggen dat het voor iedereen in de kamer een verrassing was.'

'En was het ook niet zo dat iedereen die op dat ogenblik in de kamer was, op min of meer slechte voet met haar stond?'

'Ik zou het zo niet willen stellen inspecteur, omdat zoiets een bepaalde wederkerigheid inhoudt en ik kan niet zeggen dat miss Danville tot die avond ooit duidelijk had laten uitkomen dat het haar veel kon schelen wat andere mensen van haar dachten. Maar het is wel waar dat de enigen - mijzelf uitgezonderd - die geen hekel aan haar hadden Phillips en miss Brown waren. Miss Brown had die bewuste avond, zoals u weet, vrijaf.'

'Wie van hen stond volgens u het meest vijandig tegenover haar?'

'Dat is een zeer moeilijke vraag. Ik zou denken dat het woord "vijandig" in ieder geval overdreven is, als u daarmee tenminste bedoelt een vijandigheid die sterk genoeg is om tot een moord te leiden. Ik weet niet of het van belang is,

maar volgens mij stond iedereen die bij deze zaak is betrokken weer anders tegenover haar. Miss Clarke bijvoorbeeld bekeek het zakelijk en beschouwde haar als een zwakke plek in haar organisatie. Zij was niet erg bruikbaar op het kantoor en miss Clarke heeft een hartgrondige hekel aan suffers. De antipathie van mrs. Hopkinson was van meer persoonlijke aard. Ze scheen nogal verbitterd te zijn over het feit dat zij Phillips en mijn secretaresse had aangemoedigd. Ik kan niet zeggen of het was, zoals ze tegenover mij deed voorkomen, omdat zij dacht dat miss Brown zich vergooide of om een meer persoonlijke reden.'

'Mrs. Hopkinsons vijandschap was in feite gericht op mr. Phillips, is het niet?'

'Dat denk ik wel. De herrie op donderdagavond begon inderdaad doordat zij, toen Phillips niet in de kamer was, de kans schoon zag om hem achter zijn rug te belasteren. Zij had zich in haar hoofd gehaald dat hij op het punt stond bigamie te plegen en deed de arme miss Danville zo'n omstandig verhaal dat zij volkomen overstuur raakte. Als dat niet gebeurd was zou zij later denk ik, niet zo'n instorting hebben gekregen.'

'Ik geloof niet dat u mij dit vanmorgen hebt verteld, meneer,' zei Mallett verwijtend.

'Het spijt me, maar ik dacht dat het er weinig toe deed. Dat denk ik eigenlijk nog, maar u kunt het best beoordelen wat belangrijk is en wat niet.'

'Alles kan in dit stadium belangrijk zijn,' zei Jellaby. 'Dus zij dacht dat mr. Phillips' vrouw nog leefde?'

'Een vrouw en een stuk of wat kinderen, om precies te zijn.'

'Waarom zou ze zoiets hebben beweerd?'

'Pure wrok veronderstel ik. Er was geen woord van waar, natuurlijk.'

'Hoe weet u dat?'

'Ik weet niet hoe mr. Pettigrew dat weet,' zei Mallett, 'maar hij heeft gelijk als hij zegt dat mr. Phillips weduwnaar is. Ik heb de overlijdensakte van mrs. Phillips gezien.'

Pettigrew keek hem verrast aan.

'Maar waarom in 's hemelsnaam, inspecteur?' vroeg hij.

'Routine,' antwoordde Mallett. 'Ik vertelde u dat ik ten behoeve van mijn eigen onderzoek een studie heb gemaakt

van een aantal employes van het bureau en ik ging natuurlijk ook hun levensgeschiedenis na. Ik hecht grote waarde aan nauwkeurigheid in dit soort zaken.'

'Nou,' zei Pettigrew, 'ik ben niet helemaal zo ver gegaan als u, maar voor mijn eigen doeleinden' - hij kreeg een kleur van verlegenheid - 'omdat ik me zogezegd in zekere zin verantwoordelijk voelde voor miss Brown, had ik inlichtingen ingewonnen via anderen, met natuurlijk hetzelfde resultaat. En daardoor dus was ik in staat mrs. Hopkinson het zwijgen op te leggen en miss Danville gerust te stellen.'

'Was het een grote opluchting voor haar?' vroeg Mallet.

'En of! Zo zelfs dat zij in tranen uitbarstte en de kamer uit moest. Het was een hele consternatie. En toen ze terugkwam kon Rickaby haar totale ineenstorting nog bespoedigen. U weet daar al van.'

'Dat is dus wat mrs. Hopkinson betreft. Ik ben bang dat wij door haar nogal van ons onderwerp zijn afgedwaald. U was bezig de houding van de huisgenoten tegenover miss Danville te beschrijven en we hebben ons tot dusver nog niet met de mannen bezig gehouden.'

'Rickaby vond haar ontzettend grappig. Hij is van het soort dat denkt: als er één ding in de wereld is waar je nog meer plezier om kunt hebben dan om een oude vrijster, is het wel een krankzinnige. En als die twee in één persoon verenigd zijn, is de grap natuurlijk onweerstaanbaar. Ik dacht dat zoiets tegenwoordig niet meer voorkwam, maar blijkbaar had ik het mis. Van Edelman kan moeilijk worden gezegd dat hij in enig opzicht antipathie tegen haar heeft laten blijken. Maar hij is trouwens niet een type dat zijn gevoelens toont. Hij beschouwde haar als een interessant psychologisch geval en ik denk dat hij er volkomen toe in staat was om haar zo veel mogelijk pijn te doen, alleen maar om haar reacties te observeren. Als ik zeg pijn bedoel ik natuurlijk niet. . .'

'Ik begrijp het volkomen, meneer. Gaat u alstublieft verder.'

'Dan blijven dus alleen Wood en Phillips nog over. Het had er alles van dat Phillips, zoals ik al heb gezegd, dol op haar was - daar had hij waarachtig wel reden voor ook, want ik denk niet dat hij zonder haar veel kans zou hebben ge-

maakt bij miss Brown. Wood scheen haar voornamelijk te beschouwen als een mogelijk object voor een verhaal en als hij een hekel aan haar had, wat ik wel aanneem, dan was dat waarschijnlijk hoofdzakelijk vanwege het feit dat zij hem en zijn werk afkeurde. Ik ben bang dat ik dit allemaal nogal ruw·heb geschetst,' besloot Pettigrew. Maar er is een ding dat ik erg moeilijk vind om duidelijk te maken en dat is de sfeer op Fernlea. Er was beslist een anti-Danvillegroep, ofschoon de leden daarvan uit verschillende overwegingen tot deze houding kwamen. Maar dat iemand van hen ooit in staat zou zijn die arme vrouw te vermoorden, had ik nooit gedacht!'

'Motief - geen,' prevelde Jellaby, terwijl hij deze woorden opschreef. 'Volgende stadium - de gelegenheid.'

'Hierbij kan mijn eigen onderzoek misschien van pas komen,' merkte Mallett op. 'Mij dunkt dat degene die de gelegenheid had mijn rapport dat onderweg was van mr. Palafox naar mr. Pettigrew te onderscheppen, ook de gelegenheid had om miss Danville te vermoorden. Deze twee dingen moeten zijn gebeurd op een paar meter afstand van elkaar en binnen zeer korte tijd.'

'Daaruit volgt niet dat een en dezelfde persoon die beide dingen deed,' wierp Jellaby tegen.

'Zeker niet, hoewel het mogelijk is. En als het zo is, zou het misschien enig licht werpen op het motief. Ik denk dat de belangengroep waartegen wij strijden er niet tegen op zal zien nogal drastische methoden te gebruiken om ons te verhinderen hun ontduiking van de controle aan het licht te brengen. Maar daarover wil ik het niet hebben. Wat ik bedoel is dat dezelfde groep mensen in elk van de twee gevallen als verdachten kunnen worden beschouwd omdat zij waarschijnlijk op de bewuste tijd op de bewuste plaats zijn geweest. Welnu, mr. Pettigrew, heb ik gelijk als ik veronderstel dat niemand, afgezien van de bode, daar normaliter iets te maken had op dat uur van de dag?'

'Voor zover ik iets weet van de gang van zaken op het kantoor, nee.'

'Behalve mr. Pettigrew en miss Brown,' zei Jellaby.

'U moet mij verontschuldigen,' zei Pettigrew. 'Ik was vergeten dat de gelegenheid die wij hadden, even goed, of liever gezegd beter was dan die van ieder ander. Het zou

een beetje pijnlijk zijn om over mijzelf te praten, in het bijzonder omdat dit nog geen formeel verhoor is, maar ik ben volkomen bereid om voor miss Brown te antwoorden.'

'Beter van niet. Ik spreek haar nog wel,' zei Jellaby op een toon die Pettigrew onnodig bars voorkwam.

'Om te beginnen was miss Brown net bij me toen... Nee, dat is niet waar, dat was ik vergeten.' Hij hield op, in verwarring en boos op zichzelf omdat hij in de war was. 'Laat ik hierover eerst eens goed nadenken. Eerst hoorde ik dat de ketel begon te fluiten. Toen hoorde ik iets waarvan ik aannam dat het miss Danville was die thee ging zetten. De ketel ging door met fluiten en toen miss Brown in mijn kamer kwam, nam ik natuurlijk aan dat het haar voetstappen geweest waren en niet die van miss Danville. Ik weet nu natuurlijk dat mijn eerste veronderstelling juist was.'

'Juist was?' zei Jellaby.

'Wel - verdikkeme, miss Danville was er toch? We weten dat nu.'

'En waar was miss Brown?'

'Ik heb er werkelijk... werkelijk geen notie van. Ik weet alleen dat zij mijn kamer binnenstapte terwijl de ketel floot en dat ik haar wegstuurde om het gas uit te draaien. Ze zal misschien een tijdje in haar kamer zijn geweest, om haar hoed af te zetten en haar mantel uit te trekken of zo.'

'U hoorde haar niet in haar kamer komen?'

'Nee. Daar luisterde ik natuurlijk ook niet naar. Ik verwachtte haar die dag helemaal niet. En zij loopt ook erg licht.'

'Schoenen met rubberzolen misschien?'

'Dat denk ik. Maar ik heb nooit de moeite genomen om daar achter te komen.'

'En als zij door de gewone ingang in het gebouw gekomen is, moest zij dan de plaats van de misdaad passeren om haar kamer te bereiken?'

'Werkelijk,' zei Pettigrew met overtuiging, 'hiertegen moet ik protesteren. Het is belachelijk om te denken dat miss Brown zich schuldig zou maken aan een daad van geweld tegenover wie dan ook, laat staan tegenover miss Danville. Het is gewoon spotten met het gezonde verstand om te suggereren dat een meisje als zij...'

'Nou, nou,' onderbrak Mallett tactvol, 'ik stel voor dat

wij teruggaan tot het punt waar ik net begon. Afgezien van u beiden en de bode was er niemand die op dat tijdstip daar iets te maken had?'

Pettigrew die zich realiseerde dat hij zich nogal dwaas had aangesteld door zijn secretaresse al te nadrukkelijk te verdedigen, dacht zo kalm als hij maar kon over die vraag na voor hij antwoordde.

'Er zijn twee mogelijkheden die ik juist zat te overwegen,' zei hij. 'De ene is dat de baas misschien een of ander personeelslid heeft ontboden, dat om naar zijn kamer te komen die weg moest nemen. U kunt natuurlijk gemakkelijk nagaan of dat het geval is geweest.

'Goed. Dat zullen we doen. En de andere mogelijkheid?'

'Naast het keukentje waar miss Danville stierf, is een damestoilet. Dat betekent natuurlijk dat iedere vrouw die in dit gedeelte van het gebouw werkt zich eigenlijk op ieder tijdstip dichtbij de deur van het keukentje kan ophouden.'

'Dank u, meneer. Het ziet er naar uit dat we een heleboel dames moeten vragen naar hun bezoek aan die gelegenheid op vrijdagmiddag. Dat heeft allemaal betrekking op de personen die gerechtigd waren daar te komen. Nu de anderen. U had verschillende keren te lijden van de aanwezigheid van ongenode gasten in uw gang?'

'Edelman, Wood, Hopkinson, Rickaby en Phillips,' zei Jellaby, terwijl hij de namen oplas uit de aantekeningen van Mallett.

Dat is juist. Maar ik wil u op dit punt niet op een dwaalspoor brengen. Ik heb verschillende keren gemerkt dat er bij mijn deur mensen rondlummelden en iedere keer was het 's middags, omstreeks de tijd die in dit geval een rol speelt - tussen half vier en vier uur. De enige keer dat ik ze op heterdaad betrapte bleken het Edelman, Wood en mrs. Hopkinson te zijn. Dat bewijst natuurlijk niet dat het steeds hetzelfde drietal is geweest, of een van hen. Phillips zag ik er diezelfde dag' - de herinnering aan die keer voelde hij nog steeds als iets onaangenaams - 'maar dat was een hele tijd later, na de thee. Rickaby was er eerder, om ongeveer één uur. En in de beide laatste gevallen was er een volkomen logische verklaring voor hun aanwezigheid.'

'De verklaring van de anderen kwam u dus niet zo logisch voor,' was Malletts commentaar.

'Nee, dat is zo.'

'U vertelde mij vanmorgen een erg gek verhaal, meneer, over iets dat "het komplot" wordt genoemd. Wat vindt u daar nu werkelijk van?'

Pettigrew haalde zijn schouders op.

'Enige tijd geleden ben ik er al mee opgehouden om daar een mening over te hebben,' zei hij. 'Ik weet alleen dat het vervloekt vervelend was. Het begon als een heel vermakelijk spelletje en schijnt op een obsessie te zijn uitgelopen.'

'U dacht niet dat er iets achter stak?'

'Achter stak?'

'Een of ander geheimzinnig doel van de samenzweerders?'

'Ik kan niet zeggen dat ik er zo over dacht. Het hele geval leek mij volkomen doelloos en idioot.'

'Doelloos of niet,' onderbrak Jellaby, 'kijk maar naar de resultaten.'

'Maar,' wierp Pettigrew tegen, 'u kunt toch zeker niet zeggen dat alles wat gebeurd is een gevolg was van het komplot. Dat wil zeggen: u kunt het in dit stadium tenminste niet bewijzen.'

'Ik had nog nooit van die samenzwering gehoord tot ik deze aantekeningen tijdens mijn lunch doorlas,' zei Jellaby, 'maar ik heb al twee dingen ontdekt. Miss Danville gek gemaakt - dat is één. Het andere is dat al de samenzweerders precies wisten wat er in dit gedeelte van het gebouw kon gebeuren op het tijdstip dat de moord plaatsvond. Deze wetenschap van de verdachten is misschien wel het belangrijkste van de twee.'

'Er waren maar drie samenzweerders aan het repeteren toen ik hen stoorde,' zei Pettigrew.

'Ze waren die donderdagavond allemaal in de kamer bezig het uit te broeden, zo vertelde u het vanmorgen tenminste aan mr. Mallett.'

Pettigrew hield niet van Jellaby's rechtlijnige manier van argumenteren, maar hij moest wel erkennen dat hij gelijk had. Toch was hij niet overtuigd van hetgeen Jellaby als het belangrijkste zag.

'Het lijkt me moeilijk om aan te nemen dat ze zó lang bezig zijn geweest met zo iets ingewikkelds in scène te zetten, zonder dat iemand het heeft verraden,' zei hij.

'Het geheim - als er een geheim was - hoeven ze niet allemaal te hebben geweten,' vond Mallett. 'Het is mogelijk dat het komplot heel toevallig is ontstaan en dat een of meer samenzweerders toen besloten het te gebruiken als een geschikte dekmantel voor andere activiteiten. Maar wij dwalen af naar de theorie. Op het ogenblik beschikken wij over de twee betrouwbare uit het komplot voortgevloeide feiten, die daarnet door mr. Jellaby zijn genoemd. Hoe ze in de rest van het verhaal passen, weten we nog niet, maar ik denk dat het nogal veel gevraagd is om te geloven dat ze geen van beide iets te maken hebben met mijn onderzoek of met dat van mr. Jellaby. Is er verder nog iets dat u ons zou willen vertellen, meneer?'

'Niets,' zei Pettigrew en stond op om weg te gaan.

'Goede middag, meneer. Wat ik zeggen wou, ik heb juist uit Londen vernomen dat de dagvaarding naar Blenkinsop is verzonden op grond van Artikel 7 (1) (d) van het reglement, zoals u adviseerde.'

'Dat is dan een kolossale troost, vindt u niet?' zei Pettigrew.'

HOOFDSTUK 13

Het geval wordt besproken

'Die vent,' zei Mallett tegen Jellaby, toen hij de volgende morgen het kantoor van laatstgenoemde binnenkwam, 'heeft beslist enorm veel geluk gehad.'

Jellaby keek op van zijn bureau waarop de eerste tastbare resultaten van zijn onderzoek lagen, een stel foto's van de plek waar miss Danville was gestorven en een van haar stoffelijk overschot.

'Welke vent?' vroeg hij verstrooid.

'Onze moordenaar natuurlijk - of moordenares eventueel.'

Jellaby bromde en ging door de foto's nauwkeurig te bekijken. 'Er moest eigenlijk ook een close-up van het raam zijn,' mompelde hij.

Toen keek hij plotseling op. 'Zei je ónze moordenaar?' vroeg hij.

Mallett knikte. 'Ja, ik mag nu van "ónze" spreken,' zei hij. 'Vlak na het ontbijt kreeg ik bericht in mijn pension. Jouw chef moet er gisteravond door de telefoon nogal op aangedrongen hebben om het zo gauw mogelijk voor elkaar te krijgen. Ik ben belast met dit onderzoek op voorwaarde dat ik me zo goed ik kan ook bezig blijf houden met de zaak Blenkinsop - die trouwens al vrij ver is afgewikkeld - en het onderzoek naar het lek bij het bureau. Ik denk niet dat het veel wordt met die zaak, tenzij het geval Danville er enig licht op zal werpen. Dus daar ben ik dan. Ik hoop dat je er niets op tegen hebt.'

'Iets op tegen hebben? Nee. Ik ben er blij om. Ik heb anders weinig op met die lui van de Yard die er zomaar tussen springen, maar in dit geval ligt het anders. Eigenlijk is dit geen plaatselijke aangelegenheid. Met al die vreemden die erbij betrokken zijn. Jij zult ze beter begrijpen dan ik.'

'Ik ben blij dat je het zo aanvoelt,' zei Mallett. 'Daar rekende ik al op.'

'Feitelijk,' bromde Jellaby alsof er een bekentenis van hem werd gevraagd, 'feitelijk heb ik zelf om je gevraagd. Nou,' vervolgde hij haastig voor Mallett hem kon bedanken, 'je zult wel willen weten wat ik tot dusver heb gedaan.

Ik heb niet veel tijd gehad sinds het gesprek dat we gisteren met mr. Pettigrew voerden, maar wat ik heb, ligt hier.'

Mallett schoof een stoel bij het bureau en las met grote aandacht de papieren die Jellaby hem voorlegde. Na tien minuten schoof hij zijn stoel terug en stak zijn pijp op.

'Je hebt het pad een beetje geëffend, Jellaby,' merkte hij op. 'Laten we eens in het kort samenvatten wat je hier bij elkaar hebt. Een rapport van de personeelschef - pure routine, er staat niets waardevols in. Verklaring van haar broer: zijn zuster had voor zover hij weet geen vijanden; ze had vroeger aan melancholie geleden, maar was ogenschijnlijk sinds een aantal jaren genezen; geen neiging tot zelfmoord voor zover hij dat kan bekijken. Nou, dit is ook geen geval van zelfmoord, dat kunnen we gevoeglijk aannemen. Het lijkt ook helemaal niet op een zelf toegebrachte wond en nog afgezien daarvan, als zij de hand aan zichzelf had geslagen, hoe speelde zij het dan klaar om het wapen kwijt te raken? Verklaring van de patholoog: De wond is stellig toe te schrijven aan een priem van het type dat hem was getoond en thans is overgelegd. Dat is een-nul voor mr. Pettigrew althans. Verklaring van miss Hawkins, assistent-chef van de afdeling Schrijfbehoeften van het bureau; zevenentachtig priemen, groot formaat, zijn afgegeven ten behoeve van de ambtenaren van het bureau; zij zijn verdeeld in overeenstemming met de behoeften van de afdelingen van het kantoor; het aantal dat nu kan worden verantwoord is achtenzestig; het is tegen de regels om ze weg te nemen voor persoonlijk gebruik, maar zij vreest dat het toch is gebeurd. Het ziet er niet naar uit dat we in die richting erg veel verder zullen komen. Nou, als miss Clarke aan het hoofd had gestaan van de afdeling Schrijfbehoeften zou er, denk ik, nog geen paperclip van de ene kamer naar de andere zijn gegaan zonder een formulier in drievoud. Wat krijgen we nu? Dit is interessant: verklaring van John Peabody, bode. Aan de verklaringen die hij eerder heeft afgelegd voegt hij nog toe dat hij, overeenkomstig de gewone gang van zaken, na zijn papieren op de plank te hebben gelegd en vóór zich naar boven te hebben begeven om thee te drinken, naar het keukentje was gegaan, de ketel had gevuld en het gasstel had aangestoken. Het vertrek was toen leeg en hij merkte niets verdachts op. Tenslotte een

verklaring van Elisabeth Evans, hospita van de Fernlea-club. Op verzoek van de inspecteur der recherche Jellaby stelt zij hem alle boeken, papieren en documenten ter hand uit de kamer, laatstelijk bewoond door Honoria Danville, overleden - die op geen enkele manier zijn aangeraakt sinds haar dood. Hoe zit dat met die boeken en documenten, Jellaby. Is er nog iets van belang bij?'

'Helemaal niets. Alles ligt hier en als je er in wilt kijken, ga je gang, maar je zult er je tijd mee verknoeien. Erg weinig brieven en ze waren volkomen onbelangrijk. Er was een beduimeld notitieboekje bij. 'Dagboek' stond er op en ik verwachtte er nogal wat van. Maar er stond niets anders in dan gebeden en zo. Ik had er helemaal geen zin in, dat kan ik je wel vertellen, maar ik beschouwde het als mijn plicht om er ieder woord van te lezen. Vervelende lectuur. Ze moet erg vroom zijn geweest. Werkelijk erg vroom - bijna Rooms. Ik ben zelf van de Vrije Kerk.'

'Nou,' zei Mallett, 'je hebt er geen gras over laten groeien. Maar ik ben bang dat het ons nog heel wat werk zal kosten om die drie dagen in te halen die we, nog voordat we begonnen, hebben verloren.'

'Dat is waar. Zoals je daarnet al zei, deze vent had stom geluk. Hij had toch moeilijk van tevoren kunnen weten dat hij er met zo'n voorsprong vandoor zou kunnen gaan, vind je niet?'

'Nee,' gaf Mallett toe. 'En ik denk dat dit nogal belangrijk is. Het is duidelijk dat hij een enorm risico nam door te aanvaarden, zoals hij moet hebben gedaan, dat de moord ontdekt zou worden zodra iemand het keukentje binnenkwam. In het gunstigste geval kon hij op een paar minuten rekenen om zijn biezen te pakken. Het feit dat er maar één wond was, waarvan hij niet eens zeker wist of die wel dodelijk was, toont aan hoeveel haast hij had. Iedere moord is natuurlijk riskant, maar iemand die rondliep met het plan miss Danville uit de weg te ruimen had volgens mij wel iets met een grotere veiligheidsmarge kunnen bedenken. Waarom werd het dan op deze manier gedaan?'

'Niet met voorbedachten rade misschien,' opperde Jellaby. 'Plotselinge ruzie en een aanval van woede - zoals bij negen van de tien moordenaars het geval is.'

'Een plotselinge ruzie met een enigszins dove vrouw in

een vertrek waar een fluitketel een voortdurend hels kabaal maakt? Het lijkt mij niet erg plausibel.'

'Een plotseling opgekomen motief dus?'

'Daar zoek ik naar. Het ziet er volgens mij naar uit dat hij (en bij dat "hij" denk ik natuurlijk evengoed aan een "zij") snel zijn kans greep om zich van miss Danville te ontdoen omdat hij wel moest. Met andere woorden: er was iets gebeurd of er zou iets gebeuren dat het dringend noodzakelijk voor hem maakte om haar te vermoorden.'

'En dat was...?'

Mallett liet de vraag onbeantwoord terwijl hij zijn pijp uitklopte.

'Je kunt je een half dozijn situaties indenken waarin het verdwijnen van iemand plotseling noodzakelijk kan worden,' zei hij, 'maar ik denk niet dat we veel bereiken als we van dat punt uitgaan. Ik zou liever van de andere kant beginnen. Daar begon de moordenaar welbeschouwd ook mee: namelijk met miss Danville. Welke saillante feiten zijn er omtrent haar bekend en welke nieuwe ontwikkelingen, als daar tenminste sprake van is, hebben zich onlangs voorgedaan met betrekking tot deze feiten? Als we dit onderzoeken kunnen we misschien de sleutel vinden tot hetgeen onze man bezielde.'

'Eerste opvallende feit,' zei Jellaby, 'ze was gek.'

'Ja, dat was stellig het meest opvallende van haar persoon. Niet dat zij gek was in de gewone betekenis van het woord. Ik denk niet dat een dokter dat officieel zou willen bevestigen. Maar zij was ontegenzeglijk in zekere zin abnormaal.'

'Zij was in een krankzinnigengesticht geweest, is het niet?'

'Ja, maar alleen als vrijwillig patiënte. Ik heb dat nagegaan toen ik de antecedenten van de mensen op Fernlea onderzocht. Zelfs geen regering in oorlogstijd zou haar een baan hebben gegeven als zij kort geleden krankzinnig was verklaard. Zo, dat is ons eerste punt. Ik weet niet of het ons veel verder brengt. Zoals mr. Wood scheen te denken kan krankzinnigheid een goede reden zijn om een moord te begaan, maar ik zie niet in dat het iemand anders een motief verschaft om die krankzinnige persoon te vermoorden - tenzij die krankzinnigheid van een heel ander soort is dan die van miss Danville.'

'Maar het is interessant op te merken dat een recente ontwikkeling van invloed was op haar geestelijke toestand. Of liever, het waren er twee, de ene volgde vlak op de andere. In de eerste plaats kreeg zij de avond voor haar dood een naar het schijnt ernstige, hoewel tijdelijke geestelijke instorting. En in de tweede plaats maakte zij als gevolg daarvan bekend dat zij in een zenuwinrichting was geweest.'

'Tweede opvallende feit,' vervolgde Jellaby, 'het enige dat ik dan verder nog kan ontdekken is dat een heleboel mensen een hekel aan haar hadden.'

'Mm,' zei Mallet twijfelend. 'Ik zou dit laatste liever willen preciseren. Het is een beetje te algemeen voor onze doeleinden. Afgezien daarvan zijn het de feiten achter die hekel die ik zou willen bekijken. Om kort te gaan, ik kan maar twee feiten ontdekken die van belang zijn. Het ene is dat zij wilde dat miss Brown met die Phillips trouwde.'

'Er was de laatste tijd toch niets gebeurd dat daarop betrekking had,' zei Jellaby.

'Nee, tenzij je meetelt dat miss Clarke en mrs. Hopkinson de avond tevoren in het openbaar ruzie met haar hadden gemaakt over dat onderwerp.'

'Miss Brown was juist terug uit Londen toen de moord plaatsvond,' merkte Jellaby op. 'Zou dat misschien op een of andere manier van invloed zijn geweest op de situatie?'

'Zolang wij miss Brown niet hebben ondervraagd, kunnen we daarop geen antwoord geven,' zei Mallet. 'Het is natuurlijk een mogelijkheid, maar het lijkt niet waarschijnlijk.'

'De andere oorzaak voor de antipathie die men jegens haar koesterde,' zei Jellaby, 'was het bezwaar tegen het komplot of hoe ze dat idiote geval ook noemden.'

'Precies. En de recente ontwikkeling ten opzichte daarvan was dat Rickaby onthulde dat zij de rol van de schurk in het komplot had toebedeeld gekregen.'

Jellaby was, terwijl Mallet sprak, druk aan het schrijven geweest.

'Ik geloof in het maken van aantekeningen,' verklaarde hij. 'Dat helpt soms om het verstand een beetje te verhelderen. Wil je ze even zien?'

Mallett las de notities, die als volgt luidden:

Miss Danville.

1. Krankzinnigheid. Ontwikkelingen: (a) Instorting. (b) Onthulling krankzinnigengesticht.

2. Moedigde miss B.'s affaire met P. aan. Ontwikkelingen: (a). Aanval van miss C. en mrs. H. (b). Miss B's terugkeer uit Londen. (?)

3. Afkeuren van het komplot. Ontwikkelingen: R. vertelt haar rol in dito.

'Het is echt wel kort genoeg,' zei Mallett, die het met een glimlach teruggaf.

'Alles staat er in, is het niet? Ik haat langdradigheid. Dat benevelt de gedachte.'

'Ja, alles staat erin. En je zult opmerken dat iedereen die volgens mr. Pettigrew op die tijd dichtbij de plaats van de misdaad was er op een of andere manier in voorkomt.'

'Behalve mr. Pettigrew zelf.'

'Ja, dat is dan een uitzondering. En nu het hier zwart op op wit staat, wat zegt het je dan?'

'Helemaal niets,' zei Jellaby prompt.

Mallett greep het vel met aantekeningen weer en tuurde erop, terwijl hij ondertussen aan zijn snor plukte.

'Ze was gek,' zei hij bij zichzelf. 'Iedereen vermoedde dat, schijnt het. *Maar* zij kreeg een instorting op donderdagavond *en* zij liet zich ontvallen dat zij in een zenuwinrichting was geweest. *Daarom* moest zij worden gedood, in allerijl, op vrijdag. Het maakt me geen steek wijzer. Waarom was het plotseling nodig geworden om haar te doden? Omdat zij een scène had gemaakt in de zitkamer van de Fernlea of omdat zij zich over haar verleden had uitgelaten? Nog eens proberen. Zij drong er bij miss Brown op aan om mr. Phillips te accepteren. Dat schijnt ook al lang bekend te zijn geweest. *Maar* mrs. Hopkinson kreeg het in haar hoofd om haar daarvoor, waar iedereen bij was, de mantel uit te vegen. *Daarom*... nee, dat is eenvoudig nonsens. Niemand is er ooit vermoord omdat hij in het openbaar uitgescholden werd. *Maar* ook was miss Brown zojuist uit Londen teruggekomen. Ik zie niet in dat het van enig belang kan zijn. Veronderstel dat miss Brown, terwijl ze weg was, had besloten hem uiteindelijk toch maar niet te nemen, laten we zeggen als gevolg van het een of ander

wat ze over hem aan de weet was gekomen... Nou, ze zou miss Danville hebben kunnen vermoorden om het feit dat ze haar een slechte raad had gegeven. Maar als het opgeven van huwelijksplannen ook al een motief moet worden genoemd, welke motieven moet je de anderen dan wel toeschrijven? Ik ben bang dat ik nogal lang van stof ben geweest,' voegde Mallett er verontschuldigend aan toe.

'O, dat hindert niet,' verzekerde Jellaby hem. 'Je benevelt mijn verstand niet tot dusver.'

'Goed. Nou dan, veronderstel dat miss Brown terugkwam met de bedoeling Phillips te trouwen, dan zou zij haar voornaamste aanhangster toch niet hebben willen doden? Dus kunnen we haar wat dat betreft uitsluiten. Maar hoe kan dit alles een motief opleveren voor iemand anders? Je houdt geen huwelijk tegen door het bruidsmeisje uit de weg te ruimen.'

'Ik zie niet veel in dat opvallende feit nummer 2.'

'Is nummer 3 dan beter? Ze keurde het komplot af en ze had het al afgewezen toen het voor het eerst ter sprake kwam. *Maar* er was haar juist door een van de samenzweerders verteld dat zij een rol in het verhaal moest spelen en dat zij tot taak had de directeur te vermoorden. Deze mededeling, gevoegd bij de scène met mrs. Hopkinson bracht haar dus tijdelijk buiten haar zinnen. *Daarom* was het noodzakelijk haar uit de weg te ruimen - waarom? Omdat zij misschien op de een of andere manier een stokje voor dit gezelschapsspelletje wilde steken? Of uit wrok omdat ze niet mee wilde spelen?'

Jellaby schudde het hoofd.

'Kijk eens hier, Mallett,' zei hij, 'het wordt nu zo ongeveer tijd dat ik u er aan herinner dat we een onderzoek instellen naar de moord op een krankzinnige en dat we niet zoeken naar een krankzinnige moordenaar.'

'Dat wil zeggen dat we niet zoeken naar een moordenaar die als krankzinnig bekend staat. En voor zover we dat thans kunnen bekijken, zou geen van de feiten die we nu omtrent miss Danville weten een normaal mens een motief verschaffen om haar te doden, laat staan een motief om haar te doden in grote haast en met een enorm risico.'

'Dat had ik je wel kunnen zeggen voor we begonnen.'

Mallett lachte. 'Ik weet wat je denkt,' zei hij. 'Maar ik

vind dat we onze tijd vanmorgen niet hebben verknoeid. Om maar eens iets te noemen, we hebben een reeks zeer ongewone feiten verzameld en ik vind dat het toch al te toevallig zou zijn dat die factoren allemaal gelijktijdig aanwezig konden zijn zonder dat ze maar iets te maken hebben met het vierde en meest ongewone feit van alle: de moord op miss Danville. En als het waar is wat we denken dat de moord gebeurde omdat er iets was dat deze daad plotseling dringend noodzakelijk maakte voor de moordenaar, is het toch veelzeggend dat er van die nieuwe wending niet eerder sprake was dan op de avond vóór de moord.'

'Ik zou wel eens iets willen ontdekken dat betrekking heeft op vrijdagochtend,' zei Jellaby.

'Hoe zo?'

'Herinner je je niet wat mr. Pettigrew zei? Miss Danville probeerde hem die dag tijdens de lunch wat te vertellen maar hij wilde niet luisteren. Hij dacht toen dat het alleen maar een verklaring was voor haar eigenaardig gedrag de avond tevoren maar nu weet hij zeker dat het iets anders was.'

'Daar kan hij zich natuurlijk in vergissen. Hij heeft zich waarschijnlijk ook vergist toen hij dacht dat zij hem de avond tevoren wilde vertellen dat zij in een krankzinnigengesticht was geweest. Er waren twee verschillende stadia, zoals je je zult herinneren. Ten eerste overtuigde mr. Pettigrew haar ervan dat zij mrs. Hopkinsons lasterpraatjes over Phillips niet moest geloven. Ze was zo opgelucht dat ze begon te huilen en de kamer uitging. Toen zij terugkwam, stond zij op het punt het een of ander uit te leggen maar Rickaby kwam er toen tussen. Ik zie niet in waarom zij Pettigrew zou hebben willen vertellen dat zij in een zenuwinrichting was geweest nog voor haar totale ineenstorting. Naderhand was zij niet in staat om hem ook maar iets te zeggen. In ieder geval, als er vrijdagmorgen iets nieuws is gebeurd, dan hebben we daar nog geen aanwijzing voor.'

'Weet je wat ik me net zit af te vragen?' 'zei Jellaby. 'Die zwartehandel-affaire van jou. Zou zij misschien iets hebben ontdekt en het hem hebben willen vertellen?'

'Dat kan ik me nauwelijks voorstellen. Het kan in ieder geval niets te maken hebben gehad met het stelen van mijn rapport, want dat gebeurde 's middags pas. We zullen na-

gaan wat ze die ochtend heeft gedaan, voor zover dat nog mogelijk is, om te zien of zij in de gelegenheid is geweest om daarover het een en ander aan de weet te komen.'

'Ik geloof dat je het hier al eens eerder over gehad hebt,' vervolgde Jellaby, 'maar jouw rapport werd achterover gedrukt om en nabij het tijdstip dat miss Danville werd vermoord. Je kunt het natuurlijk niet op de minuut af zeggen, maar het was toch op bijna hetzelfde moment. Is het niet waarschijnlijk dat een en dezelfde man het deed? Zij betrapte hem op heterdaad. Hij vermoordde haar om een eind te maken aan haar gegil. Dit lijkt me aannemelijker als motief dan alle andere die we tot dusver hebben besproken.'

'Het lijkt zeker niet zo gek, maar hoe meer ik erover nadenk, des te minder bevalt het me toch. Per slot van rekening zou miss Danville toch wel de laatste zijn van wie moet worden aangenomen dat zij een indringer in de gang zou kunnen overrompelen. Haar komst werd altijd van tevoren aangekondigd door het gefluit van een ketel, dat iedereen ruimschoots de tijd gaf om er vandoor te gaan. En bovendien, zelfs als je dit buiten beschouwing laat, waar kwam die priem dan vandaan? Of het moet zijn dat de moordenaar hem bij zich had met het doel hem te gebruiken? Het is nu niet bepaald een ding waarmee je gewoonlijk rondloopt, zou ik zeggen. Ik denk dat wie miss Danville ook vermoordde, naar het keukentje ging met dat ene doel voor ogen en geen ander.'

De twee mannen zwegen enkele ogenblikken. Inspecteur Jellaby trommelde met zijn knokkels op de rand van het bureau, een gewoonte van hem als hij geïrriteerd was of met iets geen raad wist. Tenslotte zei hij, enigszins scherp: 'Het lijkt me wel duidelijk dat we niemand zullen arresteren als we hier maar blijven zitten praten.'

'Dat weet ik,' zei Mallett vriendelijk. 'We zullen nu aan de slag gaan en iedereen verhoren die misschien enig licht in deze zaak kan brengen. Maar voor je aan je onderzoek begint is het goed om er een idee van te hebben waar je naar zoekt. Ik denk dat we nu weten wat dat is.'

'O ja? Wat dan?'

'Een schakel. Ik wil de schakel vinden tussen een of meer van onze opvallende feiten en deze misdaad. Op het eerste

gezicht is er geen logisch verband tussen deze feiten en de dood van miss Danville, maar ik ben ervan overtuigd dat er ergens wel een verband bestaat.'

'En waar leid je dat dan uit af?'

'Als er geen verband zou bestaan, dan zijn de laatste twee dagen van miss Danville's leven wel een onsamenhangende warboel geweest. En daar geloof ik niet in. Er is ergens een patroon als we er de draad maar van konden vinden.'

Jellaby snoof.

'Ik was van plan om vanmorgen te beginnen met de verhoren in het rijksbureau,' zei hij. 'Maar jij hebt nu natuurlijk de leiding en...'

'We gaan meteen,' zei Mallett.

HOOFDSTUK 14

Politie-onderzoek

Van het politiebureau naar de kantoren van het rijksbureau voor spelden was een wandeling van een kwartier. Mallett, die het aanbod van een politiewagen van de hand wees, legde de afstand binnen tien minuten af. Jellaby, die hijgend naast hem liep, stond er versteld van dat de dikke man zo fit en kwiek was. Hij moest al zijn krachten inspannen om Mallett bij te houden en daarom sprak hij tijdens de tocht geen woord. Dat was trouwens niet nodig ook, want de opmerkingen die Mallett maakte, hadden met de zaak in kwestie niets te maken. Toen zij op het terrein van het herenhuis waren gearriveerd richtte Mallett zijn schreden naar de zij-ingang.

'Waar gaan we naar toe?' vroeg Jellaby.

'Ik dacht dat we eerst maar eens moesten gaan praten met mr. Palafox. Het is louter een kwestie van beleefdheid om met het hoofd van het bureau te beginnen.'

'Denk je dat we zomaar kunnen binnenlopen bij een man van zijn positie?' vroeg Jellaby. 'Jij hebt natuurlijk de leiding, maar ik neem aan dat hij liever heeft dat we een afspraak maken.'

'We hebben een afspraak voor kwart over elf,' zei Mallett. 'Ik heb dat vanmorgen in orde gemaakt voor ik bij je kwam. Het spijt me dat ik je zo opjoeg maar ik was bang dat we te laat zouden komen.'

'En ik dacht nog wel dat je van plan was de hele morgen op mijn kantoor te blijven kletsen. Dat had ik beter moeten weten.'

'Ik zou niet weten waarom,' antwoordde Mallett vriendelijk, toen ze de zijdeur binnengingen. 'Goede morgen, miss Unsworth,' ging hij verder. 'Kan de directeur ons ontvangen?'

Miss Unsworth, de secretaresse van de directeur, wierp de twee mannen een boosaardige blik toe, waarmee ze altijd iedereen begroette van wie ze mocht aannemen dat hij teveel beslag zou leggen op de tijd van haar baas. Maar ze had geen praatje klaar om hen af te poeieren. Er was een afspraak gemaakt en zij zag dat de bezoekers precies op tijd

waren. Zij stelde zich dus tevreden met de zure opmerking: 'Mr. Palafox heeft een conferentie om kwart voor twaalf.'

'O, zo lang zullen we hem niet ophouden,' verzekerde Mallett haar. Maar de strenge uitdrukking van haar gezicht verdween niet.

De detectives werden binnengeleid in de grote, holle bibliotheek, waar de directeur achter een enorm bureau zat, met zijn rug vastbesloten afgewend van het prachtige uitzicht over de baai.

'Dit is inspecteur Jellaby van de districtspolitie, meneer,' zei Mallett.

'O, juist,' zei de autoriteit vaag. Zijn stem was klankrijk en diep en hij beroemde zich op zijn duidelijke uitspraak. Hij verwees Jellaby naar de minst gemakkelijke van de twee stoelen die voor het bureau stonden en wendde zich daarna uitsluitend tot Mallett.

'Ik ben erg verontrust,' begon hij, 'door de gebeurtenis van afgelopen vrijdag.' Hij pauzeerde om het gewicht van zijn woorden goed te laten doordringen. 'Het zoekraken van uw rapport, inspecteur, dat nog maar kort geleden aan mij is meegedeeld, is een gebeurtenis die ik alleen maar kan kenschetsen als verontrustend.'

'Inderdaad, meneer.'

'Het moet natuurlijk weer worden teruggevonden. Ik weet zeker dat ik het belang daarvan niet hoef te beklemtonen.'

'Het is al teruggevonden, meneer.'

'Inderdaad? Maar dat is zeer verrassend. Wanneer vond dit plaats?'

'Gisteren.'

'Hoe is het mogelijk dat het nog niet aan mij is gerapporteerd?'

'Ik ben bang dat ik daar schuld aan heb, meneer. Mijn collega en ik zijn de laatste dagen nogal in beslag genomen door een ander onderzoek.' Toen Mallett de hoogst verbaasde blik zag op het vlezige gezicht van de directeur vervolgde hij: 'Ik moet u namelijk meedelen dat mij de leiding is opgedragen van het onderzoek inzake de dood van miss Danville.'

'Miss Danville? De dame die...? O, ja, natuurlijk. Dan is dat de verklaring voor de aanwezigheid van deze heer hier.' Hij wees op de zwijgende Jellaby die niet gewend

was in zijn eigen politiedistrict te worden behandeld als een meubelstuk. 'Maar, inspecteur, als ik het dus goed begrijp, bent u hier gekomen om mij te ondervragen over een moord?'

'Ik denk dat u ons enigszins van dienst zult kunnen zijn, meneer,' zei Mallett verontschuldigend. 'Al was het alleen maar in negatieve zin,' voegde hij er aan toe.

'In negatieve zin - o, juist.' Mr. Palafox vond het blijkbaar nodig om een ietwat humoristische toets aan te slaan. 'Het is een werkwijze die in uw beroep bekend staat als het uitschakelen van een verdachte, is het niet?'

'Dat bedoel ik eigenlijk niet precies, meneer,' zei Mallett ernstig. 'Het doel van mijn onderzoek is dit: Ik wens vast te stellen, indien mogelijk, van wie kan worden aangenomen dat hij of zij dicht bij de plaats van de moord was op het bewuste ogenblik. Nu is de indeling van dit gebouw zodanig dat iedereen die van de middenvleugel van het kantoor naar deze kamer gaat, het vertrek waar miss Danville werd gevonden, moet passeren.'

'Of vice versa, inspecteur, als ik even mag interrumperen, of vice versa.'

'Precies meneer. Nu neem ik aan dat hier af en toe leden van uw personeel komen om u te spreken?'

'De hoofden van de afdelingen komen mij hier natuurlijk van tijd tot tijd raadplegen; de hoofdassistenten minder vaak; het lagere personeel eigenlijk zeer zelden. Voor gewone doeleinden geef ik er in elk geval de voorkeur aan gebruik te maken van de huistelefoon als het noodzakelijk is om het een of ander mondeling te bespreken.'

'Dank u, meneer. De afgelopen vrijdag nu...'

'U hoeft uw standpunt niet nader toe te lichten, inspecteur. Ik had het al begrepen. Vrijdag... maar wacht u even, ik kan niet op mijn geheugen vertrouwen. Miss Unsworth heeft een lijstje van mijn afspraken voor die dag en wij zullen haar even raadplegen.'

Miss Unsworth kwam, toen zij geroepen werd, spoedig met de agenda voor de dag.

'Uw enige afspraak voor vrijdagmiddag,' zei ze, 'was om half drie. De personeelschef had een bespreking met u en miss Clarke kwam met hem mee. Ze gingen weg om vijf minuten over drie.'

'O juist, ik weet het nu weer, het hield verband met die nogal onaangename situatie die gerezen was met betrekking tot miss Danville. Dat herinnert mij eraan, miss Unsworth, dat u de nota die ik u over dit onderwerp dicteerde kunt vernietigen. Met het oog op hetgeen zich sindsdien heeft voorgedaan zal het nu niet meer van belang zijn. Dank u, miss Unsworth. Is dit zo voldoende, inspecteur?'

'Misschien kan miss Unsworth ons nog zeggen of er die middag nog iemand kwam om mr. Palafox te spreken zonder dat hij een afspraak had?'

'En er niet in slaagde langs de Cerberus bij de ingang te komen? Dat is altijd nog een mogelijkheid, nietwaar? Velen zijn geroepen, maar weinigen uitverkoren. Wat zegt u ervan, miss Unsworth?'

'Er is niemand geweest,' zei miss Unsworth droog. Ze keek weer in de agenda en voegde er aan toe: 'Van 3.59 tot 4.05 had u een telefoongesprek met Londen en om 4.10 kwam er telefoon voor u uit Birmingham.'

'Dank u, miss Unsworth. Ik ben ervan overtuigd dat de inspecteur goede nota zal nemen van het alibi dat u me zo zorgzaam hebt verschaft. Ik, van mijn kant, kan u, denk ik, eenzelfde dienst bewijzen. Twee keer heb ik uw stem gehoord, toen u mij meedeelde dat mijn verbinding tot stand was gekomen en in de tijd daartussen hoorde ik uw typemachine hiernaast voortdurend ratelen. Is dat voldoende, inspecteur?'

Jellaby, die er genoeg van kreeg dat hij werd genegeerd, antwoordde: 'Dit is niet de enige kamer aan deze kant van het gebouw. In de andere kamers zouden zich misschien ook mensen hebben kunnen ophouden, neem ik aan?'

De directeur keek hem aan zoals je een kind aankijkt dat een onverwacht pientere opmerking maakt in een gezelschap van volwassenen.

'Dat heeft u heel goed opgemerkt,' zei hij. 'Maar toch niet goed genoeg, vrees ik. Er zijn inderdaad nog twee kamers behalve die van mij aan dit eind van de gang. De ene behoort aan het hoofd van de Export-controle, mr. Bissett en hij is, dat zult u wel ervaren, met verlof sinds afgelopen dinsdag. De andere was tot veertien dagen geleden in gebruik bij het ministerie van arbeidszaken, tot het ministerie van financiën in zijn wijsheid besloot dat samenwerking

met andere takken van overheidsdienst een luxe was, die in tijd van oorlog niet kon worden getolereerd. Het antwoord op uw vraag is daarom: nee. Er kunnen - of liever - zullen geen mensen zijn geweest in deze kamers.'

'Dank u, meneer,' zei Mallett. 'Ik denk dat dit alles is wat we u te vragen hebben.'

'Heel goed. En nu heb ik u nog iets te vragen, inspecteur. Wat is de verklaring voor het bijzondere feit dat uw rapport verloren ging en weer werd teruggevonden?'

Mallett vertelde in het kort wat er met het rapport was gebeurd en mr. Palafox luisterde ernstig en aandachtig.

'Ik houd er niet van om in herhaling te treden, maar nadat ik dit alles van u heb gehoord, ben ik meer dan ooit verontrust,' zei hij, toen de inspecteur uitgesproken was. 'En u hebt geen hoop dat u de verantwoordelijke persoon kunt aanwijzen?'

'Dat zou ik niet willen beweren, meneer, maar de omstandigheden maken het tot een erg moeilijk onderzoek.'

De directeur zuchtte.

'Het is afschuwelijk te moeten bedenken dat zulke din gen gebeuren in een bureau waarvan ik de leiding heb,' zei hij. 'Maar wat kan men ook verwachten van het materiaal dat mij hier ter beschikking staat? De tijdelijke ambtenaar is de vloek van een regering in oorlogstijd.'

Hij keek op, ving een woedende blik op van miss Unsworth en voegde er haastig aan toe: 'Uitzonderingen daargelaten natuurlijk, de zeer goede krachten niet te na gesproken. Maar ik zal u niet langer ophouden. Goede dag, heren, goede dag.'

Toen de twee detectives bijna de kamer uit waren, keerde Mallett zich om en zei: 'Zou u er bezwaar tegen hebben, meneer, dat wij gebruik maken van een van die leegstaande kamers voor ons onderzoek? We moeten verschillende leden van uw personeel ondervragen en het zou erg makkelijk zijn...'

'Zeker, dat komt in orde. Miss Unsworth, wilt u er alstublieft voor zorgen dat deze heren onder dak worden gebracht en dat ze alles krijgen wat ze nodig hebben?'

'Nou,' gromde Jellaby, toen ze zich in mr. Bissets gerieflijke kamer installeerden, 'ik weet niet wat die ondervraging voor nut heeft gehad.'

'Ik wel,' grinnikte Mallett, 'we hebben een eigen kamer in het bureau gekregen waar we ongestoord met de mensen kunnen praten. Denk je dat ik die Unsworth zo ver zou kunnen krijgen miss Clarke te laten komen als ik het haar door de telefoon erg lief zou vragen?'

Het onderhoud met miss Clarke was niet bijzonder gemakkelijk en het bleek ook niet veel op te leveren. De detectives kwamen van haar aan de weet wat zij al wisten, dat miss Danville een bijzonder ongeschikte kracht van de afdeling Vergunningen was geweest en zij kregen met onbeduidende variaties een herhaling te horen van de scène in de zitkamer van de Fernlea-club op de avond vóór haar dood. Miss Clarke verklaarde ernstig te zijn geschokt door wat er bij die gelegenheid was gebeurd.

'Ik had haar altijd al beschouwd als iemand aan wier gezond verstand het een en ander mankeerde,' zei zij. 'Het was duidelijk dat zij niet helemaal normaal was. Om maar iets te noemen: ze was zo religieus. Ik bedoel natuurlijk niet dat ik iets tegen godsdienst heb als zodanig - maar die arme miss Danville was - ziekelijk. Dat is het enige woord ervoor. Maar ik had er geen idee van dat ze echt krankzinnig was. Op het moment dat ik het mij realiseerde besloot ik natuurlijk met de personeelschef over haar te spreken. Het was echt niet verantwoord tegenover de rest van de afdeling om iemand in die toestand met hen te laten samenwerken. Als ik mijn zin had gekregen zou ze die vrijdag helemaal niet op kantoor zijn gekomen. Zij was niet in staat om te werken.'

'Waarom stond zij erop vrijdag op kantoor te komen?'

Miss Clarke haalde ongeduldig haar schouders op.

'Ze zei iets belachelijks over de thee die ze moest zetten voor het kantoor. Maar dat was natuurlijk erg onzinnig. Als dat nou alles was wat ze van plan was te doen - en het was beslist het enige waar ze geschikt voor was - waarom zou ze dan 's morgens in 's hemelsnaam al gekomen zijn? Maar niemand kon zeggen wat er in dat hoofd van haar rondspookte. Je kon haar gedrag niet meten met de maatstaven die je een normaal mens aanlegt.'

'In ieder geval ging ze dus gewoon thee zetten, met het ons bekende gevolg. Vertelt u mij eens, miss Clarke, waar was u op die tijd?'

'In mijn kantoor, ik zat op de thee te wachten.'

Jellaby haalde een plattegrond uit zijn zak.

'De personeelschef was zo vriendelijk me dit gisteren te lenen,' verklaarde hij. 'Laat eens kijken, uw afdeling werkt hier, is het niet?'

'Ja, dat klopt.'

'Slechts twee deuren bij het keukentje vandaan, zie ik,' zei Mallett. 'En als u spreekt over uw kantoor, bedoelt u dan dit kleine gedeelte dat van de rest van de zaal afgescheiden is?'

'Juist.'

'Heeft het geen eigen uitgang naar de gang?'

'Nee. Het heeft wel in de bedoeling gelegen er een te maken, maar ik was van mening dat het de discipline onder mijn personeel zou bevorderen als ik door de zaal in en uit ging. Het geeft mij de gelegenheid om onopvallend na te gaan of het werk behoorlijk wordt gedaan of niet.'

'Ik begrijp het. Dus vrijdag was u de hele middag op uw kantoor?'

'Ja, nadat ik terug was van de bespreking met de directeur en de personeelschef.'

'Kunt u ons vertellen of iemand van uw personeel gedurende die tijd afwezig was?'

'Ze zaten allemaal op hun plaats toen ik terugkwam. Van de tijd daarna kan ik het u niet zeggen. Ik had het erg druk en bleef in mijn eigen kantoor, tot ik, omdat ik rumoer hoorde, naar buiten ging en daar mrs. Hopkinson in een staat van grote opwinding aantrof en hoorde wat er was gebeurd.'

Miss Clarke wachtte terwijl Jellaby een paar aantekeningen maakte en zei toen: 'Ik moet nu weer naar mijn werk terug, als u het goed vindt. Ik heb het vanmorgen toevallig verschrikkelijk druk.'

'Een ogenblikje nog, als u wilt,' zei Mallett. 'Er zijn nog een paar vragen die ik u graag zou willen stellen. Ten eerste, denkt u dat miss Danville vijanden had?'

'Nee,' zei miss Clarke zonder aarzeling. 'Je kon niet vijandig staan tegenover zo'n nutteloos schepsel als zij. Ze was erg vervelend en lastig op haar onwijze manier maar dat is nog geen reden voor vijandschap. Vrienden had ze niet behalve die belachelijke mr. Phillips en miss Brown

die hij altijd achterna liep. Zelfs mr. Pettigrew verdroeg haar alleen maar. Maar vijanden - nee. Als u het mij vraagt: ze deed het zelf. Alleen maar om zich op andere mensen te wreken door hen een heleboel last te bezorgen.'

Mallett gaf geen commentaar op deze theorie. In plaats daarvan vroeg hij: 'U denkt niet dat miss Danville ook vijanden kan hebben gemaakt als gevolg van haar houding tegenover datgene wat bekend stond als "het komplot"?'

Na deze vraag echter werd miss Clarke zo dicht als een pot. Ze had helemaal niets te vertellen over het komplot. Eerst probeerde zij de detectives er van te overtuigen dat zij nog nooit van het bestaan ervan had gehoord en zelfs toen Mallett haar zachtmoedig op de onhoudbaarheid van dit standpunt had gewezen, bleef ze korzelig en onmededeelzaam. Het had in het geheel niets met de zaak te maken, hield ze vol. Het was alleen maar een onzinnig spelletje dat door een paar mensen van het bureau op touw was gezet om de tijd te doden. En voor zover zij eraan meegedaan had was het alleen maar om te zien of het niet te ver zou gaan. Ze wilde op geen enkele bijzonderheid nader ingaan omdat zij, zoals zij verklaarde, helemaal van niets wist. Als het aan Jellaby had gelegen dan zou zij onder druk zijn gezet om aan de kaak te stellen dat zij - daar was hij van overtuigd - aperte leugens vertelde, maar Mallett had een beetje meer geduld. Hij kwam al gauw tot de conclusie dat miss Clarke zich hartgrondig schaamde omdat zij haar ambtelijke positie in gevaar had gebracht door deel te nemen aan zo iets onverantwoordelijks en dat ze niets liever wilde dan haar aandeel in deze onwaardige geschiedenis zo spoedig mogelijk vergeten.

Hij ging over op een ander onderwerp.

'Er is nog een andere mogelijkheid waarover ik graag uw mening zou willen horen, miss Clarke,' zei Mallett. 'Ik weet zeker dat u dit als vertrouwelijk zult beschouwen. Wij vermoeden dat geheime zaken met behulp van personeelsleden van het bureau naar buiten zijn uitgelekt.'

Miss Clarke was zeer getroffen door dit vermoeden.

'Daar heb ik nog nooit van gehoord,' zei ze dadelijk. 'En ik ben er heel zeker van dat miss Danville bij zoiets niet betrokken kan zijn geweest. Ze had er trouwens niet eens de hersens voor.'

'Dat kan zijn. De mogelijkheid blijft echter bestaan dat zij kan hebben ontdekt dat iemand anders onregelmatigheden...'

Miss Clarke lachte luid.

'Onregelmatigheden?' riep zij uit. 'Mijn beste man, miss Danville's ambtelijke loopbaan was gewoonweg een aaneenschakeling van onregelmatigheden. Hoe zou zij weten of iemand anders onregelmatigheden beging? Ze is er zelfs nooit in geslaagd de eenvoudigste beginselen van het kantoorsysteem te begrijpen.'

'Niettemin, als zij nu eens iemand gezien had - laat ons zeggen iemand die papieren wegnam waarop hij geen recht had.'

'Dat zou zij de gewoonste zaak van de wereld hebben gevonden. Ik overdrijf niet, inspecteur, u hebt er geen idee van wat een warhoofd zij was. Als ik er nog aan denk hoe zij mr. Edelman weg liet gaan met het dossier Blenkinsop, zonder een overdrachtsbon of wat dan ook! Het was zuiver toeval dat ik ontdekte waar het was gebleven. En toen ik het terugkreeg was het in een vreselijke staat. Het was schandelijk.'

Niets in Malletts gezicht verried de geringste belangstelling voor het dossier Blenkinsop.

'O, ja?' zei hij droog. 'Ik begrijp dat u ons ook niet verder kunt helpen, miss Clarke. Dank u zeer. Zoudt u zo vriendelijk willen zijn mrs. Hopkinson te vragen of zij ons enkele ogenblikken van haar tijd zou willen geven?'

'Het is de tijd van de regering, niet van haar,' antwoordde miss Clarke vinnig en bits, toen zij de kamer verliet. 'Maar ik zal haar hierheen sturen.'

Nadat ze weg was keken de twee mannen elkaar enkele ogenblikken aan.

'Edelman en Blenkinsop,' zei Jellaby. 'Merkwaardig.'

'Zeer merkwaardig,' zei Mallett. 'Het ziet er naar uit dat ik er met dit onderzoek ook nog in zal slagen om die andere zaak op te helderen. Het zou erg aardig zijn om twee vliegen in een klap te slaan.'

'Een zijpaadje,' zei Jellaby vastberaden. 'Ik heb er geen belang bij.'

'Dat weet ik wel. Maar bedenk eens hoe gelukkig wij de directeur zouden kunnen maken. Daar zullen we later

nog wel eens op terug komen. Laten we nu onze gedachten bepalen tot mrs. Hopkinson.'

Dat was voor een verhoor van mrs. Hopkinson ook echt wel nodig. Ze had sinds de uitslag van de lijkschouwing bekend was geworden al haar opwinding opgekropt en na de mededeling dat zij door de politie zou worden verhoord was het of de stop van de fles was gevlogen.

'Dit is gewoonweg een afgrijselijke geschiedenis!' riep zij uit nog voor er een vraag aan haar was gesteld. 'Echt waar, ik had nooit kunnen dromen dat iemand haar waarachtig van kant zou maken! Ik was er net op dat moment en ik had er geen flauw idee van. Je had me onder een hoedje kunnen vangen toen ik het hoorde. Wie zou die arme, oude ziel nu kwaad hebben willen doen? Dat zou ik wel eens willen weten.'

'Dat willen we allemaal,' zei Mallett droog. 'Mrs. Hopkinson, ik neem aan dat u ons wel wilt helpen door een paar vragen te beantwoorden.'

'En of. Alles wat u maar wilt, natuurlijk. Maar ik weet echt niets, alleen maar, dat toen ik ontdekte dat de deur op slot was...'

'Wat hebt u vrijdagmiddag gedaan?'

Mrs. Hopkinson keek ontmoedigend bij die abrupte vraag.

'O,' zei ze weifelend, 'dat weet ik niet. Wat ik gewoonlijk doe, denk ik. Ik heb eerst met Judith Clarke in de kantine geluncht. Toen ging ik terug naar kantoor en werkte als een braaf meisje tot theetijd.'

'En hebt u aan een stuk door gewerkt tot u naar het keukentje ging om te kijken wat er met miss Danville aan de hand was?'

'Ja... Wacht eens even, zo is het toch niet helemaal. Ik moet vreselijk precies zijn hè, als ik tegen de politie praat, is het niet? Laat es kijken. Ik was aan het werk toen dat enorme gegil van die fluitketel begon. Miss Danville holde op stel en sprong de deur uit. Ze had de deur open staan om het te kunnen horen. Ze was een beetje doof, weet u, maar deze keer hoorde ze het meteen. Toen slipte ik na haar de deur uit en ik ging naar de u-weet-wel.'

'U bedoelt het damestoilet?'

'Ja, dat bedoel ik.'

'De ingang daarvan is tegenover uw kamer,' zei Jellaby,

terwijl hij op zijn plattegrond keek. 'En naast het keukentje?'

'Ja. Ik was er maar heel eventjes. Er was niemand anders voor zover ik het kon bekijken. En toen ik er uit kwam, was dat vervloekte gefluit nog aan de gang. Dus ging ik er naar toe om te zien wat er aan de hand was. Ik dacht dat ze daarbinnen misschien gebedjes aan het opzeggen was of zoiets. Ze deed dat wel eens meer, ziet u. In heilige bezwijming vallen als je het helemaal niet verwachtte. Het was echt griezelig. Nou natuurlijk, ik ontdekte dat die deur op slot was en toen kwam miss Brown aanzetten met mr. Pettigrew.'

'Ik denk dat we wel weten wat er daarna gebeurde,' zei Mallett kennelijk tot teleurstelling van mrs. Hopkinson, die zich het meest opwindende van haar verhaal zo lelijk door de neus geboord zag. 'Nu zou ik u iets over een ander punt willen vragen. Had miss Danville ook vijanden, voor zover u weet, onder de andere personeelsleden van het bureau?'

'Als u mij soms bedoelt,' zei mrs. Hopkinson strijdlustig. 'Dat zal ik u nu eens ronduit zeggen. Ik mocht haar niet en ik zie er geen been in dat te erkennen. Ik had een flinke ruzie met haar de avond daarvoor. Maar dat houdt niet in dat ik iedere keer als ik ruzie met de mensen heb ze dan ook maar ga steken, dat wilde ik u maar zeggen.'

'Niemand heeft dat tot nu toe gesuggereerd, mrs. Hopkinson.'

'Dat weet ik wel, maar ik wil graag weten waar ik aan toe ben en ik houd ervan dat andere mensen dat ook weten. En bovendien durf ik ook wel te vertellen waar de ruzie over ging.'

'U hoeft echt geen moeite te doen. Het ging over het feit dat zij mr. Phillips' genegenheid voor miss Brown aanmoedigde, is het niet?'

'O,' zei mrs. Hopkinson, nogal ontmoedigd, 'dus u weet ervan?'

'Ik geloof dat de directe oorzaak van de moeilijkheden was dat u miss Danville vertelde dat mr. Phillips getrouwd was?'

'Ja. En ik durf ook wel te vertellen dat ik me echt belachelijk heb gemaakt. Het heeft geen zin me te vragen hoe ik erbij kwam maar ik wist het zo zeker als wat. En

als ik zo'n idee in mijn hoofd heb, dan kan ik er niets aan doen, maar dan moet het er uit. Zo ben ik nu. Ik kan het nu eenmaal niet verdragen als ik zie hoe een jong meisje er inloopt. Toen mr. Pettigrew me vertelde dat hij me kon bewijzen dat mrs. Phillips werkelijk dood was, was ik totaal ondersteboven. En hij joeg me helemaal de stuipen op het lijf door zijn gepraat over processen en dat soort van dingen. Maar het heeft geen zin om dat nu te verzwijgen, want ik stapte diezelfde avond nog bij mr. Phillips binnen voor ik naar bed ging. Ik vertelde hem ronduit wat ik had gezegd en hoe ik nu wist dat het niet waar was en dat miss Danville het ook wist en ik moet zeggen dat hij erg aardig was... Hij nam het zo kalm op, echt als een heer. Niet dat hij een heer is, natuurlijk,' voegde mrs. Hopkinson er aan toe, bij nadere overweging. 'En ik hou nog steeds vol dat hij alleen maar achter miss Browns geld aanzit. Maar ik zie niet in hoe hij mij zou kunnen vervolgen als hij mijn excuses heeft aanvaard, vindt u ook niet?'

'Ik stel voor dat we ons nu weer tot miss Danville bepalen,' zei Mallett, toen mrs. Hopkinsons woordenvloed tenslotte een eind nam.

'Miss Danville? Er is toch niet veel meer te zeggen, is het wel? Ze was een echte lastpost die op het kantoor de boel altijd in de war stuurde en ik kon de manier waarop ze miss Brown ophitste om met mr. Phillips te trouwen nu eenmaal niet uitstaan. Niet dat ik er ooit getuige van was, hoor, maar ik weet zeker dat ze het deed. Wat zij toch in hem zag, ik weet het niet. Als miss Brown een oudere man wilde trouwen, waarom nam ze dan mr. Pettigrew niet? Iedereen kan met half dichte ogen zien dat hij haar zou nemen als hij kon. O! Dat is een idee, zeg. Stel je voor dat mr. Pettigrew miss Danville vermoordde omdat zij degene was die zijn huwelijk met miss Brown in de weg stond! U vroeg daarnet naar vijanden, inspecteur, hij is de man die werkelijk haar vijand was, of tenminste hoorde te zijn.'

De punten van Malletts snor trilden, maar hij speelde het klaar zijn stem kalm te doen klinken toen hij zei: 'U bent al één keer bijna in moeilijkheden gekomen, mrs. Hopkinson, toen u beschuldigingen uitte die ongegrond bleken. U moest voortaan maar liever een beetje voorzichtiger zijn.'

'Oké,' zei mrs. Hopkinson, helemaal niet uit het veld ge-

slagen, 'het was zomaar een idee dat plotseling bij me opkwam, om zo te zeggen. Ik zal er met niemand over spreken, echt niet. Is er nog iets anders, want ik wil u wel zeggen dat ik zo langzamerhand trek begin te krijgen.'

'Alleen dit nog. Zoudt u ons misschien iets willen vertellen over datgene wat "het komplot" werd genoemd?'

'O, het komplot! Dat ouwe, gekke komplot! U denkt toch niet dat het er iets mee te maken heeft, hè? Het was heus alleen maar een lolletje. Het begon allemaal op die avond toen we ontdekten dat mr. Wood detective-verhalen schreef. Dat ging toen maar steeds verder en hij kwam met ideetjes en mr. Edelman kwam met ideetjes tot mijn arme hoofd gewoon omliep van alles wat ze allemaal wilden laten gebeuren. Ik wou er een toneelstuk van maken om het als kerstblijspel op te voeren, maar de anderen wilden daar niets van weten en daarna kreeg ik er een beetje tabak van om u de waarheid te zeggen. Het was allemaal werkelijk een beetje te idioot om je zo aan te stellen. Toch hadden we er wel plezier in en het was echt leuk om in het huis rond te sluipen en uit te zoeken hoe miss Danville de baas moest vermoorden zonder dat iemand het aan de weet kwam.'

'Miss Danville vond het nou niet bepaald leuk toen ze het ontdekte,' merkte Mallett op.

'O, dat was allemaal de schuld van Rickaby. Niemand had ooit tegen hem gezegd dat hij het op die manier verklappen moest. Hij is een vervelende vent en wij hadden hem er eigenlijk nooit in moeten halen.'

'Maar als er, zoals u wilde, een toneelstuk van was gemaakt, zou miss Danville het ook hebben ontdekt,' verklaarde de inspecteur.

'Ja, maar dat was toch anders geweest. Meer een grap, bedoel ik. Natuurlijk moest ze het eens te weten komen, dat geef ik toe. Mr. Edelman heeft vaak gezegd dat hij haar reacties wel eens zou willen zien. Nou, hij heeft ze gezien en hoe!'

'U had het daarnet over "sluipen door het huis",' zei Mallett. 'Dat was om precies te zijn juist in de buurt van het keukentje, nietwaar?'

Mrs. Hopkinson knikte.

'Het klinkt verschrikkelijk, hè?' zei ze. 'Maar het is waar. Ik was er bij en mr. Edelman en mr. Wood en ik

denk dat mr. Rickaby er ook een keer bij was, maar hij deed zo mal dat wij hem moesten wegsturen. En toen betrapte mr. Pettigrew ons en ik maakte me belachelijk en niet zo zuinig. Die man schijnt mij nou altijd te moeten betrappen op het verkeerde ogenblik!'

'Heeft u het na dat incident nog wel eens gedaan?'

'Nee, ik niet. Met aan de ene kant Judith en aan de andere kant mr. Pettigrew tegenover me, durfde ik het niet meer te wagen. Maar ik weet natuurlijk niets van de anderen. Ik was het toen in ieder geval een beetje onwijs gaan vinden.'

'Onwijs of niet,' zei Mallett, 'het resultaat van dit alles was dat een heleboel mensen wisten hoe en wanneer ze naar die bewuste plek konden gaan zonder te worden opgemerkt.'

'Dat is een feit,' gaf mrs. Hopkinson toe. 'Daar had ik echt nog niet eerder aan gedacht, echt waar niet. O inspecteur, denkt u dan dat dat hele gedoe met het komplot niets anders was dan een voorwendsel om miss Danville van kant te maken? Maar als dat zo was... geen haar op mijn hoofd die daaraan... ik dacht alleen maar dat het een grap was, dat kan ik u bezweren!'

'Ik ben bang dat ik zulke vragen niet kan beantwoorden,' zei Mallett op koele en ambtelijke toon. 'Ik geloof dat dit alles is wat ik u wilde vragen, mrs. Hopkinson.'

'Ik ben al laat voor mijn lunch en ik hoop dat er nog iets is overgebleven,' zei de dame en ze vertrok.

Toen ze weg was, wendde Mallett zich met een diepe zucht van opluchting tot Jellaby.

'Ik weet niet hoe het met jou gesteld is,' zei hij, 'maar ik voel er veel voor om haar voorbeeld te volgen.'

HOOFDSTUK 15

Miss Brown en mr. Phillips

'Wie zullen we nu eens ondervragen, denk je?' vroeg Mallett aan Jellaby, toen zij na de lunch naar hun tijdelijk hoofdkwartier terugkeerden.

'Dat meisje Brown,' antwoordde Jellaby zonder aarzelen. 'Zij schijnt het middelpunt van deze hele affaire te zijn. Als ik er goed over nadenk is zij de oorzaak van alle herrie waarvan wij hebben gehoord. Iedereen heeft zich voor de moord op de een of andere manier met haar bezig gehouden. En als die moord dan gebeurt, is zij juist op de onheilsplek aanwezig. Wat de Fransen een "femme fatale" noemen, als je het mij vraagt.'

'Dat is nu niet bepaald het beeld dat ik mij van haar heb gevormd na alles wat mr. Pettigrew mij over haar heeft verteld,' zei Mallett, 'maar je kunt natuurlijk gelijk hebben. We zullen in ieder geval eens kijken wat ze te zeggen heeft.'

Toen miss Brown binnenkwam zagen de detectives inplaats van de femme fatale uit Jellaby's verbeelding, een erg ongelukkig en kennelijk geschrokken meisje voor zich. Zodra miss Danville's naam werd genoemd kwam er een spontane tranenvloed die een eind aan het verhoor dreigde te maken nog voor het was begonnen. Mallett bood aan om het uit te stellen tot zij zich wat beter voelde, maar zij schudde haar hoofd.

'Het gaat al weer,' zei ze tenslotte, terwijl zij haar natte zakdoekje stevig in haar hand klemde. 'Ik zet nu maar liever door, u moet het me maar niet kwalijk nemen, maar miss Danville was zo'n lieve vrouw en zo vriendelijk voor mij - ik kan nog steeds niet geloven dat dit allemaal echt is gebeurd.'

'U was dus eigenlijk de beste vriendin van miss Danville in Marsett Bay?' vroeg Mallet op een toon die zoveel meegevoel uitdrukte dat hij er om zo te zeggen een oester vertrouwelijkheden mee zou hebben ontlokt.

Miss Brown knikte. 'Nam zij u ook in vertrouwen wat haar eigen zaken betrof?'

'Niet zo zeer,' was het antwoord. 'Ik weet niet of zij

heel wat te vertellen had over haar eigen leven. Ze had altijd erg rustig geleefd, ziet u. Ik weet dat ze toen ze nog jong was - zo ongeveer van mijn leeftijd - van plan was te gaan trouwen, maar hij stierf plotseling - een auto-ongeluk of iets dergelijks - en dat had haar nogal erg aangegrepen.'

'U bedoelt haar geestelijk nogal erg aangegrepen?'

'Het is erg unfair om het zo te stellen,' antwoordde miss Brown met heel wat meer levendigheid dan tot dusver. 'Iedereen houdt maar vol dat miss Danville gek was omdat ze de dingen anders zag dan de rest, terwijl het in werkelijkheid alleen maar betekende dat zij andere maatstaven aanlegde. Ziet u, zij geloofde dat de andere wereld belangrijker was dan deze en andere mensen kunnen dat niet begrijpen. Ik begreep het zelf ook niet, maar ik kon met haar meevoelen. Het was een geloof dat alles voor haar betekende - het enige dat het leven haar had geleerd, zei ze altijd.'

'Spiritisme?' riep Jellaby uit.

'Ze had wel eens belangstelling gehad voor spiritisme, maar dat had maar een paar jaar geduurd. Ik denk dat zij vele stadia heeft doorlopen op zoek naar de waarheid, maar ze vertelde me vaak dat ze tenslotte vrede had gevonden. Ik hoop erg' - haar stem trilde - 'dat zij die nu ook heeft.'

'Heeft zij u van die zenuwinrichting verteld?'

'Nee. Het was een volkomen verrassing voor me toen ik het hoorde. Niet dat het me zou hebben verbaasd, denk ik. Soms, dat weet ik, wist zij niet helemaal zeker waar deze wereld ophield en waar die andere begon, vooral als de mensen haar zenuwachtig maakten of onvriendelijk tegen haar waren. En ik denk dat ze daarin een excuus zagen om haar buiten te sluiten. Maar zij sprak er nooit over.'

'U had het over mensen die onvriendelijk tegen haar waren. Heeft zij ooit wel eens iets gezegd waaruit u kon opmaken dat zij een vijand had?'

'Ik ben ervan overtuigd dat ze die niet had,' zei miss Brown met nadruk. 'De mensen op kantoor werden vaak ongeduldig omdat zij haar niet begrepen en niet inzagen dat zij toegeeflijk voor haar moesten zijn en de meesten lachten haar altijd uit, zelfs mr. Pettigrew deed dat tot ik hem vroeg het niet meer te doen. Maar dat was nog geen vijandschap. Ze was veel te goed en te vriendelijk en te argeloos om ooit een vijand te hebben gemaakt.'

Mallett leunde achterover in zijn stoel en keek even naar Jellaby om te zien of hij hierover nog een vraag wilde stellen. Jellaby zag zijn kans schoon.

'Waarom was zij er zo happig op dat u met mr. Phillips zou trouwen?' vroeg hij botweg.

Miss Brown hoorde deze vraag volmaakt kalm aan. Zij liet echter merken dat die vraag onverwacht kwam door haar ondervrager strak in het gezicht te kijken. Jellaby schoof, niet op zijn gemak, op zijn stoel heen en weer onder die oprechte blik van haar ongedacht stralende blauwe ogen.

'Zij vond dat ik getrouwd behoorde te zijn,' antwoordde zij bedaard. 'Zij geloofde dat iedereen zijn zending had in het leven - zijn eigen rol die hem was toebedeeld om te vervullen - en zij dacht dat die zending voor mij in het huwelijk zou liggen. Toen mr. Phillips... toen hij toenadering tot mij zocht... had ik niemand anders die ik in vertrouwen kon nemen en ik was erg blij met haar raad. Zij was erg op hem gesteld, maar zij probeerde natuurlijk niet mij op de een of andere onbehoorlijke manier te beïnvloeden en ik zou ook niet naar haar hebben geluisterd als zij dat had gedaan. Dat is alles.'

'Andere mensen keurden het idee niet goed, heb ik begrepen,' wierp Jellaby tegen.

'Het interesseerde mij niet wat andere mensen ervan dachten,' zei miss Brown enigszins hooghartig.

'Zoudt u niemand anders weten die om een of andere reden uw huwelijk met mr. Phillips zou willen verhinderen?' drong de inspecteur aan.

'En die dan die arme miss Danville vermoordde om het tegen te houden?' pareerde miss Brown snel. 'Dat lijkt me erg absurd.'

Inderdaad, op de keper beschouwd was het erg absurd.

'Miss Brown,' zei Mallett, 'we zijn u zeer dankbaar dat u al onze vragen hebt beantwoord. Het enige dat u ons nu nog moet vertellen is wat u zich kunt herinneren van de gebeurtenissen van de afgelopen vrijdag.'

Miss Brown had blijkbaar erg weinig te vertellen en zij scheen er ook geen zin in te hebben om zelfs over dat weinige te praten. Haar nervositeit keerde terug zodra de gebeurtenissen van die dag werden aangeroerd en haar verhaal moest bij stukjes en beetjes uit haar worden getrokken.

Ze was naar Londen geweest met verlof, om haar privézaken af te handelen. Ze was vroeg in de middag met de trein in Marsett Bay gearriveerd. Kort nadat ze het kantoor was binnengekomen had ze gehoord dat de ketel begon te fluiten. Toen had mr. Pettigrew haar uitgestuurd om te kijken wat er aan de hand was en had zij ontdekt dat de deur op slot was. Dat was alles wat zij wist.

Hoe laat kwam zij bij het kantoor aan? Dat kon zij echt niet op een kwartier nauwkeurig zeggen. Hoe lang was zij in haar kamer geweest vóór het fluiten begon? Ze had er geen idee van. Hoe lang voordat mr. Pettigrew haar naar het keukentje stuurde? Zij schudde haar hoofd, waagde alleen maar de veronderstelling dat het 'een minuut of twee' was geweest.

'Het moet wel een beetje langer zijn geweest,' zei Mallett geduldig. 'Ziet u, mr. Pettigrew vertelt ons dat hij u, zodra u in zijn kamer kwam, uitstuurde om te zien waarom de ketel niet van het stel was gehaald en tegen die tijd had dat gefluit al een hele poos geduurd - minstens vijf of zes minuten, denkt hij. Ik zou zeggen dat u gedurende die tijd in uw kamer bent geweest voor u bij mr. Pettigrew binnenging.'

Miss Brown keek enkele ogenblikken zwijgend naar haar voeten voor zij toegaf dat je dat inderdaad zou zeggen.

'U kunt zeker niet vertellen wat u in die tijd hebt gedaan? Ging u misschien naar het damestoilet?'

Nee, miss Brown, nogal weifelend, dacht van niet.

'Wat dan?'

Miss Brown streek vermoeid met haar hand over haar voorhoofd. 'Ik denk dat ik een brief aan het schrijven was,' zei ze tenslotte.

'Dat verklaart de zaak dan,' zei Mallett bemoedigend. Het meisje was kennelijk zo moe en ongelukkig dat hij er niets voor voelde om langer met het verhoor door te gaan dan absoluut noodzakelijk was. 'Nog één vraag en dan zijn we klaar. Zag u gedurende die tijd iemand in de buurt van het keukentje vóór u er heen ging en de deur gesloten vond?'

Miss Brown die nog steeds naar haar schoenen keek, schudde zwijgend haar hoofd.

'Dan hoeven we u niet langer lastig te vallen. Goede middag, miss Brown. En als u zich later nog iets herinnert

over vrijdagmiddag, dan wilt u het ons zeker wel laten weten?'

'Raar, dat ze ineens geen mond meer open deed toen we over vrijdagmiddag begonnen,' merkte Jellaby op nadat ze weg was.

'Ja,' zei Mallett, 'het was erg opvallend, vooral na de bereidwilligheid waarmee ze over haar privé-aangelegenheden sprak. Daar kunnen natuurlijk verschillende verklaringen voor zijn.'

'Schok? Zenuwen? Schuldig geweten?'

'Ja. Maar het zou mij toch verbazen als er van het laatste sprake was. Zij maakte op mij de indruk van een bijzonder oprecht meisje.'

'Die ogen van haar,' mompelde Jellaby. 'Heel verrassend. Die maken dat haar gezicht er heel anders uit ziet. Ze hebben een zeer besliste uitdrukking. Zij is heel wat pienterder dan je zo op het eerste gezicht zou denken, als je het mij vraagt.'

'Misschien waren het haar ogen die mr. Phillips overstag deden gaan en niet haar privé-inkomen zoals mrs. Hopkinson schijnt te denken.'

'Ik wil die Romeo van haar nu wel eens zien,' zei Jellaby.

'Dat zal gebeuren. We kunnen hem net zo goed nu maar meteen onder handen nemen. Ik zou me hem maar niet te romantisch voorstellen; je mocht eens worden teleurgesteld.'

Zo er al niets romantisch was aan mr. Phillips, toen hij kort daarna voor de detectives verscheen, was dat het enige dat aan hem ontbrak. Hij was kalm, ernstig, beleefd en hulpvaardig voor zover zijn geheugen hem dat toeliet. Het verhoor liep vlot van stapel, al was het misschien wat langdradig.

'U kende de overleden miss Danville goed, is het niet mr. Phillips?' zo luidde Malletts eerste vraag na de gebruikelijke inleiding.

'Heel goed,' antwoordde Phillips vlug. 'Ik leerde haar eigenlijk kennen als gevolg van haar vriendschap met miss Brown. Miss Brown en ik, dat moet ik er even...'

'Ik begrijp het. Miss Brown heeft ons al iets verteld van de verhouding tussen u beiden.'

'Ik moet u zeggen dat ik liever had dat ik er wat meer

van zou kunnen vertellen,' zei Phillips ietwat droevig. 'Ik ben bang dat de situatie op het ogenblik nog steeds een beetje vaag is. Dat wil zeggen: ik heb haar er nog niet toe kunnen brengen de dag vast te stellen, hoewel ik er niet meer aan twijfel. Maar ik vrees dat ik afdwaal. U stelde mij vragen over miss Danville.'

'U was er zich natuurlijk van bewust dat miss Danville - hoe zal ik het zeggen - in zeker opzicht een beetje excentriek was?'

'Ik wist dat ze geestelijk labiel was,' antwoordde Phillips nauwkeurig.

'Die wetenschap, mr. Phillips, moet uw vriendschap met haar toch wel in zekere mate hebben beïnvloed?'

Phillips pauzeerde even voor hij antwoordde en toen hij sprak was het duidelijk dat hij zijn woorden met zorg koos.

'Inderdaad, het beïnvloedde onze vriendschap, inspecteur,' zei hij tenslotte. 'Maar niet zoals u misschien had gedacht. Ik mag eigenlijk wel zeggen dat het feit dat ik op de hoogte was van haar ziekte in zekere zin een band vormde tussen ons.'

'Hoe bedoelt u dat precies, meneer?'

'Wat ik u zal gaan vertellen, heren,' ging Phillips voort op zijn zekere manier, 'is eigenlijk vertrouwelijk. Het is niet iets dat ik onder normale omstandigheden aan iedereen zou vertellen en ik heb het zelfs niet eens aan miss Brown verteld. Er is ook geen enkele reden voor en om helemaal openhartig te zijn licht ik u alleen maar in, omdat ik weet dat u het zelf in de loop van uw onderzoek zou ontdekken. En in een zaak als deze stel ik er prijs op zelfs de schijn van het achterhouden van eh... inlichtingen te vermijden.' Hij fronste zijn voorhoofd enigszins, alsof het hem ergerde dat hij er niet in slaagde een synoniem voor 'inlichting' te vinden, schraapte zijn keel en vervolgde: 'Ik ben weduwnaar, een feit' - hij veroorloofde zich even te glimlachen - 'waarover in zekere kringen nogal twijfel schijnt te hebben bestaan. Nu werd mijn overleden vrouw enige tijd voor haar dood verpleegd in het Bloomington-ziekenhuis in Hertfordshire.'

Nadat hij had gezegd wat hij op zijn hart had keek mr. Phillips naar Mallett, alsof hij wou zien hoe de uitwerking van zijn onthulling was. Indien hij enige reactie van de in-

specteur verwachtte, werd hij teleurgesteld, want Malletts gezicht, waarop een welwillende aandacht stond te lezen, veranderde in geen enkel opzicht.

'Ik zou er misschien aan toe moeten voegen,' vervolgde hij, 'dat Bloomington-ziekenhuis de officiële naam is van deze instelling en dat al vele jaren is geweest. In de volksmond echter staat het nog steeds beter bekend onder zijn vroegere naam: het Chalkwood-krankzinnigengesticht.'

'Het Chalkwood-krankzinnigengesticht,' herhaalde Mallett. 'De plaats waar miss Danville zelf...'

'Juist. En deze droevige samenloop van omstandigheden, als ik het zo mag omschrijven, beïnvloedde, zoals u daarnet zei, onze vriendschap op enigszins ongewone manier. Het was in het begin natuurlijk nogal pijnlijk voor mij om op die manier te worden herinnerd aan een tragedie in mijn verleden...'

'Een ogenblikje, mr. Phillips. Ik stel uw verklaringen op prijs, maar er is één punt dat ik opgehelderd zou willen zien voor u verder gaat. Wanneer kwam u te weten dat miss Danville in dat gesticht was geweest?'

'Al heel kort na onze kennismaking,' antwoordde Phillips. 'Ik zou heel graag willen dat er over dat punt geen misverstand bestaat, inspecteur. Verscheidene maanden voor haar dood al schonk zij mij haar vertrouwen en toen zij te weten kwam dat wijlen mijn vrouw daar in feite een medepatiënte van haar was geweest - ofschoon zij nooit officieel krankzinnig was verklaard, ik wens dat heel duidelijk vast te stellen, want zij was slechts vrijwillig patiënte - ontstond er om zo te zeggen een band. Het was geen aangelegenheid waarover wij spraken als er anderen bij waren natuurlijk en wel allerminst in aanwezigheid van miss Brown, maar die band was er. En inderdaad, ik denk dat ik wel mag zeggen dat zij, doordat zij wist hoe mijn huwelijk overschaduwd was geweest door het smartelijke leed dat zij zo goed kende, des te sympathieker stond tegenover mijn hoop op een tweede en gelukkiger verbintenis.'

'Juist,' zei Mallett terwijl hij een geeuw bedwong. Hij vond mr. Phillips' hoogdravendheid nogal taai om naar te luisteren op zo'n drukke middag. 'U drukt u erg duidelijk uit, meneer. Omdat u dus meer dan ieder ander miss Danville's vertrouwen schijnt te hebben genoten, bent u mis-

schien in staat om deze vraag te beantwoorden: Was er iets in haar verleden of in haar huidige bestaan dat iemand een motief kon opleveren voor een moord?'

Phillips schudde zijn hoofd.

'Dat heb ik mijzelf ook afgevraagd,' antwoordde hij. 'Wie zou zo'n onschuldig, argeloos persoontje geweld hebben willen aandoen? Er waren mensen die haar kwaad gezind waren, zeker, u zult het me willen vergeven inspecteur, dat ik geen enkele naam noem - ze zullen u allen zonder twijfel wel bekend zijn - maar dat is per slot van rekening iets heel anders. Ik moet bekennen dat ik volkomen verbijsterd ben door deze zaak.'

'Met andere woorden: nee.' Jellaby's gemompel was nog net te horen terwijl hij een korte notitie maakte. De punten van Malletts snor trilden even, maar zijn stem bleef kalm toen hij zei: 'Nog één vraag, mr. Phillips. Waar was u vrijdagmiddag?'

'Laat eens kijken. U zult natuurlijk in aanmerking willen nemen dat het nu dinsdag is en dat niemand van ons tot de droevige onthulling na de lijkschouwing in de avondbladen van gisteren, ooit had kunnen denken dat het onze plicht zou zijn ons rekenschap te geven van ons doen en laten op dat bewuste tijdstip!'

'Ik begrijp het volkomen, mr. Phillips, maar doe uw best.'

'Dat zal ik zeker. Op vrijdagmiddag dus zat ik achter mijn bureau, zoals gewoonlijk na mijn lunch in de kantine. Die zal zijn geweest van ongeveer kwart over twee tot... maar wacht eens! Vrijdag was natuurlijk de dag dat miss Brown van verlof terugkeerde. Natuurlijk, ik herinner het mij nu weer.'

'Wat heeft miss Browns terugkeer er mee te maken?' vroeg Mallett.

'Eenvoudig dit. Miss Brown had mij telegrafisch op de hoogte gesteld van haar plan om de vroege trein te nemen en daarom maakte ik van de gelegenheid gebruik om haar een ogenblikje te spreken in haar kamer zo gauw zij arriveerde. Ik kan u de juiste tijd niet zeggen, maar dat zal zij u zonder twijfel wel hebben verteld.'

Mallett zei niets maar Jellaby was niet bij machte een schokje van verbazing te onderdrukken, hetgeen Phillips niet ontging.

'Heeft zij het u niet gezegd!' riep hij uit. 'Wat vreemd... maar ik denk dat ik het wel begrijp. Dat dwaze meisje heeft blijkbaar het idee dat zij mij op de een of andere manier beschuldigt als zij mededelingen doet over mijn aanwezigheid in dat deel van het gebouw. Ik vertrouw dat u het haar in het geheel niet kwalijk zult nemen, inspecteur. Het achterhouden van inlichtingen van deze aard is erg begrijpelijk onder deze omstandigheden, maar het kan heel gemakkelijk verkeerd worden uitgelegd. Ik hoop oprecht dat u het door de vingers zult willen zien.'

'Ik stel voor,' zei Mallett, 'dat u ons heel in het kort precies vertelt wat er eigenlijk gebeurde.'

'Het is heel eenvoudig. Miss Brown had me, zoals ik daarnet al zei, laten weten dat ze die middag met de vroege trein zou terugkomen. Het raam waarnaast ik zit te werken kijkt toevallig uit op de ingang van het kantoor. Ik wilde haar graag zo gauw mogelijk onder vier ogen spreken, dus mompelde ik de een of andere verontschuldiging toen ik haar het gebouw zag binnengaan, sloop naar beneden en ging naar haar kamer. Ik was daar maar enkele minuten en ging weg, als mijn geheugen mij tenminste niet bedriegt, vlak voor de befaamde ketel begon te fluiten. Ik geef toe,' besloot mr. Phillips verontschuldigend, 'dat die omstandigheid mij nogal pijnlijk dichtbij het toneel van de... gebeurtenis op de bewuste tijd plaatst, maar ik voel me verplicht om volledig te onthullen wat er werkelijk is gebeurd.'

'Zag of hoorde u iemand anders in de buurt van het keukentje terwijl u daar liep?'

'Nee. En ik kan er wel aan toevoegen dat ik er vrijwel van overtuigd ben dat niemand anders mij zag of hoorde.'

'O?'

'Ik kan erg zachtjes lopen en ik wil u wel eerlijk zeggen dat ik geenszins de aandacht wilde trekken. U moet goed begrijpen, de mensen kletsen zo en ik had al genoeg kletspraatjes te verduren gehad over mijzelf en miss Brown. Ik wenste vooral niet dat mr. Pettigrew te weten kwam dat ik daar was. Ik had hem al eens toevallig ontmoet voor de deur van miss Browns kamer, een ontmoeting die nogal pijnlijk was voor ons alledrie en ik wenste daar geen herhaling van.'

'Dat begrijp ik.' Mallett scheen een ogenblik verzonken

in overpeinzingen, hetgeen Jellaby de kans gaf tussenbeide te komen.

'Wat ik niet begrijp,' zei hij, 'is waarom u zich zo druk maakte en al deze moeite deed om een paar woorden met miss Brown te wisselen als u haar 's avonds in uw pension zou zien? Zo dringend kan het toch ook niet zijn geweest?'

Phillips glimlachte. 'Ik geef toe dat het nogal onlogisch klinkt,' zei hij, 'maar er was een goede reden voor. Zoals ik pas al zei, wenste ik miss Brown onder vier ogen te spreken. Per slot van rekening is onder de heersende omstandigheden de toestand op de Fernlea-club niet erg bevorderlijk voor het voeren van een gesprek onder vier ogen.'

'Ja maar wat bedoelt u nou eigenlijk precies?' vroeg Jellaby ongeduldig.

'Alleen maar dat, afgezien van alle vanzelfsprekende moeilijkheden die kenmerkend zijn voor een plaats als deze, miss Danville, ofschoon zij de vriendelijkheid zelve was en de liefste vriendin van ons beiden, zich niet altijd realiseerde dat zij soms overbodig was. En daardoor werd ik toen, zoals ook al eerder was voorgekomen, genoodzaakt, zeer tegen mijn zin, miss Brown in kantoortijd te ontmoeten.'

'Dank u, mr. Phillips,' zei Mallett. 'Is er nog iets anders dat u ons zoudt willen zeggen?'

'Ik denk het niet, behalve dan dat ik u nog eens zou willen vragen om het miss Brown niet moeilijk te maken omdat zij, wat erg onverstandig maar goed bedoeld was, niet heeft verteld dat wij elkaar vrijdagmiddag hebben ontmoet. Ze is, dat weet ik, erg van streek door wat er is gebeurd en ik hoop dat u haar niet hard zult vallen.'

'Dat is een zaak die wij wel zullen beoordelen, meneer, maar... wij zijn redelijke mensen, hoop ik. Goede middag!'

'Veel praatjes,' aldus luidde inspecteur Jellaby's uitspraak toen mr. Phillips de deur achter zich had dichtgetrokken. 'Veel te veel praatjes als je het mij vraagt.'

'Hij had wel op alles een antwoord,' zei Mallett.

'Maar hij hoeft toch geen hele speech af te steken als een eenvoudig ja of nee voldoende zou zijn geweest. Ik heb altijd een hekel gehad aan kletsers, maar ik neem aan dat sommige mensen nou eenmaal zo gemaakt zijn. Er is trouwens nog iets geks bij alles wat hij ons heeft verteld. Ik denk wel dat jij het ook hebt opgemerkt.'

'Bedoel je de tegenstrijdigheid in zijn verhaal en dat van miss Brown?'

'Ja, inderdaad. Spreken elkaar op elk punt tegen.'

'Laat eens kijken,' zei Mallett. 'In de eerste plaats is er het gesprek dat hij vrijdagmiddag op kantoor met haar had. Ik denk dat zijn uitleg van het feit dat zij het ons niet vertelde de juiste is. En in ieder geval is het gunstig voor hem dat hij het uit zichzelf zei. En dan hebben we verder het verschil tussen hun mededelingen over hetgeen miss Danville omtrent zichzelf heeft verteld.'

'Dat heeft me bijzonder getroffen,' zei Jellaby. 'Hier heb je nou twee mensen die allebei verklaren dat miss Danville hun beste vriendin is geweest, maar zij hadden het over twee verschillende mensen kunnen hebben. Miss Brown wil zelfs niet toegeven dat miss Danville gek is, maar miss Danville vertelt Phillips dat ze in een krankzinnigengesticht is geweest. Ze vertelt miss Brown alles over een liefdesaffaire maar schijnt het tegen hem nooit te hebben gezegd. En ze schijnt ieder van hen een verschillende reden te hebben gegeven om met de ander te trouwen.'

Mallet lachte. 'Ik zie daar niets ongewoons in,' zei hij. 'Het lijkt mij alleen maar logisch dat miss Danville verschillende kanten van zichzelf toonde aan haar twee vrienden. Het enige wat mij verbaast is dat Phillips nooit aan miss Brown heeft laten doorschemeren dat zij in een zenuwinrichting is geweest. Hij moet zeer discreet zijn.'

'Hij is erg gewiekst,' zei Jellaby met overtuiging. 'Ik kan je één ding opnoemen waarin hun verhalen toch overeenstemmen, één ding dat hun verhalen met die van alle anderen gemeen hebben.'

'En dat is...?'

'Geen alibi. Geen sterveling die we gesproken hebben, als je de directeur niet meerekent, kan voor de dag komen met een fatsoenlijk alibi voor vrijdagmiddag. Het is griezelig... en ik denk zomaar dat het deze zaak erg moeilijk zal maken.'

'Nou,' zei Mallett, 'misschien krijgen we nog een paar alibi's te horen als we verder gaan. Er zijn nog heel wat meer mensen met wie we moeten praten. Ik weet niet wat jij ervan denkt, maar ik vind dat we mr. Edelman maar eens aan de tand moesten voelen.'

HOOFDSTUK 16

Edelman, Wood en Rickaby

'Wat wilt u van me?'

Edelmans toon was minder strijdlustig dan zijn woorden. Hij maakte veeleer de indruk van een vriendelijke, maar druk bezette man die in zijn belangrijk werk werd gestoord door kinderen die op een ongelegen ogenblik zijn aandacht opeisten. Hij was volkomen bereid om als het nodig was enige aandacht aan de kinderen te schenken, maar niettemin vond hij ze toch een beetje lastig.

'Ik ben Mallett, inspecteur der recherche van de Londense politie en dit is de inspecteur van de recherche Jellaby van de districtspolitie,' zei Mallett effen. 'Wij stellen een onderzoek in naar de dood van miss Honoria Danville.'

'O dat,' zei Edelman alsof dit het allerlaatste was dat hij verwacht had te zullen horen. 'Het spijt me, maar ik kan u daarmee niet helpen. Ik weet er totaal niets van af.'

'In dat geval zullen we u niet lang lastig vallen,' antwoordde Mallett afgemeten. 'Wilt u niet gaan zitten?'

'Dat moest ik maar doen,' mompelde Edelman niet erg beleefd. Hij liet zich in een stoel vallen. Toen zei hij: 'Ik kan u maar één ding over miss Danville zeggen en ik denk dat u dat al weet, ze was niet goed bij haar hoofd.'

'Had u een erge hekel aan haar?'

'Een hekel aan haar? Nee. Ik vond dat zij nogal vermakelijk was... onopzettelijk natuurlijk. Ik zou haar waarschijnlijk ontzettend hebben gehaat als ik het ongeluk zou hebben gehad met haar te moeten werken, maar zoals de zaken nu stonden kon ik haar grillen objectief beschouwen. Ik kon zien dat zij door het een of ander van de kook was geraakt, maar ik moet toegeven dat zij mij toch verbaasde. Zo'n dood was toch eigenlijk helemaal niets voor haar.'

'Waar was u vrijdagmiddag, mr. Edelman?'

'Die vraag is nogal moeilijk te beantwoorden. Ik kan er dit van zeggen - ik was niet in mijn kamer of liever in het hokje dat ten onrechte de naam van kamer draagt. Ik was op rooftocht door het gebouw om hier en daar dingen die me interesseerden op te pikken. Dat doe ik nogal vaak

hier op het kantoor. Miss Clarke keurt het ten zeerste af, maar dit terzijde.'

'Was u misschien ook toevallig in de buurt van het keukentje?'

'Laat eens kijken. Ik denk dat ik wel weet waar dat is. Het is naast de kamer van Pettigrew, nietwaar? Ik ben stellig 's middags wel even in dat gedeelte van het gebouw geweest, maar ik ben bang dat ik er niet het minste idee van heb hoe laat dat precies was. Het spijt me dat ik zo vaag moet zijn, maar het is alweer een paar dagen geleden en ik had nooit kunnen denken dat mij nog eens zou worden gevraagd verantwoording af te leggen van mijn omzwervingen.'

'Hoorde u de ketel nog fluiten toen u in dat gedeelte van het kantoor was?'

'Dat kan ik me niet herinneren. Het is natuurlijk mogelijk, maar er zijn zoveel vreemde geluiden in dit gekkenhuis, dat ik niet weet of ik het wel zou hebben opgemerkt. Ik heb, de hemel zij dank, de gave mij te kunnen concentreren als ik aan het werk ben.'

'En is dit absoluut alles wat u ons over deze zaak kunt vertellen?'

'Absoluut alles.'

'Er is nog een andere zaak die ik met u moet bespreken, mr. Edelman. Een zaak die heel wat met miss Danville heeft te maken en waarvan ik aanneem dat u in staat bent ons er méér over te vertellen.'

'Het is me een raadsel wat u bedoelt, inspecteur, maar ik ben volkomen tot uw dienst.'

'Het is een zaak die onder degenen die erbij betrokken waren bekend stond als "het komplot", geloof ik.'

'Het komplot! Lieve hemel!' Edelman klemde zijn lippen op elkaar, glimlachte toen en mompelde: 'De goden zijn rechtvaardig en van onze plezierige ondeugden maken zij werktuigen om ons te kwellen.'

'Wat zegt u? Ik kon niet precies verstaan wat u daar zei,' onderbrak Jellaby hem, terwijl zijn pen boven zijn opengeslagen notitieboekje bleef zweven.

Ernstig herhaalde Edelman zijn woorden. 'Te uwer informatie: het was een citaat,' voegde hij er aan toe. 'Neem me niet kwalijk dat ik u ermee vermoei, maar Hamlets op-

merking leek me bijzonder toepasselijk voor dit ogenblik.'

'Wel, te uwer informatie: deze woorden komen uit King Lear en niet uit Hamlet,' zei Jellaby vinnig, terwijl hij zijn notitieboekje dichtklapte. 'Maar als u al denkt dat ze toepasselijk zijn, toch neem ik niet aan dat we er veel mee opschieten.'

Edelman wierp zijn hoofd achterover en lachte. 'Die zit!' riep hij uit. 'Nu kan ik voor mijn fatsoen moeilijk weigeren u alles te vertellen wat ik weet. Maar ik zie nog steeds niet wat voor verband er bestaat tussen die nogal kinderlijke affaire en de arme miss Danville.'

'Misschien zal blijken dat er geen verband bestaat,' zei Mallett, 'maar zolang dat niet zo is, moet ik mij er mee bezig houden. Er zijn een paar punten van overeenkomst tussen het komplot en de reële feiten van miss Danville's dood, die te opmerkelijk zijn om over het hoofd te worden gezien.'

Edelmans intelligente gezicht stond voor het eerst ernstig en nadenkend.

'Punten van overeenkomst,' herhaalde hij. 'Laat me eens nadenken. Als ik de getuigenverklaring bij de lijkschouwing goed heb gelezen ziet het er wel naar uit dat miss Danville werd vermoord met een voorwerp, dat in deze instelling een priem wordt genoemd.' Hij keek vragend naar Mallett, die knikte. 'Daar was ik al bang voor. Dat is inderdaad een erg ongelukkig punt van overeenkomst, vooral voor mij, omdat het voorstel een priem als wapen te gebruiken van mij afkomstig was. Wood die, zoals de meeste schrijvers, helemaal geen opmerkingsgave heeft, had de meest fantastische ideeën over een dodelijk wapen, tot ik hem er op wees dat hij er de hele tijd al een voor zijn neus had liggen. Als ik het dus ben geweest die de echte moordenaar op dit idee heb gebracht kan ik alleen maar zeggen dat het mij oprecht spijt. Maar dit is het enige punt van overeenkomst dat ik op dit moment kan bedenken.'

'Ik kan er u een opnoemen dat heel wat belangrijker is,' zei Mallett. 'Volgens mijn informaties werd er later voor het komplot een soort repetitie gehouden uitgerekend op of vlak bij de plaats waar de moord werd begaan. En daar kwam nog bij dat het een repetitie was voor een denkbeeldige misdaad die zou moeten worden uitgevoerd op dezelf-

de tijd als de echte en die het noodzakelijk maakte het doen en laten van het personeel van het kantoor te bestuderen, in het bijzonder dat van miss Danville. En inderdaad, afgezien van het feit dat de echte moord plaats vond aan het andere eind van de gang en dat er een ander bij betrokken was, verliep de misdaad overigens helemaal volgens het schema van het komplot. Wat hebt u daarop te zeggen?'

'Ik heb twee dingen te zeggen,' antwoordde Edelman prompt. 'Het eerste is dat de repetities waarover u sprak, voor zover ik weet, precies waren wat zij voorgaven te zijn en niets anders. Het heeft nooit en te nimmer in mijn bedoeling gelegen datgene wat we voorbereidden, in ernst uit te voeren. En ik heb nooit aan het gedrag van de andere mensen, die erbij betrokken waren, gemerkt, dat een van hen zulke sinistere plannen had. Mijn tweede punt is dit: Als ik aanneem dat u gelijk hebt, is het dan niet erg logisch dat deze gelijkenissen bestaan? Per slot van rekening waren wij bezig een plan voor een moord uit te werken, dat zoveel mogelijk de werkelijkheid moest benaderen en dat inhield dat miss Danville, die we als moordenares hadden aangewezen, ergens alleen moest zijn op het kritieke tijdstip. Iemand die een echte misdaad in de zin had, gericht tegen miss Danville, zou uiteraard volgens hetzelfde schema te werk gaan!'

'Dat is een interessant punt...' begon Mallett.

'Afgezien hiervan,' ging Edelman verder, 'is het niet eens nodig om aan te nemen dat er twee mensen onafhankelijk van elkaar langs dezelfde lijnen werkten. We maakten nou niet bepaald een geheim van onze plannen. Iedereen in de Fernlea moest het wel horen. En omdat Wood er voortdurend aantekeningen van zat te maken, die hij overal liet slingeren, kon iedereen die op zijn afdeling werkte er achter komen. Nog maar een paar dagen geleden ontdekte ik een van zijn ontwerpjes, dat in een dossier van hem terechtgekomen was. Maar ik vrees dat ik u onderbrak, inspecteur.'

'Ja, wat ik wilde zeggen, mr. Edelman, is alleen maar bevestigd door uw laatste opmerkingen. Het is dat u kennelijk een man bent met een meer dan gewone intelligentie.'

Edelman boog beleefd het hoofd als teken van zijn erkentelijkheid.

'En daarom,' vervolgde de inspecteur, 'zou het alleen maar

fair van u zijn wanneer u mij eveneens behandelde als iemand die ook niet van gezond verstand is verstoken.'

'Dat doe ik ook, inspecteur.'

'Ik zal niet eerder tevreden zijn voor u mij een of andere verklaring hebt gegeven van de rol die u hebt gespeeld in wat zo op het eerste gezicht een volkomen idioot, tijdverdrijvend spelletje moet zijn geweest. Om helemaal eerlijk te zijn, uw gedrag schijnt in strijd met alle logica. Ik kan een vrouw als mrs. Hopkinson, die bereid is alles te doen terwille van wat zij een "lolletje" noemt begrijpen, hoewel zelfs zij er voor het eind tabak van schijnt te hebben gekregen. Mr. Wood, als schrijver, kan misschien enige beroepsmatige belangstelling hebben gekoesterd. Maar wat deed u daar in 's hemelsnaam bij dat onwijze gedoe? Wat had u er mee voor, afgezien van een nogal wreed experiment ten koste van miss Danville?'

Het duurde een poosje voor Edelman antwoordde. Hij scheen na te denken en de glimlach die zijn magere gezicht verhelderde, deed veronderstellen dat hij zijn gedachten nogal amusant vond.

'Ja, ik neem aan dat ik u een verklaring schuldig ben,' mompelde hij tenslotte.

Toen zei hij plotseling: 'Weet u dat ik er toen u mij vanmiddag vroeg bij u te komen, geen idee van had dat het gesprek iets te maken had met miss Danville?'

'Nee?'

'Nee. Ik dacht dat u begrepen had wat mijn rol was in deze onzin, in die flauwekul van het komplot.'

Hij sprak het laatste woord met de grootste minachting uit.

Het begon allemaal, voor zover het mij betrof, toen ik het dossier Blenkinsop te pakken kreeg,' ging hij door. 'En nu ik het daar toch over heb, inspecteur, mag ik u zeker wel van harte feliciteren met het werk dat u in die zaak hebt verricht. Uw tweede rapport - in het bijzonder - vond ik eenvoudig meesterlijk.'

'Dus u heeft mijn rapport weggenomen?'

'Ja. Ik ben bang dat het niet helemaal in de haak is. Ik hoop niet dat het uw plannen op een of andere manier in de war heeft gestuurd. Er hebben mij geruchten bereikt dat de baas zich veel zorgen maakte over deze zaak. Vroe-

ger heb ik nooit gemerkt dat er als een document, dat van de ene afdeling naar de andere moest, een paar dagen wegbleef, moeilijkheden ontstonden, of dat het zelfs maar commentaar uitlokte.'

'Als ik het dus goed begrijp, mr. Edelman, gebruikte u de repetities voor het komplot als dekmantel om u documenten toe te eigenen als ze onderweg waren van de ene afdeling naar de andere?'

'Zo is het niet helemaal precies. Het zou meer overeenkomstig de waarheid zijn als u zei dat ik gebruik maakte van de wetenschap die ik door de repetities verwierf om de hand te leggen op officiële papieren wanneer ik ze plotseling dringend nodig had. Maar dit was natuurlijk een zijlijntje. Het werkelijke doel waarvoor ik in het geheim in de gangen rondscharrelde en me als een dwaas gedroeg op de manier die u zo treffend hebt beschreven, was natuurlijk Wood in de gaten te houden.'

'Ik kan u niet helemaal volgen.'

Edelman keek pijnlijk getroffen en verbaasd.

'Maar is het dan mogelijk, inspecteur,' zei hij, 'dat het nog niet tot u is doorgedrongen dat de oorsprong van het lek dat u zoveel hoofdbrekens heeft gekost, niemand anders is dan onze vriend, de schrijver Wood? Maar ik vergeet dat ik zekere voordelen had in het onderzoek van deze zaak, voordelen die u niet had. Ik kon op het kantoor mijn gang gaan en bovendien had ik het geluk om Woods vertrouweling te zijn in het komplot.'

'Als u dit allemaal wist,' wierp Mallett tegen, 'beschouwde u het dan niet als uw plicht te rapporteren wat u had ontdekt?'

'Nee,' zei Edelman. 'Om helemaal eerlijk te zijn: dat vond ik niet. Ik wil niet gewichtig doen, maar ik vond dat het mijn voornaamste plicht was de belangen van mijn firma te behartigen, waar ik heel graag wil terugkomen zodra deze vervloekte oorlog is afgelopen. Begrijpt u me alstublieft niet verkeerd. Ik misbruikte mijn officiële positie niet om mijn firma te helpen ten koste van de staat. Zoveel geweten heb ik wel en ik zag in ieder geval wel in dat het tenslotte een smerig zaakje zou zijn. Maar ik zag geen reden waarom ik niet een gedeelte van mijn tijd zou besteden om te letten op de activiteiten van onze concurrenten, van wie

Wood de meest gevaarlijke vertegenwoordigt. En zoals ik daarnet al zei gaf het dossier Blenkinsop mij de eerste aanwijzing dat er iets aan de hand was en ik besloot de zaak in de gaten te houden. Ik gaf niet zoveel om Woods spel van misdaden en misdrijven omdat ik er vrij zeker van was dat het op den duur toch op niets zou uitlopen, maar ondertussen zag ik de kans schoon om een werkelijk waardevol inzicht te krijgen in de methode van zakendoen van zijn firma en ik besloot goed op hem te letten.'

'Dus dat is de achtergrond van het komplot geweest?'

'Aanvankelijk was het komplot een volkomen eerlijke aangelegenheid. Het begon als een spelletje om de lange winteravonden op een prettige manier door te komen. Ik had genoeg van Contract-bridge zoals dat in de Fernlea werd gespeeld. Het bleef een spelletje voor miss Clarke en mrs. Hopkinson, maar al gauw ging Wood het misbruiken als dekmantel voor zijn snode activiteiten. Maar tegelijkertijd was hij, denk ik, echt geïnteresseerd in de mogelijkheden van het komplot als basis voor een verhaal. Ziet u, hij is werkelijk een gespleten persoonlijkheid - een oneerlijk, klein zakenmannetje en een onbeduidende, maar niettemin serieuze literator. En als zodanig echt wel een interessant psychologisch geval. Eigenlijk bijna net zo interessant als miss Danville. Het bestuderen van haar neurotische reacties op het komplot vond ik bovendien ook interessant. Het was een grote teleurstelling voor mij toen het op deze plotselinge manier werd afgebroken. Maar Wood bleef mijn voornaamste object. Het was nogal amusant om de onhandige pogingen die hij deed om mij te misleiden, gade te slaan, zonder dat hij er enig idee van had dat hij zelf werd bedrogen.'

'Was Wood de enige in deze zaak, voor zover u weet?'

'Nee. U had het in uw rapport helemaal bij het rechte eind, toen u veronderstelde dat hij een assistent had. Het was een schepseltje uit de typekamer met een opgeschilderd gezicht, dat een groot deel van haar vrije tijd doorbrengt in verschillende bars met de jonge Rickaby. Wood betaalde haar altijd - heel schriel mag ik wel zeggen - voor het maken van extra doorslagen van de brieven, waarvan hij dacht dat ze hem zouden kunnen interesseren. Maar zij had niet veel te betekenen.'

'Nog één vraag, mr. Edelman. Toen u mijn rapport te pakken kreeg... ik neem aan dat u het niet liet zien aan Wood of aan iemand anders...'

'Goeie hemel, nee. Uw rapport is even geheim gebleven als wanneer het rechtstreeks naar Pettigrew zou zijn gegaan. Daar kunt u van op aan.'

'Ik ben blij dat te horen. Toen u het wegnam was u waarschijnlijk heel dicht bij de deur van het keukentje?'

'Waarschijnlijk wel,' gaf Edelman grif toe. 'Ik zal u precies uitleggen hoe het ging. Ik had het zo berekend dat ik aankwam onmiddellijk nadat de bode zijn papieren op de plank in de gang had gelegd. Ik hoorde hem toen met zijn platvoeten de trap opstommelen op weg om thee te drinken. Dat betekende natuurlijk dat hij net het gasstel had aangestoken. Ik kan u niet precies zeggen hoe lang het duurt voor het water kookt - Wood heeft dat natuurlijk precies opgeschreven - maar als ik reken dat ik anderhalve minuut nodig had om de documenten te vinden die ik wilde hebben, moet ik minstens vijf minuten voor het gefluit begon, weg gegaan zijn. Gedurende die anderhalve minuut zag ik niemand op de gang.'

'Dank u,' zei Mallett.

Edelman stond op om weg te gaan. 'Wat ik nog zeggen wou,' zei hij op de drempel. 'Als u, zoals ik veronderstel, van plan bent Wood te ondervragen, dan zult u denkelijk wel ervaren dat hij een type is dat bij een verhoor tamelijk gauw door de mand valt. Ik neem natuurlijk aan dat u nog bezig bent met die zwartehandel-affaire. Als mijn psychologisch inzicht juist is, dan is Wood geen moordenaar. Maar dat is natuurlijk een zaak voor u. Goeden dag!'

'Wat maak jij daar nou uit op?'

Mallett wreef tevreden in zijn handen.

'Als hij de waarheid vertelde over dat komplot - en ik denk wel dat hij dat deed - ziet het er naar uit,' zei hij, 'dat een deel van mijn onderzoek tamelijk snel tot klaarheid kan worden gebracht. Dat betekent dat ik mijn prestige bij de Yard niet zal verliezen en de directeur gelukkig zal maken.'

'En dat we nog geen stap dichter bij de arrestatie van de moordenaar van miss Danville zijn gekomen,' voegde Jellaby er somber aan toe. 'Alles wat we hebben ontdekt

is, voor zover ik het kan bekijken, dat er nog een verdachte zonder alibi is bijgekomen.'

'Ja,' gaf Mallett toe, 'we hebben nog steeds de ontbrekende schakel niet gevonden, of, zo we hem al hebben gevonden dan hebben we hem niet als zodanig herkend, wat op hetzelfde neerkomt.' Hij keek op zijn horloge. 'Het is nu ongeveer de tijd dat het beroemde gefluit moet beginnen,' merkte hij op. 'Ik ben benieuwd of ik zodanig op het gemoed van miss Unsworth zal kunnen werken dat we een kopje thee van haar krijgen.'

Tien minuten later kwam hij triomfantelijk met een theeblaadje binnen.

'Ik heb er nog eens over nagedacht en besloten miss Unsworth toch maar niet meer onder ogen te komen,' zei hij. 'Daarom heb ik het maar geprobeerd in de kamer van de boden. Het blijkt dat Peabody een broer bij de politie heeft, zodat het best lukte. Ik heb hem verzocht Wood te vragen over vijf minuten hier te komen. Als Edelmans psychologisch inzicht juist is, zijn die vijf minuten net lang genoeg om hem flink in de piepzak te laten zitten.'

Wood was erg bleek en hij zag er vastbesloten uit. Hij beantwoordde de groet van de inspecteur niet, maar viel met de deur in huis zodra hij de kamer binnenkwam.

'U wilt waarschijnlijk weten waar ik vrijdagmiddag was,' begon hij. 'Ik denk dat ik u meteen maar moet vertellen dat ik een waterdicht alibi heb die de bewuste tijd van de eerste tot de laatste minuut dekt.'

Het leek wel of Jellaby een zucht van opluchting slaakte.

'Ik denk dat u wel zult weten dat ik op de afdeling Uitvoering zit,' ging hij verder. 'Ik zit met mr. Phillips aan één tafel. Het is dichtbij het eind van de zaal, het verst van de deur en naast de toegang tot het kantoor van mr. Edelman. Ik heb er hier een plattegrondje van, dat kan u misschien nog enigszins van nut zijn. Vrijdag tussen drie uur en kwart over vijf in de namiddag heb ik daar gezeten zonder van mijn stoel af te zijn geweest. Ik heb daarvoor een heleboel getuigen. Ik moet u er even op wijzen, dat mr. Edelman en mr. Phillips daar niet bij zijn. Mr. Phillips was niet op de afdeling tussen tien voor vier en tien over vier. Mr. Edelman verliet zijn kamer even voor kwart over drie en kwam omstreeks twintig over vier terug. Maar een hele-

boel andere mensen die ook in de zaal werken, kunnen verklaren dat ik aanwezig was gedurende de tijd die ik u heb genoemd. Ik mag u misschien verwijzen naar mr. Clayton, mr. Walton, mr. Parker...'

'Dit is ruim voldoende mr. Wood,' mompelde Mallett.

'Er is nog een andere zaak waarover ik een verklaring wil afleggen,' vervolgde Wood. 'Ik begrijp heel goed dat ik mijzelf onbewust in een positie heb geplaatst die verkeerd zou kunnen worden opgevat, als gevolg van het feit dat ik verantwoordelijk was voor het bedenken van de intrige voor een boek over dit kantoor. Ik ben bereid om opening van zaken te geven.' Hij haalde een slordig bundeltje papieren uit zijn zak. 'Hier zijn alle stukken over het onderwerp - allemaal, zonder uitzondering. Ik houd niets achter. Alstublieft, leest u ze op uw gemak door. Ik weet dat ze kunnen worden uitgelegd als een bewijs tegen mij, maar ik houd vol dat de objectieve lezer tot de conclusie zal komen dat de misdaad, waarop deze papieren betrekking hebben, geheel en al denkbeeldig is!'

Bij die laatste woorden schoot zijn stem bijna uit tot een schreeuw.

Mallett tikte met zijn wijsvinger op de hoop papieren die voor hem lag op het bureau.

'Maar, mr. Wood,' zei hij vriendelijk, 'als u een alibi hebt wat door een heleboel getuigen kan worden bevestigd, is het toch werkelijk niet nodig dat ik dit allemaal doorlees? Het lijkt me een hele kluif.'

Uitgeput door zijn woordenvloed hapte Wood twee of drie keer naar adem voor hij mompelde: 'Natuurlijk als u bereid bent mij op mijn woord te geloven...'

'En het woord van mr. Clayton, mr. Walton en mr. Parker,' hielp Mallett hem herinneren. 'Denkt u ook niet dat dit voldoende is?'

'Ja,' zei Wood, 'ik denk het wel.'

'Hoewel,' vervolgde Mallett, zoals een grote kat speelt met een kleine muis, 'mijn collega en ik bijzonder blij zijn dat u in staat bent om ons zo'n goede uiteenzetting te geven van uw bezigheden de afgelopen vrijdagmiddag - mijn collega in het bijzonder is heel blij - vrees ik toch wel dat u wat al te haastig met uw vrijwillige verklaring voor de dag bent gekomen.'

Hij pauzeerde en stopte heel uitvoerig zijn pijp die hij vervolgens aanstak. De gespannen uitdrukking op Woods gezicht week intussen niet en hij bleef strak naar de inspecteur kijken.

'Eigenlijk,' zei Mallett, 'terwijl hij de lucifer uitblies en hem zorgvuldig in het asbakje van mr. Bissett deponeerde, 'was ik van plan u een paar vragen te stellen over uw andere bezigheden.'

'Mijn... andere... bezigheden?'

'Bezigheden die ik heel eenvoudig kan aanduiden met de naam Blenkinsop.'

Als Edelman op dit moment aanwezig was geweest zou hij ongetwijfeld voldaan hebben geconstateerd dat zijn psychologische waarnemingen juist waren. Woods gezicht scheen helemaal in te vallen. De scherpe trekken vervaagden alsof de veer die ze had gespannen plotseling was geknapt. Zijn hele lichaam hing slap en hij zakte voorover in zijn stoel. De stilte werd verbroken door Malletts stem, koel en onpersoonlijk, die Wood voorhield dat hij de waarheid moest spreken.

'Ik zal u alles vertellen,' antwoordde deze bijna fluisterend. Een kwartier later vertrok Wood. Hij liet een getekende verklaring achter, die niets minder was dan een gedetailleerde bekentenis. Er werd precies in uiteengezet op welke manier de geheime inlichtingen over de werkwijze van het bureau en instructies om de maatregelen te ontduiken, aan de buitenwereld waren doorgegeven. Er stonden data, feiten en cijfers in en er werden personen en firma's in genoemd. Woods geheugen was uitstekend en onder de strenge leiding van de inspecteur werd iedere ter zake dienende bijzonderheid er in opgenomen. Het smerige zaakje was volledig afgehandeld tot in alle bijzonderheden.

'Zo, dat is het,' zei Mallett, toen hij het document nog eens doorlas voor hij het weglegde. 'Een miserabel knoeierijtje opgelost. Wat zal de directeur in zijn schik zijn!'

'Wat zullen ze met hem doen, denk je?' vroeg Jellaby.

'Dat is een zaak voor het ministerie, veronderstel ik. Ze kunnen die kleine rat vervolgen omdat hij als ambtenaar officiële geheimen heeft geschonden of zijn werkgevers aanpakken wegens ontduiking van de controle en hem daarbij als getuige gebruiken. Ik geloof echt niet dat hij zal pro-

beren deze bekentenis weer in te trekken,' voegde hij er grimmig aan toe.

'Hij maakte de zaak wel makkelijk voor jou toen hij eenmaal begon,' merkte Jellaby op.

'De hemel zij dank! Per slot van rekening hadden we niets dat ons enig houvast gaf behalve Edelmans bewering en die was nogal vaag. Als Wood zich niet bloot had willen geven, zouden we zo ver niet zijn gekomen. Het is maar gelukkig voor ons dat de burger die zijn rechten kent en het lef heeft voet bij stuk te houden, zo zelden voorkomt.'

'Nou,' zei Jellaby, 'dit is allemaal wel erg mooi voor jou, maar we zijn nog geen stap...'

'Dichter bij de arrestatie van miss Danville's moordenaar. Ik weet het. Dat hoef je me niet te vertellen. Maar we hebben al een gelukje gehad en misschien krijgen wij er nog een. We moeten mr. Rickaby ook nog aan de tand voelen.'

Het verhoor van Rickaby bleek echter een droevige anticlimax te zijn. De inspecteur had nog geen twee minuten met hem gepraat of het drong al tot hem door dat deze onprettige jongeman nu net tot het type behoorde dat hij pas zelfvoldaan had gekarakteriseerd als 'zelden voorkomend'. Rickaby weigerde obstinaat de politie op welke manier ook van dienst te zijn. Hij wist niets van miss Danville af, zei hij en hij wenste zeer nadrukkelijk in geen enkel politieonderzoek te worden betrokken.

Toen Mallett hem gelaten vroeg of hij daarvoor dan een verklaring wilde ondertekenen, antwoordde hij prompt dat hij dat alleen wilde doen in aanwezigheid van een advocaat.

'Ging u maar naar een advocaat,' zei Mallett. 'Ik twijfel er beslist niet aan dat hij u in uw eigen belang zou adviseren om een volledige verklaring af te leggen.'

'Dan zou ik zijn advies niet opvolgen,' zei Rickaby grimmig. 'Waarom zou ik? Ik heb toch mijn rechten, is het niet? Als ik niets wil zeggen, kan dat, neem ik aan. Het helpt allemaal niets al zou u ook een derdegraadsverhoor toepassen.'

'Tegenwoordig,' zei Mallett bedaard, 'noemen mensen van uw soort dat gewoonlijk "Gestapo-methoden'. U moet proberen om een beetje bij te blijven. En tussen haakjes,

als u zoudt ontdekken dat de politie u van nu af aan in de gaten houdt, schrijf dat dan niet aan uw kamerlid. Hij zou misschien willen weten waarom u niet in het leger bent. En nou ingerukt mars, voor ik vergeet dat ik politieman ben en je een flinke mep geef!'

Jellaby verbrak de stilte die op Rickaby's vertrek volgde. 'Ik zal meteen in orde maken dat hij in de gaten wordt gehouden,' zei hij.

'Ja, doe dat. Het zal hem de schrik een beetje op het lijf jagen en dat zal hem goed doen.'

'Wat zou de oorzaak zijn van zijn gedrag?'

'Hij is alleen maar dwars, als je het mij vraagt. Ik geloof niet dat hij iets te verbergen heeft. Hij denkt alleen maar dat hij hier de kans heeft om het gezag een hak te zetten. Mr. Edelman zou waarschijnlijk wel iets interessants weten te zeggen over zijn karakter.'

Hij stond op en rekte zich uit.

'Het is een vermoeiende dag geweest,' zei hij. 'Ik heb sterk het gevoel dat ik in de loop van deze dag met een moordenaar heb gesproken en dat maakt het nog erger. De hele zaak komt me nog net zo onlogisch voor als vanmorgen en ik weet niet hoe ik het moet aanpakken om er enige vorm aan te geven.'

'En nu?' zei Jellaby.

'Nu,' herhaalde Mallett, terwijl hij op Woods bekentenis tikte, 'ga ik mr. Palafox blij maken. Dat zal in ieder geval voor vandaag een goede daad zijn. En daarna... Hoe laat zei je ook weer dat "De Kemphaan" open gaat?'

HOOFDSTUK 17

Opheldering in Eastbury

'Inspecteur Mallett zou u graag willen spreken, mr. Pettigrew,' zei miss Brown.

Sinds zijn bezoek aan Jellaby's kantoor op de dag van de lijkschouwing had Pettigrew inspecteur Mallett niet meer gezien en ook niets meer van hem gehoord. In de afgelopen week had hij de opwinding over het geval Danville tot koortshitte zien stijgen. Daarna was de consternatie langzaam afgenomen toen de ene dag na de andere verstreek zonder nieuwe onthullingen. Het was bijzonder moeilijk geweest de week door te komen. Het werk op kantoor was volkomen in het honderd gelopen en alleen een paar plichtsgetrouwe lieden, zoals miss Clarke, waren er in geslaagd een schijn van orde onder het personeel te handhaven. Het leven op Fernlea was bijna ondraaglijk. Het was onvermijdelijk geweest dat de bewoners elkaar met zijdelingse blikken begonnen aan te kijken toen zij gingen beseffen dat de verdenking op hun groepje rustte. Er werd niet over gesproken, maar de gevoelens kwamen tot uiting in een ongewoon afgemeten en terughoudende, beleefde manier van spreken en vonden zo nu en dan een uitbarsting in kibbelpartijtjes om kleinigheden. Het plotselinge verdwijnen van Wood had de spanning voor een ogenblik gebroken, maar toen bekend werd dat hij alleen maar was geschorst wegens wangedrag en niet gearresteerd wegens moord, daalde er weer een zware duisternis van wederzijds wantrouwen op het kleine groepje neer. Natuurlijk voelde Pettigrew de komst van de inspecteur als een opluchting na een ondraaglijke spanning.

Toen Mallett de kamer binnenkwam schrok Pettigrew van het vermoeide uiterlijk van de inspecteur. Er was geen kleur meer op zijn wangen, er lagen donkere kringen onder zijn ogen en zelfs de punten van zijn snor hingen een beetje naar beneden. Het was het gezicht van een man die lange tijd onder grote druk had gewerkt en niet van iemand die zijn werk tot een succesvol einde had gebracht.

'Ik kwam hier om u te zeggen, meneer,' zei Mallett op

een vlakke, nietszeggende toon, 'dat de zaak tegen de N.V. Blenkinsop op grond van de aanklacht in openbare behandeling komt.'

'O!' zei Pettigrew teleurgesteld.

De inspecteur keek hem een ogenblik aan maar liet evenmin iets blijken van hetgeen er in hun beiden omging.

'Zowel de officier van justitie als de verdediging willen dat de zaak zo spoedig mogelijk voor komt, dus is het verwezen naar de rechtbank van Eastbury, die vandaag over een week zitting houdt.'

Pettigrew spitste zijn oren. Eastbury lag in zijn eigen, geliefde zuidelijke arrondissement. Op dat ogenblik leek het werken in zo'n arrondissement hem een paradijs waarvan hij zichzelf domweg had uitgesloten. Als hij maar eens een paar dagen kon wegkomen uit dit verschrikkelijke oord naar de frisse sfeer van de arrondissements-koffiekamer dan zou het leven, dacht hij, wel weer wat draaglijker zijn. Maar Mallett was nog steeds aan het woord.

'Mr. Flack is benoemd tot aanklager,' zei hij. 'Hij heeft geopperd dat het, hoewel er een bekentenis wordt verwacht, toch wenselijk zou zijn als een getuige van het bureau ter zitting aanwezig zou zijn om de stukken, die door de verdediging zijn overgelegd, te verifiëren.' Hij kuchte en voegde er aan toe: 'Mr. Flack dacht dat u er als rechtskundig adviseur misschien de geschikte man voor zou zijn.'

Pettigrew keek Mallett weer aan en deze keer ontdekte hij iets als een knipoogje.

'Heb ik gelijk,' informeerde hij, 'als ik deze regeling een opzet tussen jullie tweeën noem?'

'Nou meneer,' voegde Mallett er aan toe, 'mr. Flack vond dat het arrondissement u de laatste tijd erg had gemist en ik dacht dat u onder de huidige omstandigheden misschien wel blij zou zijn met wat afwisseling.'

'Ik ben jullie beiden zeer dankbaar,' zei Pettigrew. 'En ik zal stellig naar Eastbury gaan, ofschoon mr. Flack even goed weet als ik dat de verklaring door een van de bedienden kan worden afgelegd. Hebt u mij verder nog iets te zeggen, inspecteur?'

'Ik weet niet of u nog iets wilt horen over de zaak Wood, meneer. We zijn nog steeds bezig een paar dubieuze punten tot klaarheid te brengen en ik denk dat ik u binnen een

dag of veertien wel een rapport zal kunnen voorleggen. Maar als u het nu zoudt willen bespreken...'

'Nee,' zei Pettigrew. 'Ik wil er beslist niets over horen, nu niet - en later ook niet, hoewel ik dan geen andere keus zal hebben.'

'In dat geval,' zei Mallett, die er vermoeider uitzag dan ooit, 'heb ik u op het ogenblik niets meer te zeggen.'

'Dat spijt me,' zei Pettigrew en de eerlijke sympathie in zijn toon deed de gereserveerdheid van de inspecteur verdwijnen.

'Ik ben ten einde raad, mr. Pettigrew,' bekende hij, 'echt waar. Die zaak Danville heeft me er onder gekregen zoals geen enkele andere zaak in mijn hele loopbaan. Mr. Jellaby en ik hebben ieder denkbaar onderzoek ingesteld, we hebben ongeveer driekwart van het personeel van het bureau verhoord, velen van hen zelfs twee of drie keer. Er ligt een berg papieren op het politiebureau die ik iedere keer weer doorlees en het leidt allemaal tot niets.'

Pettigrew mompelde enige woorden van deelneming. Hij kon zien dat het de man goed deed zijn gemoed eens lucht te geven.

'Het druist tegen alle logica in,' barstte Mallett uit. 'Daar heb je nou een vrouw die vermoord is op klaarlichte dag in een gebouw dat vol mensen zit. Binnen een paar meter van minstens een half dozijn mensen en er is geen greintje bewijs tegen een van hen. De enige man die bekend staat om zijn misdadige neigingen heeft een volmaakt alibi. De anderen waren allemaal evenzeer in de gelegenheid, maar in geen enkel geval is er ook maar het geringste spoor van een motief te ontdekken.'

'Een motief is natuurlijk de grote moeilijkheid van dit geval,' zei Pettigrew, meer om de conversatie op gang te houden dan om iets origineels aan de discussie toe te voegen. Zijn opmerking had tot gevolg dat de inspecteur weer op gang kwam.

'Iemand wilde miss Danville vermoorden,' zei hij. 'En dat is niet alles. Iemand was van mening dat miss Danville met grote spoed uit de weg geruimd moest worden en nam een kolossaal risico door het te doen. Waarom? Ik zeg u, mr. Pettigrew, ik moet die reden ontdekken en de dader te pakken krijg. Ik moet! Alleen al de gedachte dat die da-

der zich nog op vrije voeten bevindt jaagt me schrik aan.'

'Het is verontrustend,' gaf Pettigrew toe.

Mallett keek hem op een vreemde manier aan.

'Bent u zich ervan bewust, mr. Pettigrew, dat uw eigen leven gevaar zou kunnen lopen?' zei hij.

Pettigrew kon niet nalaten te glimlachen.

'Ik denk niet dat iemand het in zijn hoofd zal halen om mij uit de weg te ruimen,' antwoordde hij.

'Daar zou ik maar niet al te zeker van zijn,' waarschuwde Mallett scherp. 'Miss Danville had veertien dagen geleden hetzelfde kunnen zeggen. Als er een verborgen motief is, wie kan dan zeggen of iemand de misdadiger misschien niet in de weg staat?'

'Het is heel vriendelijk van u om belang te stellen in mijn wel en wee,' zei Pettigrew, 'maar per slot van rekening is er geen reden waarom ik het nu juist zou moeten zijn.'

Malletts tijdelijke animo was verdwenen. Hij stond op en stak hoog boven Pettigrews bureau uit, een vermoeide reus. De ander recht in de ogen kijkend zei hij langzaam: 'Misschien is er toch een reden, mr. Pettigrew!'

Een ogenblik daarna was hij verdwenen.

Enige tijd later kwam miss Brown de kamer binnen met een paar brieven die getekend moesten worden. Pettigrew las ze door en tekende ze zonder iets te zeggen. Terwijl hij dit deed, viel het hem in dat zelfs de betrekkingen tussen hem en zijn secretaresse de afgelopen week minder goed waren geworden. Zij schenen elkaar nu niets anders meer te zeggen te hebben dan wat strikt noodzakelijk was voor het werk. Misschien was het wel goed zo, peinsde hij. Het was altijd fout om persoonlijke en zakelijke betrekkingen door elkaar te halen. Er was een tijd geweest dat hij zich erg had bezig gehouden met de problemen van miss Brown. En nu voelde hij dat het hem echt geen steek meer kon schelen. Het was een opluchting dat die last nu van zijn schouders was genomen. Of toch niet? Hij keek op en zag haar nog steeds aarzelend naast zijn bureau staan.

'Wat is er miss Brown?' vroeg hij vrij scherp.

'Had... had de inspecteur nog iets te zeggen over miss Danville?' stotterde zij.

'Nee,' zei Pettigrew. 'Dat wil zeggen... nee. Hij kwam

over het geval Blenkinsop praten,' voegde hij er niet erg overtuigend aan toe.

Miss Brown die de laatste tijd, zoals hij nu pas ontdekte, erg bleek had gezien, werd nog een graadje bleker.

'O juist,' prevelde zij.

'O ja, dat is waar ook,' vervolgde Pettigrew, 'volgende week ga ik naar de rechtbank van Eastbury. 'Ik zal twee dagen weg zijn of drie, als ik het zo lang kan rekken. U hebt nog steeds een paar dagen verlof staan. Heeft u zin om ze nu op te nemen?'

Miss Brown schudde haar hoofd.

'Dank u, mr. Pettigrew. Ik denk niet dat ik dat doe. Eigenlijk - ik had er al eerder over willen praten - dacht ik erover om die extra dagen bij mijn kerstverlof te voegen.'

'O ja?'

'Ja. En daarna' - zij aarzelde enkele ogenblikken en toen kwamen de woorden snel achter elkaar - 'ik weet nog niet precies wat mijn plannen zijn, maar ik denk wel dat ik bij het bureau weg zal gaan.'

Zo, dus dat was het! Een week geleden zou ze ronduit hebben gezegd: 'Ik ga met Kerstmis met mr. Phillips trouwen.' Nou, dacht Pettigrew knorrig, het staat haar volkomen vrij haar zaken voor zich te houden. Per slot van rekening had hij nooit om haar vertrouwen gevraagd. Hoe het ook zij, hij had toch gedacht...

Hij nam niet de moeite vast te stellen wat hij dan eigenlijk had gedacht. Inplaats daarvan zei hij droog: 'O juist. Ik zal u missen, miss Brown.'

Miss Brown deed haar mond open alsof zij wat wilde zeggen, maar waarschijnlijk dacht zij dat het beter was van niet, want nadat ze een ogenblik besluiteloos was blijven staan, draaide ze zich plotseling om en liep nogal haastig de kamer uit.

De kwestie van haar kerstverlof en wat er daarna ging gebeuren werd tussen hen niet meer aangeroerd.

Het zaaltje van 'Het Blauwe Zwijn' in Eastbury, waar de balie altijd kwam koffie drinken, zou op een vreemde de indruk hebben gemaakt van een doodgewone zaal in een tweederangs provinciehotel, vol met alledaagse mannen, die over het algemeen niet jong meer waren en wier gepraat

over hun werk ook niet bijster belangwekkend was. Maar voor Pettigrew was het, in de gemoedstoestand waarin hij nu verkeerde, zoveel als de hemel. Hij leunde behaaglijk achterover in zijn stoel terwijl hij luisterde naar het voortkabbelen van de gesprekjes over juridische aangelegenheden om hem heen. Zelfs de conversatie van mannen die hij vroeger altijd als vervelend had beschouwd, klonk hem nu als verrukkelijk geestig in de oren.

'Ga jij me morgen voor abortus aanklagen, Johnny?'

'Ja, beste jongen. Ik neem aan dat je zult bekennen.'

'Bekennen! Ik dacht dat je me wilde vertellen dat je geen bewijs kunt aanvoeren. Mijn cliënte is de meest onschuldige, respectabele...'

'Hij was een driftkop! Toen iemand zo brutaal was om te beweren dat het vonnis een beetje streng was, keek hij hem alleen maar aan en zei: "Het is dat de tenlastelegging verkeerd was opgesteld anders had ik de man nog afgeranseld ook!" '

Pettigrew glimlachte. Hij had het verhaal twintig jaar geleden zelf bedacht en het was leuk om te ontdekken dat het nog steeds de ronde deed zonder dat het erg was verdraaid. Hij voelde een hand op zijn schouder en toen hij opkeek zag hij de griffier, die straalde van plezier om het verloren schaap dat weer tot de kudde was teruggekeerd.

'Fijn om je weer te zien, Pettigrew! Pleit jij morgen in die zaak van bigamie?'

'Helaas! Ik kom hier noch om aan te klagen noch om te verdedigen. Eigenlijk ben ik hier onder valse voorwendsels. Op het ogenblik behoor ik tot de laagste orde van de menselijke wezens.'

De griffier trok zijn borstelige wenkbrauwen zo hoog op dat ze elkaar raakten. 'Je wilt me toch niet vertellen dat je bent opgeroepen voor een jury?' vroeg hij ongelovig.

'Nee. Ik had juryleden vergeten. Bovendien staan zij op één lijn met dierlijke wezens te oordelen naar de manier waarop zij worden behandeld. Ik ben het onschadelijke, maar noodzakelijke wezen: getuige. Ik betwijfel of ze me zelfs wel nodig hebben want ik verwacht nauwelijks te zullen worden opgeroepen. Maar in ieder geval zal ik tot mijn schande met jou moeten redetwisten over het bedrag van mijn uitgaven.'

'Ik zal er mijn goedkeuring aan onthouden,' zei de ander vastberaden. 'Maar wat wil je drinken?'

Na het eten ontdekte Pettigrew dat hij zijn vrije dagen niet voor niets kreeg. Flack, de meest systematische van alle mensen, had besloten een bijeenkomst te beleggen met Mallett. En Pettigrew moest er bij zijn. Het was buitengewoon vervelend. Hij luisterde naar Flack die een heleboel defensievoorschriften en aanverwante bepalingen uitlegde die Pettigrew al uit het hoofd kon opzeggen, terwijl Mallett met kennis van zaken de feiten voor zijn rekening nam waarbij hij nauwelijks de stapels papieren die hij meegenomen had, hoefde te raadplegen. Maar midden onder de bijeenkomst gebeurde er iets van geringe betekenis dat toch belangrijke gevolgen zou hebben.

Mallett werd weggeroepen voor een telefoontje en tijdens zijn afwezigheid sneed Flack een bijkomende kwestie aan die Pettigrew beslist niet kon beantwoorden. In een poging om behulpzaam te zijn dook hij in de papieren van de inspecteur met de ijdele hoop de juiste passage in de juiste map te vinden. Nadat hij er een op goed geluk had opengeslagen zag hij stom verbaasd zijn eigen naam, geschreven met keurige hoofdletters, boven aan een bladzij staan.

'PETTIGREW, Francis,' las hij, 'advocaat; ongehuwd; blanco strafregister.' Wat was dat nou? Hij bladerde terug naar het schutblad van de map en ontdekte dat het opschrift luidde: 'De zaak Danville, lijst van personeelsleden.'

'Allemachtig!' mompelde Pettigrew halfluid. 'Dat is ook wat moois!'

'Wat zei je, beste jongen?' vroeg Flack. 'Heb je daar de brief van de vijfde april? Ik weet zeker dat mijn copie onnauwkeurig is.'

'Sorry,' zei Pettigrew, 'maar ik kan hem niet vinden. We zullen moeten wachten tot de inspecteur terug komt.'

Hij kon de verleiding niet weerstaan verder te lezen.

'Geboren 1888; als advocaat toegelaten 1912. Rechtskundig adviseur bij het rijksbureau voor spelden sinds 1 oktober. Betrekking tot de overledene - waarschijnlijk vriendschappelijk. Betrekking tot andere verdachten - hoofdzakelijk negatief, maar duidelijke genegenheid voor *Brown,* Eleanor (zie verder). Vraagteken zetten bij jaloezie jegens *Phillips,* Thomas (zie verder)?'

Werkelijk, dit was te veel! Pettigrew was niet in staat om verder te lezen hoewel er onder zijn naam nog een hele bladzijde volgeschreven was. Vol walging sloeg hij de pagina om zodat hij de krenkende passage niet langer hoefde te zien en las aan de andere kant het volgende: *'Phillips,* Thomas: procureursklerk; weduwnaar; blanco strafregister. Geboren 1890; getrouwd 1916. Sarah Emily Phillips, die stierf 1934. Werkzaam bij mssrs. Mayhew en Tillotson van 1919 tot 1939. Tijdelijk assistent van rijksbureau voor spelden sinds december 1939.'

Tot zover had Pettigrew het gelezen toen Mallett zonder geluid te maken bij de deur verscheen en hij de map haastig en tamelijk schuldbewust dichtdeed en hem wegstopte tussen de andere papieren. Daarna verliep de bijeenkomst vlug. Mallett, die in een ander hotel in de stad logeerde, vertrok onmiddellijk. Zo hij Pettigrews belangstelling voor het dossier van de zaak Danville al had opgemerkt, hij maakte er geen toespeling op. Kort daarna ging Pettigrew naar bed, maar het duurde een tijdje voor hij in slaap viel. Hij ergerde zich ontzettend. Hij ergerde zich over zichzelf omdat hij bezweken was voor de verleiding om te lezen wat kennelijk niet voor zijn ogen was bestemd en hij ergerde zich dubbel over Mallett omdat hij vond dat zijn opmerking een onvergefelijk staaltje van onbeschaamdheid was, dat nergens op sloeg. Maar toen hij wat tot bedaren kwam realiseerde hij zich dat hem nog iets anders in het dossier was opgevallen. Het was des te irriterender omdat hij zich met geen mogelijkheid kon herinneren wat het was. Hij rolde en draaide in zijn bed heen en weer gedurende een tijd die hem een eeuwigheid toescheen. Zijn vermoeide hersens bleven zich maar bezig houden met het probleem en weigerden tot rust te komen. Toen hij tenslotte ontdekte wat hij zocht, bleek het zo'n onbeduidend feitje te zijn dat de moeite die hij zich had getroost om het op te sporen, in geen enkele verhouding scheen te staan tot het resultaat. Hij voelde zich onvoldaner dan ooit maar doordat zijn hersens tot kalmte waren gekomen viel hij tenslotte in slaap.

Pettigrew was de volgende dag vroeg op de rechtbank, op tijd om de hem vertrouwde ceremonie van de opening van de zitting bij te wonen. Hij voelde zich zonderling ongekleed toen hij daar zonder zijn toga in het kleine, hok-

kerige gerechtszaaltje zat, waar hij vroeger zo vaak kwam. Hij ging opzettelijk achteraan op een van de ongemakkelijke banken zitten die voor het publiek bestemd waren, liever dan zich aan te sluiten bij zijn praktiserende confrères vooraan.

Terwijl de openingsformule werd voorgelezen, verwijlden zijn gedachten niet bij het schouwspel voor hem, noch bij de zaak die hem naar Eastbury had gevoerd, maar bij hetgeen hij de vorige avond had meegemaakt. Hoe meer hij er over nadacht - en hij moest er wel aan denken - hoe meer hij geïrriteerd werd. Hij was een man die altijd probeerde eerlijk tegenover zichzelf te staan en daarom dwong hij zichzelf zijn gevoelens te analyseren. Hij kwam spoedig tot de conclusie dat de ware reden van zijn boosheid over een zin, die hem anders alleen maar zou hebben geamuseerd, lag in het feit dat hij van Mallett afkomstig was, een man wiens oordeel en scherpzinnigheid hij tot dusver met reden had gerespecteerd. Sproot zijn bezwaar dan voort, dacht Pettigrew, die onbarmhartig verder groef, terwijl hij met een half oog de rechter gadesloeg die een driekante steek in wankel evenwicht hield op een omvangrijke pruik, sproot zijn bezwaar nu echt voort uit het feit dat er enige waarheid school in de opmerking? Maar als dat zo was... Verduiveld nee! De inspecteur was beslist gek en hij, Pettigrew was een dwaas zich te verbeelden dat Mallett, omdat hij eens meegemaakt had dat hij een vuil zaakje had opgelost, iets meer was dan een doodgewone politieman die ook kon falen. En toen hem het andere geval, dat hem de vorige avond een uur van zijn nachtrust had gekost, nog te binnen schoot, voelde Pettigrew al zijn overdreven bewondering voor hem verdwijnen. Juist oordeel en scherpzinnigheid, zeg dat wel! Wat, die vent kon nog niet eens de juiste feiten te pakken krijgen! Het was al te bar. Het minste dat je van een man van zijn positie mocht verwachten was nauwkeurigheid in eenvoudige details. Als één blik en dan nog wel een heel vluchtige in zijn aantekeningen al genoeg was om je te overtuigen van 's mans grove nalatigheid...! En dat van een hoge functionaris van Scotland Yard! Hij vond dat hij er eigenlijk maar een ingezonden stuk over moest schrijven in de 'Times'.

Dan was er nog een bijkomende reden voor Pettigrews

gevoel van ergernis, dat hij al lang koesterde jegens de schuldige inspecteur. Hij was, zoals hij zich nu pas bewust werd, diep geschokt en van streek door de moord op miss Danville. Hij was er van het begin af aan van overtuigd geweest dat het onderzoek moeilijk zou zijn, maar hij had als vaststaand aangenomen dat het vroeg of laat tot een resultaat zou leiden. Nu was hij daar niet zo zeker van. Zijn geloof in Mallett had een ernstige klap gekregen. Hoe zou een probleem als dit kunnen worden opgelost door een politieman die in staat was zulke kolossale - Pettigrew trok een lelijk gezicht bij dat woord - kolossale blunders te maken?

Toen hij bij deze overweging was aangeland werden zijn gedachten onderbroken door een geroes in de rechtszaal toen de rechter, nadat het openingsceremonieel was verricht, de bank verliet. Toen hij ging zitten realiseerde hij zich pas voor het eerst dat de man die naast hem zat en al enige tijd naast hem had gestaan, niemand anders was dan Mallett.

Deze hebbelijkheid van de inspecteur om zwijgend te verschijnen op plaatsen waar je hem het minst verwachtte, was misschien wel nuttig voor zijn beroep, maar net genoeg om je dood te schrikken. Pettigrew voelde het in de stemming waarin hij verkeerde aan als een belediging, die de maat vol maakte. Malletts gemoedelijk: 'Goede morgen,' werd niet door hem beantwoord.

'Ik hoop dat u goed geslapen hebt, meneer,' vervolgde de man, alsof hij zich had voorgenomen tactloos te zijn.

'Om u de waarheid te zeggen,' zei Pettigrew kortaf, 'dat deed ik niet.'

'Dat spijt me heel erg,' zei Mallett met zijn gewone uitdrukking van ernstige belangstelling. 'Ik kan ook niet zeggen dat ik vannacht veel geslapen heb.'

'O?' Pettigrew voelde niet de minste belangstelling voor het tekort aan slaap van iemand anders op dat moment.

'Nee. En het was ook niet de affaire Blenkinsop die me uit bed hield. Ik moest weer ontzettend veel papieren doorlezen betreffende de zaak Danville.'

Pettigrew zei niets. Mallett kon wat hem betrof papieren doorlezen tot hij een ons woog, vond hij.

'Inspecteur Jellaby heeft er een heleboel werk voor verzet,' vervolgde Mallett. 'Een enorme hoeveelheid werk. Ik

denk dat u gisteravond tussen mijn paperassen wel een heel nuttig lijstje hebt gezien, dat hij heeft samengesteld over het personeel dat bij deze zaak is betrokken.'

'Stilte!' brulde een deurwaarder en Pettigrew, terwijl de gedachten razend snel door hem heen schoten stond net als de anderen op toen de rechter terugging naar de tafel om te beginnen met de zaken van de dag. Vaag voelde hij dat hij zich belachelijk had aangesteld.

'Deed Jellaby dat?' mompelde hij toen zij hun ongemakkelijke zitplaatsen weer innamen. 'Ik heb het maar een ogenblikje gezien en toch durf ik wel te zeggen dat het volkomen onbetrouwbaar is.'

Mallett wierp hem pijnlijk getroffen een onderzoekende blik toe, maar zijn woorden bleven hem in de mond steken toen de griffier de namen van de eerste verdachten oplas.

Drie slungelige jongelui verschenen in de beklaagdenbank en bekenden stuk voor stuk dat zij schuldig waren aan inbraak en diefstal. Toen hun zaak was afgelopen wendde Mallett zich weer tot Pettigrew.

'Dat kan ik niet met u eens zijn meneer,' zei hij. 'Mr. Jellaby mag dan niet erg fijngevoelig zijn, maar ik kan u verzekeren dat zijn werk degelijk is als het op feiten aankomt.'

'En ik kan u verzekeren dat het dat niet is,' antwoordde Pettigrew scherp en negeerde willens en wetens de duidelijke bijbedoeling ten aanzien van Jellaby's gebrek aan fijngevoeligheid. 'Ik zal u een voorbeeld geven. Ik sloeg gisteravond toevallig een blik op de pagina die betrekking had op Phillips en ik zag dat hij had opgeschreven dat mrs. Phillips stierf in 1934. Het is een zeer onbelangrijk punt maar...'

'Het moet stil zijn in de zaal,' klonk een koude en berispende stem van achter de groene tafel en Pettigrew werd er zich van bewust dat hij, die anders de nauwgezetheid in persoon was, een aanklacht wegens bigamie had gestoord.

'Maar ze overleed in 1934,' fluisterde de inspecteur tien minuten later toen de bigamist was afgehandeld. 'Ik gaf Jellaby zelf de datum.'

'Dan gaf u de verkeerde datum. Ze stierf in 1931.'

'1934.'

'1931.'

'Ik verzeker u, meneer, dat ik haar overlijdensakte heb gezien en dat die gedateerd was 12 april 1934.'

'Maar dat is nonsens, inspecteur. Ik weet heel zeker dat haar testament werd geverifieerd in 1931. De procureur kan zich daar toch niet in vergist hebben. Ik zal u zijn brief laten zien... O, hemel, hij roept nu onze zaak af.'

De zaak Blenkinsop duurde ondanks de bekentenis langer dan drie kwartier. Het had heel goed nog langer kunnen duren. Flack, die aanklager was, moest er eerst een tamelijk ongelovige rechter van overtuigen dat er zoiets als een rijksbureau voor spelden bestond en hem op de hoogte brengen van alle ter zake dienende reglementen en bepalingen voor zij zich konden bezig houden met de vrij eenvoudige feiten van de zaak. Door de nogal saaie manier waarop hij het een en ander naar voren bracht werd de zitting er niet levendiger op. De verdediging was in handen van Babbington, de meest in de mode zijnde en duurste advocaat van het arrondissement en hoewel hij de verzachtende omstandigheden in enkele zinnen had kunnen samenvatten, slaagde hij erin zijn pleidooi uit te spinnen tot twintig minuten. Babbington liet zich er altijd op voorstaan dat hij zijn cliënten waar gaf voor hun geld en in deze zaak bracht zijn langademigheid de hoogte van zijn honorarium terug tot het zeer redelijke bedrag van honderdvijftig gulden per minuut. De kosten van de verdediging en de uiteindelijke boete die de beklaagde werd opgelegd had bij elkaar geteld tot gevolg dat zijn aanslag in de vermogensaanwasbelasting met een niet gering bedrag zou moeten worden verminderd.

Intussen waren de gedachten van de politieman die met het onderzoek belast was geweest en de getuige à charge die naast hem zat, mijlen ver verwijderd van de zaak waarvoor zij eigenlijk waren gekomen. Zou een van hen opgeroepen zijn om getuigenis af te leggen, dan zou hij een bijzonder onverschillige indruk hebben gemaakt in de getuigenbank. Pettigrew was aan het puzzelen over een probleem dat op het eerste gezicht volkomen onbelangrijk had geleken en dat hij, als het alleen aan hem had gelegen, waarschijnlijk van zich afgezet zou hebben als zijnde een onverantwoordelijke dwaling van een doorgaans betrouwbaar procureur. Maar hij was er zich van bewust dat Mallett, die anders zo stoer en onbeweeglijk was, op het ogenblik zat

te trillen van nauwelijks onderdrukte opwinding. De opwinding was aanstekelijk, hoewel hij niet wist wat daarvan de oorzaak was. Er hing iets in de lucht, iets dat voor hem belangrijker was dan alle rijksbureaus bij elkaar.

Hij merkte dat hij zelf ook begon te trillen. Wat voerde Mallett in zijn schild? Zou er dan nooit een eind komen aan die stomme zaak?

Geen arrestant wachtte ooit met meer spanning op het vonnis dan Pettigrew en Mallett in dit geval, maar toen de rechter tenslotte uitgesproken was, had geen van hen er ook maar het flauwste idee van wat zijn beslissing was geweest. De laatste woorden waren nog maar net verklonken toen de inspecteur zijn metgezel bij de arm greep, zodat Pettigrew bijna een schreeuw gaf van pijn.

'U had het daarnet over een brief, mr. Pettigrew,' fluisterde hij schor. 'Was dat de brief die u liet zien aan miss Danville de avond voor zij werd vermoord?'

'Ja.'

'En stond daarin dat mrs. Phillips was overleden in 1931?'

'Ja.'

'En dat vertelde u ook aan mrs. Hopkinson?'

'Ja, maar wat...'

'De schakel, meneer. Ik weet nog niet wat het heeft te betekenen, maar ik geloof dat ik het tenslotte toch heb gevonden. De schakel waarnaar ik al een hele tijd loop te zoeken!'

De pijn scheen Pettigrew plotseling helderziend te hebben gemaakt.

'Allemachtig, inspecteur, ik geloof dat ik het begrijp!' riep hij uit. 'Als er één manier is om er achter te kunnen komen, dan is het deze! Maar zou het kunnen? Dat moeten we nu uitzoeken!'

Hij bekommerde zich niet in het minst om de etiquette in de rechtszaal en stommelde luidruchtig weg, terwijl hij de inspecteur met zich meesleepte. In de gang zagen ze Flack op hen af komen. Zijn gezicht dat op een uil leek, droeg een zelfvoldane uitdrukking.

'Nou Pettigrew,' begon hij, zodra hij hem in het oog kreeg, 'dat was niet slecht hè? Vind je ook niet? Een beetje link, al die voorschriften maar ik denk niet dat ik veel steken heb laten vallen.'

'Over steken gesproken, beste jongen, ik heb er geen steek van gehoord.'

'Weet je, ik dacht nog een ogenblik dat de rechter ontspoorde toen hij het over paragraaf 2 AC had, maar ik denk dat ik het nog heb weten te...'

'Hoor eens,' zei Pettigrew hem zonder plichtplegingen in de rede vallend, 'was je procureur voor je bij de rechtbank kwam?'

'Of ik... Wat is dat nou voor een vraag... natuurlijk ben ik procureur geweest, heel wat jaren nog wel.'

'Een actieve procureur, die testamenten verifieerde voor de mensen en dat soort dingen meer?'

'Een zeer actieve procureur, dat verzeker ik je.'

'Weet je hoe je een testament moet verifiëren? Heb je het vaak gedaan?'

'Natuurlijk heb ik dat. Tientallen malen, mag ik wel zeggen. Maar wat heeft dit allemaal te betekenen, Pettigrew? Je ziet er nogal verhit uit.'

Pettigrew duwde hem voor zich uit naar de garderobe, zonder te antwoorden.

'Ik hoop dat je me niet zult vragen je executeur te worden,' ging Flack verder, terwijl hij zijn pruik afzette. 'Want ik denk inderdaad...'

'Ik ga je niet vragen mijn executeur te worden. Ik vraag zelfs niet of je wilt denken. Ik ga je iets vragen dat helemaal niet moeilijk is. Alles wat de inspecteur en ik van je vragen is een volmaakt eenvoudig moordzaakje op te lossen, waar we ons de laatste twee weken suf over hebben gepiekerd.'

HOOFDSTUK 18

Uiteenzetting in Marsett Bay

'Een mens is,' zei Pettigrew verontschuldigend, 'soms zo verschrikkelijk stom.'

Inspecteur Jellaby mompelde een beleefde ontkenning.

'Verschrikkelijk stom,' herhaalde Pettigrew. 'Na dertig jaar achter de balie dacht ik dat ik net zoveel van mijn vak wist als wie dan ook. Eigenlijk denk ik dat nog. Maar ik heb me tot nu toe nooit gerealiseerd wat een uiterst gespecialiseerd vak het was. Ik voel me als een soort chauffeur die niets afweet van de motor van zijn wagen en verbaasd staat te kijken bij dingen die doodgewoon zijn voor elke monteur. Ik mag dan wel het een en ander van de wet afweten, maar hier sta ik voor een onderdeel van de wet dat eenvoudigweg een gesloten boek voor me is.'

'Luister eens even, meneer,' zei Jellaby nogal bars. 'Het is nou allemaal wel erg mooi dat gepraat van u over gesloten boeken en zo, maar deze hele zaak is nog steeds een gesloten boek voor mij. Ik kreeg vanmorgen het telegram van mr. Mallett. Ik arresteerde Phillips binnen het uur. Ik heb een verklaring van hem gekregen waar ik geen touw aan vast kan knopen behalve dan dat het neerkomt op een bekentenis van de moord. Maar ik tast nog steeds in het duister. Waarom heeft Phillips miss Danville vermoord?'

'Hij vermoordde haar omdat zij in het Chalkwood-krankzinnigengesticht was gelijk met wijlen mrs. Phillips,' zei Mallett.

'Maar dat wisten we toch,' protesteerde Jellaby. 'Dat wisten we al lang. Waarom zou dat een motief voor moord zijn?'

'De moeilijkheid was,' zei Pettigrew, 'dat mrs. Phillips niet werd verondersteld daar te zijn op die tijd. Eigenlijk hoorde zij toen nergens te zijn.'

Jellaby keek wanhopig van de een naar de ander. 'Wil een van jullie me misschien vertellen hoe dit allemaal in elkaar zit?' riep hij uit.

Pettigrew keek vragend naar Mallett.

'Ik denk dat u dat maar moest doen, meneer,' zei de laat-

ste. 'Niettegenstaande al uw gepraat over stom en zo, denk ik dat u toch beter weet hoe de vork in de steel zit dan ik.'

'Goed dan. Ik zal mijn lezing houden met het zelfvertrouwen van de student die juist is voorbereid door een goede repetitor - in dit geval mr. Flack, die net als ik chauffeur is maar het voorrecht had in de leer te zijn geweest als monteur. Laat me de juridische kant eerst maar eens behandelen en dan kijken hoe deze van toepassing kan worden gebracht op de feiten. Om te beginnen, hebt u er enig idee van wat er gebeurt als u doodgaat?'

Inspecteur Jellaby's mond viel open en zijn eerlijke gezicht werd tamelijk rood bij deze onverwachte vraag.

'Neemt u me niet kwalijk. Ik had er eigenlijk bij moeten zeggen dat ik uitsluitend over wereldse zaken spreek. Ik ga ook uit van de veronderstelling dat u wat eigendommen hebt, groot of klein, om aan iemand of aan verschillende personen na te laten.'

'O, als u dat bedoelt, meneer,' zei Jellaby. 'Ik heb een testament waarin ik alles aan mijn vrouw vermaak. Mr. Cartwright, de procureur hier, heeft alle papieren en ik neem aan dat hij, als mijn tijd gekomen is, al het nodige zal doen.'

'Juist. Ik verkeer in dezelfde positie, behalve dan dat er in mijn geval geen vrouw is. En noch u, noch ik hebben er het flauwste idee van wat dat nodige eigenlijk is. Uw procureur geeft u of liever uw weduwe, papieren om te tekenen en formulieren om in te vullen en te zijner tijd overhandigt hij de activa en passiva waaruit de nalatenschap bestaat, verminderd met het bedrag dat door de staat wordt genomen in de vorm van successierechten, zijn eigen kosten en uitgaven en eventuele legaten die u hebt geschonken aan het plaatselijk asiel, de duivenfokkers-weldadigheidsvereniging of wat dan ook. Hoe het precies gedaan moet worden is zijn zaak. U verlaat zich op hem om de zaak voor elkaar te maken en voor iemand die opgeleid is in een procureurskantoor is het een eenvoudige routine-aangelegenheid. Hier mag ik u er misschien aan herinneren dat Phillips werd opgeleid in een procureurskantoor.'

'Ik had verwacht dat we al eerder bij hem zouden zijn aangeland meneer,' zei Jellaby.

'Het spijt me dat ik u teleur moet stellen, maar we heb-

ben nog steeds niet vastgesteld wat dat nodige waarover u daarnet zelf sprak, wel is. Ik zal het zo kort mogelijk maken en al die ontelbare complicaties die zich kunnen voordoen, maar die in dit geval niet ter zake doen, achterwege laten. Mr. Flack heeft mij wat dat betreft niets bespaard mag ik wel zeggen. Ik ga dus uit van de simpele veronderstelling dat een vrouw een testament maakt en daarin alles nalaat aan haar echtgenoot, die ook de enige executeur is; de nalatenschap bestaat uit goederen en aandelen en de gewone kleinigheden die de meeste mensen doorgaans hebben. Wat moet de echtgenoot doen om het geld in handen te krijgen? Het is werkelijk heel eenvoudig. Allereerst moet hij de gieren van de belasting tevreden stellen. Dus maakt hij eerst een lijst van het totaal aan goederen en bezittingen van de overledene, terwijl hij bij iedere post de werkelijke waarde aangeeft. Dit vat hij kort samen op een formulier dat officieel bekend staat als A - 7, maar in procureursjargon beëdigde schriftelijke verklaring voor de belastingen, wordt genoemd. Ik heb hier een van die toverformulieren,' ging Pettigrew verder, terwijl hij een formulier van acht pagina's tevoorschijn haalde, gedrukt op stevig blauw papier. 'Ik nam er een mee van een van mijn ex-cliënten in Eastbury, tot zijn grote verbazing. Het stemt, tussen haakjes, plechtig om te bedenken dat er op ons allemaal zo'n formulier ligt te wachten. Zelfs lui die dik in de centen zitten zullen vroeg of laat het onderwerp zijn van een beëdigde schriftelijke verklaring voor de belastingen - en hoe meer geld zij hebben, hoe ingewikkelder de verklaring zal zijn. Het grootste gedeelte van het formulier, dat zult u zien, is bestemd voor opsommingen - er is veel ruimte opengelaten waarin bezittingen van elke soort of aard kunnen worden omschreven ten bate van de belastinggaarders. Er zullen een heleboel witte plekken zijn als die van mij zal moeten worden ingevuld. De verklaring zelf beslaat maar twee pagina's en heeft slechts zeventien paragrafen.

'Ik ga nu de ter zake dienende gedeelten voorlezen. Wees moedig. Het zal niet lang duren en om het een beetje aantrekkelijker te maken zal ik de ware namen en bijzonderheden inlassen.

' "Betreffende de nalatenschap van wijlen Sarah Emily Phillips:

' "Ik, Thomas Phillips, wonend op dat en dat adres, verklaar het volgende onder ede:

' "I. Ik wens te verkrijgen een verklaring die nodig is voor het gerechtelijk geverifieerd afschrift van het testament van voornoemde Sarah Emily Phillips, overleden de 19de september van het jaar negentienhonderdeenendertig op de leeftijd van..." '

'Maar dat is niet waar...' wierp Jellaby tegen.

'De studenten worden verzocht de lector niet te interrumperen. Ik was juist aangeland bij zoiets fijns als "haar domicilie hebbend in dat deel van Groot-Brittanië dat bekend staat als Engeland". Nou ja, dat slaan we over. Tot zover dus dit fraaie stukje literatuur. Wat krijgen we nu? Als hij met de belasting in het reine is, stuurt onze diepbedroefde heer het oorspronkelijke testament van de overledene naar het Registratiekantoor voor testamenten gelijk met de afrekening naar behoren gekwiteerd door de belastingen en,' Pettigrew haalde weer een ander, maar nu kleiner formulier te voorschijn, 'de beëdigde verklaring van de executeur. Hier is-ie. Deze keer maar vijf paragrafen en ik zal jullie er vier besparen:

' "Betreffende de nalatenschap van wijlen Sarah Emily Phillips.

' "Ik, Thomas Phillips etc. etc. verklaar het volgende onder ede:

' "1. te geloven dat het stuk hierbij gevoegd en door mij gemerkt 'T.P. 1' bevat het getrouwe en oorspronkelijke testament van Sarah Emily Phillips wonende op dat en dat adres, overleden op de 19de september van het jaar negentienhonderdeenendertig in het Bloomington-ziekenhuis te Herts." '

'Maar dat is niet waar...' zei Jellaby weer. 'Ze stierf op de 12de april 1934.' Hij keek naar Mallett omdat hij een bevestiging verwachtte.

Mallett grinnikte.

'Ik denk dat je het mr. Pettigrew beter op zijn eigen manier kunt laten vertellen,' zei hij.

'Ik ben u zeer dankbaar, inspecteur, dat u probeert de orde te houden in de klas. Niettemin, om het onbehoorlijke ongeduld van mijn gehoor niet langer op de proef te stellen, ben ik bereid te onthullen dat hij volkomen gelijk heeft.

Mrs. Phillips stierf, zoals haar overlijdensakte bevestigt, op de 12de april 1934. Maar - en dit is het punt waar het om gaat - de documenten die betrekking hebben op haar nalatenschap, die op dit ogenblik berusten bij het voornaamste Registratiekantoor voor testamenten "voor dat gedeelte van Groot-Brittannië dat bekend staat als Engeland", luiden precies zoals ik jullie zoëven heb voorgelezen.'

'U wilt me toch niet vertellen, meneer, dat Phillips het testament van zijn vrouw liet verifiëren terwijl zij nog in leven was?'

'Dat is nu precies wat ik bedoel. Strikt genomen zijn we aan het Registratiekantoor nog niet toe, maar ik kan de gang van zaken verder wel in het kort vertellen. Als ze de papieren krijgen die ik daarnet noemde, ogenschijnlijk tot in de puntjes in orde, bekrachtigd door eden en verklaringen en met de zegen van de belastingen en dit allemaal onder de naam van een eerbiedwaardige procureursfirma, verstrekt het Registratiekantoor een gerechtelijk geverifieerd afschrift van het testament. En waarom ook niet? Ik weet zeker dat ik het in hun plaats ook zou doen. Die mensen hebben het druk en ze kunnen hun tijd niet verdoen met snuffelen in krankzinnigengestichten om te zien of de een of andere arme ziel daar nog steeds is blijven hangen terwijl er wordt verondersteld dat zij onder de grond ligt. Ze houden het testament in hun bezit, maar zenden de executeur een keurige, kleine foto-copie en een document, dat door mensen die het weten kunnen, de akte van testamentregistratie wordt genoemd. Als hij dit eenmaal in handen heeft is er geen wolkje meer aan de lucht voor onze vriend. Het is alles wat hij nodig heeft om zich meester te maken van de goederen waaruit de nalatenschap bestaat. Krachtens deze akte worden de goederen en aandelen van de overledene op zijn naam overgeschreven, geld op haar bankrekening wordt overgeschreven op zijn rekening enzovoorts. Maar er is een nogal belangrijke uitzondering op die regel. Het is er een die een strop werd voor Phillips.'

'Wat is dat dan?'

'Die uitzondering is - of liever gezegd zijn - levensverzekeringsmaatschappijen. Ik veronderstel dat hun werk hen bijzonder argwanend en cynisch maakt, maar een feit is het dat zij, vóór zij uitbetalen, niet alleen het geverifieerde af-

schrift van het testament, maar ook de overlijdensakte eisen. En dat was natuurlijk het enige stukje papier dat Phillips niet op tafel kon leggen. Dus toen hij aan het werk toog om de bescheiden erfenis van zijn vrouw in de wacht te slepen, moest hij afstand doen van de kleine, maar aardige som van vijfduizend gulden, waarvoor zijn vrouw was verzekerd. Dat is de verklaring van een kleinigheid die me altijd al heeft bezig gehouden sinds ik een paar amateuristische onderzoekingen op eigen houtje heb verricht in de zaak Phillips. Zonder nu bepaald zover te willen gaan als mrs. Hopkinson - tussen haakjes ik vind dat we haar allemaal een ridderlijk excuus verschuldigd zijn - stond ik een beetje sceptisch tegenover Phillips en toen de dame die hij tot zijn tweede vrouw wilde maken me vragen begon te stellen over een levensverzekering werd ik gealarmeerd. Ik won inlichtingen in en daarop kwam een antwoord binnen. Mrs. Phillips was volkomen volgens de regels verzekerd geweest, maar de polis had men inmiddels vervallen verklaard omdat de premie niet op tijd betaald was. Dat voldeed me aanvankelijk, maar toen ik er later nog eens over nadacht vond ik het nogal raadselachtig. Het scheen echt niet overeen te stemmen met het karakter van een man die had laten blijken dat hij zoveel prijs stelde op verzekeringen. Nu kennen wij de reden. Niemand gaat door met het betalen van premies voor een polis waarop hij nimmer een uitkering kan krijgen.'

Inspecteur Jellaby zuchtte diep.

'Nou, ik heb in ieder geval iets geleerd,' zei hij. 'Laten we nu eens kijken of dit allemaal klopt.'

'Het klopt als een bus,' zei Mallett. 'Phillips is getrouwd met een dame die een beetje geld van zichzelf heeft... niet veel, maar misschien duizend of vijftienhonderd gulden per jaar. Zij maakt een testament ten gunste van hem. Later wordt zij niet goed bij haar hoofd en wordt in Chalkwood opgenomen.'

'Als vrijwillig patiënt,' viel Pettigrew in. 'Ze was niet officieel krankzinnig verklaard, want anders zou de raad van toezicht haar zaken hebben behartigd en dan had deze bedriegerij nooit kunnen gebeuren.'

'Juist. Zij gaat naar Chalkwood, een particuliere instelling, in stand gehouden door de liefdadigheid, waar de ver-

pleegprijs laag wordt gehouden voor hen die niet zoveel kunnen betalen.' Hij wendde zich tot Pettigrew. 'Wat gebeurt er precies met haar geld, als ze daar is?'

'Ik kan die vraag wel beantwoorden. De rechtbank heeft een afdeling die zich met dat soort dingen bezighoudt. Phillips zal zich daar hebben vervoegd en zich tot curator van zijn vrouw hebben laten benoemen. Dit was de enige manier om aan het geld te komen. Hij zal ieder jaar een geverifieerde afrekening hebben moeten inzenden waaruit bleek dat hij het gebruikte voor haar onderhoud, hetgeen een man als hij is slecht moet hebben gesmaakt - en natuurlijk kon hij niet aan het kapitaal komen terwijl zij nog in leven was.'

'Terwijl zij nog in leven was. Jawel. En dan, in september 1931, is Phillips, net als zovele anderen in die dagen, verschrikkelijk om geld verlegen. Hij vindt dat hij het kapitaal van zijn vrouw best zou kunnen gebruiken, dus gaat hij te werk volgens het pas besproken schema om te doen geloven dat zij dood is.'

'Zou de afdeling die u daarnet noemde, genoegen hebben genomen met de akte van testament-registratie, mr. Pettigrew?'

'Vast en zeker. Het Registratie-kantoor voor testamenten vormt ook een essentieel onderdeel van het Koninklijk Hof van Justitie. Het is één pot nat. Ik denk dat hij weer een beëdigde verklaring heeft moeten overleggen om van het curatorschap ontheven te worden, maar wat betekenden een paar simpele beëdigde verklaringen meer of minder voor onze mr. Phillips?'

'Heel goed,' ging Mallett verder. 'Dan sterft zij twee en een half jaar later werkelijk en dan ziet het er naar uit dat de zaak is afgedaan. Hij heeft haar geld een beetje eerder gekregen dan normaal - dat is het enige wat er is gebeurd. Het was alleen maar pech voor hem dat een van de patiënten van het ziekenhuis in de tijd dat zij werd verondersteld dood te zijn, toevallig miss Danville was.

'Jaren later ontmoet Phillips in Marsett Bay weer een jonge vrouw met wat geld van zichzelf en hij denkt dat dit een zeer goede gelegenheid is voor een tweede huwelijk. Alles schijnt van een leien dakje te gaan maar dan komt het toeval om een hoek kijken.

'De beste vriendin van de jonge vrouw is diezelfde miss Danville. Miss Danville's geheugen is niet zo goed, tenzij er iets gebeurt dat het een beetje opfrist. En het valt te begrijpen dat zij hem nooit in verband brengt met de Sarah Phillips die zij in Chalkwood heeft gekend, voor zover zij zich haar bestaan tenminste nog herinnert. Phillips heeft er natuurlijk geen idee van dat zij daar ooit is geweest.'

'Maar zo heeft hij het ons nooit verteld,' zei Jellaby.

'Nee, dat heeft ie zeker niet. En juist het feit dat hij zo'n duidelijke leugen vertelde, bracht mij er toe hem te verdenken. Als miss Danville hem had verteld dat zij in een krankzinnigengesticht was geweest met zijn vrouw, die daar nog wel is gestorven, waarom zou zij de lasterpraat van mrs. Hopkinson dan hebben geloofd? Phillips gleed daar even flink uit, maar ik ben pas veel later over dit punt gaan nadenken. Dat voert mij dus naar de avond vóór de moord op miss Danville. U zult u herinneren wat er gebeurde. Als gevolg van de bewering van mrs. Hopkinson dat Phillips getrouwd was, raakte miss Danville zo overstuur dat mr. Pettigrew het nodig vond om haar zwart op wit te bewijzen dat mrs. Phillips dood was. Hij liet haar een brief zien die bevestigde dat mrs. Sarah Emily Phillips was gestorven in september 1931. De uitwerking op haar was zeer hevig en nogal verrassend.'

'Dat wás het zeker,' zei Pettigrew.

'Ik denk dat we gemakkelijk kunnen raden wat haar op dat ogenblik door het hoofd ging. Voor het eerst realiseerde zij zich dat wijlen mrs. Phillips niemand anders was dan Sarah Phillips, een goede bekende van haar en ze zag tot haar verbazing dat die vrouw werd verondersteld te zijn gestorven op een tijdstip waarop deze Sarah, zoals zij wist, nog leefde. Natuurlijk wist zij niet wat wij nu allemaal weten, maar zij wist genoeg om ervan overtuigd te zijn dat er iets helemaal niet klopte en dat zij iets heel ergs had gedaan door miss Brown aan te moedigen met deze man te trouwen. Waarschijnlijk zal haar eerste ingeving zijn geweest miss Brown zo gauw mogelijk alles te vertellen.'

'Maar ze kon het niet vertellen want miss Brown was er niet,' zei Pettigrew. 'En dus was haar volgende ingeving het mij te vertellen, maar helaas, ik wou niet luisteren.'

'Zo is het. Maar hoe stond het nu met Phillips? Hij was

natuurlijk niet in de kamer toen mr. Pettigrew de brief aan miss Danville liet zien. Hij kwam precies op tijd om haar uitbarsting te horen toen Rickaby's dronkemans stompzinnigheid, gevoegd bij de schok die zij al had gekregen, haar ineenstorting ten gevolge had. Hij hoorde toen voor het eerst dat zij in hetzelfde gesticht was geweest als zijn vrouw en in dezelfde tijd. Dat moet een flinke klap voor hem zijn geweest. Maar geen fatale klap. Die kwam pas later op de avond toen mrs. Hopkinson naar hem toekwam om hem excuus te vragen voor het feit dat zij hem had belasterd. Herinnert u zich nog wat zij daarover tegen ons zei? "Ik vertelde hem ronduit wat ik had gezegd en hoe ik nu wist dat het niet waar was en *dat miss Danville het ook wist.*" "Hoe wist zij dat?" Ik hoor het Phillips vragen. En het antwoord was: omdat mr. Pettigrew haar een brief had laten zien van de procureur van wijlen mrs. Phillips die daarin haar dood bevestigde. Je kunt je Phillips' gedachten voorstellen toen hij die avond naar bed ging. Hij wist natuurlijk dat de datum van haar dood, die hij in de beëdigde verklaring voor de belasting had opgegeven, in de brief zou staan. Hij wist ook dat miss Danville de enige was die besefte dat het een valse datum was. Het lag voor de hand dat zij aan miss Brown zou vertellen wat zij had ontdekt. Als hij haar niet uit de weg kon ruimen vóór zij met miss Brown zou spreken was zijn kans op een prettig huwelijk verkeken en kon hij er op rekenen dat hij een lange gevangenisstraf wegens meineed moest uitzitten.

'Het geluk was met hem. Miss Danville was te ziek om de volgende morgen met iemand te praten, maar later op de dag kwam zij gewoon op kantoor. Ze probeerde iets tegen mr. Pettigrew te zeggen maar hij weerde haar, wat te begrijpen was, af. Phillips wist wanneer hij miss Brown kon verwachten, omdat zij de tijd van haar aankomst had getelegrafeerd. Dank zij Wood en de andere samenzweerders wist hij tot op de minuut nauwkeurig wanneer hij miss Danville alleen in het keukentje kon aantreffen en wanneer er niemand was in dit gedeelte van het gebouw. Door het raam van zijn kantoor keek hij uit naar de komst van miss Brown. Toen sloop hij weg naar haar kamer en hield haar enkele ogenblikken aan de praat. Dit had het tweeledige doel zichzelf er van te overtuigen dat zij nog niets

had gehoord over de gebeurtenissen van de vorige avond en haar te verhinderen met miss Danville te spreken. Daar vandaan ging hij naar het keukentje ernaast. Toen de ketel begon te koken wachtte hij daar miss Danville op met de priem in zijn hand. Indien zij enig geluid zou maken als hij haar stak, dan zou het gefluit haar kreten overstemmen. Hij stak maar één keer, omdat de tijd drong, maar het bleek voldoende. Toen haastte hij zich naar zijn eigen kamer, terwijl hij de keukendeur achter zich op slot deed.'

Mallett hield ineens op en gaf een ruk aan de punten van zijn snor. 'Ik denk dat dit alles is,' zei hij tenslotte. Er heerste een ogenblik stilte in de kamer.

Toen nam Pettigrew het woord. 'Ja,' zei hij langzaam, 'dat is alles voor zover het Phillips betreft, die ellendige kerel. Wat ik zeggen wou, denken jullie dat hij ook van plan was zich van miss Brown te ontdoen als ze eenmaal met hem getrouwd was en een levensverzekering had gesloten?'

'Dat weet ik niet zeker,' zei Mallett. 'Maar ik zou zeggen dat het erg waarschijnlijk was. Er bestaat zoiets als de honger die al etende groter wordt en een succesvolle moordenaar is een gevaarlijke echtgenoot, in het bijzonder als hij geinteresseerd is in levensverzekeringen.'

'Ja,' zei Pettigrew. 'En die vijfduizend gulden van de Empyrean zaten hem ook nog dwars, dacht ik net,' vervolgde hij. 'Weet miss Brown nog niet dat hij is gearresteerd?'

'Nee,' zei Jellaby.

'Ik ben bang dat het een harde slag voor haar zal zijn.'

Het drong eensklaps tot Pettigrew door dat Mallett hem erg strak zat aan te kijken.

'Dat denk ik ook wel, mr. Pettigrew,' zei hij. 'Ik dacht dat u het misschien wel prettig zou vinden om haar het nieuws zelf voorzichtig mee te delen. Per slot van rekening weet een mens maar nooit waar zijn geluk ligt, nietwaar?'

'Wat verdraaid onbeschoft!' zei Pettigrew en hij liep vlug het politiebureau uit.

HOOFDSTUK 19

Besluit

Pettigrews kamer op het bureau bood, toen hij binnenkwam, de hem zo vertrouwde onaangename aanblik. Er lagen drie of vier nieuwe dossiers op hem te wachten. Een verzameling keurig getypte briefjes van miss Brown liet hem weten dat verschillende mensen tijdens zijn afwezigheid hadden opgebeld en hem wensten te spreken zodra hij terug was. Een van de briefjes, dat heel attent in rood was getypt, vermeldde dat de directeur hem zo gauw mogelijk wilde spreken over een dringende zaak. Pettigrew schoof ze aan de kant en staarde met zijn kin in zijn handen naar de tegenovergestelde muur. Hij zat daar onbeweeglijk gedurende ongeveer tien minuten.

Iemand die hem daar zo had zien zitten zou hebben gezegd dat hij diep in gedachten was. Maar in werkelijkheid was zijn geest op dit ogenblik zo volkomen leeg als die nog nooit in zijn hele leven was geweest. Het was alsof zijn hersens, nu zij voor een taak stonden waarvoor zij terugdeinsden, weloverwogen in staking waren gegaan. Als er iets was waarop Pettigrew zich beroemde, dan was het zijn vermogen tot eerlijke, en als het nodig was, onbarmhartige zelfkritiek. Maar nu had zijn kracht hem in de steek gelaten. Hij kon er zichzelf niet toe brengen om de emoties te peilen die hij vaag op de achtergrond van zijn bewustzijn voelde. Die weg, daar was hij zich van bewust, zou leiden tot pijn en belachelijkheid, die hij niet zou kunnen verdragen. Het was veel makkelijker om naar de muur te zitten staren en aan helemaal niets te denken.

Tenslotte ging hij recht overeind zitten in zijn stoel. Hij gaapte, keek op zijn horloge en was verbaasd toen hij zag hoe laat het was. En haastig, of hij bang was dat hij weer van gedachten zou veranderen, drukte hij op het knopje van de elektrische bel op zijn bureau.

'Het is beter deze zaak maar meteen af te handelen, denk ik,' mompelde hij. Miss Brown kwam de kamer binnen, wenste hem beleefd goede middag en ging zitten op de stoel waar ze altijd zat, met haar steno-bloc op haar knie en haar potlood klaar om te gebruiken. Het had best een

doodgewone middag op kantoor kunnen zijn, peinsde Pettigrew en hij kreeg een vreemd gevoel van spijt als hij dacht aan de zorgeloze dagen toen hij pas in Marsett Bay was. Ze zag er net zo keurig en bedaard uit als anders, merkte hij op en zeker niet bleker dan zij was geweest toen hij naar Eastbury ging.

'U kunt uw potlood en papier wel wegleggen, miss Brown,' zei hij op een toon die veel barser klonk dan hij van plan was geweest. 'Ik ben bang dat ik nogal ernstig nieuws voor u heb.'

Ze hief snel haar hoofd op, keek hem recht in de ogen en weer onderging haar hele gezicht een verandering door die prachtige ogen.

'Voor mij?' vroeg ze.

'Ja. Uw... eh, mr. Phillips werd vanmorgen gearresteerd.' Haar zelfbeheersing is bewonderenswaardig, dacht Pettigrew. Behalve een plotseling stokkende adem gaf zij geen teken van emotie.

'Hij werd gearresteerd wegens moord op miss Danville.'

'Ja. Daarom was het natuurlijk.' Zij sprak zeer rustig, bijna fluisterend. Zij keek nu de andere kant op en Pettigrew kreeg de indruk dat zij meer tot zichzelf sprak dan tot hem.

'Ik vrees dat dit nogal een schok voor u moet zijn,' ging hij door. Ze hield zich goed, zei hij bij zichzelf en hij moest er haar eigenlijk dankbaar voor zijn. Hij had sinds Marsett Bay voor zijn leven genoeg van vrouwelijke emoties.

Tegelijkertijd bekroop hem echter toch een vaag gevoel van teleurstelling. Het meisje mocht toch wel een beetje meer emotie tonen. Het was onnatuurlijk! Hij was op alles voorbereid geweest maar niet op deze matte kalmte. Hij moest opeens denken aan een uitdrukking die hij wel eens had horen gebruiken bij een toneelstuk: 'De scène werd erg mat gespeeld.'

Miss Brown sprak weer en zo te horen scheen zij haar woorden met zorg te kiezen.

'Ja,' zei ze langzaam, 'het is een schok - een schok voor ons allemaal denk ik. We... we kenden hem allemaal zo goed, is het niet? Maar per slot van rekening is dit beter dan dat de moordenaar van die arme miss Danville' - voor het eerst trilde haar stem een beetje - 'ongestraft op vrije

voeten zou blijven. Dat had ik niet kunnen verdragen.'

Pettigrew kon niet voorkomen dat zijn stem een beetje scherp klonk. 'Ik vind u een merkwaardige jonge vrouw,' riep hij uit. 'Tenslotte was deze man toch. . .'

Hij zweeg en had een hekel aan zichzelf omdat hij zich ertoe had laten verleiden nu juist datgene te zeggen wat hij niet van plan was geweest. Maar zij scheen geenszins beledigd.

'Ik hield niet van hem, weet u, mr. Pettigrew,' zei ze erg helder en duidelijk. 'Dat heb ik nooit gedaan.'

'Dat zou je haast wel zeggen,' antwoordde hij scherp. 'Maar u was toch van plan met hem te trouwen en ik zou denken. . .'

Welk belachelijk argument wilde hij nu aanvoeren? vroeg hij zichzelf hulpeloos af.

'Nee,' zei miss Brown erg vastberaden. 'Ik was niet van plan met hem te trouwen. Hij was van plan met mij te trouwen, maar dat is niet hetzelfde, nietwaar?'

Pettigrew leunde achterover in zijn stoel.

'Dit,' zei hij, 'is bijzonder interessant.' Zijn stem - zo droog en zakelijk als maar mogelijk was - verborg het geheel onlogische jubelende gevoel dat haar laatste woorden bij hem hadden teweeggebracht. 'Wanneer besloot u hem af te wijzen?'

'Ik heb nooit besloten hem te accepteren,' maakte miss Brown hem duidelijk op haar zekere manier. 'Maar het was toch pas na de dood van miss Danville dat ik zeker wist dat ik onmogelijk met hem kon trouwen.'

'Wat wilt u daarmee zeggen?' Ik wou maar, dacht Pettigrew, dat ik niet het gevoel had alsof ik bezig was een gevaarlijke getuige met onvoldoende houvast aan een kruisverhoor te onderwerpen, maar ik moet het weten.

'Wilt u daarmee zeggen dat u al die tijd wist dat hij haar had vermoord?'

'Goeie hemel, nee,' antwoordde zij vlug. 'Beslist niet. Hoe zou ik? Het was alleen zo dat hij na haar dood helemaal veranderd scheen. Ik kan het nu natuurlijk wel begrijpen, maar toen was het een schok voor me. Hij was altijd rustig en verstandig geweest - aardig, dat is het enige woord er voor. En toen ineens werd hij onrustig en begerig en aanmatigend. Hij probeerde me te dwingen meteen met

hem te trouwen. Hij deed alsof hij bedroefd was over de dood van miss Danville, maar ik kon zien dat hij het niet meende. Ik kreeg het gevoel dat er iets gemeens en lelijks bij hem naar boven kwam. Hebt u wel eens een waterjuffer uit de huid van de larve zien kruipen? Nu, daar leek het op, alleen was het andersom.

'Toen wist ik dat ik bijna de ergste vergissing van de wereld had begaan - en die arme miss Danville, die me de hele tijd maar zat op te jutten, óók!'

'Omdat zij tenslotte ontdekte wat een vergissing het zou zijn, daarom werd zij vermoord,' zei Pettigrew.

Miss Brown scheen zijn woorden niet te hebben gehoord. Zij volgde nog steeds haar eigen gedachtengang en sprak daarbij bijna net zoveel in zichzelf als tegen hem.

'En natuurlijk was ik ook wel wat veranderd,' ging zij zachtjes verder. 'Ik denk dat ik heel wat verstandiger ben geworden de laatste drie weken. Ik realiseerde mij opeens hoe ontzettend, ontzettend dom ik was geweest.

'Dom wat Tom Phillips betreft natuurlijk en dom wat miss Danville betreft en in een heleboel andere dingen.'

Wat een verrukkelijke stem had zij, dacht Pettigrew, als zij zo praatte. Die was bijna even opmerkelijk als haar ogen. Vreemd dat hij dat voor die tijd nooit zo had opgemerkt. En om die stem weer te horen en om haar er toe te brengen dieper op de zaak in te gaan vroeg hij: 'Andere dingen, wat eh...'

Deze keer scheen de anders zo kalme miss Brown niet op haar gemak. Terwijl zij strak naar haar voeten keek, kreeg zij een hevige kleur toen zij mompelde: 'O, liefde en - huwelijk en... de dingen in het algemeen. Dat doet er nu niet toe.

Zij stond op om weg te gaan.

'Wacht even,' zei Pettigrew die ook opstond. 'Er is iets dat ik nog steeds niet begrijp. Vóór ik naar Eastbury ging, vertelde u mij dat u uw extra verlof met Kerstmis nam en dat u dacht niet bij het bureau terug te komen. Ik nam aan dat u ging trouwen. Maar wat is dan nu de reden van uw vertrek?'

Bijna nors antwoordde zij: 'Ik wil hier niet blijven zonder miss Danville.'

'Is dat de enige reden?'

'Het is reden genoeg, vindt u niet? Wat wilt u nog meer?'

Miss Brown die zo lang haar kalmte had bewaard kon zich nu bijna niet meer goed houden. Er was een wanhopige klank in haar stem. Haar gezicht was wit en vertrokken en er stonden tranen in haar ogen. Met twee grote stappen was Pettigrew om zijn bureau heen gelopen en nu stond hij tegenover haar.

'Was ik die reden?' vroeg hij. 'Wilde je van mij weg?'

Hij pakte haar hand. Het potlood dat zij nog steeds vasthield stak heel dwaas tussen hun samengeklemde vingers omhoog.

'O, toe nou, toe nou, doet u dat niet!' riep zij angstig. 'U maakt het alleen maar erger voor mij. Laat me gaan!'

'Eleanor,' zei Pettigrew terwijl hij heel vlug sprak. 'Ik ben oud, ik ben onaantrekkelijk, ik heb niet veel succes. Ik ben grillig en scherp en niet vlot. Ik houd van flauwe grapjes en iedereen weet dat ik te veel drink. Ik ben volkomen ongeschikt om met wie dan ook te trouwen laat staan met een meisje van jouw leeftijd. Maar ik zou geen knip voor mijn neus waard zijn als ik jou hier vandaan laat gaan omdat je denkt dat ik niets om je geef. Ik heb je verschrikkelijk nodig en ik heb je hier nodig. Als je weggaat, zal dat zijn zonder mijn zegen en ik zweer je dat ik al mijn invloed zal aanwenden bij het ministerie van arbeid dat ze je als dienstmeisje naar een ziekenhuis voor uitgebombardeerde alcoholisten sturen. Nu, wat zeg je daarop?'

'Frank,' zei Eleanor Brown een tijdje later, 'wanneer drong het voor het eerst tot je door dat je van me hield?'

'Eerlijk gezegd weet ik dat niet helemaal zeker. Maar ik denk dat een uitlating van inspecteur Mallett kort geleden mij op het idee heeft gebracht.'

Zij lachte tevreden.

'Ik veronderstel dat inspecteur Mallett je ook heeft verteld dat ik Eleanor heet,' zei ze.

'Nee,' antwoordde Pettigrew. 'Dat deed inspecteur Jellaby. Onze politie is geweldig, vind je niet?'

De telefoon ging. Miss Brown nam de hoorn op.

'Het is de baas,' kondigde zij aan. 'Hij wil je meteen spreken. Wat zal ik zeggen?'

'Zeg hem,' zei Pettigrew gelukkig, 'zeg hem dat hij kan ophoepelen en dat hij zich maar vol spelden moet steken!'

INHOUD

1.	Pettigrew gaat naar het noorden	5
2.	Er wordt een intrige opgezet	10
3.	Het dossier Blenkinsop	20
4.	Hoffelijkheid in de kantine	29
5.	Ontmoeting in 'De Kemphaan'	38
6.	Een kwestie van verzekering	50
7.	Antwoord op een brief	57
8.	Kabaal op de gang	63
9.	De ballon wordt opgelaten	72
10.	De fluitketel	85
11.	Het verdwenen rapport	94
12.	Het gerechtelijk onderzoek en wat er op volgde	108
13.	Het geval wordt besproken	121
14.	Politie-onderzoek	131
15.	Miss Brown en mr. Phillips	145
16.	Edelman, Wood en Rickaby	156
17.	Opheldering in Eastbury	169
18.	Uiteenzetting in Marsett Bay	183
19.	Besluit	193

0363.1

Keuze uit de nieuwe Prismaboeken

338 P. G. Wodehouse / *Gussie en Katvis*
Wanneer u in de fontein op Trafalgar Square salamanders gaat vangen, kunt u misschien evenals Gussie in een buitengewoon delicate situatie geraken. Maar in elk geval beleeft u met dit kolderboek een paar uur amusement.

339-340 Gustav Fochler-Hauke / *De aarde en haar levensvormen*
Ontstaan en ontwikkeling. Groots opgezette schildering van de geschiedenis der aarde en de ontwikkeling van het leven, het werk van de onderzoekers en de belangrijkste theorieën. Geïll.

341-342 F. M. Dostojewski / *Schuld en boete*
In een nieuwe Nederlandse vertaling door S. van Praag, komt dit grote meesterwerk van Dostojewski nu binnen ieders bereik.

343 J. E. Sluiters / *Prisma Vogelboek*
Naamaanduiding, ook in andere talen, kenmerken, broedgebieden enz. Een rijk overzicht, met illustraties, registers en determinatietabellen.

344 André Perrin / *De zoon en de vader*
Aangrijpende roman over een verpauperd gezin, huiveringwekkend oprecht geschreven.

345 Prof. Dr. P. J. Bouman / *Van Renaissance tot Wereldoorlog*
Vier eeuwen culturele en sociale geschiedenis van Europa. Klassiek werk van de bekende Groningse socioloog en cultuurhistoricus.

346 *Nieuwe Nederlandse Verhalen*
Verhalen uit de periode na 1880, uitstekend geschikt voor schoolgebruik: Couperus, Van der Leeuw, Van Schendel, Coolen, Blaman, Vestdijk, Bomans, Dermoût e.a. Verzameld door P. Maassen.

347 R. J. Minney / *Met de dood voor ogen*
Het leven van de Engelse spionne Violette Szabo, die op tweeëntwintigjarige leeftijd in het kamp Ravensbrück werd gedood. Naar dit boek werd een film vervaardigd. Geïll.

348 Dr. Lastpost / *Lastpostigheden*
Anagrammen, geheimschrift, hersengymnastiek, kruiswoorden, ladderraadsels, legpuzzels, rebussen, rekenkundige raadsels enz. Door de van radio, televisie en weekblad bekende puzzelmeester.

350 Compton Mackenzie / *Rakketten bij de vleet*
Vol humor en ironie geschreven geschiedenis van een Schots eiland dat 'uitverkoren' was om raketbasis te worden.

Prismaboeken koopt u in de boekhandel

Keuze uit de nieuwe Prismaboeken

351 J. Joppe / *Prisma Autoboek*
Vraagbaak voor de automobilist of voor wie het wil worden. Samengesteld in samenwerking met de A.N.W.B. Alle gegevens, ook kostenberekening, verzekering, onderhoud, reisdocumenten e.d.

356 Dr. L. van Egeraat / *Geschiedenis van Italië*
Een beknopt maar algeheel overzicht van de geschiedenis van Italië. Levendig verteld. Geïllustreerd.

357 Claude Damiens / *Romance in het oude Parijs*
Het leven van Berthe Morisot, Koningin van het Impressionisme, geschreven als een boeiend roman.

358 Prof. Dr. J. H. Schuurmans Stekhoven Jr. / *De wereld de microben en de mens*
Een populair-wetenschappelijk werk in de beste zin van het woord, met vele foto's.

359 Alexander Sergejewitsj Poesjkin / *Verhalen*
Een verzameling novellen van de 'vader der Russische letteren'. Nederlands van N. Obolonsky en Margaretha D. Ferguson-Wigering.

360-361 Jérôme Carcopino / *Het dagelijkse leven in het oude Rome*
Levendige geschiedschrijving van het Rome uit de keizertijd. Geïll.

362 Gerald Durrell / *Speurhonden in Kameroen*
Avonturen in equatoriaal Afrika. Jacht op uitzonderlijke dieren, humoristisch beschreven.

364 Friedrich Deich / *Nieuwe ontdekkingen in de geneeskunde*
Onderwerpen die in het middelpunt der belangstelling staan: hartoperatie, stralingsgevaar, kanker, 'zenuwen' enz.

366 G. P. Gooch / *Lodewijk XV*
Het verval van een monarchie. Biografie van de koning die zijn land naar de Revolutie dreef.

368 *Nederlandse poëzie van de 20e eeuw*
Van Holst tot heden. Ook de Vlaamse dichters zijn ruim vertegenwoordigd. Veel nog niet gebundelde poëzie. Verzameld en ingeleid door C. J. Kelk en Bert Voeten.

Prismaboeken koopt u in de boekhandel

CYRIL HARE is een Engelse rechter, die eigenlijk Alfred Alexander Gordon Clark heet. Hij is geboren in 1900, nog onder het goede gesternte van koningin Victoria, en begon op 24-jarige leeftijd zijn juridische loopbaan. Toen hij in 1933 in het huwelijk trad woonde hij in *Cyril* Mansions, Battersea en werkte hij - in *Hare* Court, Temple. Vandaar zijn schuilnaam als detectiveschrijver.

Op dit gebied heeft hij zich werkelijk niet onbetuigd gelaten. Naast het hierbij gebodene schreef hij *Tragedy at law, Tenant for death, Death is no sportsman, When the wind blows, An English murder, That Yew tree's shade* en *He should have died hereafter.*

Cyril Hare vindt zelf dat hij in het schrijven weinig actief is. Hij spit liever in zijn tuin en plant bomen dan dat hij de pen voert. Met een schrijfmachine omgaan weigert hij categorisch en hij heeft een hekel aan honden. Maar aan zijn Siamese kat is hij slaafs onderworpen.

POB Nijlen
23004846236
BOEKEN